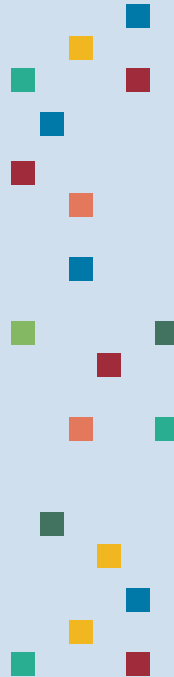

Empowered lives.
Resilient nations.

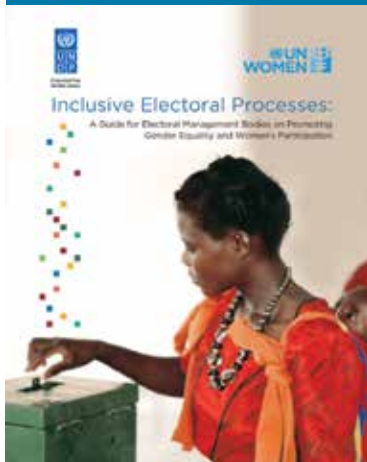

United Nations Entity for Gender Equality
and the Empowerment of Women

Procesele Electorale Incluzive:

Un ghid pentru organele
de management electoral
cu privire la promovarea
egalității de gen și
participării femeilor

Principalii contribuitori

Julie Ballington
Gabrielle Bardall
Sonia Palmieri
Kate Sullivan

Design:

Green Communication
Design inc.

Printing:

Imprint Plus srl

Mulțumiri

Acest raport conține idei originale, sugestii, experiențe și cunoștințe partajate de numeroase persoane prin intermediul activității lor în domeniul asistenței electorale și participării politice a femeilor.

Publicația dată a fost concepută inițial de Julie Ballington sub egida Programului Global al PNUD pentru Suportul Ciclului Electoral (GPECS). Aceasta n-ar fi fost cu puțință fără contribuțiile fundamentale din partea unui șir de persoane care au parvenit cu idei privind conceptul original și au elaborat textul compilației: Julie Ballington, Gabrielle Bardall, Helena Catt, Aleida Ferreyra, Julia Keutgen, Niall McCann, Sonia Palmieri, Manuela Popovici și Kate Sullivan.

Acest text a beneficiat de un șir de revizuirii și comentarii din partea diferitor persoane, în ordine alfabetică: Jose Maria Aranaz, Suki Beavers, Anna Collins-Falk, Andres del Castillo, Francisco Cobos, Randi Davis, Giorgia Depaoli, Ricardo de Guimarães Pinto, Irena Hadziabdic, Alice Harding Shackelford, Léone Hettenbergh, Salina Joshi, Lefterije Luzi, Simon Finley, Erasmia Massawe, Sara Mia Noguera, Josephine Odera, Nielsen Perez, David Pottie, Olga Rabade, Joram Rukambe, Elmars Svekis, Lucien Toulou, echipa UN Women din Oficiul de Țară din Pakistan.

Sincere mulțumiri sunt exprimate în adresa numeroșilor colegi din cadrul Oficiilor de Țară care au acordat asistență în compilarea *Sondajului PNUD privind integrarea dimensiunii de gen în organele de management electoral*.

Mulțumiri speciale sunt aduse lui Julie Ballington, Aleida Ferreyra, Marta Val și Lea Zoric, care au gestionat producerea acestui raport.

PNUD și UN Women vin cu sincere mulțumiri pentru contribuțiile de valoare, revizuirile critice și comentariile oferite de colegii din alte agenții și oficii ONU, și care fac parte din Mecanismul de Coordonare Inter-agenții pentru Asistența Electorală a ONU (ICMEA).

Acest studiu a fost realizat datorită contribuțiilor generoase din partea Guvernului Spaniol pentru PNUD GPECS și din partea Sida Suedia pentru Cadrul de Parteneriat Strategic al UN Women.

ISBN: 978-1-63214-018-0

© 2015 UN Women și PNUD. Toate drepturile rezervate.

Viziunile exprimate în publicația dată sunt cele ale autorilor și nu reprezintă în mod neapărat viziunile partajate de UN Women, PNUD și statele membre ONU.

Această publicație poate fi utilizată gratuit pentru scopuri ne-comerciale, cu înștiințarea cuvenită a UN Women și PNUD. Orice altă utilizare trebuie să fie autorizată în scris de UN Women drept urmare a unei cereri în scris de permisiune. Orice utilizare a conținutului, totalmente sau parțial, în copie pe suport de hârtie sau în copie soft, inclusiv orice afișare online, va include referințe la UN Women și PNUD drept editori originali.

Conținut

Acronime	v
Cuvânt înainte din partea PNUD și UN Women	vi
Cuvânt înainte din partea Președintelui Organului de Management Electoral	vii
Introducere	1
PARTEA A: ORGANE INCLUZIVE DE MANAGEMENT ELECTORAL	13
1. Înțelegerea OME sensibile la dimensiunea de gen	15
2. Cartografierea organelor de management electoral	17
2.1. Evaluarea sau cartografierea gender	17
2.2. Integrarea dimensiunii de gen în evaluările post-electorale	18
2.3. Planul de acțiuni privind egalitatea de gen	20
2.4. Revizuirile legislative post-electorale	20
3. Angajamentul față de egalitatea de gen	23
3.1. Politici, planuri și declarații de misiune	23
3.2. Politica de gen	24
3.3. Instituționalizarea integrării dimensiunii de gen: punctele focale, unitățile și comitetele gender	24
4. Echilibrul de gen în organul de management electoral: consiliul și personalul	29
4.1. Componenta Consiliului sau Comisiei OME	29
4.2. Componenta secretariatului și personalului OME	31
4.3. Femeile drept colaboratori temporari și/sau electorali	35
5. Crearea unei culturi sensibile la dimensiunea de gen în OME	37
5.1. Facilitarea echilibrului între viața de familie și cea profesională	37
5.2. Eliminarea discriminării, hărțuirii și intimidării	39
6. Consolidarea capacităților egalității de gen prin instruire	41
6.1. Instruirea obligatorie a tuturor colaboratorilor	41
6.2. Integrarea dimensiunii de gen în toate instruirile OME	42
6.3. Instruirea colaboratorilor cu responsabilități specifice	43
6.4. Instruirea femeilor pentru dezvoltarea capacităților	43
7. Colectarea și analiza datelor dezagregate în funcție de sex	45
7.1. Datele cu privire la înregistrarea alegătorilor	46
7.2. Datele cu privire la prezența la vot a alegătorilor	46
7.3. Datele cu privire la înregistrarea candidaților	48
7.4. Datele cu privire la asigurarea cu personal	48

PARTEA B: ABORDAREA INEGALITĂȚILOR DE GEN ÎN PROCESELE ȘI EVENIMENTELE ELECTORALE	51
8. Organizarea unor evenimente electorale incluzive	53
9. Înregistrarea alegătorilor	55
9.1. Considerațiunile privind egalitatea de gen în procesul de înregistrare	56
9.2. Intervențiile axate pe dimensiunea de gen pentru înregistrarea alegătorilor	61
10. Desemnarea și înregistrarea candidaților și partidelor politice	65
10.1. Implementarea regulilor privind cotele de desemnarea a candidaților	66
10.2. Aplicarea regulilor de finanțare a campaniilor	69
11. Procesul de votare	73
11.1. Asigurarea dreptului femeilor la vot secret	74
11.2. Considerațiunile egalității de gen cu aranjamentele de votare	75
11.3. Măsurile axate pe gen pentru a facilita votarea femeilor	76
12. Asigurarea siguranței în procesul electoral	81
12.1. Evaluarea și monitorizarea VIFA	81
12.2. Măsurile de prevenire și atenuare din partea OME	83
12.3. Coordonarea sectorului securității	85
13. Conlucrarea cu actorii electorali	87
13.1. Conlucrarea cu partidele politice	87
13.2. Conlucrarea cu media	89
13.3. Conlucrarea cu OSC	90
14. Mobilizarea alegătorilor	93
14.1. Strategia și politica de mobilizare	93
14.2. Transmiterea mesajelor	95
14.3. Audiențele țintă	98
14.4. Metodele de realizare	100
Concluzii	103
Anexa A: Lista Organelor de Management Electoral care au participat în Sondajul OME	104
Anexa B: Modelul formei pentru colectarea datelor cu privire la prezența la vot a alegătorilor în Nepal	105
Anexa C: cadrul de cartografiere electorală din perspectiva de gen	106
Note finale	119
Referințe	126
Lista tabelelor și figurilor	
Figura 1: Promovarea egalității de gen în ciclul electoral	4
Tabelul 1: Rezultatele posibile ale unui exercițiu de cartografiere din perspectiva dimensiunii de gen într-un OME	20
Tabelul 2: Modele de indicatori pentru un Plan de Acțiuni pentru Egalitatea de Gen	21
Figura 2: Intervențiile de integrare a dimensiunii de gen	54
Tabelul 3: Cerințele de înregistrare	57

Acronime

ACE	Administrație și Costuri Electorale (Rețeaua Cunoștințe Electorale)	MST	Măsuri speciale temporare
BRIDGE	Dezvoltarea resurselor în democrație, guvernare și alegeri	NADRA	Autoritatea Națională de Înregistrare a Datelor, Pakistan
CEȘ	Consiliul Executiv Șef	ODIHR	(OSCE) Oficiul pentru Instituții Democratice și Drepturi ale Omului
CEDAW	Convenția asupra Eliminării tuturor Formelor de Discriminare împotriva Femeilor	OEG	Organizația Electorală Globală
CGE	Comisia privind Egalitatea de Gen, Africa de Sud	OME	Organ de Management Electoral
CNIC	Card-uri naționale de identitate computerizate	ONG	Organizație neguvernamentală
CNMC	Comitetul Național de Management a Conflictului	ONU	Organizația Națiunilor Unite
CPRW	Convenția privind Drepturile Politice ale Femeilor	OSA	Organizația Statelor Americane
DPA	Departamentul Afaceri Politice al Națiunilor Unite	OSC	Organizație a societății civile
DUDO	Declarația Universală a Drepturilor Omului	OSCE	Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa
ECOSOC	Consiliul Economic și Social al Națiunilor Unite	PIDCP	Pactul Internațional privind drepturile civile și politice
EEIC	Centrul de Educație și Informație Electorală, Nepal	PNUD	Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
GPECS	Programul Global privind Suportul Ciclului Electoral	SSF	Sala privind situația femeilor
ID	Identitate	TIC	Tehnologii informaționale și comunicații
JMI	Institutul Media din Iordania	UIP	Uniune Inter - Parlamentară
JSCEM	Comisia permanentă comună privind problemele electorale, Australia	UN Women	Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Abilitarea Femeilor
		UNEST	Suportul PNUD pentru Ciclul Electoral Timorez
		UNMIS	Misiunea Națiunilor Unite în Sudan
		VÎFA	Violența împotriva femeilor în alegeri
		VM	Cartografierea vulnerabilității

Cuvânt înainte din partea PNUD și UN Women

Participarea deplină și egală a femeilor în procesele politice și electorale poate fi considerată unul dintre ‘testele decisive’ pentru abilitarea femeilor și egalitatea de gen. Atunci când femeile participă în alegeri în calitate de alegători, candidați, administratori electorali sau susținători de partid, dăsele își pot exprima propriile necesități și interese. Deciziile reflectă mai bine năzuințele electoratului. Procesele politice devin mai incluzive. Democrația este fortificată.

Deși atenție semnificativă a fost acordată participării politice a femeilor în procesul electoral, un accent mai redus a fost pus pe organele care administrează alegerile – cunoscute drept organe de management electoral (OME) – și rolul pe care acestea-l dețin în încurajarea participării femeilor. Punctele de intrare pentru a realiza obiectivele date pe parcursul ciclului electoral sunt numeroase și includ înregistrarea alegătorilor, educarea alegătorilor, înregistrarea candidaților și asigurarea accesului femeilor la secțiile de votare în ziua alegerilor.

Conform celor relevate de prezentul Ghid, este important pentru OME să asigure ca procesele și practicile lor interne să fie sensibile la dimensiunea de gen. Acest fapt include un angajament clar față de egalitatea de gen prin intermediul unei politici gender sau prin includerea elementelor sensibile la dimensiunea de gen în planul strategic al OME; asigurarea ca femeile să fie reprezentate în întreaga organizație, inclusiv în funcțiile de conducere; oferirea de instruiți sensibile la dimensiunea de gen tuturor colaboratorilor; și asigurarea ca toate datele colectate de OME să fie dezagregate în funcție de sex. Adoptând aceste practici, OME pot deveni modele de instituții sensibile la dimensiunea de gen.

Realizarea egalității de gen și abilitarea femeilor în procesele electorale și politice reprezintă o prioritate de vârf pentru PNUD și UN Women. Multe Oficii de Țară din toate regiunile sunt implicate în programe pentru dezvoltarea capacităților OME de a promova participarea politică a femeilor. Prezentul Ghid scoate în evidență activitatea importantă realizată de ONU și OME, oferind exemple concrete de pași care pot fi întreprinși pentru a înlătura barierele care mai rămân.

Ghidul vine cu o trecere în revistă a celor mai inovative și eficiente intervenții de planificare, prin intermediul cărora organizațiile noastre vor continua să susțină abilitarea politică a femeilor. Acesta reflectă relațiile de colaborare strânsă între PNUD și UN Women cu privire la participarea politică și electorală și oferă exemple de bune practici prin care poate fi fortificată relația noastră cu OME. Propulsarea acestor parteneriate strategice este absolut esențială întru producerea unor rezultate de calitate pentru femei.

Mulțumim tuturor celor care în mod generos și-au oferit timpul pentru a contribui la lucrările OME din întreaga lume. Sperăm că publicația dată va servi drept o resursă utilă pentru practicienii din domeniul dat.

Helen Clark
Administrator Programul
Națiunilor Unite
pentru Dezvoltare

Phumzile Mlambo-Ngcuka
Director Executiv
Entitatea Națiunilor Unite
pentru Egalitatea de Genul și
Abilitarea Femeilor

Cuvânt înainte din partea Președintelui Organului de Management Electoral

Organele de Management Electoral cunosc foarte bine rolul critic pe care-l dețin în administrarea alegerilor, precum și importanța contribuției lor pentru piatra de temelie a democrației. În întreaga lume, noi suntem supliți cu cadre dedicate, deținând cele mai înalte standarde de imparțialitate, integritate și responsabilitate. Noi știm că încrederea în rezultatul unui sufragiu depinde, în mare măsură, de profesionalismul nostru și de transparența proceselor noastre. Noi conlucram cu un număr vast de actori, de la cei care au multe de câștigat de pe seama rezultatelor alegerilor până la cei care nu sunt siguri în privința modului de participare.

OME își dedică munca pentru a asigura că toți cetățenii eligibili care doresc să participe în alegeri au posibilitatea să o facă. Femeile, care au fost marginalizate în cadrul procesului electoral, reprezintă principalul grup în activitatea dată. După cum o demonstrează acest Ghid, prin intermediul unor intervenții bine orientate, instruirii și recrutării, OME pot spori nivelul de participare a femeilor în calitate de alegători. OME mai pot asigura ca regulile pentru înregistrarea unui anumit număr de femei-candidați să fie respectate acolo unde există legislație implementată în ordinea dată de idei.

Acest Ghid documentează un număr mare de bune practici privind acțiunile întreprinse de OME în toate regiunile pentru a spori participarea femeilor la procesul electoral și pentru a asigura integrarea dimensiunii de gen în toate activitățile instituției. Acesta mai relevă și importanța unor angajamente dedicate și la nivel înalt pentru egalitatea de gen. Eu sper că experiența mea proprie în calitate de președinte al Comisiei Electorale Centrale din Bosnia și Herțegovina (decembrie 2009 – septembrie 2011) va servi drept un model util de rol în scopul dat.

Eforturile și angajamentul nostru comun pentru a îmbunătăți participarea electorală a femeilor, atât în calitate de alegători, cât și în calitate de candidați, trebuie să fie bine-coordonate, prin urmare acest Ghid va servi la sigur drept o referință importantă pentru activitățile și acțiunile noastre pe viitor.

Aduc mulțumiri PNUD și UN Women pentru parteneriatul lor constructiv cu OME din toată lumea întru elaborarea acestui Ghid și pentru suportul lor continuu în promovarea participării electorale a femeilor.

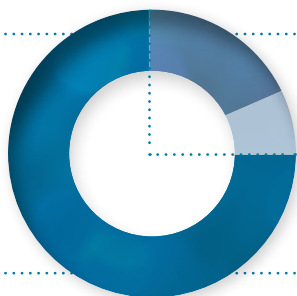
D-na Irena Hadziabdic

Membru al Comisiei Electorale Centrale
Bosnia și Herțegovina

OME dețin un rol cheie în promovarea participării electorale și politice a femeilor. Un OME ar putea „să-și aducă în ordine casa”, astfel încât atunci când desfășoară alegeri și își realizează activitățile, să dispună de capacitățile și resursele necesare pentru a asigura integrarea perspectivei de gen la fiecare etapă.

Introducere

Alegerile incluzive în care toți cei eligibili dispun de oportunitatea de a vota pentru a-și alege reprezentanții aleși, sunt absolut critice pentru o democrație. Asigurarea faptului ca femeile și bărbații să dispună de posibilitatea, precum și într-adevăr să participe fără bariere inechitabile, reprezintă o componentă de bază pentru realizarea unor alegeri incluzive. Acest ghid relevă activitatea pozitivă realizată de instituțiile care se ocupă de gestionarea alegerilor, cunoscute sub denumirea de Organe de Management Electoral (OME), pentru a asigura un rol cheie al femeilor în aceste instituții, precum și mai general în procesele prin intermediul cărora este dirijat evenimentul electoral, dar și în cadrul însuși evenimentului electoral.

OME joacă un rol cheie în promovarea participării electorale și politice a femeilor, deși acest fapt nu este în general recunoscut. Există diverse modele, însă în principiu, OME le revine responsabilitatea de a desfășura alegerile și de a gestiona toate etapele de realizare a evenimentului electoral, cum ar fi înregistrarea alegătorilor, înregistrarea candidaților, pregătirea procesului de votare, precum și educarea alegătorilor. Aceste instituții sunt asigurate cu colaboratori care respectă valorile serviciului de priorizare a imparțialității, probității, responsabilității și celor mai înalte standarde etice. Încrederea în rezultatele unor alegeri depinde mult de profesionalismul, transparența, integritatea și de încrederea în OME și în modalitatea în care acestea administrează alegerile.

În majoritatea țărilor aceste instituții joacă un rol crucial în elaborarea și/sau implementarea politicilor electorale. Datorită cunoștințelor în domeniul legislației electorale, OME dețin o poziție unică întru susținerea egalității de gen și abilitării femeilor în procesul electoral. O examinare minuțioasă a structurilor, proceselor, regulilor și normelor instituționale ale OME poate ajuta la identificarea căilor și mijloacelor pentru sporirea participării femeilor.

Dezvăluirea obstacolelor potențiale în calea participării femeilor necesită o examinare a modalității în care structurile, procesele, regulile și normele instituționale contribuie la perpetuarea acestora.

Multe OME care au prioritizat avansarea egalității de gen și abilitării femeilor au reușit să creeze în mod pro-activ un mediu favorabil pentru participarea femeilor. În pofida acestei bune-voințe, multe OME nu dispun de know-how sau n-au elaborat strategii și planuri pentru a materializa în practică această bună-voință. Până la moment nu există prea multe dovezi sau îndrumări pentru OME cu privire la asigurarea participării egale și semnificative a femeilor în administrarea electorală, iar inițiativele ce tind să abilitaze femeile în administrarea electorală n-au fost bine-documentate.

Există diverse modalități de asigurare a realizării obiectivului egalității de gen, inclusiv prin (a) integrarea perspectivei de gen în cadrul instituțiilor responsabile și în toate activitățile întreprinse de acestea, prin intermediul căreia sunt luate în calcul impacturile diferențiate asupra femeilor și bărbaților, (b) integrarea intervențiilor specifice de gen

sau celor axate pe dimensiunea de gen care să abordeze diverse domenii, inclusiv prin intermediul unor măsuri și acțiuni afirmative. O strategie de succes vizând egalitatea de gen include o combinație a ambelor.

i. Scopul și structura prezentului ghid

Acest ghid încearcă să ofere asistență pentru cei care depun eforturi întru sporirea participării femeilor în procesele electorale și administrarea electorală. Femeile rămân a fi cel mai vast grup marginalizat de procesele electorale și politice în multe țări, deși femeile ca grup nu sunt omogene (cu diferențe, *inter alia*, în vârstă, clasă, castă, rasă, dezabilitate, etnie, statut economic și social). Ghidul prezintă practicile și opțiunile existente de reformare, care ar putea să susțină OME și prestatorii de asistență, cum ar fi PNUD, UN Women și alte agenții ONU în activitatea acestora. Acesta nu prescrie o anumită metodologie sau cale, oferind doar opțiuni spre utilizare, care se bazează pe experiență mondială reală.

Punctele de intrare identificate ar fi în mod primar implementate sau preluate de OME, astfel anume aceste organe reprezintă audiența primară a acestui ghid. În multe democrații în curs de dezvoltare și tranziție, OME sunt asistate

de organizații internaționale, odată cu evoluția și instituționalizarea operațiunilor acestora. Prin consecință, acest ghid mai este menit să acorde susținere acestor actori în realizarea activităților lor de susținere a elaborării și implementării activităților de asistență electorală sensibile la dimensiunea de gen.

OME sunt deseori considerate a fi arbitri imparțiali ai alegerilor. În calitatea dată, aceste organe nu sunt responsabile de recrutarea, instruirea sau finanțarea candidaților politici – fie ei bărbați sau femei. Deși femeile continuă să fie subreprezentate în politica electorală, acțiunile pentru redresarea situației date, cum ar fi reforma sistemului electoral (inclusiv adoptarea unor măsuri speciale temporare), reforma finanțării campaniei electorale sau instruirea candidaților-femei, de obicei nu țin de mandatul unui OME și sunt, de fapt, acoperite pe larg în alte publicații. Acest ghid ține cont de activitățile realizate de OME și alte organe implicate în organizarea alegerilor.

Atunci când se examinează o schimbare, este util să se știe ce au făcut alții. Acest raport oferă exemple de acțiuni întreprinse de OME din toate regiunile pentru a spori participarea electorală a femeilor și pentru a asigura integrarea dimensiunii de gen în întreaga activitate a instituției. Raportul nu-și propune drept scop să ofere o listă exhaustivă a tuturor activităților de tipul dat, ci mai degrabă o compilație de exemple care să releve experiența reală a principiilor și ideilor teoretice cu privire la eforturile care pot fi întreprinse. Raportul nu încearcă să prescrie o anumită abordare și recunoaște că problemele și soluțiile vor varia de la țară la țară, în dependență de contextul național. Ceea ce a funcționat într-o anumită locație, într-o anumită perioadă ar putea să nu funcționeze în toate țările, însă ar putea încuraja idei pentru alte acțiuni într-un anumit context specific.

Materialul dat va prezenta interes și va fi util și pentru alți actori care activează întru susținerea proceselor electorale

© Julie Ballington

credibile și incluzive, precum și a activității OME, cum ar fi organizațiile societății civile, partidele politice și mass-media. Deși, în general, documentarea inițiativelor în domeniul dat cam lipsește, au fost aduse exemple din peste 50 de țări. Sperăm că acest ghid va stimula inițiative noi și o activitate mai riguroasă în domeniul dat.

Prezentul ghid este divizat în două părți. Prima parte ține de însăși instituția OME și strategiile prin intermediul cărora politicile și procesele interne ar putea deveni mai sensibile din perspectiva dimensiunii de gen. Deși îmbunătățirea participării femeilor în cadrul instituției la toate nivelele, inclusiv la cel de conducere, este una dintre strategiile abordate, asigurarea sensibilității din perspectiva de gen a unei instituții de asemenea implică o examinare a politicilor interne și metodelor de lucru ale instituției. **Partea A** relevă modul în care un OME ar putea „face ordine în interior” astfel încât atunci când va gestiona alegerile și îndeplini funcțiile sale, să dispună de capacitățile și resursele necesare pentru a asigura integrarea perspectivei egalității de gen la fiecare etapă și nicio activitate realizată să nu discrimineze femeile din neglijență.

Partea B detaliază activitățile OME și punctele de intrare care ar putea fi utilizate pentru a promova participarea electorală și politică a femeilor. În multe privințe, OME sunt implementatori imparțiali ai legilor și regulamentelor ce guvernează alegerile. Datorită implicării lor strânse în implementarea acestor reguli, OME mai joacă un rol semnificativ întru elaborarea și modificarea acestora. Astfel partea B începe cu explicarea rolului OME în implementarea cadrului legal, după care analizează unele mecanisme ale procesului electoral – de la înregistrarea și desemnarea candidaților până la votarea și asigurarea siguranței femeilor pe parcursul perioadei electorale. Partea B finalizează cu examinarea activității OME în ridicarea nivelului de conștientizare în rândul electoratului cu privire la drepturile femeilor de a vota și de a fi votate.

Metodologia

Două sondaje originale ale PNUD au fost utilizate pentru a colecta informații pentru acest ghid. Primul sondaj a încercat să identifice practicile de integrare a dimensiunii de gen în OME din diferite regiuni ale lumii, prin

intermediul unui set de 25 de întrebări standard. Trezeci de OME și-au raportat activitățile și în cinci țări adiționale, sondajul pentru OME a fost completat de Oficiul de Țară al PNUD în numele organului electoral – astfel dimensiunea completă a eșantionului pentru sondaj a fost de 35 de cazuri. Acest sondaj al OME a venit cu o serie de întrebări despre activitățile menite să încurajeze femeile să se înregistreze și să voteze, întrebări despre integrarea dimensiunii de gen în activitatea internă a organizației și în rândul colaboratorilor. Lista celor 35 de țări care au completat sondajul este oferită la finele raportului (vezi Anexa A).

Cel de-al doilea sondaj și-a propus drept scop să colecteze informație despre planificarea de către PNUD a asistenței electorale oferite de proiectele Oficiului de Țară. Acest „Sondaj PNUD” a fost completat de 51 Oficii de Țară și include informație despre modul în care activitățile de asistență electorală s-au axat pe abilitarea femeilor, dacă au cuprins astfel de măsuri. Materialul adițional cu privire la activitățile PNUD și UN Women a fost obținut din cadrul exercițiilor standarde de raportare anuală a rezultatelor proiectelor. Recunoaștem faptul că unele din țările incluse în studiu au întreprins și alte activități în domeniul dat din momentul circulației sondajelor.

Exemple de activități din partea altor organizații internaționale au fost obținute prin intermediul unei analize din oficiu. Adițional au fost utilizate resursele și rețelele online, cum ar fi Rețeaua Cunoștințelor Electorale ACE și rețeaua iKNOWPolitics, care au fost consultate de rând cu rapoartele observatorilor electorali internaționali și naționali, site-urile web ale organelor de management electoral și comunicările cu organele de management electoral. Cercetarea n-a putut cuprinde toate alegerile și toate OME, astfel vor fi și alte acțiuni inovative și efective care au fost utilizate pentru încurajarea alegătorilor-femei și pentru implementarea integrării dimensiunii de gen în cadrul organelor de management electoral.

Abordarea ciclului electoral

Acest ghid urmărește abordarea ciclului electoral în corelare cu diversele componente ale activității unui OME pe tot parcursul ciclului electoral – perioada de timp între două alegeri în același organ (de obicei național). Această

abordare¹ a fost elaborată în ultimii ani pentru a acorda asistență în domeniul planificării și implementării asistenței electorale, ținând cont de caracterul complex și interdependent al activității electorale.

Un sumar al acestui ghid, prezentat în format de tabel, enumeră posibilele acțiuni care sunt discutate în raport pe marginea ciclului electoral. Activitatea oricăror OME respectă ciclul electoral – fie în mod implicit sau explicit – astfel acest tabel sumar oferă un ghid practic al pașilor care ar putea fi analizați în cel mai util mod la fiecare etapă din ciclu: perioada pre-electorală, perioada electorală, perioada post-electorală și cea între alegeri.

În analiza ciclului electoral este important să se țină cont de faptul că unele acțiuni ce se referă la un anumit proces – cum ar fi cel de votare – vor fi întreprinse pe parcursul perioadei electorale, pe când deciziile cu privire la cele necesare și planificarea vor fi realizate între alegeri sau în perioada pre-electorală. În special, multe procese care afectează femeile în calitate de alegători și femeile în OME vor fi informate din cadrul legal sau constrânse de acesta. Pentru a permite evaluarea și analiza completă a disparității de gen și formularea soluțiilor potrivite, majoritatea activităților discutate în ghid vor fi mai eficiente, dacă vor fi realizate drept parte a etapei de revizuire post-electorală sau celei de planificare, care se realizează între alegeri. De exemplu, în cazul necesității de promovare în rândul alegătorilor a unor schimbări culturale atunci când femeile nu participă în alegeri, aceste acțiuni trebuie să fie planificate cu mult înainte de perioada electorală, iar realizarea acestora trebuie să înceapă deja în perioada pre-electorală.

Figura 1.

Promovarea egalității de gen în ciclul electoral

Perioada pre-electorală

(anii între perioada post-electorală și anunțarea următoarelor alegeri)

ÎNREGISTRARE

- Cartografierea procedurilor de înregistrare
- Asigurarea datelor dezagregate după sex
- Asigurare ca dovada identității să nu fie o barieră
- Analiza necesității de flexibilitate în regulamente pentru persoanele strămutate
- Analiza necesității de a duce înregistrarea la alegători
- Analiza necesității echipelor de înregistrare doar pentru femei
- Includerea acțiunilor sensibile la gen în fișa de post, instruire și liste de verificare
- Promovarea mobilizării sensibile la gen în cadrul înregistrării

DESEMNAREA CANDIDAȚILOR ȘI PARTIDELOR

- Asigurarea implementării regulilor privind numărul de femei candidați
- Asigurarea implementării regulilor de finanțare electorală prin egalitatea de gen

MOBILIZAREA ALEGĂTORILOR

- Planificarea programelor de mobilizare a alegătorilor sensibile la gen – mesaj, audiență și metode
- Programe de mobilizare a alegătorilor pentru femei care țin cont de cele mai bune metode de implementare
- Conlucrarea cu media privind mobilizarea și raportarea sensibilă la gen
- Conlucrarea cu OSC privind mobilizarea sensibilă la dimensiunea de gen

Organizarea Internă OME

- Evaluarea necesităților printr-o cartografiere sau evaluare gender
- Angajamentul față de egalitatea de gen prin elaborarea unei politici și a unui plan de acțiuni gender
- Utilizarea recrutării și promovării pentru atingerea balanței de gen la toate nivelele
- Considerarea desemnării punctelor focale gender sau a unei unități egalitate de gen
- Instituirea procesului de colectare a datelor dezagregate după gen
- Includerea dezagregării pe sex în analiza datelor
- Oferirea de instruire privind toate procedurile noi și gender pentru tot personalul

Perioada electorală

(de la anunțare până la rezultate)

Perioada post-electorală (după rezultatele alegerilor)

PLANIFICAREA PENTRU ZIUA ALEGERILOR

- Cartografierea procedurilor de votare
- Analiza locațiilor de votare și oferirea de echipament
- Analiza necesității secțiilor de votare doar pentru femei și/ sau secțiilor de votare mobile
- Planificarea modului de recrutare a femeilor și bărbaților în locațiile de votare
- Instruire sensibilă la gen pentru colaboratorii electorali
- Includerea sensibilității la gen în fișa de post și liste de verificare
- Asigurarea accesibilității instrucțiunilor și buletinelor de vot pentru cei care nu pot citi
- Analiza necesității de flexibilitate în regulamentele pentru strămutați

MANAGEMENTUL LOCAȚIEI DE VOTARE

- Asigurarea siguranței personalului electoral și alegătorilor prin adoptarea măsurilor corespunzătoare
- Prioritizarea în rând a gravidelor și mamelor
- Organizarea rândurilor și/sau secțiilor de votare sau boxelor doar pentru femei (unde e necesar)
- Organizarea secțiilor de votare mobile (unde e necesar)
- Analiza aranjamentelor pentru colectarea datelor dezagregate după sex

INFORMAREA ALEGĂTORILOR

- Informarea alegătorilor despre ziua alegerilor (planificat și elaborat în perioada pre-electorală)
- Analiza celor mai bune metode de realizare

EVALUAREA ALEGERILOR

- Includerea problemelor de gen în evaluarea alegerilor precedente
- manualele operaționale și materialele de mobilitate din perspectiva de gen
- Includerea dezagregării după sex în analiza datelor

RECOMANDĂRI PENTRU CADRUL DE REGLEMENTARE

- Evaluarea necesității de revizuire a regulament., incl. pentru a asigura implementarea (de ex., cote pentru candidați)
- Evaluarea necesității revizuirii regulament. sau proceselor pentru a produce date dezagregate după sex

PLAN STRATEGIC ȘI DE ACȚIUNI

- Realizarea cartografierii politicilor și proceselor OME pentru a identifica inegalităților de gen
- Stabilirea obiectivelor de gen pentru înregistrare și votare
- Elaborarea politicii de mobilizare a alegătorilor și obiectivelor acesteia
- Includerea obiectivelor interne de integrare a dimensiunii de gen
- Analiza posibilității desemnării punctelor focale gender sau a unei unități gender

ii. Terminologie

Asistența electorală se referă la toate inițiativele și activitățile menite să îmbunătățească calitatea proceselor și instituțiilor electorale în țările partenere.² Asistența electorală pune accentul pe transferul de abilități profesionale, cunoștințe operaționale și capacități pe termen lung, fortificarea instituțională a diferitor actori ai unui proces electoral.³

Asistența tehnică ONU cu privire la alegeri include asistența juridică, operațională și logistică acordată pentru a elabora sau îmbunătăți legile, procesele și instituțiile electorale. Asistența tehnică ONU se axează în mod primar pe instituțiile electorale de gestionare a alegerilor, cum ar fi organele de management electoral. ONU trebuie să țină cont în mod sistematic de problemele de gen în toate aspectele asistenței sale tehnice electorale.⁴

Organ de management electoral (OME) reprezintă structuri și persoane responsabile de planificarea și administrarea alegerilor. Deși doar un singur organ poate fi responsabil în mod primar de majoritatea activităților date, mai este comună și abordarea distribuirii sarcinilor de administrare electorală între organe multiple.⁵ În unele contexte, diferite ministere de resort îndeplinesc funcții de administrare electorală, cum ar fi înregistrarea alegătorilor și reglementarea reflectării proceselor electorale de către instituțiile mass-media.

Echilibrul de gen se referă la participarea unui număr aproximativ egal de femei și bărbați într-o activitate sau organizație. Drept exemple pot fi reprezentarea în comitete, structuri decizionale sau nivelele de asigurare cu cadre – femei și bărbați.

Egalitatea de gen înseamnă oportunități, drepturi și responsabilități egale pentru femei și bărbați, fete și băieți. Egalitatea nu înseamnă că femeile și bărbații sunt identici, ci că oportunitățile, drepturile și responsabilitățile nu depind de faptul dacă ești născut femeie sau bărbat; implicând că interesele, necesitățile și prioritățile atât ale femeilor, cât și ale bărbaților sunt luate în considerație.⁶

Integrarea dimensiunii de gen este procesul de evaluare a implicațiilor pentru femei și bărbați ale unei acțiuni planificate, inclusiv ale legislației, politicilor sau programelor, în toate domeniile și la toate nivelele.⁷ Integrarea dimensiunii

de gen în OME asigură ca preocupările, necesitățile și experiențele femeilor și bărbaților să fie luate în considerație pe deplin în elaborarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea tuturor activităților. Prin intermediul acestui proces, OME încearcă să reducă discrepanțele vizând oportunitățile de dezvoltare între femei și bărbați și să promoveze egalitatea între femei și bărbați drept parte integră a strategiei, politicilor și operațiunilor organizației, accentul punându-se pe eforturile continue spre atingerea excelenței.⁸ În unele contexte se utilizează și termenul de ‘intercalare a genului.’

Sensibil la dimensiunea de gen ține cont de diversitatea diferitor grupuri de femei și bărbați, activitățile și provocările lor specifice.⁹

Intervențiile specifice dimensiunii de gen sau axate pe dimensiunea de gen încearcă să abordeze domeniile specifice în care femeile sunt sub-reprezentate sau dezavantajate, inclusiv prin adoptarea unor măsuri speciale temporare, și sunt parte a unei abordări comprehensive de integrare a dimensiunii de gen.

Date dezagregate în funcție de sex sunt colectate și tabulate separat pentru femei și bărbați. Acestea permit măsurarea diferențelor între femei și bărbați cu privire la diverse dimensiuni sociale și economice.¹⁰

Măsuri Speciale Temporare (MST) sunt măsuri specifice și bine-axate pentru accelerarea participării egale a femeilor în domeniul politic, economic, social, cultural, civil sau alte domenii. Ținând cont de angajamentul legal al statelor de a produce egalitate *de facto* sau substanțială între femei și bărbați într-un mod rezonabil, ar putea fi necesare măsuri speciale pentru a consolida participarea electorală și politică a femeilor.¹¹

iii. Cadrul normativ

În ultimele trei decenii s-a atras multă atenție asigurării unei participări îmbunătățite a femeilor în viața publică. Cadrul normativ privind participarea electorală și politică a femeilor este stabilit în declarațiile, pacturile și convențiile vizând drepturile omului și drepturile politice, rapoartele, rezoluțiile și planurile de acțiuni ale ONU, precum și politica existentă a ONU pentru asistență electorală privind egalitatea de gen.¹²

Participarea deplină a femeilor în procesele politice și electorale își trage rădăcinile din principiile de nediscriminare și posibilitatea de a beneficia în mod egal de drepturile politice consfințite în Declarația Universală a Drepturilor Omului (DUDO) adoptată în 1948, Convenția asupra drepturilor politice ale femeilor (CDPF, 1952) și alte convenții regionale care în mod explicit prevăd că toți se vor bucura de astfel de drepturi fără niciun fel de distincție, inclusiv cea de sex sau gen.¹³ Articolul 25 al Pactului Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice (PIDCP, 1966) se pronunță asupra drepturilor tuturor cetățenilor nu doar de a lua parte la conducerea treburilor publice, dar și „de a alege și de a fi ales, în cadrul unor alegeri periodice, imparțiale, cu sufragiu universal și egal și cu scrutin secret, asigurând exprimarea liberă a voinței alegătorilor” și „de a avea acces, în condiții generale de egalitate, la funcțiile publice din țara sa”.

Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei (CEDAW), adoptată în 1979, reiterează dreptul femeilor „de a ocupa funcții publice și de a exercita toate funcțiunile publice la toate eșaloanele de guvernământ”. În mod mai specific, articolul 7 stipulează următoarele:

Statele părți vor lua toate măsurile necesare pentru eliminarea discriminării față de femei în viața politică și publică a țării și, în special, pentru a le asigura, în condiții de egalitate cu bărbații:

a) dreptul de a vota la toate alegerile și referendumurile publice și de a fi alese în toate organismele eligibile în mod public;

b) dreptul de a lua parte la elaborarea politicii statului și la punerea acesteia în aplicare, de a ocupa funcții publice și de a exercita toate funcțiunile publice la toate eșaloanele de guvernământ¹⁴

În timp ce PIDCP se expune clar asupra faptului că discriminarea în bază de sex nu este permisă la exercitarea dreptului de a vota și dreptului de a participa în viața publică, CEDAW merge mai departe, venind cu obligația pozitivă pentru statele părți de a întreprinde măsuri adecvate întru eliminarea oricărei discriminări. Mai mult ca atât, articolul 4 al CEDAW încurajează utilizarea măsurilor speciale temporare (MST) pentru a accelera conformarea cu articolul 7. Deși deseori măsurile speciale temporare sunt percepute că măsuri pentru a spori numărul de femei în funcții eligibile, totuși astfel de măsuri pot fi utilizate și pentru a se

conforma totalmente articolului 7 în ceea ce privește procedurile și procesul electoral, precum și desemnarea și componența organelor de management electoral.

Dreptul femeilor de a participa pe deplin în toate aspectele vieții publice a continuat să fie o piatră de temelie a rezoluțiilor și declarațiilor ONU. De la Rezoluția Consiliului Economic și Social al ONU (E/RES/1990/15) până la Declarația de la Beijing și Platforma de Acțiuni (1995), Concluziile Comisiei privind Statutul Femeii convenite în 2006 (E/2006/27-E/CN.6/2006/15) și Rezoluția Adunării Generale 66/130 (2011) cu privire la femei și participare politică, guvernele au fost chemate în mod consistent să implementeze măsuri pentru a spori substanțial numărul femeilor în poziții publice eligibile și cele obținute prin numire, precum și în funcții la toate nivelele, cu scopul de a atinge o reprezentare egală a femeilor și bărbaților, dacă e necesar prin acțiuni pozitive, în toate funcțiile de guvernare și administrare publică.¹⁵

Statele care sunt părți la convenții internaționale partajează responsabilitatea pentru preluarea și implementarea acestor obligații în cadrul unui șir de instituții. OME deține responsabilități clare pentru a asigura ca acțiunile și deciziile lor să se conformeze obligațiilor internaționale ale țării, ceea ce ar putea necesita resurse adiționale.

iv. Cadrul Sistemului ONU privind egalitatea de gen și asistența electorală

Susținerea eforturilor naționale ale statelor membre în asigurarea proceselor politice incluzive și promovarea participării politice a femeilor este un element prezent în agenda sistemului ONU (vezi boxa). Entitățile și personalul ONU sunt obligați să respecte și să promoveze drepturile și standardele consfințite în cadrul normativ al ONU cu privire la egalitatea de gen.

În 1997 Consiliul Economic și Social al ONU (ECOSOC) a adoptat strategia de „integrare a perspectivei de gen în toate politicile și programele în sistemul Națiunilor Unite” prin „evaluarea implicațiilor pentru femei și bărbați ce derivă din orice acțiune planificată, inclusiv legislație, politici sau programe, în toate domeniile și la toate nivelele”. În 2012 Consiliul Directorilor Executivi pentru Coordonare (CEB) a adoptat o politică cu privire la egalitatea de gen și abilitarea femeilor pentru întregul sistem ONU, drept mijloc pentru promovarea în continuare a obiectivului egalității de gen și abilitării femeilor în politicile și programele sistemului ONU și implementarea concluziilor convenite de ECOSOC 1997/2.

Planuri strategice ce ghidează acțiunile vizând egalitatea de gen în PNUD și UN Women

Planul Strategic al PNUD^[1] și Strategia vizând egalitatea de gen^[2] 2014-17 stabilesc clar mandatul organizației de a asigura ca egalitatea de gen și abilitarea femeilor să fie integrate în fiecare aspect al activității organizațiilor, inclusiv în suportul electoral. PNUD susține reforme legale, de politici și de pledoarie pentru a accelera participarea egală a femeilor, inclusiv a femeilor tinere și grupurilor marginalizate, în luarea deciziilor la toate nivelele statului; ceea ce include promovarea participării femeilor în calitate de alegători și candidați în procesele electorale și susținerea reprezentării femeilor în instituțiile de guvernare, inclusiv organele de management electoral, comitete constituționale, parlamente, administrații publice și judiciare. PNUD oferă asistență tehnică pentru constituirea sau fortificarea mecanismelor pentru promovarea egalității de gen și abilitării femeilor în procesele electorale și de guvernare; inclusiv suport direct pentru integrarea dimensiunii de gen în organele de management electoral, unitățile, comitetele și comisiile de gen, precum și grupurile și rețelele de femei.

Planul Strategic al UN Women (2014-17) direcționează activitatea entității în șase domenii prioritare, unul dintre care promovează liderismul femeilor și participarea lor în luarea deciziilor. Impactul 1, “Femeile conduc și participă în luarea deciziilor care le afectează viețile”, direcționează UN Women spre oferirea de expertiză specifică de gen, dezvoltarea de capacități și suport de politici pentru promovarea abilității politice a femeilor, inclusiv îndrumare cu privire la un șir de probleme cum ar fi Măsurile Speciale Temporare (MST) și modul de conlucrare eficientă cu diferiți actori. UN Women depune eforturi pentru a promova liderismul femeilor și participarea politică a acestora mai cu seamă prin:

- Accentuarea preocupărilor ce țin de egalitatea de gen în procesele politice și electorale
  - Dezvoltarea capacităților femeilor drept candidați și/sau alegători
  - Susținerea inițiativelor pentru a spori proporția femeilor implicate în mandate electorale și funcții eligibile pentru a avea impact asupra proceselor de reformă legală, pentru a influența dezbaterile despre reforma sistemului legislativ și electoral
  - Acordarea de asistență femeilor pentru a se organiza în grup politic
- Asistența electorală a ONU este guvernată de un cadru de politici care este elaborat, emis și diseminat de Punctul Focal al ONU pentru Asistență Electorală, Sub-Secretarul General pentru Afaceri Politice (în Departamentul Afaceri Politice, DAP). Acest cadru de politici este fundamentat în cadrul normativ al ONU cu privire la drepturile omului și cele politice și oferă o îndrumare prescriptivă care se aplică tuturor entităților ONU ce oferă asistență electorală. În domeniul asistenței electorale, sistemul ONU se ghidează la moment de adoptarea recentă a următoarelor directive și îndrumări de politici:
- *Directiva de Politici cu privire la principiile și tipurile Asistenței Electorale a ONU* (2012), care nu doar scoate în evidență importanța „participării și reprezentării grupurilor tradițional marginalizate, în special a femeilor și minorităților”, dar și sugerează că asistența va include, *inter alia*, măsuri „specifice evenimentelor electorale, măsuri speciale temporare și programe pe termen mai lung”
  - *Îndrumări cu privire la evaluarea de către ONU a necesităților electorale* (2012), care servește drept cadru pentru a stabili dacă și cum ONU va oferi asistență electorală. Aceste evaluări urmează să includă analize și recomandări „pentru a asigura integrarea dimensiunii de gen în toate activitățile ONU de asistență electorală și prioritizarea promovării participării și reprezentării femeilor” (de ex., este folosită o listă de verificare specifică dimensiunii de gen pentru a colecta date care vor informa recomandările date)
  - *Directiva de Politici privind suportul ONU pentru dezvoltarea și reforma sistemului electoral* (2013), care prevede politica ONU pentru dezvoltarea și reformarea sistemelor electorale
  - *Directiva de Politici privind promovarea participării politice și electorale a femeilor prin asistența electorală a ONU* (2013), care prevede strategii clare și puncte de intrare pentru integrarea dimensiunii de gen în asistența electorală (vezi secțiunea 2.1.5 cu privire la șirul de intervenții)¹⁶
  - *Directiva de Politici privind Suportul ONU pentru proiectarea și reforma organelor de management*

electoral (2014), care încurajează promovarea de oportunități egale pentru femei și bărbați la toate nivelele în ceea ce privește proiectarea structurilor de management electoral, desemnarea unui organ de guvernare, elaborarea regulamentelor, recrutarea personalului și în toate procesele ale OME.

În conformitate cu mandatul întregului sistem ONU privind integrarea dimensiunii de gen citat mai sus, aceste îndrumări și documente de politici stabilesc responsabilitățile pentru toate entitățile ONU implicate în asistența electorală pentru a asigura ca implicarea acestora cu actorii naționali să promoveze egalitatea de gen și abilitarea femeilor.

v. Abordarea inegalităților de gen în și prin asistența electorală

Politicile care promovează integrarea dimensiunii de gen în asistența electorală, în general, sunt relativ noi. În acest context, compilația PNUD din 2014 a *Lecțiilor învășite în asistența electorală* a constatat că perspectiva egalității de gen nu este încă aplicată sistematic în toate proiectele din domeniul electoral. Astfel nu se acordă atenție consistentă faptului dacă sau în ce mod proiectele de asistență electorală pot promova în mod sistematic abilitarea femeilor. Mai mult ca atât, un produs explicit privind egalitatea de gen n-a fost inclus nici în designul majorității proiectelor, deși au fost înregistrate rezultate vizând egalitatea de gen care derivă din asistența acordată.

În eforturile pentru atingerea obiectivului de participare politică egală a femeilor există spațiu pentru o implementare mai vastă a politicilor electorale ONU și a strategiei privind integrarea dimensiunii de gen. Echipele de Țară ONU sunt deseori implicate în planificarea asistenței electorale, fie pe termen lung cu proiecte de dezvoltare instituțională fie pe parcursul perioadelor electorale. În multe cazuri, PNUD este actorul internațional cheie implicat în suportul electoral, care administrează un fond al donatorilor și coordonează ședințele din partea comunității internaționale. În alte cazuri, UN Women conlucrează în proiecte comune (cu PNUD) sau proiecte de sine-stătătoare cu partenerii naționali, care-și propun drept scop promovarea participării femeilor în alegeri. O perspectivă a egalității de gen poate fi incorporată în asistența electorală prin intermediul următoarelor modalități:

- Evaluarea necesităților electorale și documentelor de proiecte electorale pentru promovarea egalității de gen, inclusiv (dar fără a se limita la) o evaluare a valorii potențiale de adoptare a măsurilor speciale temporare.
- Dimensiunea de gen este fixată ca un obiectiv prioritar de la începutul documentului proiectului electoral, inclusiv în formularea și designul acestuia.
- Un consilier în domeniul genului este inclus în proiect sau proiectul deține o sursă accesibilă de consiliere în domeniul genului.
- Un șir vast de actori, inclusiv guvernul, legislatorii, experții electorali, partidele politice, experții în domeniul genului și organizațiile femeilor din teritoriu sunt consultați pentru a informa recomandările specifice pentru integrarea dimensiunii de gen și promovarea femeilor în procesele electorale.
- Integrarea dimensiunii de gen și intervențiile axate pe gen sunt luate în considerație în cadrul proiectului.
- Programele de asistență pentru termen mai lung sunt elaborate cu un șir de intervenții axate pe candidați, alegători și organele de management electoral.

vi. Aplicarea cadrului pentru OME

Cadrul normativ și politicile Sistemului ONU cu privire la egalitatea de gen și asistența electorală oferă un mandat clar de conlucrare cu OME din perspectiva egalității de gen. Domeniile de intervenție sunt determinate prin procesul de evaluare a necesităților electorale și formularea proiectului. După cum va fi descris în continuare în prezentul ghid, un șir de întrebări pot proiectarea și implementarea intervențiilor axate pe egalitatea de gen pentru OME se pot baza pe:

Nivelul de referință: Echipa de Țară trebuie să cunoască dacă organul de management electoral a realizat vreo cartografiere sau audit gender. Dacă nu, atunci anume aceste acțiuni ar putea fi încurajate fie la etapa de evaluare sau la cea de inițiere a intervenției. Ce fel de statistici electorale sunt dezagregate pe sexe și cum acest fapt se conformează politicilor mai generale privind statistica națională?

Un plan de acțiuni: Care este planul organului de management electoral pentru a integra preocupările de gen și pentru a asigura acces egal la procesul electoral? Are oare nevoie organul de management electoral de asistență pentru implementarea unor sau tuturor acțiunilor din planul de acțiuni? Care este rolul altor actori, cum ar fi grupurile societății civile, departamentele guvernamentale, parlamentul, media și partidele politice în implementarea planului de acțiuni?

Structura și componența OME: Care sunt legile privind constituirea OME? Cum este constituit organul și cum se ține cont de egalitatea de gen? Are oare organul de management electoral nevoie de asistență pentru elaborarea politicilor vizând resursele umane, care ar fi sensibile la dimensiunea de gen? Există oare deficiențe de capacități în ceea ce privește expertiză de gen în domeniul alegerilor și absența conștientizării necesare a dimensiunii de gen și alegerilor în rândul managementului și personalului?

Asistență pentru procesul electoral: Dacă OME solicită asistență vizând procesele electorale (cum ar fi înregistrarea alegătorilor, informarea și educarea alegătorilor), ce dovezi există cu privire la evaluarea de gen a asistenței propuse? Va susține oare intervenția, va îmbunătăți accesul egal la procesele electorale pentru bărbați și femei sau va avea un efect disproporțional asupra unui gen? Dacă suportul se acordă pentru procesele de revizuire a legilor sau alte revizurii, cum se va integra egalitatea de gen în revizuirile date? Ce expertiză de gen este disponibilă pentru a acorda asistență?

Echipe de consiliere și consultanți: Dacă Oficiul de Țară adună o echipă de consultanți și consilieri pentru a acorda asistență OME, care este componența de gen a echipei? Este oare echipa echilibrată din punct de vedere al genului și care sunt rolurile femeilor? Dacă intervenția va continua timp de câțiva ani și membrii echipei se vor schimba, cum poate fi menținut echilibrul de gen? Care este nivelul de conștientizare a genului și nivelul de expertiză în echipă?

Cadrul de politici: Există oare un cadru legal și de politici național specific cu privire la dimensiunea de gen în procesele electorale? Este nevoie de revizuit acest cadru fie cu privire la legislație fie cu privire la regulamentele existente? Ce lacune există între politici și practică?

Bugetele intervenției și rapoartele: Poate fi oare un anumit procent din bugetul OME dedicat integrării dimensiunii de gen și îmbunătățirii egalității accesului? Poate oare întregul buget să fie dezagregat conform genului? Cum vor fi prezentate statisticile în raport?

Analiza serioasă a acestor întrebări – în orice instituție – necesită voință politică, capacități și resurse. Următoarele două secțiuni ale ghidului vor prezenta exemple de bune practici implementate de OME din întreaga lume drept răspuns la aceste întrebări.

© UN Photo/Martine Perret

PARTEA A

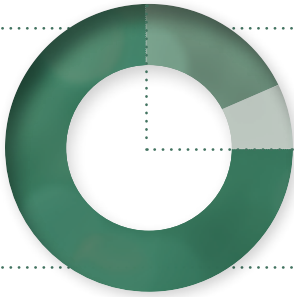

Organe Incluzive de Management Electoral

1	Înțelegerea OME sensibile la dimensiunea de gen	19	5	Crearea unei culturi sensibile la dimensiunea de gen în OME	36
2	Cartografierea organelor de management electoral	20	6	Consolidarea capacităților egalității de gen prin instruire	39
3	Angajamentul față de egalitatea de gen	25	7	Colectarea și analiza datelor dezagregate în funcție de sex	43
4	Echilibrul de gen în organul de management electoral: consiliul și personalul	30			

*Organele de management electoral inclusive
și sensibile la dimensiunea de gen dețin
capacitatea de a implementa integrarea
dimensiunii de gen și a strategiilor axate pe gen
întru realizarea egalității de gen.*

.....”

1

Înțelegerea OME Sensibile la Dimensiunea de Gen

Abordarea inegalităților de gen necesită acordarea atenției modului în care acestea sunt înglobate în mod structural în normele și instituțiile sociale, economice, culturale și politice. Procesul de integrare și evaluare a dimensiunii de gen tinde să descopere și să redreseze aceste inegalități structurale.

Integrarea dimensiunii de gen este o strategie care examinează fiecare proces, fiecare structură și fiecare produs al unei instituții în ceea ce privește impactul potențial diferențial asupra bărbaților și femeilor. Integrarea dimensiunii de gen plasează atingerea egalității de gen și eliminarea tuturor practicilor discriminatorii la baza obiectivelor și activității instituției; aceasta mai degrabă normalizează decât marginalizează realizarea egalității de gen. În tandem, instituțiile pot elabora și implementa intervenții specifice pentru dimensiunea de gen sau cele axate pe dimensiunea de gen pentru a aborda domenii specifice, inclusiv prin măsuri de acțiuni afirmative. Această abordare duală duce spre instituții mai incluzive și mai sensibile la dimensiunea de gen.

Un OME sensibil la dimensiunea de gen este un organ care răspunde necesităților și intereselor femeilor și bărbaților în politicile, operațiunile, infrastructura și activitatea sa.¹⁷ Prin definiție, organele de management electoral incluzive și sensibile la dimensiunea de gen dispun de capacitatea de a implementa strategiile de integrare a dimensiunii de gen și cele axate pe gen pentru a realiza egalitatea de gen. Acestea dispun de resursele necesare – umane, financiare și structurale – pentru a asigura ca egalitatea de gen să fie luată în considerație la fiecare pas al ciclului electoral. În mod mai specific, un OME sensibil la dimensiunea de gen ar putea lua în considerație:

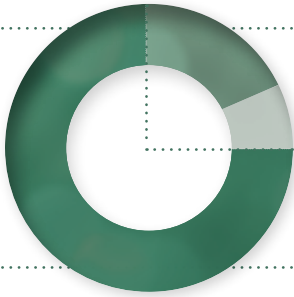
- Promovarea egalității de gen la toate etapele procesului electoral și în activitatea zilnică a OME este un obiectiv strategic
- Realizarea unui exercițiu de cartografiere sau evaluare pentru a determina dacă OME activează în mod eficient pentru atingerea rezultatelor ce țin de egalitatea de gen și dacă este loc de mai bine
- Elaborarea sau modificarea planului strategic al OME pentru a include produsele și activitățile ce țin de egalitatea de gen
- Dedicarea infrastructurii și resurselor pentru integrarea dimensiunii de gen, cum ar fi un comitet sau o rețea de puncte focale gender în cadrul organizației
- Propunându-și să realizeze echilibrul de gen în toate funcțiile, inclusiv cele de management superior și conducere, și întreprinzând un efort concertat pentru asigurarea sensibilizării de gen a personalului temporar în perioadele electorale de vârf
- Asigurarea ca politicile de recrutare să permită oportunități egale pentru femei sau bărbați și ca personalul să dispună de beneficiile necesare de concediu și alocațiile necesare pentru a echilibra obligațiile familiale și cele de muncă
- Acordarea de oportunități adecvate de dezvoltare și instruire profesională cu privire la egalitatea de gen și integrarea dimensiunii de gen pentru toți colaboratorii și asigurarea ca egalitatea de gen să fie o componentă abordată în toate instruirile personalului
- Implementarea de sisteme și procese pentru a asigura date relevante dezagregate în funcție de sex pe tot parcursul ciclului electoral, de la înregistrarea alegătorilor până la sosirea acestora în secția de votare.

Partea A explică toate aceste elemente în detalii și oferă exemple de bune practici în domeniul dat.

O cartografierea din perspectiva dimensiunii de gen oferă o oportunitate de a reconsidera structura și cultura organizațională a OME, cât și activitățile pe care le realizează în legătură cu managementul și administrarea alegerilor.

.....”

2 Cartografierea Organelor de Management Electoral

Evaluarea egalității de gen și a modului de promovare activă a participării femeilor este implică analiza tuturor politicilor, deciziilor și acțiunilor întreprinse de organizație din perspectiva integrării dimensiunii de gen. Pentru un OME, evaluarea egalității de gen trebuie să includă toate activitățile interne ale organizației, cât și toate elementele de desfășurare a alegerilor.

„În mare parte, integrarea practică a dimensiunii de gen implică o listă de verificare cu un set de întrebări pentru a se asigura că nimic nu a fost omis. Aceasta mai implică și adresarea unor întrebări corecte, astfel încât resursele să fie utilizate în mod eficient. Integrarea dimensiunii de gen este un proces necesar pentru a atinge atât egalitatea de gen, cât și alte obiective de politici în cel mai efektiv și eficient mod.”¹⁸

2.1. Evaluarea sau cartografierea gender

Aceste întrebări sunt puse de cele mai multe ori printr-un exercițiu de evaluare sau cartografiere gender. O astfel de cartografiere poate examina situația curentă pentru participarea electorală a femeilor, dar ar putea fi însoțită și de o analiză comprehensivă a egalității de gen în cadrul OME.

Un exercițiu de cartografiere bine-structurat poate oferi o analiză comprehensivă a situației, precum și o bază pentru planificarea schimbărilor necesare pentru a suplini lacunele identificate.

OME poate iniția exercițiul de cartografiere prin analiza propriei componente și practici. În multe țări, evaluările de gen pot fi realizate și în alte părți ale sectorului public, oferind exemple și modele de urmat. Adicional, ar putea exista un oficiu guvernamental pentru femei sau pentru egalitatea de gen, care ar putea oferi îndrumare. Este important să se utilizeze toată expertiza națională relevantă, chiar dacă structura organului de management electoral diferă de cea a altor instituții publice.

O ‘Cartografiere din perspectiva de gen în domeniul alegerilor’ a fost realizată de Comisia Electorală din Nepal în 2010, cu suportul PNUD și IFES. În cadrul cartografierii a fost studiat cadrul legal și instituțional, analizând provocările față de participarea femeilor în procesul electoral și statutul lor ocupațional în CEN. Comisia și-a asumat angajamentul să urmeze raportul de cartografiere și să respecte ‘recomandările bazate pe constatări’. Materialul a fost colectat și prin interviuri și discuții în grup cu un număr vast de persoane implicate în alegeri. Studiul a parvenit cu recomandări comprehensive, inclusiv constituirea punctelor focale gender în cadrul CEN și programe de dezvoltare a capacităților pentru personalul CEN. Drept urmare, CEN a numit în funcție o persoană responsabilă de gen, a adoptat Politica Gender în 2013 și elaborează un Plan de Acțiuni pentru implementarea politicii; la începutul anului 2014 s-a creat o unitate dedicată dimensiunii de gen.³

Exercițiul de cartografiere poate fi gândit și comunicat drept o etapă de colectare a dovezilor a unui proces mai vast de realizare a integrării dimensiunii de gen. Este un exercițiu de inventariere utilizat pentru identificarea bunelor practici și proceselor existente, cât și a lacunelor. Acest exercițiu ține de obținerea imaginii depline a impacturilor de gen ale structurii, managementului și funcțiilor organizației, cât și a impactului de gen al administrării electorale. În baza acestor constatări, evaluarea oferă o oportunitate de a propune recomandări pentru schimbare și perfecționare.

O cartografiere sau evaluare din perspectiva de gen poate fi realizată prin intermediul unui șir de interviuri sau discuții în grup focus cu un șir de persoane. Anexa C prezintă un exemplu de instrument de cartografiere din perspectiva dimensiunii de gen, care poate ajuta la structurarea acestor discuții în baza cartografiierilor realizate în Nepal, Moldova, Libia și Livan. În toate cazurile, exercițiul va oferi dovezi mai bune, dacă informația, viziunile și ideile vor fi adunate din partea diferitor actori, cât și din partea personalului și conducerii OME. Grupurile de advocacy ale femeilor și OSC care activează pentru încurajarea femeilor să participe în alegeri, observatorii electorali, educatorii alegătorilor, mediul academic și mass-media, partidele politice - cu toții dispun de informații și idei pentru a contribui. Colaboratorii care activează în secțiile de votare și cei care realizează înregistrarea alegătorilor de asemenea ar putea avea observații despre problemele cu care se confruntă femeile pe parcursul procesului. Toate aceste surse oferă informații relevante pentru un OME, care să fie luate în considerație la elaborarea strategiilor pentru promovarea egalității de gen.

2.2. Integrarea dimensiunii de gen în evaluările post-electorale

Pe lângă un exercițiu bine-direcționat de cartografiere gender, egalitatea de gen trebuie să fie integrată în toate celelalte evaluări și aprecieri. Evaluările post-electorale sunt o trăsătură prezentă în cazul majorității OME și acestea ar putea include un element de evaluare din perspectiva de gen. Având în vedere că astfel de revizuirii deseori se axează pe bunele practici sau pe reformele necesare în procedurile electorale, revizuirea de obicei poate evalua impactul oricărei schimbări asupra femeilor în calitate de alegători și în

Exemple de evaluări axate pe dimensiunea de gen:

- **În Afganistan,** Unitatea Gender a OME a realizat ateliere de 'lecții însușite' în fiecare an cu contribuții din partea unui șir de actori și a utilizat rapoartele pentru a realiza un instrument pentru schimbare prin diseminare și pentru referință pe parcursul planificării. Procesul a recunoscut importanța audierii unui șir vast de opinii, cât și a evaluării regulate a eficacității activităților implementate.²⁰
- **Moldova:** În 2011, CEC din Moldova și-a asumat angajamentul în planul său strategic de a integra egalitatea de gen în toate activitățile sale. Drept urmare a participării în atelierele de instruire BRIDGE cu privire la dimensiunea de gen și alegeri, s-a constituit un grup de referință pentru a supraveghea un audit gender al procesului electoral din Moldova. Grupul de referință este format din membrii și colaboratorii CEC, partenerii PNUD și societatea civilă. Auditul a oferit informații asupra domeniilor în care CEC ar putea aborda egalitatea de gen în politicile și procedurile sale, cât și asupra domeniilor care ar necesita modificarea cadrului legal pentru a asigura egalitatea de gen.
- **Pakistan:** UN Women și PNUD au susținut Comisia Electorală din Pakistan cu expertiză tehnică și îndrumare pentru a integra perspectiva egalității de gen în cadrele și documentele de management electoral strategic. O revizuire post-electorală din 2013 a venit cu recomandări concrete pentru reformele legislative privind sistemul de management al plângerilor și dispuțelor în legătură cu privarea de dreptul la vot a femeilor-alegători.²¹

- **Tanzania:** Două conferințe au fost organizate în 2010 cu reprezentanții asociațiilor femeilor, secțiilor femeilor în instituțiile religioase, Ministerului Dezvoltării Comunitare, Genului și Copilului, mass-media, mediul academic și partenerii de dezvoltare. Scopul a fost cel de a identifica problemele și de a colecta idei pentru schimbări, întru încurajarea femeilor să participe în alegeri ca alegători, candidați și colaboratori în secțiile de votare.²² În 2011, după alegeri, PNUD a susținut comisia electorală în studierea lecțiilor însușite prin contractarea a patru studii majore care și-au propus drept scop să explice în mod obiectiv motivele pentru prezența redusă la vot, nivelul redus de înregistrare a alegătorilor și nivelul redus de participare a femeilor.

© Gabrielle Bardall

calitate de colaboratori electorali. În mod similar, un raport instituțional anual din partea OME oferă o oportunitate de a analiza rezultatele și produsele organizaționale conform dimensiunii de gen, cât și de a raporta toate statisticile în mod dezagregat (vezi secțiunea 6).

OME mai poate stabili sau măsura problemele de participare în comparație cu situația inițială prin intermediul raportării și evaluării post-electorale. Perioada între alegeri poate fi utilizată pentru a-și analiza acțiunile și parveni cu strategii întru identificarea unor abordări îmbunătățite. Perioada relativ calmă între alegeri reprezintă o oportunitate pentru a revedea politicile interne și pentru a oferi instruire internă cu privire la aspectele de gen sau oportunități de instruire pentru membrii-femei. Rapoartele misiunilor de observatori internaționali și naționali, care includ analize de gen, ar putea fi și ele surse importante de informații. Unele exemple de acțiuni ale OME în perioada post-și inter-electorală includ:

- **Bosnia și Herțegovina:** O analiză post-electorală se realizează după fiecare alegeri, incluzând perspectiva egalității de gen. Analiza include statistici cu privire la numărul de femei candidați, candidați aleși și prezența la vot a alegătorilor.²³
- **Canada:** Diverse rapoarte post-electorale includ perspectiva egalității de gen cu privire la ratele de prezență la vot, motivele pentru lipsa de la vot și participarea femeilor în calitate de candidați.²⁴
- **Africa de Sud:** Sondajele privind nivelul de satisfacție în legătură cu alegerile (realizate în ziua alegerilor) sunt contractate pentru a examina implicarea electorală și politică a grupurilor specifice, cum ar fi femeile, tinerii și persoanele cu dizabilități. Datele cantitative sunt susținute de datele calitative din discuțiile cu grupurile focus – femeile sunt o țintă specifică în aceste grupuri focus.²⁵

Drept urmare a exercițiului de cartografiere sau evaluare post-electorală, OME și actorii și partenerii săi vor avea o idee mai bună cu privire la domeniile de acțiuni prioritare. În majoritatea cazurilor ar putea fi util de a diviza constatarea exercițiului de cartografiere gender în două părți: domeniul care necesită atenție pentru atingerea egalității de gen în cadrul OME și domeniul care necesită atenție pentru atingerea egalității de gen în procesele electorale ale țării.

Tabelul 1: Rezultatele posibile ale unui exercițiu de cartografiere gender în cadrul unui OME

Exemple de indicatori ai egalității de gen în OME	Exemple de indicatori ai egalității de gen în procesele electorale
Nr. de femei și bărbați în organul, consiliul sau comisia de conducere	Ratele de înregistrare a alegătorilor nu reflectă populația
Nr. de femei și bărbați la nivelele de management sau în rândul personalului	Ratele de prezență a alegătorilor nu sunt dezagregate pe sexe
Nr. de femei și bărbați la evenimente de instruire și dezvoltare (inclusiv vizite de studiu și transferuri temporare)	Nr. de femei și bărbați în calitate de oficiali care înregistrează alegătorii nu reflectă populația
Nu sunt oportunități egale oficiale sau politici de egalitate de gen	Procedurile și aranjamentele de votare nu sunt sensibile la dimensiunea de gen
Lipsa facilităților în OME (veceuri, odăi pentru familie și odăi pentru rugăciuni, etc.)	Ratele violenței electorale sunt măsurate consistent, fiind mai mari împotriva candidaților unui anumit sex
Lipsa datelor dezagregate pe sexe la toate nivelele	Materialele pentru educația alegătorilor nu sunt sensibile din perspectiva de gen

2.3. Planul de acțiuni privind egalitatea de gen

Imediat după finalizarea exercițiului de cartografiere, OME ar putea analiza posibilitatea elaborării unui **Plan de Acțiuni**. Ca și toate planurile de acțiuni, acesta ar trebui să fie specific în explicarea provocărilor identificate, domeniilor posibile de acțiune, actorilor responsabili, resurselor disponibile și cadrelor temporale. Astfel, este posibil ca un OME să nu poată să abordeze toate aceste probleme într-un plan de acțiuni într-un singur ciclu electoral. În cazul dat, planul ar putea stabili priorități clare, iar OME ar putea să-și asume angajamentul de a reveni la cele nerealizate în următoarea perioadă electorală. Planul de acțiuni ar putea include și un mecanism de monitorizare. Tabelul 2 prezintă unele acțiuni și ținte care ar putea fi incluse în plan pentru abordarea inegalităților de gen.

2.4. Revizuirile legislative post-electorale

Pentru realizarea unei revizuri comprehensive a procesului electoral din perspectiva egalității de gen ar mai putea fi necesară o cartografiere din perspectiva de gen a legilor și regulamentelor relevante. În cazul în care prevederile unei legi conțin piedici pentru participarea femeilor, un remediu posibil ar fi modificarea legii. Cazul Afganistanului este unul ilustrativ. În urma revizuirii post-electorale din 2010 realizate de IEC au fost identificate cel puțin trei domenii pentru potențiale modificări legislative întru consolidarea reprezentării femeilor, inclusiv concretizarea limbajului vizând cotele pentru femei; reconsiderarea regulamentelor electorale care prevăd demisia obligatorie a funcționarilor publici înainte de a fi desemnați în calitate de candidați în alegeri; oferirea unor alocații femeilor-candidați pentru acceptarea suportului în natură din partea donatorilor internaționali pentru cheltuielile din campanie.²⁷

Tabelul 2: Exemple de indicatori pentru un Plan de Acțiuni privind egalitatea de gen²⁶

Inegalitatea identificată în cartografiere	Acțiunile care urmează să fie întreprinse	Măsurile și țintele specifice pentru realizarea schimbării	Responsabil
<ul style="list-style-type: none"> Inegalitate numerică de gen în rândul personalului la toate nivelele 	<ul style="list-style-type: none"> Sporirea numărului de femei în funcții de management la nivel mediu și superior Stabilirea necesității unei reforme legale 	<ul style="list-style-type: none"> Convenirea asupra unei ținte pentru proporția de funcții la nivel mediu și superior care să fie deținute de femei (cum ar fi balanța de gen pentru următorii cinci ani) Oferirea tuturor executivilor – femei de la nivel mediu și superior de instruire în domeniul conducerii și managementului într-o anumită perioadă de timp Acordarea unui grup de persoane din cadrul OME a responsabilității de a monitoriza progresul realizat spre atingerea țintei 	<ul style="list-style-type: none"> Conducerea OME Departamentul Resurse Umane Departamentul de instruire și/sau ministerul serviciului public sau echivalentul acestuia
<ul style="list-style-type: none"> Lipsa unei politici oficiale de oportunități egale sau a unei politici anti-discriminare și hărțuire 	<ul style="list-style-type: none"> Elaborarea politicilor privind oportunități egale, anti-discriminare și hărțuire 	<ul style="list-style-type: none"> Revizuirea tuturor politicilor și manualelor de proceduri existente din perspectiva egalității de gen Sondajul în rândul personalului cu privire la recrutare și experiența la locul de muncă Adoptarea unei politici și revizuirea periodică a acesteia 	<ul style="list-style-type: none"> Managementul OME Departamentul Resurse Umane Punctele focale gender
<ul style="list-style-type: none"> Lipsa datelor dezagregate în funcție de sex 	<ul style="list-style-type: none"> Asumarea angajamentului pentru a asigura ca datele privind participarea alegătorilor, care sunt colectate și raportate de OME să fie dezagregate în funcție de sex 	<ul style="list-style-type: none"> Revizuirea legilor și regulamentelor existente și modificarea tuturor clauzelor care împiedică colectarea datelor dezagregate în funcție de sex Revizuirea tuturor metodelor și formelor de colectare a datelor La necesitate, adăugarea 'sexului' în calitate de variabilă în toate bazele de date electronice, care țin de înregistrarea și participarea alegătorilor La necesitate, adăugarea 'sexului' în calitate de variabilă în toate formele de colectare a datelor cu privire la participarea alegătorilor, cum ar fi formele rezultatelor secțiilor de votare Asigurarea includerii instrucțiunilor privind colectarea datelor dezagregate pe sexe în manualele de instruire sau alte directive pentru secțiile de votare 	<ul style="list-style-type: none"> Managementul OME Parlamentul Secția Operațiuni Electorale Secția Instruire Secția Informarea Alegătorilor

Rolul parlamentelor în revizuirea procesului electoral

Parlamentarii sunt actorii primari în procesul electoral și pot investi timp și resurse semnificative pentru revizuirea administrării alegerilor sau aspectelor specifice ale procesului. În unele parlamente o comisie parlamentară dedicată este responsabilă de realizarea revizuirii. În **Australia**, Comisia permanentă comună cu privire la aspectele electorale revizuieste toate alegerile federale, beneficiind de contribuții din partea tuturor părților interesate. Comisia Electorală Australiană pregătește propuneri minuțioase, inclusiv recomandări pentru modificări legislative, iar membrii comisiei se prezintă în fața comisiei parlamentare cel puțin de două ori: la începutul investigării și spre sfârșit, pentru a răspunde privind unele dovezi primite de comisia parlamentară din partea altor actori. Revizuirii similare din partea comisiilor parlamentare sunt realizate în **Noua Zeelandă** (de către Comisia Justiție și Alegeri), **Canada** (de

către Comisia Juridică și Afaceri Constituționale) și **Irak** (de către Comisia Juridică a Consiliului Reprezentanților). Deși aceste comisii parlamentare specializate ar putea să nu fie potrivite în toate contextele, totuși acestea ar putea juca un rol important în funcția de supraveghere și control.

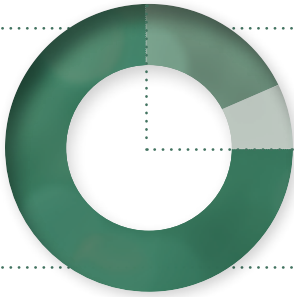
Acest proces evidențiază importanța prezenței femeilor-parlamentare în toate comisiile parlamentare, inclusiv cele care revizuiesc alegerile. Atunci când femeile parlamentare fac parte din astfel de verificări, acestea ar putea să ridice problemele care le afectează pe ele și pe alte femei-candidați în alegeri. Verificările comisiei parlamentare rezultă în numeroase recomandări pentru acțiuni din partea guvernului. Deși nu sunt neapărat sensibile la dimensiunea de gen, raportul comisiei parlamentare din Australia realizat drept urmare a alegerilor federale din 2010 a inclus 37 de recomandări, dintre care 35 vizau modificarea sau abrogarea diferitor secțiuni din legislația electorală.²⁸

© UN Photo/Martine Perret

REZUMAT:

- Evaluarea sau cartografierea din perspectiva dimensiunii de gen poate servi drept un prim pas util pentru aprecierea măsurii în care OME poate fi considerat o instituție incluzivă.
- Participanții pot fi colaboratorii și conducerea OME, dar și un șir de actori care interacționează cu OME, cum ar fi partidele politice, candidații independenți, parlamentarii, reprezentanții media, promotorii egalității de gen și mediului academic.
- Rezultatele unei cartografieri gender pot reflecta structura și cultura organizațională a OME, cât și activitățile întreprinse de OME cu privire la managementul și administrarea alegerilor.
- Evaluarea ar putea rezulta în mod ideal într-un plan de acțiuni, care să stabilească ținte și termeni pentru acțiuni.

3 Angajamentul Față de Egalitatea de Gen

Accentul pe abordarea și depășirea inegalității de gen în cadrul unui OME trebuie să înceapă la cel mai înalt nivel de planificare prin evidențierea angajamentului față de egalitatea de gen în declarațiile cu privire la viziune și misiune.

Pentru a se asigura că dimensiunea de gen va face parte din toate planurile strategice și cele de acțiuni, declarațiile din viziunea formulată trebuie să fie incorporate în activitatea OME. O politică specifică de gen reprezintă o cale bună pentru a specifica toate activitățile ce țin de dimensiunea de gen într-un singur loc. În alte cazuri, includerea considerațiilor privind dimensiunea de gen în Planul Strategic și toate celelalte politici ar putea asigura integrarea egalității de gen în toate domeniile organizației și perceperea acestui aspect ca parte a activității de către toate părțile implicate.

3.1. Politici, planuri și declarații de misiune

Pe lângă includerea declarațiilor vizând egalitatea de gen în planul strategic, prevederi gender pot fi incluse în viziunea și misiunea OME; principiile și valorile îndrumătoare; scopurile și obiectivele ce țin de organizarea internă și cele cu privire la alegeri. În Sondajul OME, opt din 35 de țări (23%) au menționat că dețin 'obiective și ținte specifice din perspectiva dimensiunii de gen în planurile lor strategice/ operaționale': Afganistan, Canada, Costa Rica, Etiopia, Kazahstan, Kirgizstan, Africa de Sud și Tanzania.

Exemple de includere a conștientizării dimensiunii de gen în principiile și valorile îndrumătoare:

- **Afganistan:** Principiile îndrumătoare privind administrarea alegerilor includ prevederi ce țin de neutralitate și imparțialitate, transparență, profesionalism,

responsabilitate și responsabilizare. Fiecare dintre acestea menționează necesitatea participării femeilor în calitate de alegători, candidați și colaboratori.²⁹ Planul strategic pentru 2006-2009 menționează că "urmează să fie întreprinse eforturi speciale pentru a mobiliza femeile și populația cu dezabilități". Unul din obiective a fost ca "în viitorii ani, Comisia Electorală să se axeze pe sporirea și facilitarea participării femeilor în procesul electoral și abordarea problemei participării femeilor în procesul electoral – drept candidați, alegători și colaboratori electorali".³⁰

- **Costa Rica,** OME deține o politică internă privind egalitatea de gen și un plan de acțiuni care fac parte din Planul Anual de Activitate al instituției, care implică responsabilități specifice și alocarea de resurse pentru realizarea politicii interne și planului său de acțiuni. OME și-a asumat angajamente în planurile de acțiuni ale politicii naționale privind egalitatea de gen.³¹
- **Nepal:** Comisia Electorală din Nepal a inclus egalitatea de gen și incluziunea socială drept prevederi în primul său Plan Strategic (2008 – 2013). Cel de-al doilea Plan Strategic (2015-2019) de asemenea conține principii, obiective și măsuri concrete pentru integrarea egalității de gen și incluziunii sociale drept probleme interdisciplinare.
- **Pakistan:** planul strategic pentru cinci ani al Comisiei Electorale din Pakistan pentru 2010-2014 a relevat necesitatea integrării dimensiunii de gen: „Comisia va depune eforturi pentru a stabili o balanță reală de gen

în toate funcțiile prin crearea condițiilor pentru ca femeile să poată munci în organizație” și se axează pe includerea grupurilor marginalizate în obiectivul strategic 14 “formularea de legi și implementarea strictă a acestora pentru a asigura ca grupurile marginalizate, inclusiv femeile, minoritățile și persoanele cu dezabilități să poată să participe în procesele politice și cele electorale.”³²

- **Sierra Leone:** Planul strategic include un exemplu foarte specific al unui obiectiv ce ține de echilibrul de gen în asigurarea cu cadre. Într-o secțiune ce ține de resurse umane, se specifică că “capacitățile resurselor umane existente trebuie să fie sporite prin diverse modalități, cu atenție specială pentru incluziunea femeilor”. Mai include și obiectivul ca „colaboratorii care activează în ziua alegerilor să fie recrutați și instruiți cu un accent special pe incluziunea femeilor și persoanelor cu dezabilități.”³³
- **Africa de Sud:** Valorile organizaționale enumerate în Planul Strategic sunt “sensibile la dimensiunea de rasă, cultură, limbă, religie, dezabilitate și gen”, incluzând și “luarea în considerație a diversității în experiență și abilități” precum și ‘respectul pentru alții’.³⁴ Comisia încearcă să susțină Capitolul 2 din Constituție (Declarația Drepturilor) prin asigurarea echității în tratarea alegătorilor în bază de gen, dezabilitate, rasă, etnie, limbă, religie și distribuție urban/rural. Comisia colaborează cu alte instituții constituționale, cum ar fi Comisia pentru egalitatea de gen (CEG). CEG realizează observarea alegerilor pentru a evalua dacă procesele date promovează egalitatea de gen.

3.2. Politica de gen

Asigurarea egalității de gen în orice organizație necesită angajament politic. O manifestare explicită a unui astfel de angajament este **politica de gen**. O astfel de politică recunoaște în mod clar locul egalității de gen în practicile, procesele și rezultatele de activitate ale OME. Aceasta ar putea fi însoțită și de un plan de acțiuni pentru a asigura realizarea, monitorizarea și evaluarea egalității de gen în toate domeniile prioritare.

O politică de gen nu trebuie confundată cu clauza generală din constituție, de exemplu, care prevede că femeile

și bărbații sunt egali în fața legii, nici cu politica națională de gen, care deseori este elaborată pentru guverne de către mașinăria națională a femeilor. În acest context, aceasta este o politică elaborată în mod specific de către un OME pentru propria direcție strategică. Aceasta ar putea începe cu domeniile de inegalitate identificate în evaluarea gender (vezi Tabelul 1 de mai sus), după care ar putea trece la o acțiune generală care încearcă să remedieze inegalitatea și să stabilească ținte specifice pentru monitorizarea progresului obținut. Un exemplu al unei Politici de gen și incluziune din Nepal este oferit în casetă:

3.3. Instituționalizarea integrării dimensiunii de gen: punctele focale, unitățile și comitetele gender

Pentru a asigura existența unui promotor al integrării dimensiunii de gen și abilitării femeilor, responsabilitatea pentru promovarea și monitorizarea activității în cadrul organizației poate fi instituționalizată. Procesul de integrare a dimensiunii de gen urmează să fie implementat de toți în organizație, după care un organ responsabil trebuie să dețină un statut superior în cadrul organizației și să beneficieze de acces la toate procesele decizionale. În unele cazuri, un expert gender dedicat sau **un punct focal gender** este recrutat pentru a activa întru promovarea integrării dimensiunii de gen în organizație. Totuși, deoarece nu este mereu posibil de recrutat un astfel de expert din cauza constrângerilor de buget sau de recrutare, membrii existenți sau colaboratorii OME ar putea fi desemnați în calitate de puncte focale gender. În cazul dat, este important de asigurat ca punctele focale să dispună de timp îndeajuns, precum și de pregătirea relevantă pentru a prelua responsabilitatea dată.

Într-o altă formulare, o **rețea de persoane** – atât bărbați, cât și femei – în cadrul organizației, din diferite domenii, ar putea fi responsabilă pentru asigurarea ca toți colaboratorii să țină cont de egalitatea de gen în activitățile și operațiunile lor zilnice. Crearea unei rețele de puncte focale gender, în loc de numirea în funcție a unui singur punct focal, poate contribui la sporirea capacităților instituției de a analiza activitatea din perspectiva egalității de gen și asigura un grad mai mare de vizibilitate și legitimitate pentru procesul de integrare a dimensiunii de gen. Cazul **Afganistanului** este prezentat în calitate de exemplu în toate cele 34

Comisia Electorală din Nepal: Politica de gen și incluziune, 2013

CE din Nepal a identificat câteva provocări pentru alegeri echitabile, imparțiale, transparente și credibile în legătură cu principiile de gen și incluziune, care identifică necesitatea de a:

- (1) Elabora politici și legi cu privire la procesul electoral, care să fie sensibile la dimensiunea de gen și incluzive
- (2) Implementa prevederi de politici cu privire la dimensiunea de gen și incluziune în alegeri
- (3) Promova conștientizare publică efectivă prin abordarea comunității ținte cu problemele ce țin de gen și incluziune
- (4) Mobiliza resursele necesare pentru acordarea serviciilor și facilităților în procesul electoral, conform celor prevăzute în politicile și legile cu privire la gen și incluziune.

CE a elaborat o politică de gen în baza implementării angajamentului exprimat pentru recunoașterea concepțului de gen și incluziune de către Constituția Provizorie a Nepalului 2007, precum și a angajamentului exprimat în tratatele și acordurile naționale, regionale și internaționale, care sunt ratificate. CE mai încearcă să abordeze problemele de gen și incluziune, ridicate prin diverse surse media de femei, dalți, casta/etniile oprimate, comunitatea/clasa care rămâne în urmă, regiunea care rămâne în urmă, Madhesi și alte minorități.

provincii a fost recrutat câte un consilier gender în rândul colaboratorilor cu program complet de muncă. Acești angajați au beneficiat de instruire extensivă în domeniul managementului și liderismului, abilitării, problemelor de gen, planificării și bugetării sensibile la dimensiunea de gen, precum și managementul conflictului. Consilierii au fortificat relațiile cu organizațiile femeilor, au relevat problemele de gen și au participat în planificarea, bugetarea și implementarea activităților în cadrul provinciilor lor.³⁵

Scopul politicii este de a asigura participarea tuturor cetățenilor în alegeri democratice și astfel, este necesar de formulat politici de gen și incluziune prin intermediul unor prevederi legale, structurale și de politici, precum și prin implementarea acestora. În contextul dat, a fost formulată o politică nouă pentru a consolida procesul de democratizare prin participare sporită la fiecare etapă a procesului electoral a femeilor, bărbaților și genului al treilea și dalților din toate comunitățile, clasele și regiunile, care sunt percepute ca rămânând în urmă din punctul de vedere al genului și incluziunii, precum și a cetățenilor oprimați, marginalizați și excluși.

Politica în cauză prevede viziunea și obiectivele:

Viziunea

De a asigura reprezentarea proporțională și incluzivă a cetățenilor în toate structurile de stat prin alegeri, conform prevederilor constituționale, și de a dezvolta Comisia Electorală drept o instituție sensibilă din perspectiva de gen și incluziune pentru ca alegerile să fie echitabile, imparțiale, credibile și transparente.

Obiectivele

1. De a integra dimensiunea de gen în toate procesele electorale
2. De a încorpora perspectiva incluzivă în toate procesele electorale
3. De a dezvolta Comisia Electorală drept o instituție sensibilă la dimensiunea de gen și incluzivă

În mod alternativ, ar putea fi creat și un **comitet sau unitate gender**. O astfel de unitate sau comitet ar fi corelat cu comitetele operaționale interne, create în toate organizațiile pentru a se axa asupra unui anumit aspect de activitate sau unui anumit proces (de ex., comitetele managementului superior). Ținând cont de componența gender a majorităților OME, crearea unui astfel de comitet sau unitate urmează să includă atât femei cât și bărbați, relevând mesajul precum că egalitatea de gen este o preocupare pentru toți. Dacă un OME este dispersat din punct

de vedere geografic, responsabilitatea urmează să fie distribuită și replicată între diferite structuri. Conducerea unui OME ar putea deține un rol important în supravegherea activității unității date și asigurarea disponibilității de resurse relevante pentru realizarea activității date.

În ultimii ani, OME din câteva țări din America Latină și-au asumat angajamente instituționale pentru a promova egalitatea de gen prin crearea punctelor sau unităților focale pentru promovarea participării femeilor în procesele electorale. Deși capacitățile instituționale, expertiza tehnică și resursele acestor unități diferă de la țară la țară, crearea acestora a constituit un pas important spre instituționalizarea politicilor și practicilor pentru promovarea participării femeilor. De exemplu, Paraguay a creat Unitatea Specială Gender în OME care a oferit pentru prima dată date dezagregate în funcție de sex cu privire la procesul electoral.³⁶

În Sondajul OME, 10 din 35 de țări (29%) au menționat că “au constituit un punct focal gender”: Afganistan, Costa Rica, Republica Democrată Congo, Etiopia, Irak, Kazahstan, Mozambic, Namibia, Nepal și Tanzania. Toate aceste țări, cu excepția Namibia și Mozambic, au “creat o echipă a punctului focal gender cu participarea managerilor superiori”.

Unele exemple de constituire a infrastructurii dedicate egalității de gen:

- În **Afganistan**, o Unitate Gender a fost creată în iunie 2009 cu mandatul de a “spori participarea politică a femeilor prin intermediul unor schimbări pe termen lung în cadrul Comisiei Electorale, inclusiv prin dezvoltarea capacităților, integrarea dimensiunii de gen și transformarea Comisiei într-o instituție prietenoasă femeilor.” Unitatea Gender susține și oferă consiliere tuturor celorlalte departamente pentru a “le ajusta politicile, procesele, bugetele și activitățile întru asigurarea includerii femeilor în calitate de actori politici sau colaboratori ai instituției.” Unitatea încearcă să asigure ca dimensiunea de gen să fie luată în considerație în toate activitățile Comisiei Electorale, de la achiziții până la managementul resurselor umane, reglementările electorale și securitate.³⁷
- În **Costa Rica**: În 2000, Tribunalul Electoral Suprem (TES) a constituit o Comisie Gender, compusă din membrii personalului instituției. Comisia Gender este prezidată de un magistrat (femeie) sau de un judecător electoral (femeie). Comisia dată a jucat un rol important în definirea și elaborarea politicii interne pentru egalitatea și echitatea de gen în acest organ electoral.³⁸
- În **Republica Democrată Congo**, unul din cei șapte membri ai comisiei electorale (CENI) a fost desemnat drept punct focal gender și a acordat asistență în crearea Unității Gender în cadrul CENI. Unitatea Gender este compusă din două femei, un coordonator și un asistent. Obiectivul Unității Gender este cel de a elabora mecanisme pentru promovarea integrării dimensiunii de gen în cadrul instituției. Unitatea dată mai este responsabilă de controlul aplicării politicilor gender în CENI la nivel central și local.³⁹
- În Ghana, **autoritățile Comisiei Electorale (CE) au constituit un birou gender întru recunoașterea importanței participării femeilor în procesul electoral.**⁴⁰
- În **Honduras, un Oficiu pentru Egalitatea de Gen (Oficina para la Equidad de Género)** a fost constituit în cadrul Tribunalului Electoral (*Tribunal Supremo de Elecciones*).⁴¹
- În **Irak**, în 2011, IHEC dispunea de o unitate gender reprezentând toate departamentele, fiind prezidată de un membru-femeie și un consilier ONU a oferit consiliere acestui grup.
- În **Mexic**, o Unitate Tehnică Specială pentru Egalitatea de Gen și Nediscriminare (*Unidad Técnica de Igualdad de Género y No Discriminación*) a fost creată în cadrul Institutului Electoral Național.
- În **Nepal**, guvernul a ordonat ca fiecare organizație din serviciul public, inclusiv Comisia Electorală, să numească un membru din rândul colaboratorilor superiori drept punct focal gender.⁴² Adițional, Comisia Electorală din Nepal a creat o Unitate Gender și a numit un Punct Focal pentru Egalitate de Gen și Incluziune Socială.
- În **Paraguay** în 2009, Tribunalul Electoral a creat o Unitate specială pentru egalitatea de gen, responsabilă de producerea datelor dezagregate în funcție de sex, analiza procesului electoral dintr-o perspectivă de gen, coordonarea cu partidele politice asupra strategiilor pentru promovarea participării femeilor și colaborarea cu instituțiile naționale și internaționale.⁴³

- **Yemen**, OME dispune de o Unitate specială gender pentru promovarea intereselor femeilor în procesul electoral. Unitatea Gender a fost constituită în Ministerul Administrației Locale pentru a asigura ca femeile să fie integrate la toate nivelele autorității locale. Această unitate este condusă de o femeie.⁴⁴

În alte cazuri, în care OME n-au instituit puncte focale gender în mod direct, OME au reușit să recruteze serviciile unor consilieri gender contractați de PNUD. De exemplu:

- În **Nepal**, PNUD a angajat un Specialist Gender în 2011 pentru a susține Comisia Electorală din Nepal în realizarea activităților gender și incluziune socială. În același timp, Comisia Electorală a desemnat o persoană drept punct focal gender în cadrul Comisiei, la nivel de Secretar Comun. Specialistul Gender PNUD, activând în cadrul oficiului CE, conlucrează cu Comisia pentru

a elabora documente cheie, inclusiv o politică de integrare a dimensiunii de gen, plan de acțiuni, termeni de referință pentru punctul focal gender din cadrul CE și o notă de concept pentru Unitatea Gender constituită recent, oferind și asistență pentru planificarea și implementarea tuturor activităților Comisiei cu privire la dimensiunea de gen.⁴⁵

- În **Sudan** în 2010, un Consilier Gender PNUD a fost co-plasat în cadrul Comisiei Electorale și a oferit consilieri cu privire la integrarea perspectivei egalității de gen în procesul de planificare electorală.
- În **Tunisia** în 2011, un Consilier PNUD în domeniul dimensiunii de gen și alegerilor a fost co-plasat în ISIE și a conclucrat cu membrii instituției responsabili de instruire și promovare.

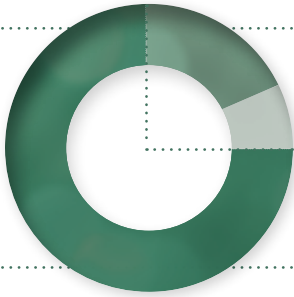

REZUMAT:

- Accentul pe abordarea și depășirea inegalității de gen în cadrul unui OME ar putea începe la cel mai înalt nivel de planificare.
- OME ar putea articula în mod clar angajamentul lor față de egalitatea de gen și implicarea în contextul național.
- Acest aspect poate fi realizat prin integrarea în planul strategic sau misiunea organului de obiective, ținte și mijloace sensibile la dimensiunea de gen.
- Acest aspect poate fi realizat și prin elaborarea unei politici gender care să expună viziunea și obiectivele OME
- De îndată ce va fi făcută o declarație, trebuie să fie alocate resurse pentru implementarea acesteia.
- Punctele focale gender, comitetul sau unitatea vizând egalitatea de gen pot fi efective în instituționalizarea angajamentului OME față de egalitatea de gen.

*Prezența femeilor în OME – în toate
capacitățile, inclusiv în funcțiile de conducere –
este absolut critică pentru a asigura ca instituția
și activitatea acesteia să întrunească țintele și
obligațiile vizând egalitatea de gen.*

.....”

4 Echilibrul de Gen în Organul de Management Electoral: Consiliul și Personalul

De obicei un OME este responsabil pentru determinarea politicii de administrare electorală, cât și pentru implementarea operațiunilor logistice.⁴⁶ În unele OME, determinarea politicii este realizată de un Consiliu sau Comisie cu mai mulți membri, pe când Secretariatul (personalul electoral) administrează alegerile.⁴⁷ Prezența femeilor în Consiliu sau în Secretariat este absolut necesară pentru atingerea echilibrului de gen.

Consiliul sau Comisia este deseori organul de elaborare a politicilor din cadrul OME; dacă sunt necesare schimbări cu privire la egalitatea de gen în cadrul OME, anume Consiliul sau Comisia dețin un rol important. Anume Consiliul este cel mai bine poziționat pentru a asigura ca OME să se conformeze obligațiilor și țintelor internaționale cu privire la egalitatea de gen în politicile sale, inclusiv în propria componență. Femeile trebuie să fie incluse în Comisie, pentru ca aceasta să poată contribui la procesul decizional și cel de elaborare a politicilor OME.

Secretariatul este unitatea de implementare a politicilor din cadrul OME. Incluziunea femeilor în organul dat ar putea ajuta la asigurarea ca procesele prin care sunt administrate alegerile să nu discrimineze femeile. Secretariatele de asemenea tind să asigure ca femeile să fie incluse în rândul colaboratorilor temporari ai secțiilor de votare, în special în situațiile în care există piedici culturale pentru ca alegătorii-femei să interacționeze cu bărbații pe care nu-i cunosc. Secțiunea dată specifică măsurile care pot fi întreprinse pentru a asigura prezența femeilor în rândul personalului OME.

4.1. Componența Consiliului sau Comisiei OME

Dominanța conducerii masculine în consiliile OME a fost confirmată în unele răspunsuri oferite în Sondajul OME:

- **Mozambic:** În CNE din Mozambic, în 2011 doi dintre cei 13 membri (15%) erau fost femei.⁴⁸
- **Nepal:** În 2012, toți membri ECN erau bărbați. Un membru femeie din numărul total de cinci membri a fost numit în 2013.⁴⁹
- **Tanzania:** În Comisia Electorală Națională din Tanzania, doi din șapte membri ai comisiei (28,5%) erau femei în 2011.⁵⁰
- **Tunisia:** În ISIE constituită în 2011, doi din 16 membri (12%) erau femei.

Modelele de selectare și de numire a Consiliilor OME variază enorm. În unele țări au fost adoptate măsuri speciale temporare, cum ar fi cotele de gender, pentru a asigura ca femeile să fie membri ai Consiliului sau Comisiei. Legea electorală poate specifica o cotă de gen pentru OME sau aceasta poate fi specificată în legislația mai vastă vizând egalitatea de gen.

Exemple de desemnare sau recrutare a cotelor de gen pentru OME:

- **Albania:** Legea privind egalitatea de gen în societate (2008) și Codul Electoral (2008 și recent modificat) prevede că toate instituțiile din sectorul public – inclusiv membrii ai 89 zone administrative ale Comisiei Electorale – trebuie să dispună de cel puțin 30% de fiecare gen în rândul membrilor și colaboratorilor lor la nivel național și local.⁵¹

© UN Photo/Martine Perret

- **Bolivia:** Legea definește componența Tribunalului Electoral Suprem după cum urmează: Tribunalul Electoral Suprem este compus din 7 membri dintre care cel puțin doi sunt de origine indigenă. Din numărul total de membri ai Tribunalului Electoral Suprem, cel puțin trei vor fi femei.⁵²
  - **Bosnia și Herțegovina:** Legea electorală prevede că “componența unei comisii electorale va reflecta, în general, reprezentarea egală a ambelor genuri”, fiind interpretată după cum urmează: fiecare gen cuprinde cel puțin 40% din numărul total de membri ai Comisiei Electorale. Legea mai prevede că se vor întreprinde eforturi pentru a asigura ca genul care este mai puțin reprezentat în Comisiile Electorale Municipale și Comitetele secțiilor de votare să atingă un minim de 40% din numărul total de membri.⁵³
  - **Irak:** Legea electorală prevede ca Consiliului compus din 9 membri să includă cel puțin două femei.⁵⁴
  - **Kirgizstan:** Legea electorală prevede ca membrii Comisiei Electorale Centrale să nu reprezinte mai mult de 70% de același sex.⁵⁵
  - **Timor-Leste:** În 2007, o cotă este stabilită pentru alegerile naționale, care prevede ca femeile să reprezinte cel puțin patru din numărul total de 15 membri.⁵⁶
- Într-o altă formulare, obiectivul cu privire la gen poate fi înscris în legislația națională fără stabilirea unor repere sau cote specifice:**
- **Etiopia:** Legea electorală prevede ca componența consiliului să țină cont de contribuția națională și reprezentarea de gen.⁵⁷

De obicei, astfel de cote funcționează cu succes, atunci când o persoană sau organizație este responsabilă pentru componența generală a tuturor membrilor consiliului sau comisiei OME. În multe țări, OME este constituit din persoane desemnate de diferite partide politice, astfel încât să se excludă supravegherea echilibrului general de gen de o singură persoană sau un singur organ. De exemplu, în **Moldova**, există o lege cu privire la paritatea de gen, însă deoarece membrii comisiei sunt desemnați în mod individual (de către Președintele Republicii și partidele politice), supravegherea asupra componenței generale a Comisiei din perspectiva egalității de gen nu se asigură doar de o singură persoană sau organ.⁵⁸ Aspectul dat reprezintă o provocare și în **Benin**.⁵⁹ În aceste cazuri, fiecare partid politic poate interveni pentru a asigura conștientizarea cu privire la necesitatea echilibrului de gen, însă aplicarea unei cote de gen ar putea fi dificilă.

Unele OME au identificat multe alte provocări din cauza cărora femeile deseori nu candidează pentru funcții la nivele superioare în managementul electoral. În **Tunisia** în 2011, grupului responsabil de selectarea membrilor ISIE i-a revenit sarcina de a asigura respectarea „principiului egalității între bărbați și femei” în rândul membrilor și personalului. În cadrul conducerii ISIE erau două femei între cei 16 membri ai Comisiei. Deși au fost depuse eforturi pentru implicarea mai multor femei în rândul personalului oficiilor regionale ale ISIE, s-a reușit să se atingă doar nivelul de 18% de femei în administrațiile regionale și 11% în administrațiile locale, în special din cauza faptului că femeile însele nu și-au propus candidatura.⁴⁴

În unele țări, reprezentarea echilibrată din punct de vedere al dimensiunii de gen a comisiei OME a fost realizată fără a fi necesară vreo prevedere legală. Dacă există voință politică, echilibrul de gen poate fi atins în cadrul unui consiliu desemnat, de exemplu:

- În **Malawi** în 2011 numărul de femei și bărbați în comisie era egal în pofida faptului că nu exista nicio lege sau regulament care să prevadă o astfel de regulă.⁴⁵
- În **Ghana** în 2007, trei dintre șapte membri sunt femei. Toți membri au fost desemnați de președinte în absența

unei legi sau regulament care să asigure echitatea de gen.⁴⁶

- În **Sierra Leone** în 2008, trei dintre cinci membri erau femei, inclusiv președintele.⁴⁷

4.2. Componența secretariatului și personalului OME

Secretariatul este unitatea de implementare a politicilor OME. Personalul Secretariatului poate varia de la funcționari publici temporari până la profesioniști de carieră în administrația electorală, care de obicei este condusă de un administrator cu program complet de muncă.⁴⁸ Metoda de desemnare a personalului Secretariatului variază în dependență de modelul OME. Într-un OME guvernamental, personalul de obicei cuprinde funcționari publici desemnați de executiv prin intermediul aceluiași reguli care se aplică desemnării tuturor colaboratorilor din serviciul public. Pentru modelul de OME independente, colaboratorii sunt de obicei desemnați de OME conform procedurilor de recrutare și condițiilor de angajare.⁴⁹ Există un număr optim de colaboratori în Secretariatul unui OME; totuși, dimensiunea unei țări și a populației sale, problemele economice și geo-politice, precum și drepturile și funcțiile OME pot determina dimensiunea și programul de activitate a OME și Secretariatului său.⁵⁰

Oportunități egale de angajare

Asigurarea includerii femeilor și bărbaților în rândul colaboratorilor unui OME la toate nivelele este un aspect crucial pentru atingerea obiectivului vizând egalitatea de gen. În Nepal au fost întreprinși pași pentru a redresa practicile discriminatorii de asigurare cu cadre, care au fost identificați ca parte din exercițiul de cartografiere instituțională prin intermediul interviurilor în grupuri focus cu membrii și partenerii externi, precum și prin revizuirea de politici. În situațiile în care bărbații constituie majoritatea personalului electoral, un angajament pentru sporirea numărului de femei ar putea fi un pas important. În multe țări, legile prevăd oportunități egale de angajare, în special în sectorul public, care ar putea include și OME.

Exemple de oportunități egale de angajare:

- **Bosnia și Herțegovina:** Legea egalității de gen interzice orice discriminare de gen în recrutarea, angajarea și alocațiile de ocupare, inclusiv în OME.⁶⁷
- **Kenya:** Legea cu privire la constituirea Comisiei Electorale prevede ca nu mai mult de două treimi de angajați pot să fie de același gen.⁶⁸
- **Nepal:** Planul Strategic (2015-2019) al Comisiei Electorale din Nepal include un curs precis de acțiuni și activități care încurajează și garantează oportunități egale și acțiuni afirmative în domeniul egalității de gen și participării femeilor.
- **Republica Congo:** Legislația națională prevede egalitatea de gen în procesul de recrutare în toate organele publice.⁶⁹
- **Republica Maldive:** Prin lege, ambele sexe dispun de oportunități egale de ocupare.⁷⁰
- **România:** Statul garantează oportunități egale femeilor și bărbaților întru ocuparea funcțiilor publice, civile și militare.⁷¹
- **Africa de Sud:** În conformitate cu Legea privind echitatea în procesul de angajare (Nr 55 din 1998), Comisia Electorală elaborează un Plan de Ocupare Echitabilă determinând obiectivele numerice în bază de rasă și gen.⁷²
- **Tanzania:** Circularele guvernamentale prevăd prezența femeilor în rândul colaboratorilor secretariatului Comisiei Electorale Naționale.⁷³
- **Timor-Leste:** OME (STAE și CNE) încurajează prin intermediul directivelor și politicilor interne ale OME, recrutarea și promovarea femeilor în cadrul structurilor lor.
- **Uganda:** Guvernul dispune de o politică generală cu privire la accesul egal la ocupare pentru toți.⁷⁴

Politicile interne de asemenea pot oferi o bază pentru asigurarea oportunităților egale pentru personal, fără a ține cont de faptul dacă acestea sunt prevăzute sau nu de lege. În cazul în care un OME este abilitat să-și elaboreze propriile reguli și cadre pentru recrutare și promovare, ar fi important să se asigure ca acestea să se conformeze cadrului național în domeniul ocupării. De exemplu, în Afganistan, personalul permanent al OME este recrutat în baza Legii și procedurilor serviciului civil. Regulamentele OME prevăd ca echilibrul de gen să fie luat în considerare în procesul de recrutare⁷⁵, iar Unitatea Gender partajează anunțurile de posturi vacante cu alți actori, în special cu Ministerul Afacerilor Femeilor, pentru a disemina informația în rândul candidaților eligibili. Termenul limită pentru depunerea cererilor de angajare poate fi extins în cazul în care nu sunt suficiente solicitante. În Pakistan, Planul de Acțiuni al Comisiei Electorale a transpus regulile serviciului public național în propriile acțiuni, precum că femeile vor constitui 10% din personalul secretariatului OME.⁷⁶

În Sondajul OME, 15 din 35 (43%) de respondenți au menționat că dețin „o politică oficială de oportunități egale pentru personal”: Afganistan, Bosnia și Herțegovina, Canada, Costa Rica, Irak, Kazahstan, Kirgizstan, Madagascar, Maldive, Moldova, Mozambic, Palestina, Africa de Sud, Tanzania și Uzbekistan.

Dintre acestea, cinci au menționat că dețin „o politică privind paritatea de gen și un plan de acțiuni pentru realizarea acestuia”: Afganistan, Canada, Kazahstan, Kirgizstan și Tanzania.

Anumite **măsuri de recrutare** pot de asemenea îmbunătăți echilibrul de gen în organizații. De exemplu, *Lista de verificare gender EISA pentru alegeri libere și echitabile* prevede obligația OME de a ține cont de faptul dacă procedurile de selectare în funcții decizionale și a personalului la toate nivelele asigură oportunități egale pentru femei și bărbați și dacă anunțurile pentru posturile vacante includ o frază privind oportunități egale și încurajează femeile să aplice.⁷⁷ OME mai pot verifica modul în care sunt scrise criteriile de selectare și specificațiile unui post de muncă și dacă toate calificările sunt neutre din punct de vedere al genului. Toate fișele de post pot fi verificate pentru a asigura că nu există vreo presupunere cu privire la genul celui care eventual va ocupa funcția vacantă, iar sarcinile pot fi verificate pentru a asigura că acestea pot fi realizate în mod

egal de bărbați și femei. În multe țări, femeile sunt subreprezentate în anumite profesii sau calificări, astfel o fișă de post care stipulează astfel de calificări va induce anumite dificultăți pentru aplicarea femeilor. Din aceste considerente este important de asigurat ca toate cerințele pentru calificări și experiențe să fie analizate din punctul de vedere al faptului dacă bărbații și femeile au dispus de șanse egale pentru acumularea nivelurilor necesare de abilități, ținând cont de contextul țării.

O bună practică ar fi includerea în **fișa de post** a unui enunț cu privire la procesul de echitate, iar în unele cazuri, invitarea în mod explicit a cererilor din partea femeilor și alte grupuri subreprezentate. În Sondajul OME, 17 din 35 de țări (48%) au menționat despre existența „unei declarații cu privire la ne-discriminare în procesul de recrutare”: Afganistan, Bosnia și Herțegovina, Canada, Costa Rica, Egipt, Etiopia, Kazahstan, Kirgizstan, Madagascar, Malawi, Moldova, Mozambic, Palestina, România, Africa de Sud, Tanzania și Uganda. Un exemplu poate fi găsit în Etiopia, unde legile care reglementează procesul de ocupare și beneficiile funcționarilor publici prevăd încurajarea femeilor de a aplica la recrutare și promovare, oferind măsuri specifice pentru asigurarea procesului dat.⁷⁸

Trebuie să fie luate în considerație condițiile și salariul oferit; unde și cum este făcut anunțul pentru postul vacant; unde și cum este realizat interviul; cine este inclus în panelul de interviu. La interviu pentru funcții de management superior sunt puse întrebări tuturor candidaților despre conștientizarea dimensiunii de gen sau expertiza gender, utilizând aceste aspecte drept criterii de selectare – toate acestea pot să demonstreze cât de serioasă este organizația cu privire la egalitate de gen.

În Sondajul OME, 12 din 35 de respondenți (34%) au menționat despre „egalitatea de gen drept criteriu de selectare în fișele de post”: Afganistan, Bosnia și Herțegovina, Canada, Egipt, Etiopia, Kazahstan, Kirgizstan, Madagascar, Mozambic, Palestina, Tanzania și Uganda.

Unele OME au preferat să **recruteze în bază de merit**, bazându-se pe presupunerea precum că nu există diferență de gen ascunsă sau implicată în criteriile de selectare, calificări și procesul de selectare. În practică, ar putea fi dificil de dovedit aceste aspecte. Unele exemple ale abordării date:

- **Kazahstan:** Pe parcursul procesului de recrutare, afilierea de gen nu este luată în considerație și nu există vreo distincție între bărbați și femei.⁷⁹
- **Moldova:** Legea cere eliminarea oricărui tip de discriminare, inclusiv în bază de gen. Posturile vacante sunt suplinite prin urmărirea unei examinări competitive neutre din punct de vedere al genului.⁸⁰
- **Uganda:** Recrutarea sau promovarea în Comisia Electorală este realizată în bază de merit, fără a ține cont de genul persoanei.⁸¹

Măsuri specifice pentru promovarea femeilor ar putea fi necesare pentru a asigura ca femeile să dețină poziții de management superior, mai cu seamă atunci când examinarea politicilor și practicilor de promovare a identificat subreprezentarea generală a femeilor la acest nivel. De exemplu, în Tanzania și Namibia, pozițiile de management în OME sunt suplinite prin recrutare în bază de merit, iar în cazul în care femeile și bărbații (sau alte grupe marginalizate) dețin calificări egale, prioritate este oferită sexului sau grupului dezavantajat.

În Sondajul OME, 10 din 35 de țări (29%) au menționat că dețin „măsuri pozitive/acțiuni afirmative pentru promovarea colaboratorilor-femei”: Afganistan, Belarus, Bosnia și Herțegovina, Irak, Kazahstan, Kirgizstan, Mozambic, Namibia, Africa de Sud și Tanzania. Dezvoltarea carierei pentru femei ar mai putea fi promovată și prin programe de mentorat și antrenare, precum și relaționare în cadrul și între organizații (vezi secțiunea 6 cu privire la instruire). Este necesar de analizat și faptul dacă candidații pentru promovare trebuie să-și realizeze responsabilitățile noi ‘din prima zi’ sau dacă ar putea să le realizeze după o perioadă rezonabilă de instruire și experiență. În societățile în care femeile au dispus de acces mai redus la educație sau anumite domenii de activitate, se permit decizii de promovare (și recrutare) mai incluzive.

Este important de acordat atenție și faptului ca paneele de selectare a personalului să fie echilibrate din perspectiva de gen. Un colaborator din departamentul resurselor umane OME ar putea acorda atenție părtiniri societale sau culturale care inhibă oportunitățile de ocupare egală pentru a evita ca bărbații și femeile să fie ‘direcționați’ în anumite domenii de activitate în detrimentul altora.

Atenție adițională se va acorda și criteriilor de selectare utilizate pentru a alege membrii **delegațiilor naționale** ale OME în diferite forumuri, cum ar fi ședințele și instruirile regionale și internaționale. În Irak, din 2012, toate instruirile și vizitele de studiu finanțate de ONU trebuie să asigure că cel puțin o pătrime din locurile din delegație să fie ocupate de femei-colaboratori ai IHEC. Cea de-a șasea conferință anuală a Organizației Electorale Globale organizată în Coreea în octombrie 2013, găzduită de PNUD și Comisia Electorală Națională a Republicii Coreea,

a recomandat ca toate întrunirile pe viitor ale OEG să includă o țintă de cel puțin 30% de reprezentare a femeilor în delegațiile țărilor. Conferința OEG este forumul internațional principal pentru profesioniștii electorali, care-și propune drept scop să faciliteze relaționarea și partajarea de informații.

Exemple de măsuri legislative și non-legislative pentru a spori participarea femeilor în poziții temporare:

- **Bosnia și Herțegovina:** Conform legii electorale “vor fi întreprinse eforturi pentru a asigura ca numărul membrilor sexului care este mai puțin reprezentat în Comisia Electorală Municipală și Comitetul Secției de Votare să atingă un minim de 40% din numărul total de membri.”⁸²
- **Camerun:** Se prioritizează recrutarea femeilor în calitate de președinte al centrelor de votare, pentru a proteja drepturile femeilor.⁸³
- **Etiopia:** Nu există vreun regulament care să stipuleze proporția femeilor în calitate de colaboratori electorali temporari, însă există o practică temeinică de desemnare a cel puțin doi ofițeri-femei din numărul de cinci ofițeri în fiecare centru de votare.⁸⁴
- **Liban:** Toate secțiile de votare pentru femei sunt asigurate cu cadre-femei.⁸⁵
- **Maldiva:** Colaboratorii temporari sunt recrutați în bază de merit și interviu, fără a ține cont de genul solicitantului.⁸⁶
- **Nepal:** Îndrumările emise de comisia electorală prevăd că cel puțin jumătate din cei care înregistrează alegătorii, voluntarii educării alegătorilor și din cei care se ocupă cu mobilizarea comunității trebuie să fie femei. În fiecare centru de votare trebuie să existe o femeie care să aplice marcajul pe degetele alegătorilor și o femeie care să administreze cozile femeilor.⁸⁷
- **Palestina:** Înainte de alegerile din 2006, Comisia Electorală a asigurat existența a cel puțin unei femei-colaborator în fiecare centru de votare, astfel încât fiecare femeie care poartă un voal să poată să se descopere în fața unui ofițer de votare – femeie pentru verificarea identității. Prevederea dată se aplică în cazurile în care nu erau disponibile centrele de votare doar pentru femei.⁸⁸
- **Pakistan:** Femeile sunt numite în funcții de ofițeri de prezidare a tuturor secțiilor de votare pentru femei. În unele secții de votare mixte, în special în centrele urbane, femeile pot fi numite ofițeri de prezidare. Guvernul Pakistanului a stipulat o cotă de 10% pentru femei la nivel de intrare (personal cu program complet de muncă în ECP).⁸⁹
- **Tanzania:** Majoritatea funcționarilor electorali sunt profesori de școală primară și deoarece femeile predomină în profesia dată, majoritatea funcționarilor electorali sunt femei.⁹⁰
- **Timor Leste:** În alegerile naționale din 2007 și 2012 au fost fixate cote pentru numărul de femei în calitate de funcționari în centrele de votare.⁹¹

4.3. Femeile în calitate de colaboratori temporari și/sau electorali

Conform celor menționate mai sus, țintele pentru echilibrul de gen în rândul colaboratorilor ar putea fi determinate de o politică oficială de recrutare bazată pe principiul parității sau cotele de asigurare cu personal, sau ar putea să se bazeze pe îndrumările sau țintele voluntare în politica de recrutare a OME sau a statului. Toate politicile fixate la nivelul central al OME ar trebui să fie, dacă e posibil, aplicate și colaboratorilor din teritoriu, cum ar fi colaboratorii de înregistrare și cei care activează în secțiile de votare. În unele țări sunt folosite practici specifice pentru a selecta femeile drept colaboratori temporari sau cei din secțiile de votare. Ar putea fi necesară și abordarea unor aspecte

locale sau de context (cum ar fi aspectele de securitate, vezi secțiunea 12).

În cazul în care OME aplică transferul temporar al colaboratorilor dintr-un organ public pentru preluarea unor responsabilități electorale temporare, oricum trebuie să fie luat în considerație și principiul oportunităților egale. Dacă OME ar putea alege organele publice din care va fi transferat personalul, acesta ar putea alege organele care deja angajează bărbați și femei sau un șir de organe, care luate împreună, angajează o proporție egală de bărbați și femei. În procesul de elaborare a sistemului de transfer temporar OME ar trebui să fie abilitat pentru a lua deciziile finale privind asigurarea cu cadre pentru a întruni obiectivul de reprezentare egală.

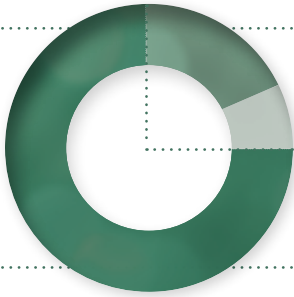
© UN Photo/Martine Perret

REZUMAT:

- Prezența femeilor în OME – în toate capacitățile, inclusiv funcțiile de conducere – este absolut critică pentru a asigura ca instituția și activitatea acesteia să întrunească țintele și obligațiile de egalitate.
- Prezența femeilor poate fi asigurată în mai multe moduri, inclusiv prin adoptarea măsurilor temporare speciale, cum ar fi cotele de gen pentru desemnarea și recrutarea membrilor comisiei și colaboratorilor secretariatului.
- Elaborarea politicilor de oportunități egale și recrutarea sensibilă la dimensiunea de gen, precum și practicile de promovare, cum ar fi cele care permit preferințe pentru femei față de bărbați în cazul promovării, dacă ambii candidați dețin calificări egale, ar putea rezulta într-un nivel mai bun de echilibru de gen în rândul colaboratorilor.
- Este foarte important ca femeile să fie angajate în perioada electorală pentru a încuraja – și uneori pentru a facilita – participarea femeilor alegători.

Cultura unui loc de muncă sensibil la dimensiunea de gen creează un spațiu în care fiecare să se simtă confortabil să-și realizeze eficient obligațiunile de serviciu.

.....”

5

Crearea Unei Culturi Sensibile la Dimensiunea de Gen în OME

Pe lângă dezvoltarea cadrului legal și celui de politici, instituirea infrastructurii dedicate integrării dimensiunii de gen și abordării echilibrului de gen în rândul colaboratorilor OME, un OME poate examina cultura la locul de muncă din perspectiva egalității de gen.

Această cultură organizațională este stabilită prin intermediul normelor, regulilor și practicilor la locul de muncă. Aceasta reflectă standardele și condițiile acceptabile în care pot activa colaboratorii. Cultura ocupațională sensibilă la dimensiunea de gen creează spațiu în care toți se simt confortabil să-și îndeplinească sarcinile în mod eficient. Sunt două elemente de bază ale unui loc de muncă sensibil la dimensiunea de gen: facilitarea echilibrului între viața de familie și cea profesională pentru toți și în caz de necesitate, permiterea unor considerațiuni speciale pentru femeile care muncesc; precum și eliminarea tuturor formelor de discriminare, inclusiv a hărțuirii și violenței.

5.1 Facilitarea echilibrului între viața de familie și cea profesională

Participarea sporită a femeilor în ocupații plătite a necesitat schimbări semnificative în modalitatea de structurare și organizare a organizațiilor. Numărul de ore lucrate per săptămână, politicile prietenoase familiei, inclusiv prevederile referitoare la concedii și implementarea unor considerațiuni speciale pentru femei la locul de muncă sunt doar câteva domenii care ar putea fi redată mai sensibile la dimensiunea de gen de către toate instituțiile, inclusiv OME.

Pe parcursul perioadei electorale, activitatea OME este intensă și deseori există așteptări că toți colaboratorii vor **munci timp de ore în șir** pentru a asigura desfășurarea eficientă a alegerilor. Aceste așteptări sunt o problemă comună pentru femeile în funcții electorale. De exemplu,

Unitatea Gender din **Afganistan** a observat că colaboratorii-femei erau preocupate de „ordinea neașteptată de a munci timp de mai multe ore sau vinerile”, ceea ce „dezavantajează femeile, deoarece dănele au obligații familiale non-negociabile și nu pot să se deplaseze de sine-stătător pe timp de noapte”.⁹² Astfel de ordine ar putea afecta în mod nefavorabil și personalul de sex masculin.

Aspectul dat poate fi abordat printr-o politică specifică care va ține cont de impactul asupra personalului, în special asupra femeilor cu familii, din cauza ordinelor parvenite în perioada electorală. De exemplu, în locul planificării electorale care presupune ca personalul să muncească în timpul orelor normale de lucru plus 50% de ore suplimentare, se va oferi și posibilitatea convertirii orelor suplimentare în extra-personal sau aranjamente de muncă pe schimburi.

Concediul parental ar putea fi considerat o cerință minimă pentru orice organizație care angajează femei. Adățiional pot fi adoptate multe **politici prietenoase familiei**, inclusiv facilități de îngrijire a copiilor sau certificate de îngrijire a copiilor, aranjamente speciale pentru mamele care alăptează, o odaie pentru familii și aranjamente pentru revenirea la muncă cu program parțial. Concediu pentru motive personale sau concediu special poate fi oferit bărbaților și femeilor pentru a face față unor urgențe personale, atunci când nici-o altă opțiune de concediu nu mai este disponibilă.

Alte aranjamente de echilibrare a vieții personale cu cea profesională pot fi oferite pentru a încuraja participarea și

În Canada, integrarea dimensiunii de gen în OME afectează multe domenii. Informația cu privire la echitate este colectată sistematic și individual prin intermediul unui formular oferit noilor angajați. Analiza forței de muncă este realizată trimestrial și distribuită managerilor superiori. Domeniile minime de selectare (limite geografice, cunoscute drept ‘domeniu de selectare’, determină unde candidații trebuie să domicilieze sau muncească pentru a fi eligibili pentru un loc vacant) au fost stabilite în ianuarie 2011 pentru a extinde accesibilitatea la funcții de nivel superior în OME Canada. Selectarea este realizată riguros în bază de merit. Ajustări rezonabile pot fi oferite pentru promovare incluziunii de gen sau a unui mediu mai sensibil la dimensiunea de gen în administrarea electorală. Un exemplu ar fi reducerea orelor suplimentare de muncă pe parcursul alegerilor nr. 40 și 41. În sensul dat au fost implementate și unele măsuri, de ex., introducerea muncii pe schimburi, etc. OME Canada a continuat să ofere informații (Intranet, training, ateliere) privind echitatea ocupațională către manageri, inclusiv informații cu privire la colaboratorii agenției, pentru a menține un nivel înalt de conștientizare în rândul managerilor cu privire la echitatea ocupațională. OME Canada a constituit un comitet al diversității, care promovează echitatea și multiculturalismul. Comitetul organizează numeroase activități în fiecare an, cum ar fi o ședință de salutare a diversității, prezentări video și publicarea articolelor în buletinul de știri interne al OME Canada.⁹³

Unele exemple de aranjamente de muncă prietenoasă familiei:

- Costa Rica: Politica instituțională gender recomandă armonizarea responsabilităților personale și celor de familie ale colaboratorilor, inclusiv situațiile ce implică violența domestică, părinții singuri, îngrijirea de cei vârstnici, bolnavi, juvenili, invalizi, precum și crearea unui centru de îngrijiri pe timp de zi.⁹⁴
- Georgia: O politică gender include prevederi pentru un program flexibil de muncă pentru mamele cu copii mici. Colaboratorii de administrare electorală beneficiază de alocații pe parcursul sarcinii, nașterii, adoptării de copii nou-născuți și îngrijirii de copii. CEC menține o bază de date cu angajații din administrație, inclusiv

informații cu privire la numărul mamelor cu copii mici cu vârsta sub 11 ani. Aceste date ajută la prioritizarea necesităților și ajustarea formelor de suport pentru familiile cu copii mici.⁹⁵

- România: OME a adoptat aranjamente flexibile de muncă pentru mamele cu copii mici, inclusiv prevederi cu extra ore de muncă pentru mamele cu responsabilități de alăptare.⁹⁶
- Timor-Leste: În alegerile locale din 2009 și alegerile naționale din 2012, instruirea pentru colaboratorii electorali a inclus măsuri specifice pentru prioritizarea femeilor însărcinate, femeilor cu copii și măsuri prietenoase familiei.

reținerea femeilor. Printre acestea ar fi disponibilitatea unei odăi de rugăciuni pentru femei sau a unei odăi comune, aranjamente flexibile de muncă pentru a ține cont de perioada de școlarizare sau cea de îngrijire de un membru bolnav al familiei, oferirea de oportunități pentru partajarea muncii și program parțial de muncă, oferirea de beneficii de deplasare pentru concediile ocazionale pe motive personale și limitarea sumei deplasării anuale sau acoperirea costurilor de comunicare cu cei de acasă pe parcursul deplasării.

Ar putea fi necesar de instituit **strategii specifice dimensiunii de gen** pentru a asigura ca femeile să se simtă confortabil la locul de muncă. De exemplu, prevederea unei toalete pentru femei este un indiciu al faptului că femeile reprezintă o parte normală a mediului ocupațional. În unele țări facilitățile pentru femei n-au fost incluse în proiectul original al clădirii, astfel acestea urmau a fi construite odată cu recrutarea mai multor femei în instituție. Acesta a fost cazul în Nepal, unde numărul sporit de femei – colaboratori în cadrul OME a dus la necesitatea construcției

mai multor toalete în 2011. Securitatea locului de muncă, accesul și transportul sigur pentru femei, în special dimineața sau noaptea, sunt niște considerațiuni importante.

5.2 Eliminarea discriminării, hărțuirii și intimidării

Cultura la locul de muncă nu trebuie să permită discriminarea colaboratorilor pe nici-un motiv și trebuie să asigure mediul de muncă sigur pentru ca persoanele să-și realizeze responsabilitățile. Este important să se asigure ca practicile să nu discrimineze pe nimeni sau să nu incomodeze pe cineva. De exemplu, mentalitatea precum că femeile nu pot staționa în anumite zone sau nu pot să se deplaseze în interior sau peste hotare sau neînsoțite este discriminatorie și demoralizează femeile. Trebuie de identificat și înlăturat cauzele ce stau la baza discriminării, inclusiv cele neintenționate sau indirecte. Discriminarea de gen deseori se bazează pe convingerile și practicile existente de ani de zile, care pot fi percepute drept normale sau trecute cu vederea.

Managementul poate transmite mesajul precum că promovează un mediu de muncă sensibil la dimensiunea de gen, incluzând un astfel de angajament în planul său strategic, obiectivele operaționale precum și prin adoptarea unui șir de politici de conștientizare a dimensiunii de gen. Politicile

gender își propun drept scop să sfideze procedurile și ideile, care nu sunt percepute drept discriminatorii. După care, astfel de politici trebuie să fie comunicate, implementate și monitorizate. O practică bună în acest context ar putea fi instituirea seminarelor obligatorii de dezvoltare profesională la locul de muncă, astfel încât toți să cunoască despre cadrul de reglementare și despre consecințele posibile în cazul încălcării acestor prevederi (vezi secțiunea 6 cu privire la instruire).

În Sondajul OME, opt țări (23%) au raportat că dispun de o „politică (anti) - hărțuire sexuală”: Afganistan, Canada, Costa Rica, Kazahstan, Maldive, Palestina, Africa de Sud și Tanzania. În Afganistan, Unitatea Gender a organizat o serie de ateliere pentru colaboratorii care erau vulnerabili la hărțuire, inclusiv personalul de suport, cum ar fi bucătarii și cei care fac curat.⁹⁷ Adicional, toți au beneficiat de instruire anti-hărțuire, inclusiv conduita potrivită la locul de muncă și modalitățile de abordare a hărțuirii.⁹⁸

Stabilind propriile politici și regulamentele interne, OME ar putea susține activ și implementa măsurile naționale anti-discriminatorii. În Canada, de exemplu, au fost adoptate Îndrumările cu privire la locul de muncă incluziv (Comisia Canadiană pentru Drepturile Omului), prevenirea și soluționarea hărțuirii la locul de muncă.⁹⁹

© Gabrielle Bardall

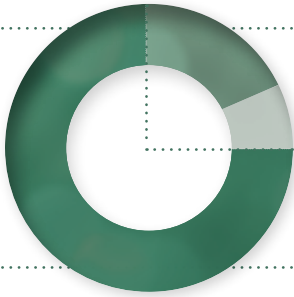
REZUMAT:

- Normele și practicile existente în multe instituții și organizații ar putea afecta femeile, făcându-le să se simtă inconfortabil în mediul de lucru.
- OME pot revizui cultura la locul de muncă pentru a asigura sensibilitatea de gen, astfel ca toți să se simtă incluși, în siguranță și mai productivi.
- Abordarea culturii la locul de muncă necesită atenție în privința modului în care persoanele pot să-și echilibreze responsabilitățile de familie cu cele de lucru.
- Organizațiile mai dețin și responsabilitatea de a se îngriji de colaboratorii lor. Toate formele de discriminare, intimidare și hărțuire trebuie să fie eradicate prin legi și regulamente, ateliere de instruire și cursuri de dezvoltare profesională.

*Oportunitățile de instruire sunt importante
pentru integrarea eficientă a dimensiunii de gen
în organul de management electoral.*

.....”

6

Consolidarea Capacităților Egalității de Gen Prin Instruire

Conștientizarea dimensiunii de gen în cadrul OME necesită colaboratori care pot înțelege și implementa strategii de integrare a dimensiunii de gen. Atât înțelegerea, cât și capacitatea de a implementa pot fi stimulate prin intermediul unui șir de intervenții de instruire, orientate spre grupuri specifice în cadrul organizației.

De exemplu, instruirii și ateliere de conștientizare a dimensiunii de gen și cu privire la politicile specifice de gen pot fi oferite colaboratorilor pentru a consolida aprecierea egalității de gen și a necesității sensibilizării din perspectiva de gen a OME. Instruire specializată, inclusiv instrucțiune la locul de muncă poate fi oferită punctelor focale gender sau personalului (atât bărbaților, cât și femeilor) cu responsabilități specifice de integrare a dimensiunii de gen. Oportunitățile specifice de dezvoltare profesională pot fi elaborate pentru femei pentru a promova avansarea acestora în cadrul organizației.

Întru implementarea instruirii sensibile la dimensiunea de gen, sunt câteva aspecte care trebuie să fie luate în considerație. În primul rând, indiferent de cine oferă instruirea (consulanți sau instructori interni), conținutul trebuie să reflecte obiectivele egalității de gen a instituției. În al doilea rând, trebuie să se țină cont de locul și ora instruirii, care să fie accesibilă pentru toți colaboratorii. Este important de ținut cont de numărul de femei în comparație cu cel al bărbaților, care participă în instruirii, și acest fapt poate fi notat în raport sau evaluare. În al treilea rând, componența echipelor de instruire de asemenea este importantă. În mod ideal, dacă sunt doi sau mai mulți instructori și facilitatori, echipa trebuie să fie echilibrată din punct de vedere al genului. În anumite contexte, totuși, vor fi mai potrivite sesiunile de instruire doar pentru femei. În situațiile date, participanții ar putea raporta că se simt mai bine pentru a se exprima deschis, că au parte de un nivel mai înalt de suport din partea semenilor și beneficii mai mari din partea instruirii. Și în cele din urmă, ar putea fi necesar ca toți instructorii

angajați de OME, fără a ține cont de domeniul lor de specializare, să participe la instruirii de ridicare a nivelului de conștientizare a dimensiunii de gen, astfel încât cursurile lor de instruire să fie mai sensibile din perspectiva de gen.

Există câteva modalități de abordare a dimensiunii de gen în instruirea colaboratorilor OME:

1. Instruirea obligatorie de conștientizare a dimensiunii de gen poate fi oferită tuturor colaboratorilor la toate nivelele
2. Egalitatea de gen poate fi integrată în toate instruirile realizate de personalul OME pentru a asigura proceduri electorale sensibile la dimensiunea de gen
3. Ar putea fi organizate instruirii specializate, inclusiv pentru punctele focale gender sau politici ori subiecte specifice
4. Ar putea fi organizate instruirii pentru a asigura oportunități egale de ocupare și dezvoltare a capacităților în domenii specifice

6.1. Instruirea obligatorie a tuturor colaboratorilor

Instruirea cu privire la conceptele și premisele de bază privind egalitatea de gen, integrarea dimensiunii de gen și analiza gender pot fi obligatorii pentru colaboratorii OME. În Sondajul OME, doar 4 din 35 țări (11%) au menționat despre faptul că „instruirea gender este obligatorie pentru

Unele exemple de utilizare a instruirii pentru îmbunătățirea conștientizării gender:

- **Afganistan:** Înainte de alegerile 2010, Unitatea Gender a organizat instruiți pentru colaboratoare, punctul focal gender și membrii comisiei cu privire la dimensiunea de gen în alegeri. Instruirea a cuprins atitudini, abilități și cunoștințe.¹⁰⁰ Femeile din rândul colaboratorilor OME organizau ședințe regulate pentru a identifica și discuta necesitățile și provocările la locul de muncă. Fiecare ședință include prezentări cu privire la subiecte specifice de gen sau alegeri drept parte a dezvoltării capacităților. Recomandările din fiecare ședință sunt partajate cu managementul superior.¹⁰¹
- **Mexic:** În 2010, Tribunalul Electoral (*Tribunal del Poder Judicial de la Federación*, or TPJF) a luat parte la inițiative comune cu PNUD, UN Women și Secretariatul pentru Relații Externe al Guvernului din Mexic, numită „Egalitatea de gen, drepturile politice și justiția electorală în Mexic: spre fortificarea exercitării drepturilor femeilor”. Acest proiect a inclus acțiuni pentru a instrui judecătorii din Tribunal cu privire la incorporarea perspectivei de gen în activitatea lor. Personalul Tribunalului a menționat că instruirea specială cu privire la “judecarea dintr-o perspectivă de gen” a rezultat într-o serie de inițiative

tot managementul și personalul”: Costa Rica, Kazahstan, Mozambic și Tanzania. În Tanzania, OME promovează activ și facilitează cursurile de abilitare a femeilor.

Instruiri cu privire la politicile specifice de gen, inclusiv cele de anti-discriminare, hărțuire și intimidare, de asemenea trebuie să fie disponibile pentru toți colaboratorii. Atunci când se introduce o nouă politică de gen, instruirile cu privire la politica dată pentru toți colaboratorii vor asigura ca politica să fie recunoscută și înțeleasă în cadrul organizației. Managerii superiori necesită instruire despre politica dată pentru a asigura incorporarea acesteia în procesul decizional, crearea de politici și planificarea operațională. Dacă hărțuirea, inclusiv intimidarea și hărțuirea sexuală, reprezintă o problemă pentru siguranța colaboratorilor la locul de muncă, atunci instruirea pentru ridicarea nivelului de conștientizare cu privire la hărțuire este importantă pentru toți colaboratorii – bărbați și femei. Tipul dat de instruire abilitază persoanele să recunoască ce reprezintă hărțuirea, impactul acesteia asupra altora, cum se opune aceasta

legislative cruciale și sentințe foarte progresive, inclusiv cu privire la implementarea legii privind cotele.¹⁰²

- **Nepal:** Comisia Electorală din Nepal a organizat și desfășurat programe comprehensive de instruire axate pe participarea femeilor în procesele electorale pentru personalul OME, forțele de securitate și colaboratorii guvernului, etc.
- **Ucraina:** Toți funcționarii publici participă în instruirii pentru ridicarea nivelului de conștientizare întru contracararea stereotipurilor de gen.¹⁰³
- **Timor-Leste:** OME a elaborat și desfășurat programe de instruire în toată țara, incluzând subiecte cu privire la egalitatea de gen și participarea femeilor. De asemenea, OME a realizat campanii tematice de conștientizare pe parcursul alegerilor naționale din 2007 și 2012 și alegerile locale din 2009.
- Programul Global al PNUD pentru Suport al Ciclului Electoral a elaborat **un modul BRIDGE cu privire la dimensiunea de gen și alegeri** pentru a oferi un curs comprehensiv de cinci zile privind participarea femeilor în competițiile electorale, management și participare. Din 2011, peste 500 de participanți din peste 60 de țări au beneficiat de instruirea dată.

politicii organizaționale și ce e de făcut atunci când faci parte sau ești martor al unei situații de hărțuire la locul de muncă.

6.2. Integrarea dimensiunii de gen în toate instruirile OME

Inegalitățile de gen pot avea un impact asupra tuturor elementelor unui ciclu electoral. Astfel, toate instruirile oferite de OME sau organele sale subsidiare ar putea include elemente de integrare a dimensiunii de gen. Acestea includ instruirii care sunt oferite de obicei personalului electoral cu privire la operațiunile electorale. În Afganistan, instruirea pentru cei care înregistrează alegătorii include activități de asigurare ca soțul să nu se înregistreze în numele soției și ca femeia să poată alege înregistrarea prin amprente și nu prin fotografie.¹⁰⁴ Modulul BRIDGE cu privire la dimensiunea de gen și alegeri poate fi oferit pentru a servi drept bază pentru analiza de gen în toate materialele de instruire. Informație adițională este oferită în secțiunea 14 privind mobilizarea alegătorilor.

6.3. Instruirea colaboratorilor cu responsabilități specifice

Unii colaboratori ar putea avea nevoie de instruire specializată și mai aprofundată în domeniul genului, din cauza responsabilităților specifice privind integrarea dimensiunii de gen.

Instruirea punctelor focale gender

Pe lângă instruirea de sensibilizare din perspectiva genului pentru personalul OME în general, este important de asigurat ca punctele focale gender din OME să acceseze instruire și suport adecvat. Acest fapt este veridic mai cu seamă în țările în care unitatea respectivă a fost introdusă recent și capacitățile necesare încă nu s-au dezvoltat. Deseori acest obiectiv se realizează prin instruirii la locul de muncă și/sau instruirii individuale, cu suport și asistență din partea partenerilor și experților gender.

Instruirea de sensibilizare gender pentru personalul din secția de votare

Instruirea este mereu o parte importantă din pregătirile pentru alegeri. Deși personalul din secțiile de votare este instruit în domeniul procesului și regulilor electorale, este importantă și instruirea cu privire la gender sau sensibilizarea în domeniul dat și astfel de instruire trebuie să fie inclusă pentru toți colaboratorii. Este important ca colaboratorii din secțiile de votare să cunoască dacă OME și-a asumat angajamentul de a încuraja femeile să voteze și să eradică votarea în familie. Instruirile date ar mai putea oferi o oportunitate pentru colaboratori de a practica confruntarea cu diferite situații, cum ar fi preferința femeilor de a nu se înregistra pentru votare cu un ID cu fotografie (vezi mai multe în secțiunea 9). Astfel de instruirii facilitează posibilitatea colaboratorilor secțiilor de votare de a pune în aplicare regulamentele existente.

6.4. luirea femeilor pentru dezvoltarea capacităților

Politicile organizaționale oficiale cu privire la accesul egal la oportunitățile de instruire pot fi introduse de OME. În Sondajul OME, 19 din 35 de țări (54%) au menționat despre faptul că dețin o „politică privind accesul egal la instruire și oportunități de dezvoltare pentru bărbați și femei”: Afganistan, Belarus, Bosnia și Herțegovina, Canada, Costa Rica, Egipt, Etiopia, Kazahstan, Kirgizstan, Madagascar, Maldive, Moldova, Mozambic, Namibia, Palestina, Africa de Sud, Tanzania, Uganda și Uzbekistan.

Exemple de programe de instruire direcționate:

- În **Ghana** în 2009 PNUD a organizat programe precum instruirea pentru Biroul de informare cu privire la gender și dezabilități din cadrul Comisiei Electorale Gender, pentru a facilita activitatea acestuia întru promovarea implicării și participării depline a femeilor și altor grupuri dezavantajate în procesul electoral.¹⁰⁵
- În **Liberia** experții gender PNUD au conclucrat cu partenerii naționali din OME pentru a susține dezvoltarea de capacități. Tipul dat de asistență a susținut capacitățile punctului focal gender, cât și a fortificat prioritizarea problemelor de gen în organizație.¹⁰⁶ Suportul pentru capacitatea tehnică gender pentru OME a rezultat în constituirea unui Oficiu al Coordonatorului Gender în OME.¹⁰⁷
- **Nepal**: OME din Nepal a elaborat, organizat și desfășurat o serie de instruirii gender prin intermediul unor experți cunoscuți și facilitatori acreditați de Bridge. Programe de instruire tematică au fost realizate axându-se pe persoanele cu dezabilități, minorități dezavantajate, etc.
- **Timor-Leste**: Persoanele cu dezabilități au reprezentat ținta programelor de instruire și campaniilor de conștientizare organizate de administrația electorală din țară. Au fost realizate și campanii educaționale pentru alegătorii tineri, cei care votează pentru prima dată, femei și vârstnici din zone îndepărtate.

© UN Photo/Fardin Waezi

OME poate să evalueze în mod regulat necesitățile de instruire ale personalului său, inclusiv necesitățile specifice ale colaboratoarelor, și să promoveze oportunități corespunzătoare de susținere a capacităților și celor de instruire. OME ar putea să faciliteze în mod intenționat oportunitățile pentru colaboratoare sau să faciliteze participarea acestora în instruire specializată. Dacă femeile nu sunt de obicei numite în anumite funcții din cauza lipsei de specializare, cum ar fi abilitățile TIC sau GIS, atunci instruirile tehnice și oportunitățile educaționale vor fi importante pentru crearea echității. În multe țări femeile au fost dezavantajate din cauza politicilor din trecut cu privire la școlarizarea fetelor, astfel ar putea fi nevoie de instruirii bine direcționate pentru a înlătura acest dezavantaj.

De exemplu, în Afganistan, politicile anterioare cu privire la imposibilitatea fetelor de a învăța să citească a creat dificultăți pentru Comisia Electorală în ceea ce privește recrutarea unui număr suficient de femei în echipele centrelor de vot și înregistrare doar pentru femei.¹⁰⁸ O abordare a fost cea de instruire intenționată a femeilor pentru locurile de muncă care tradițional erau ocupate de bărbați. Suportul educațional ar putea să încurajeze și dezvolte capacitățile la cele mai înalte nivele de învățământ. OME susține personalul care finalizează învățământul superior în universitățile private cu achitarea individuală a taxelor de școlarizare, iar pentru colaboratoare oferă suport pentru costurile de transport, cât și pentru taxele de școlarizare. OME afgan mai utilizează și sărbătorile și evenimentele publice, cum ar fi Ziua Internațională a Femeilor, pentru a releva contribuția femeilor la locul de muncă și acorda premii pentru realizările angajatelor.

OME ar putea profita și de alte instruirii oferite femeilor în sectorul public mai vast. Instruirile date pot refortifica mesajele naționale cu privire la egalitatea de gen, oferind acces la consiliere specializată de care nu dispun OME pe intern, cum ar fi analiza gender sau integrarea dimensiunii de gen. Incluziunea în instruirile și dezvoltarea profesională din exterior, inclusiv vizitele de studiu internaționale, reprezintă un domeniu în care poate fi regăsită discriminarea de gen, deseori din cauza presupunerilor precum că femeile nu pot sta departe de casă din cauza responsabilităților de familie. OME ar trebui să asigure ca toți participanții potențiali să fie întrebați de ce este nevoie pentru a abilita participarea lor și în cazurile rezonabile să se ajusteze planurile pentru a acomoda responsabilitățile de familie.

Mentorat

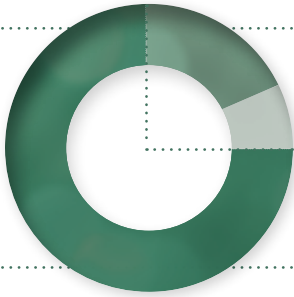
Mentoratul colaboratoarelor în avansarea pe drumul carierei este o modalitate de a asigura ca femeile să fie reținute în cadrul organelor de management electoral și să dețină poziții temeinice atunci când se analizează posibilitatea de promovare în cadrul OME. În Sondajul OME, șapte din 35 (20%) de țări au menționat că oferă „mentorat pentru colaboratoare”: Afganistan, Belarus, Bosnia și Herțegovina, Irak, Kazahstan, Mozambic și Tanzania. În Afganistan, OME a elaborat programe de mentorat pentru transferul de abilități și cunoștințe pentru promovarea avansării femeilor în cadrul comisiei electorale.

© UN Photo/Rick Bajornas

REZUMAT:

- Oportunitățile de instruire sunt importante pentru integrarea efectivă a dimensiunii de gen într-un OME.
- Dacă personalul nu înțelege principiile și argumentele pentru revizuirea structurilor, activității și operațiunilor unui OME din perspectiva egalității de gen, o astfel de revizuire nu poate fi realizată.
- Sunt câteva opțiuni pentru instruire, inclusiv instruire cu privire la conștientizarea dimensiunii de gen pentru toți colaboratorii, integrarea dimensiunii de gen în toate instruirile oferite de OME, oferirea de instruire specializată pentru cei responsabili de integrarea dimensiunii de gen și axarea pe femei în cazul oportunităților de dezvoltare profesională și mentorat.

7

Colectarea și Analiza Datelor Dezagregate pe Sexe

Colectarea și diseminarea datelor este o sarcină esențială pentru un OME incluziv. Totuși, datele nu sunt mereu dezagregate conform unor astfel de variabile ca sexul sau vârsta. Datele dezagregate în funcție de sex cu privire la un șir de aspecte sunt de ajutor pentru ca un OME să le analizeze, raporteze și utilizeze în politici și planificarea deciziilor.

Cunoașterea distribuției după gen a celor înregistrați în lista alegătorilor, precum și a alegătorilor în ziua alegerilor și a personalului la toate nivelele este absolut crucială pentru a permite evaluarea echilibrului de gen în alegeri, cât și în elaborarea de politici care ar putea redresa lipsa echilibrului identificat în participarea și accesul femeilor. Evaluările din perioada post-electorală ar putea beneficia de pe seama analizei sau raportării ce utilizează date dezagregate cu privire la înregistrarea alegătorilor, prezența la vot și personalul care a activat în procesul electoral.

Este important de înțeles caracterul precis al participării politice a femeilor în baza datelor dezagregate pe sexe, inclusiv a consecințelor conflictului. Raportul Secretarului General cu privire la femei, pace și securitate S/2010/498 din 2010 a prezentat un set de indicatori care să fie utilizați la nivel global pentru a urmări implementarea rezoluției 1325 (2000).¹⁰⁹ Printre indicatorii pentru raportarea voluntară din partea statelor membre este și un indicator nou cu privire la participarea politică a femeilor ca alegători și candidați. Acest indicator urmărește măsura în care femeile se înregistrează și votează, precum și măsura în care femeile participă în alegerile naționale în calitate de candidați. Urmărirea participării femeilor poate necesita atenție specială pentru activitățile de suport electoral al ONU într-o susținere partenerilor naționali pentru acordarea acestor date. În majoritatea țărilor, numărul real al alegătorilor (prezența la vot) nu este de obicei dezagregat în funcție de sex, astfel este destul

de dificil de a cunoaște ratele de participare la vot a alegătorilor-femei. Aceeași ordine de idei se aplică și femeilor candidați. Pentru a raporta aceste date, ar putea fi necesare prevederi speciale pentru a asigura colectarea datelor dezagregate în funcție de sex pe parcursul proceselor electorale.

Colectarea datelor

Sunt câteva modalități de instituționalizare în cadrul OME a colectării datelor dezagregate în funcție de sex. Primul pas este cel de a asigura ca la elaborarea exercițiului de colectare a datelor să fie inclusă o categorie de 'sex' sau 'gen' în calitate de câmp de date. În al doilea rând, datele cu privire la 'sex' ar trebui să fie înregistrate în același timp în care sunt colectate datele, din cauza costurilor și ineficienței asociate cu revizuirea volumelor mari de date în mod retroactiv la o etapă mai târzie. Cel mai probabil e că 'sexul' sau 'genul' este deja colectat atunci când alegătorii se înregistrează să voteze. Totuși, deseori includerea câmpului de 'sex' sau 'gen' în formulare și alte baze de date este de fapt minimul necesar pentru colectarea unor astfel de date.

Colaboratorii și funcționarii din secțiile de votare ar putea necesita să fie instruiți pentru a înțelege procesele date; în caz contrar, acest aspect trebuie să fie inclus în instruirea standard a funcționarilor electorali. O cartografiere sau evaluare gender va ajuta un OME să identifice lacunele în colectarea (și diseminarea) datelor dezagregate în funcție de sex.

7.1. Datele cu privire la înregistrarea alegătorilor

Datele dezagregate cu privire la înregistrarea alegătorilor sunt capturate în multe țări unde ‘sexul’ sau ‘genul’ sunt detalii înregistrate despre fiecare persoană înregistrată. În cazurile în care ‘sexul’ sau ‘genul’ nu sunt detalii înregistrate, atunci ar putea fi necesară o schimbare în lege sau regulamente pentru a colecta aceste date. Dacă înregistrările sunt stocate în mod electronic, analiza în funcție de sex sau gen în fiecare zonă electorală și pentru întreaga țară nu prezintă dificultăți. Dacă și alte detalii sunt înregistrate, cum ar fi vârsta sau etnia, atunci și acestea pot fi raportate într-o divizare pe sex sau gen, și pot fi comparate cu datele privind populația. Deși sistemele de tehnologii înalte pot facilita colectarea și analiza datelor dezagregate cu privire la înregistrarea alegătorilor, pentru implementarea unei dezagregări efective a datelor este suficientă doar o tehnologie simplă. Reformele recente pentru înregistrarea alegătorilor au permis dezagregarea în funcție de sex a datelor în astfel de țări ca Republica Democrată Congo, Irak, Tunisia, Tanzania și Palestina.¹¹⁰ În țările în care registrul este ținut în mod manual, cum ar fi Republica Africană Centrală și Mozambic, dezagregarea ar fi posibilă doar dacă ar fi înregistrată manual.

În Sondajul OME, 18 din 35 de țări (51%) au menționat că „implementează dezagregarea datelor cu privire la înregistrarea alegătorilor în funcție de sex”: Afganistan, Bosnia și Herțegovina, Canada, Republica Democrată Congo, Egipt, Etiopia, Irak, Kirgîzstan, Lesotho, Madagascar, Maldive, Mauritius, Mozambic, Namibia, Palestina, Pakistan, Africa de Sud și Tunisia. În câteva țări, ratele de înregistrare sunt monitorizate pentru a urmări zonele cu rate reduse de înregistrare a femeilor sau tinerilor. În aceste zone pot fi dezvoltate campanii informaționale și de mobilizare a alegătorilor pentru a se axa pe grupurile sub-înregistrate.¹¹¹

7.2. Datele cu privire la prezența la vot a alegătorilor

Colectarea și raportarea datelor cu privire la proporția femeilor și bărbaților care au votat (prezența la vot) nu este încă o normă prezentă în majoritatea OME. Fără astfel de date nu este posibil să se cunoască dacă există o lacună de gen în prezența la vot în general sau pentru o anumită zonă geografică sau pentru un grup de vârstă într-o anumită țară. Unele OME și actorii coințeresăți sunt îngrijorați de faptul că caracterul secret al votării ar putea fi subminat prin dezagregarea datelor și raportarea datelor cu privire la prezența la vot după gen. Totuși, lucrurile nu stau așa. În primul rând, doar datele cu privire la prezența la vot ar trebui să fie dezagregate, nu și rezultatele votării. În al doilea rând, statisticile dezagregate pe sexe sunt utile și instructive doar la nivel cumulativ: la nivel de orașele, orașe, regiuni și țara în întregime. Astfel, OME determină modul de raportare a rezultatelor de prezență la vot la un anumit nivel rezonabil și deschis, protejând în același timp caracterul secret al votării fiecărui alegător în centrul de votare, circumscripție electorală sau nivel regional. Astfel raportarea datelor dezagregate în funcție de sex a prezenței la vot (și nu a rezultatelor) nu ar trebui să încalce caracterul secret al votării.

Atunci când sunt centre separate de votare pentru femei și bărbați (vezi secțiunea 11), datele privind prezența la vot pentru bărbați și femei vor face parte din raportul standard prezentat de centrul de votare cu privire la prezența la vot. Atunci când sexul este înregistrat pe lista alegătorilor, unui colaborator din secția de votare ar putea să-i revină sarcina de calculare a numărului de bărbați și femei care au votat la fiecare centru de votare prin înregistrarea acestui fapt atunci când voturile sunt numărate la sfârșitul sufragiului. Calcularea sau formularele rezultatelor care înregistrează numărul total de alegători, buletinele de vot, buletinele de vot stricate, etc.

ar putea include un câmp cu privire la numărul de femei și de bărbați care au votat. Dacă o listă a alegătorilor este utilizată în centrele de votare pentru a verifica eligibilitatea alegătorului, aceasta fiind ulterior marcată atunci când sunt folosite documentele de votare – iar sexul nu este înregistrat în lista alegătorilor – colaboratorii de la secția de votare ar putea înregistra numărul femeilor și bărbaților care au primit buletine de vot separat pe o foaie de calcul, incluzând un câmp menit specific pentru scopul dat (vezi Anexa B pentru un model utilizat întru colectarea acestor date în Nepal). Astfel pot fi colectate date dezagregate în funcție de sex. Totuși, în general, înregistrarea datelor dezagregate în funcție de sex este facilitată enorm atunci când lista alegătorilor este utilizată în format electronic și/sau dacă lista de înregistrare a alegătorilor deja conține sexul sau genul alegătorului.

Înregistrarea datelor privind prezența la vot dezagregate în funcție de sex în mod oficial și sistematic este o practică bună. Totuși, în cazurile în care nu este posibil, poate fi înregistrat un instantaneu ne-științific a prezenței la vot de către observatorii naționali și internaționali pentru a colecta astfel de date în mod neoficial. Dacă numărul observatorilor este insuficient pentru a înregistra datele în fiecare secție de votare pe parcursul întregii zile, cum și se întâmplă în majoritatea cazurilor, atunci grupurile de observatori ar putea să elaboreze un eșantion care să ofere date reprezentative din punct de vedere statistic. Planul de eșantionare ar putea include aspecte demografice, distribuția geografică și planificarea sensibilă la dimensiunea de gen pentru momentul în care sunt colectate datele (adică, dacă femeile sunt responsabile de îngrijirea copiilor în afara orelor de școală sau sunt restricționate să se deplaseze pe timp de noapte, colectarea datelor seara denaturează rezultatele). Multe din organizațiile observatorilor internaționali dețin metode dovedite pentru eșantionare în centrele de votare pentru a oferi o imagine reprezentativă a întregii țări și aceste metode ar putea fi utilizate pentru a alege centrul de votare unde sunt colectate datele privind prezența la vot dezagregate în funcție de sex. În pofida preciziei în creștere a eșantionării de observare, metoda dată n-ar trebui să înlocuiască datele oficiale colectate sistematic de OME.

În Sondajul OME, 12 din 35 de țări (34%) au menționat că „asigură dezagregarea datelor privind prezența la vot în funcție de sex”: Afganistan, Armenia, Bosnia și Herțegovina, Costa Rica, Etiopia, Liban, Madagascar, Maldive, Mauritius, Palestina, Republica Congo și Africa de Sud.

Unele exemple unde sunt colectate și raportate date privind prezența la vot dezagregate în funcție de sex:

- **Nepal:** OME a utilizat un șablon dedicat în fiecare centru de votare pe parcursul alegerilor în Adunarea Constituentă în 2013 pentru a înregistra date despre alegători dezagregate în funcție de sex.
- **Timor Leste:** Legea electorală solicită fiecărui centru de votare să înregistreze sexul fiecărui alegător și să raporteze aceste cifre.
- **Africa de Sud:** Introducerea în 2009 a scanării buletinului de identitate al fiecărui alegător în centrul de votare, ceea ce poate fi ușor utilizat pentru culegerea într-o bază de date a datelor privind prezența la vot dezagregate în funcție de sex și vârstă. O intenție a fost de a utiliza aceste date pentru a orienta mai bine activitățile de educare a alegătorilor înainte de următoarele alegeri.¹¹²

Reformarea regulamentelor

Pentru a colecta și raporta date dezagregate în funcție de sex, ar putea fi necesare schimbări în regulamentele electorale. De exemplu, în Pakistan, UN Women și PNUD au oferit suport Comisiei Electorale din Pakistan pentru raportarea datelor dezagregate în funcție de sex. Formularele existente de colectare a datelor XIV, XVI și XVII ale OME (Reguli Electorale 1977) n-au inclus prevederi pentru a înregistra și raporta date dezagregate în funcție de sex pentru alegătorii înregistrați și prezența la vot. La rând său, acest fapt a însemnat că OME n-a raportat aceste date. Au fost făcute propuneri cu privire la modul în care datele pot fi dezagregate în funcție de sex prin modificarea formularelor XIV, XVI și XVII, care au fost aprobate de OME în ianuarie 2013, pavând drumul spre date dezagregate în funcție de sex pentru alegerile viitoare.¹¹³

În mod similar, Autoritatea Electorală Permanentă din România a menționat că n-a colectat date dezagregate în funcție de sex, deoarece nu sunt cerințe legale de a o face. Legislația relevantă specifică doar că următoarele categorii de informații vor fi incluse în registrul electoral: a) ziua de naștere; b) numărul personal de identificare; c) țara de domiciliu sau reședință; d) adresa de domiciliu; e) adresa de reședință; f) seria și numărul card-ului de votare; g) seria și numărul card-ului de identitate.¹¹⁴ Autoritatea Electorală Permanentă a menționat că dacă nu se va schimba legea sau regulamentele, atunci nu va fi posibil de colectat date privind prezența la vot dezagregate în funcție de sex.

© UN Photo/Rothstein

Spre deosebire de cele expuse mai sus, uneori cerințele regulamentelor cu privire la colectarea datelor dezagregate în funcție de sex nu sunt puse în aplicare. Un OME a menționat că „sunt prevederi pentru colectarea datelor privind prezența la vot dezagregate în funcție de sex, însă funcționarii locali nu le pun în aplicare.”¹¹⁵

Astfel, evaluările perioadei post-electorale ar putea include analiza și raportarea datelor dezagregate în funcție de sex privind înregistrarea alegătorilor și prezența la vot. Acesta ar fi un instrument important de analiză a existenței oricărui discrepanțe de gen între femei și bărbați la votare și dacă o astfel de lacună există – de adoptare de măsuri pentru abordarea problemei date în următoarele alegeri. Valoarea potențială a acestor date este recunoscută drept un indicator pentru raportarea voluntară din partea statelor membre, conform Rezoluției 1325.

7.3. Datele cu privire la înregistrarea candidaților

Deși datele cu privire la numărul femeilor alese în parlamentele naționale sunt raportate pe larg, datele dezagregate pe sexe cu privire la înregistrarea candidaților nu sunt raportate. Atunci când sexul este un detaliu de completat în formularul de desemnare a candidatului și detaliile sunt stocate în mod electronic, aceste date ar putea fi colectate și raportate cu ușurință. Dacă sexul nu face parte din aceste detalii, ar fi necesară modificarea legislației sau regulamentelor pentru a colecta astfel de date.

Datele dezagregate pe sexe privind înregistrarea candidaților sunt importante nu doar pentru a fi raportate în calitate de indicator privind participarea politică a femeilor în țară; ci

reprezintă și un instrument util pentru analiza performanței partidelor politice. Un astfel de exemplu poate fi citat în Moldova, unde după alegerile din 2011, CEC Moldova a analizat și a pus la dispoziția publicului și tuturor organizațiilor interesate statistici cu privire la următoarele: participarea femeilor în alegerile pentru primar; prezența femeilor în alegerile pentru consiliile locale și cele raionale pe lista de partid; femeile alese ca primari dintr-o perspectivă comparativă. Aceste statistici au fost disponibile și per candidat electoral, astfel încât atât publicul cât și inșeși candidații să poată compara performanța partidului politic în domeniul egalității de gen.¹¹⁶

Un alt motiv pentru colectarea acestor date ține de monitorizarea conformității cu legile existente privind cotele de denumire a candidaților. În țările în care este fixată o țintă pentru denumirea femeilor candidați, cum ar fi 30% sau 50%, raportarea datelor cu privire la candidați după sex este necesară pentru a asigura implementarea legii. În unele țări, ar putea exista și prevederi privind ‘plasarea’ femeilor-candidați, de exemplu cerințe ca femeile să ocupe fiecare a treia poziție din lista partidului politic. Raportarea datelor cu privire la candidați ar putea necesita și informație privind plasarea femeilor pe listele de partid, pentru confirmarea conformității cu cotele fixate în legislație.

7.4. Datele cu privire la asigurarea cu personal

Înregistrarea sexului personalului temporar și permanent la diferite nivele este de regulă ușor de realizat. Colectarea și monitorizarea acestor date poate fi introdusă drept o funcție de bază a departamentului resurselor umane. Procentul femeilor la fiecare nivel de asigurare cu cadre pentru colaboratorii permanenți poate fi comparat cu nivelul din alte organe publice, precum și cu echilibrul de gen de 50%. Ar putea fi necesar de colectat și unele elemente adiționale pentru a putea determina dacă femeile sunt reprezentate în mod egal la diferite nivele de responsabilitate în cadrul OME și secțiilor de votare.

În Sondajul OME, 12 din 35 de țări (34%) au menționat că „dețin o bază de date cu privire la personalul electoral dezagregată după gen”: Afganistan, Bosnia și Herțegovina, Canada, Republica Democrată Congo, Etiopia, Irak, Kazahstan, Madagascar, Maldive, Mauritius, Palestina și Africa de Sud. Un exemplu de detaliere a datelor colectate este în Georgia - aici în baza de date a Comisiei Electorale Centrale cu privire la personalul administrativ se înregistrează inclusiv și faptul dacă femeia este necăsătorită, văduvă, mamă, dar și

numărul de copii al femeii, precum și dacă copiii sunt minori sau adulți. Astfel de date s-au colectat „pentru a prioritiza necesitățile conform formelor de suport”.¹¹⁷

Analiza și raportarea datelor

Colectarea datelor nu poate genera niciun impact, dacă aceste date nu sunt analizate, raportate și diseminate. Majoritatea exercițiilor de raportare și analiză sunt realizate în perioada inter-electorală. De exemplu, o practică bună este includerea datelor dezagregate pe sexe privind diversele nivele de cadre în raportul anual cu privire la activitatea OME, precum și includerea datelor dezagregate pe sexe privind personalul centrelor de votare și privind alegătorii în toate rapoartele cu privire la alegeri. În aceeași ordine de idei, OME ar putea să promoveze colectarea datelor dezagregate atât pentru domenii externe, cât și interne (de ex., date privind înregistrarea alegătorilor, prezența la vot, candidați, etc.). Atunci când sunt comparate cu alte statistici colectate, de obicei, în aceste domenii (regiuni, vârstă, etc.), aceste date pot oferi o imagine detaliată și întemeiată privind participarea politică a femeilor. O analiză bună ar putea ajuta OME să înțeleagă mai bine provocările și succesele; de exemplu prin compararea datelor dezagregate privind înregistrarea alegătorilor cu

datele dezagregate privind prezența la vot, OME poate evalua dacă există vreă corelație sau lacună de gen, care ar necesita anumite acțiuni. Exemple de raportare detaliată și utilă:

- **Burundi:** Susținut de UN Women, OME a produs un instrument pentru colectarea și analiza datelor dezagregate în funcție de sex în cinci zone de participare. Colaboratorii OME au fost instruiți cu privire la utilizarea instrumentului dat în cadrul modulului BRIDGE în 2014.
- **Etiopia:** Evaluarea post-electorală din 2010 a alegerilor generale a analizat nivelul de participare a femeilor în calitate de alegători, funcționari electorali, observatori și candidați.¹¹⁸
- **Timor Leste:** Un raport cu privire la prezența la vot a comparat datele dezagregate în funcție de sex privind prezența la vot în fiecare raion cu datele din recensământ privind numărul de bărbați și femei în fiecare raion, deoarece deși femeile reprezintă 49,1% din populația totală, valoarea dată variază de la un raion la altul, cu cel mai redus nivel de 46,5% în capitală până la 50,9%. Tendința observată în prezența la vot s-a potrivit cu tendința observată în recensământ.¹¹⁹

© UN Photo/Tim McKulka

REZUMAT:

- Colectarea și diseminarea datelor este o sarcină esențială pentru un OME incluziv.
- OME sunt bine plasate pentru a asigura dezagregarea pe sexe a datelor pe care le colectează în funcție de sex. Aceste date permit unui OME să identifice orice lacună de gen în înregistrarea alegătorilor, prezența la vot sau asigurarea cu cadre, iar în cazul identificării unor astfel de deficiențe – să monitorizeze progresul obținut întru abordarea lor.
- Asigurarea dezagregării pe sexe a tuturor datelor colectate ar putea necesita reformă legislativă sau modificări în regulamentele electorale.
- Compararea datelor cu privire la numărul de femei și bărbați care se înregistrează, se prezintă la vot și participă în calitate de candidați cu numărul de femei și bărbați eligibili din cadrul populației este utilă pentru determinarea extinderii diferențelor de gen în participarea electorală și politică.

PARTEA B

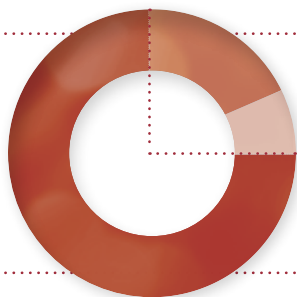

Abordarea Inegalităților de Gen în Procesele și Evenimentele Electorale

8	Organizarea unor evenimente electorale incluzive	48	12	Asigurarea siguranței în procesul electoral	72
9	Înregistrarea alegătorilor	50	13	Conlucrarea cu actorii electorali	78
10	De desemnarea și înregistrarea candidaților și partidelor politice	59	14	Mobilizarea alegătorilor	83
11	Procesul de votare	65	15	Concluzii	93

Intervențiile care au fost gândite în mod specific pentru a asigura participarea femeilor în procesele electorale pentru a abilita OME de a-și realiza angajamentele internaționale întru promovarea egalității de gen.

.....”

8 Organizarea Unor Evenimente Electorale Incluzive

OME sunt administratorii de bază ai proceselor electorale, și designul, componența și performanța acestora reprezintă o variabilă critică în credibilitatea unui proces electoral și acceptarea rezultatelor.¹²⁰ Participarea incluzivă a femeilor în procesele electorale de asemenea reprezintă o considerațiune importantă pentru credibilitatea alegerilor, fiind și un obiectiv clar al programării asistenței electorale ONU.¹²¹

¹ Partea B încearcă să ofere exemple de practici documentate privind modul de asigurare a participării egale a femeilor în procesele și evenimentele electorale. Aceasta ilustrează intervenții care au fost gândite în mod special pentru asigurarea participării femeilor în procesele electorale, abilitând OME (sau alte organe, după necesitate) să-și îndeplinească angajamentele internaționale de a promova egalitatea de gen; oferind și unele opțiuni pentru ca prestatorii de asistență internațională să țină cont de acest aspect, dacă este relevant.

Partea B trece în revistă activitatea întreprinsă de OME și alte organe pentru pregătirea evenimentului electoral, relevând integrarea dimensiunii de gen și intervențiile axate pe dimensiunea de gen, care pot fi implementate pentru a promova participarea femeilor. Aceasta include modul în care OME au abordat unele obstacole potențiale cu care se confruntă femeile, inclusiv lipsa documentelor de identitate, distanțe lungi pentru deplasare, care pot afecta înregistrarea femeilor ca alegători sau prezența la vot, votarea în familie și lipsa accesului la informația despre procesul electoral. Partea B concluzionează prin prezentarea bunelor practici în strategiile de mobilizare a alegătorilor într-o îmbunătățirea conștientizării drepturilor politice.

Cadrul de reglementare

Alegerile sunt, în mare parte, niște competiții politice feroce. Toate procesele individuale care contribuie la derularea cu succes a alegerilor – de la înregistrarea alegătorilor până la numărarea buletinelor de vot și soluționarea disputelor – sunt prevăzute în legislație sau regulamente. Acest cadru legal asigură respectarea de către toți participanții și actorii cointeresați (inclusiv alegătorii, candidații și partidele politice) a unui set convenit de reguli privind desfășurarea alegerilor. Un cadru legal temeinic mai permite și aplicarea unui sistem de penalizare în cazul încălcării prevederilor legale.

Funcțiile și drepturile unui OME și cadrul electoral deplin sunt definite în cadrul legal al unei țări privind procesele electorale și derivă din diferite surse, cum ar fi constituția, acordurile internaționale, legile naționale (inclusiv un cod electoral, legi generale cu privire la alegeri și/sau legi privind constituirea OME), legi de stat, regulamente, proclamații și directive emise de OME sau alte autorități, politici administrative și coduri de conduită.¹²² Toate aceste surse constituie cadrul legal și pot fi revizuite pentru a nu permite nici-o discriminare directă sau indirectă împotriva femeilor. De cele mai deseori, schimbarea legii sau regulamentelor este

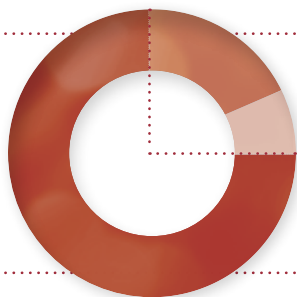
Figura 2. Intervențiile de Integrare a Dimensiunii de Gen

analizată în perioada post-electorală, drept parte din revizuirea alegerilor. În mod ideal, orice schimbări sunt realizate în perioada dintre alegeri, astfel încât impactul schimbărilor să poată fi incorporat și comunicat înainte de începerea perioadei electorale.

Din perspectiva abilitării femeilor, este important ca prevederile legale care urmează să fie implementate de OME,

cum ar fi cele referitoare la înregistrarea alegătorilor și punerea în aplicare a cotelor de gen, să fie susținute și să fie aplicate sancțiuni pentru toate non-conformările relevante. Ori de câte ori ar fi necesar, OME ar trebui să dispună și de posibilitatea de a propune către parlament amendamente pentru legile existente, pentru a le face mai eficiente sau pentru a reforma legislația discriminatorie.

9 Înregistrarea Alegătorilor

Pentru a asigura principiul ‘o persoană, un vot’ și pentru a produce alegeri credibile sunt elaborate legi și regulamente eficiente cu privire la înregistrarea alegătorilor și procesele electorale. Înregistrarea alegătorilor este un pas esențial de pregătire pentru alegeri. În unele țări, unele reguli ar putea face mai dificilă participarea unor anumite grupuri de alegători.

Două componente deseori raportate ca bariere în înregistrarea femeilor la vot sunt de obicei specificate în lege: (a) formele de identificare necesare pentru a se înregistra; (b) informația care este inclusă în card-ul de înregistrare. Aceste cerințe pot afecta și participarea în ziua alegerilor.

În majoritatea țărilor se pregătește o listă a celor care sunt eligibili să voteze la o anumită secție de votare, cunoscută sub denumirea de registru al alegătorilor sau lista alegătorilor. În mod alternativ, poate fi utilizat un registru al populației sau un registru civil pentru a stabili lista alegătorilor eligibili. O listă corectă a alegătorilor este fundamentală pentru integritatea electorală, deoarece asigură ca toți cei eligibili să voteze să poată vota și ca fiecare să voteze doar o singură dată. Câteva elemente sunt importante pentru un registru integru al alegătorilor, inclusiv nivelul de corectitudine, transparența elaborării și menținerii acestuia, cât de ușor pot să se înregistreze alegătorii, să-și verifice detaliile și să le schimbe dacă sunt incorecte sau învechite (de ex., drept urmare a schimbării adresei sau schimbării numelui după căsătorie).

Metodele de înregistrare a alegătorilor

Registrele alegătorilor sunt de obicei elaborate fie în mod ‘activ’ fie ‘pasiv’ și în mod continuu sau periodic. În sistemele ‘active’, alegătorii sunt rugați să viziteze ei înșiși un local de înregistrare pentru a se înregistra sau pentru a notifica schimbări survenite în nume și adresă. Uneori este creat un registru nou pentru fiecare alegeri și persoanele trebuie să se înregistreze de fiecare dată, deseori pe parcursul unor perioade stabilite pentru înregistrare, care preced alegerile (înregistrarea periodică). În alte țări, registrul este actualizat în mod continuu și alegătorii pot să se înregistreze doar o singură dată, după care să actualizeze detaliile odată cu schimbarea acestora. O altă versiune a metodologiei active ține de modelul în care echipele de înregistrare merg din ușă-n ușă pentru a realiza enumerarea și înregistra populația.¹²³ În unele țări, populația poate să verifice și să schimbe detalii pe Internet sau prin poștă. Totuși, în toate aceste cazuri ‘active’ este responsabilitatea alegătorului de a efectua procesul de înregistrare.

Majoritatea activităților de planificare și realizare a înregistrării sunt realizate în perioada pre-electorală sau în anii dintre alegeri. Dacă se analizează posibilitatea introducerii unor schimbări în metodele de asigurare a participării egale a femeilor, aceste trebuie efectuate înainte de perioada de planificare pre-electorală pentru a putea fi implementate înainte de începutul perioadei electorale.

În mod alternativ, în sistemele ‘**pasive**’, OME ar putea crea un registru al alegătorilor prin extragerea informației dintr-o listă existentă, cum ar fi registrul civil, registrul cu privire la cetățenie, baza de date a buletinelor naționale de identificare sau lista de reședință.¹²⁴ Alte surse comune de informație pentru registrele integrate ale alegătorilor includ listele fiscale, înregistrările imigraționale, listele apărării naționale, agențiile de licențiere a șoferilor, bazele de date privind statisticile vitale, listele electoral sub-naționale (regiune, stat, provincie, teritoriu) și informații oferite direct de alegători. În aceste cazuri, alegătorii de obicei n-au nevoie să întreprindă careva acțiuni pentru a fi introduși în registrul alegătorilor. De fapt, dâșii ar trebui să întreprindă vreo acțiune, doar dacă *nu* doresc să fie înregistrați din careva motive, contactând direct OME sau bifând o boxă specială în formele guvernamentale relevante. Atunci când se utilizează metoda respectivă, ar putea fi utilă o analiză gender a modalității în care este creată lista de reședință sau cetățenie, pentru a asigura ca femeile să nu fie lipsite de anumite drepturi.

În cazul în care procesul de înregistrare a alegătorilor este continuu, este nevoie de actualizare periodică a listei sau a registrului nou-creat pentru fiecare alegeri, majoritatea activităților de înregistrare sunt realizate înainte de perioada electorală și pot continua până-n săptămâna sufragiului.¹²⁵

Revizuirea înregistrării din perspectiva egalității de gen

Fiecare metodă de creare a registrului alegătorilor presupune atât avantaje, cât și dezavantaje, iar deciziile cu privire

la care metodă va fi utilizată depind de contextul local. O analiză gender a procesului de înregistrare urmează să evidențieze avantajele și dezavantajele pentru femeie, cât și domeniile în care femeile ar putea fi excluse direct sau indirect. De la bun începutul unui proces electoral și pe parcursul creării sau reînnoirii registrului alegătorilor, OME trebuie să cunoască riscurile specifice de gen, care ar putea împiedica înregistrarea femeilor.

Este important de menționat că majoritatea pașilor de planificare și realizare a înregistrării se întreprind în perioada de până la alegeri sau în anii între alegeri. Mobilizarea alegătorilor în procesul de înregistrare este crucială pentru a asigura participarea tuturor femeilor (vezi secțiunea 14 cu privire la mobilizarea alegătorilor). Secțiunea dată relevă anumite provocări care pot surveni pentru femei în procesul de înregistrare și identifică inițiative specifice care au fost implementate pentru a facilita participarea femeilor, dintre care unele sunt mai aplicabile în anumite țări decât în altele, în dependență de contextul național.

9.1. Considerațiunile privind egalitatea de gen în procesul de înregistrare

Există trei cerințe ‘de bază’ pentru procesul de înregistrare, care ar putea afecta în mod advers înregistrarea femeilor: dovada identității; buletinul de identitate cu fotografie; înregistrarea în persoană (rezumate în tabelul 3).

Unele provocări ce pot afecta înregistrarea femeilor pe lista alegătorilor:

- Normele culturale care încearcă să suprimă sau să împiedice participarea femeilor în alegeri
- Lipsa documentelor de identitate necesare pentru înregistrare, cum ar fi cele care atestă cetățenia sau carnetul familiei
- Cerința identificării fotografice pentru femeile care poartă voal sau altă vestimentație religioasă
- Registrele electorale care sunt ‘statice’ și nu se deschid ușor pentru femei pentru a schimba numele și reședința (care deseori rezultă după căsătorie)
- Registrele bazate pe sursele de date, care nu includ toate femeile sau includ femeile drept un subset al bărbaților, cum ar fi un registru bazat pe capul gospodăriei sau șeful familiei
- Acces restricționat la locul înregistrării din cauza programului de lucru sau preocupărilor de siguranță
- Informație insuficientă cu privire la modul și timpul înregistrării, în special pentru femeile care nu pot citi sau vorbi limba oficială

Tabelul 3. Cerințele de înregistrare sensibile la dimensiunea de gen

Cerințele de înregistrare	Efect advers posibil asupra femeilor	Inițiative sensibile la dimensiunea de gen
Dovada identității	<ul style="list-style-type: none"> Procedurile pentru obținerea cetățeniei sau alte forme de identificare sunt discriminatorii sau complicate Femeile ar putea fi împiedicate să se înregistreze prin lipsa de acces la documentele cheie, fie din cauza unor circumstanțe sau din cauza faptului că documentele sunt deținute de soț sau tata 	<ul style="list-style-type: none"> OME explorează toate opțiunile pentru depășirea unor anumite provocări Liderii comunității sau funcționarii electorali ar putea acționa drept martori pentru verificarea identității femeilor Card-urile naționale de identitate sunt emise unor grupuri specifice fără documente de identitate sau cetățenie (de ex., femeile rurale), inclusiv prin campanii și mobilizare națională
ID fotografic	<ul style="list-style-type: none"> În unele culturi, femeile ar putea să se simtă inconfortabil de a scoate voalul pentru a se fotografia În unele culturi, femeile ar putea fi sensibile la afișarea publică a fotografiilor alegătorilor 	<ul style="list-style-type: none"> ID-urile fotografice ar putea să nu fie solicitate sau să fie permise alte verificări, de ex. amprente sau martori OME ar putea oferi spații dedicate în care să fie făcute fotografii în mod privat OME poate desemna echipe de femei care să activeze în centrele doar pentru femei OME nu păstrează copii sau nu afișează public fotografiile alegătorilor
Înregistrarea în persoană	<ul style="list-style-type: none"> Accesul la locul înregistrării ar putea fi restricționat pentru femei, din cauza programului de lucru sau preocupărilor de siguranță 	<ul style="list-style-type: none"> Ar putea fi constituite cozi prioritare pentru femei pentru înregistrarea la scrutin În contexte relevante ar putea fi permisă înregistrarea confidențială sau anonimă

Dovada identificării

Atunci când documentele de identitate, cum ar fi certificatul de cetățenie sau pașaportul sunt necesare pentru înregistrare, femeile ar putea să se confrunte cu dificultăți, deoarece deseori acestea nu dispun de documentele necesare de identitate sau aceste documente sunt deținute de soț sau tata. Atenție merită și regulamentele care ar putea să limiteze sau să împiedice femeile de la obținerea certificatelor sau documentelor de cetățenie, cum ar fi cerințele pentru ca o rudă de genul masculin sau soțul să verifice identitatea sau descendența femeii. În unele țări există piedici active pentru ca femeile să obțină cetățenie sau un alt statut civil, deoarece acestea ar putea permite și alte drepturi, decât cel la vot, cum ar fi dreptul de a moșteni terenuri sau proprietate, sau cel de a transmite naționalitatea copiilor.

Sunt necesare și verificări pentru a asigura ca documentele specificate să fie utilizate în toate contextele culturale ; de

exemplu, dacă certificatul de căsătorie este necesar pentru ca o femeie care s-a căsătorit recent să-și schimbe detaliile de înregistrare, însă certificatele date nu fac parte dintr-o anumită cultură sau o anumită practică de căsătorie religioasă, atunci această regulă exclude unele femei. Atunci când un grup specific nu deține documente de identitate, pot fi întreprinse anumite acțiuni pentru a asigura ca persoanele date totuși să se poată înregistra. Mai jos sunt oferite exemple de acțiuni întreprinse pentru a asigura ca femeile să dețină documente de identitate:

- **Nepal:** La începutul anului 2013, multe femei nu puteau să se înregistreze pentru a vota, deoarece nu dețineau certificatele necesare de cetățenie. Comisia Electorală din Nepal a emis o directivă care le permitea femeilor să se înregistreze cu ajutorul un funcțional de la nivelul local drept metodă adițională de verificare.¹²⁶

- **Egipt:** Începând cu 2011 a fost implementat Proiectul „Inițiativa Cetățeniei Femeilor” de către UN Women și Ministerul de Stat pentru Dezvoltare Administrativă, împreună cu alți parteneri. Campania ‘Buletinul tău de identitate, drepturile tale’ și-a propus drept scop să asigure drepturile de bază ale femeilor la cetățenie pe parcursul tranziției democratice în Egipt, prin emiterea card-urilor de identitate naționale pentru femeile sărace și cele marginalizate din zonele rurale și cele îndepărtate. Proiectul și-a propus să emită două milioane de card-uri de identitate naționale pentru femeile egiptene.¹²⁷
- **Sierra Leone:** Deoarece mulți alegători potențiali nu dispuneau de documente necesare de identitate, legea electorală permite unui lider comunitar sau altor martori credibili să depună mărturii precum că femeile și bărbații sunt calificați să voteze.¹²⁸
- **Timor Leste:** Între 2010 și 2012, OME (STAE și CNE) s-a implicat într-un exercițiu de actualizare a înregistrării alegătorilor, care s-a axat pe femei și grupurile vulnerabile. Procesele au inclus etape diferite: înregistrarea alegătorilor pentru noii alegători, actualizarea datelor despre alegători, afișarea, convocările și publicarea listei electorale.¹²⁹

Înregistrarea în persoană

Accesul la procesul de înregistrare poate deveni o îngrijorare pe larg răspândită atunci când este vorba despre participarea femeilor. Ținând cont de faptul că cea mai utilizată metodă de înregistrare presupune deplasarea în persoană a alegătorilor la un oficiu de înregistrare, trebuie să se țină cont de locația oficiului dat și programul său de lucru pentru a facilita accesul tuturor femeilor. Programul de lucru poate fi îndeosebi de important și trebuie să țină cont de orele în care femeile pot vizita oficiul de înregistrare. În Belarus și Irak, programul de lucru al oficiilor electorale ține cont în mod explicit de acest fapt pentru a asigura accesul femeilor și altor îngrijitori. În Tanzania și multe alte țări, femeile cu dezabilități, în vârstă, gravide și cele care alăptează se bucură de prioritate în cozile la înregistrare.

Securitatea pe parcursul procesului de înregistrare de asemenea este importantă. În Irak, autoritatea electorală utilizează cozi separate pentru femei și bărbați, precum și observatori și forțe de securitate compuse atât din bărbați cât și din femei (vezi alte exemple în secțiunea de mai jos cu

privire la situațiile de conflict).¹³⁰ În unele contexte, în care persoanele simt că un act public cu privire la înregistrarea alegătorilor presupune riscuri personale din cauza informației solicitate, unele țări permit înregistrarea alegătorilor în mod ‘anonim’ sau ‘confidențial’. Acest fapt se referă la practica de plasare a unor persoane pe lista alegătorilor astfel încât numele lor sau alte caracteristici (de ex., adresele) să nu apară în versiunea publicată sau circulată a listei alegătorilor.¹³¹

- În **Noua Zeelandă**, pentru ca o solicitare să fie plasată în ‘lista nepublicată’ trebuie să fie prezentate următoarele documente de suport:
  - » Copia ordinului de protecție pentru violența domestică
  - » Copia ordinului de interdicție în vigoare
  - » Declarația statutară din partea poliției cu privire la pericol
  - » Scrisoare de suport din partea avocatului, patronului sau judecătorului¹³²
- În mod similar, în **Canada**, femeile care domiciliază temporar într-un adăpost pentru femei se pot înregistra pentru a vota prin intermediul unui buletin de vot special fără a dezvălui adresa adăpostului.

Unele țări reduc sau evită întrebarea ce ține de identificarea prin fotografie și înregistrarea în persoană prin crearea registrului alegătorilor direct prin intermediul altor surse de date cu privire la populație.

- În **Bosnia și Herțegovina**, cetățenii cu card-uri de identitate nu trebuie să întreprindă careva acțiuni pentru a se înregistra în Registrul Central al Alegătorilor. Înregistrarea activă este necesară doar pentru alegătorii din afara țării.¹³³
- În **Canada**, OME actualizează în mod continuu Registrul Național al Alegătorilor utilizând informația oferită de agențiile guvernamentale din formularele impozitului pe venit, formularele pentru cetățenie, permisul de conducere, listele provinciale permanente ale alegătorilor, cât și alte surse informaționale.¹³⁴
- În **Egipt**, înregistrarea alegătorilor depinde de baza de date națională cu privire la identitate. Toți cetățenii care au cel puțin 18 ani obțin un card național de identificare care în mod automat și implicit devine un alegător înregistrat fără a urmări alți pași procedurali de înregistrare. În pofida prevederii date, s-a observat că femeile rurale nu-și revendică mereu card-urile naționale de

identitate, astfel au nevoie de informare și încurajare pentru a cunoaște prevederea dată.¹³⁵

Deși acestea ar putea atenua unele provocări identificate, registrele bazate pe alte surse de date, care nu includ toate femeile sau includ femeile ca un subset al bărbaților, cum ar fi registrul bazat pe capi de gospodărie și șefi de familie, vor fi incomplete. Este important să se utilizeze un șir vast de baze de date pentru a asigura ca toate femeile eligibile să poată să se înregistreze.

Identificarea prin fotografie

Includerea unei fotografii pe card-ul alegătorului sau solicitarea din partea alegătorilor să demonstreze o formă de identificare prin fotografie este o practică comună în democrațiile mai noi și deseori este introdusă ca un mijloc de evitare a votării fraudulente din partea altor persoane. Totuși, includerea unei fotografii nu este unicul mijloc pentru a combate problema dată, astfel în unele contexte ar putea fi adecvate alte forme de identificare. Trebuie să fie luate în considerație toate opțiunile, inclusiv cele din perspectiva egalității de gen, pentru a asigura ca opțiunea aleasă să garanteze o listă incluzivă a alegătorilor și să securizeze împotriva votării fraudulente.

Pentru clusterelor în care femeile poartă voal, includerea unei fotografii pe card-ul ID poate fi o barieră pentru participarea femeilor în alegeri. Dacă aceste probleme nu sunt abordate, femeile ar putea să opteze pentru ne-înregistrare, deoarece nu se simt confortabil cu plasarea unei fotografii pe documentul de identitate. De exemplu, o preocupare care ar putea apărea este necesitatea de a-și scoate voalul pentru a poza pentru fotografie și atunci când identitatea este verificată în centrul de votare. O altă preocupare ar putea fi și existența card-urilor de identitate care pot fi văzute de străini. Au fost raportate și probleme în cazul păstrării unei copii a fotografiei, care poate fi văzută din nou de străinii care privesc baza de date sau înregistrări imprimare. În mod similar, în unele țări, listele de înregistrare a alegătorilor sunt postate public pentru a încuraja alegătorii să confirme, dacă va fi necesar, corectitudinea statutului lor de înregistrare. Femeile ar putea fi îndeosebi de sensibile față de afișarea imaginilor lor în public din motive religioase, culturale sau sociale.

Acolo unde deja a fost adoptată utilizarea fotografiilor pentru identificare, sunt alte abordări care pot fi implementate pentru a facilita participarea femeilor care poartă voal. Utilizarea echipelor de înregistrare doar pentru femei (vezi mai jos) abordează prima problemă.

Unele exemple de proceduri pentru abordarea altor aspecte ale acestei probleme:

- **Afganistan:** Femeilor nu li se cere să dispună de o fotografie pe card-urile lor de înregistrare de alegători. Femeile pot să opteze pentru amprente digitale pe card-urile lor de identitate în locul fotografiilor (deși amprente nu servesc drept identificare vizuală).¹³⁶
- **Australia și Marea Britanie** nu solicită alegătorilor să demonstreze identificarea prin fotografie – sau prin consecință să-și dezvăluie fața – atunci când votează. Deși la înregistrarea alegătorilor este nevoie de a expune numărul de identificare afișat pe buletinul lor (care de obicei conține o fotografie), totuși nu există cerința de a demonstra de facto card-ul de identitate funcționarului de înregistrare. În cazurile date pot fi utilizate buletinele de vot temporare pentru a aborda problemele de fraudă.¹³⁷
- **Bangladesh:** Autoritatea electorală asigură ca oficiile pentru actualizare registrului alegătorilor să ofere spațiu privat unde femeile pot să-și scoată vălurile/eșarfele pentru a poza pentru fotografiile pentru lista alegătorilor.¹³⁸

© UN Photo/Martine Perret

Considerațiuni speciale în situații de conflict

Rezoluția Adunării Generale 66/130 din 2012 face apel către toate statele să consolideze participarea politică a femeilor în mod egal cu bărbații, inclusiv în situații de tranziție politică, în procesele de votare în alegeri și referendumuri, precum și eligibilitatea pentru alegeri în organele alese public. Deținerea documentelor de identitate deseori este o problemă în contextele post-conflict. Se estimează că circa trei pătrimi din persoanele strămutate într-o situație de conflict sunt femei; astfel problema dată ar putea fi o problemă semnificativă vizând egalitatea de gen, care necesită a fi abordată.¹³⁹ ‘Principiile îndrumătoare cu privire la strămutarea pe plan intern’ ale ONU (1998) includ dreptul persoanelor dislocate intern să voteze și să dispună de acces la mijloacele necesare pentru exercitarea acestui drept. Deseori, prima barieră pentru persoanele dislocate intern ține de lipsa documentelor de identitate din cauza grabei în care aceste persoane au

plecat din casele lor și circumstanțele dificile de trai din momentul în care și-au părăsit casele. Refugiații care au fugit peste hotare de asemenea ar putea să se confrunte cu aceleași bariere. Atunci când sunt fixate prevederile cu privire la înregistrare, ar putea surveni probleme vizând informarea insuficientă sau lipsa traducerii în dialectele sau limbile potrivite. Securitatea și teama de hărțuire, violență și discriminare de asemenea ar putea fi o problemă majoră care să descurajeze persoanele strămutate să se înregistreze pe lista alegătorilor, în special dacă aceste persoane trebuie să revină în regiunea din care au plecat pentru a se înregistra. Regulile și procesele pentru înregistrarea persoanelor strămutate trebuie să fie luate în considerație în perioada de până la alegeri sau în perioada între alegeri. Totuși, dacă cauza strămutării

Unele exemple de flexibilitate pentru a asigura ca persoanele strămutate să se poată înregistra:

- **Bosnia și Herțegovina:** Pentru primul exercițiu de înregistrare a alegătorilor în situație post-conflict în 1996, persoanele care nu dispuneau de documentele de identitate necesare puteau să prezinte o declarație care conținea numelor lor, adresa în 1991, numărul de identificare (dacă era cunoscut) și adresa lor curentă. Declarația trebuia să fie făcută în prezența unui magistrat, unei autorități religioase, unui funcționar municipal sau a două persoane respectabile, ale căror nume au apărut pe lista temporară a alegătorilor. Pentru a verifica eligibilitatea au fost utilizate detaliile recensământului din întreaga Iugoslavie din 1991.¹⁴⁰
- **Burundi:** În 2010, femeile din Burundi au fost evaluate ca fiind supuse unui risc mai mare de înregistrare redusă ca alegători, deoarece mai multe femei decât bărbați n-aveau card-uri de identitate. Drept răspuns, PNUD în parteneriat cu OSC și cu suportul OME și Guvernului Burundi au lansat o campanie de scară mare de ridicare a nivelului de conștientizare pentru a încuraja toți cetățenii din Burundi, în special femeile, să se prezinte pentru a obține card-urile naționale de identitate, care servesc drept precondiție pentru votare. Datorită suportului material din partea donatorilor, Guvernul Burundi a livrat cu succes circa 1 milion de card-uri de identitate pentru alegători, 58% din care erau femei.¹⁴¹
- **Kosovo:** După conflict, lista alegătorilor și lista civilă au fost create simultan. Persoanele fără documente de identitate ar putea aplica în același mod atât în Bosnia, cât și în Herțegovina (mai sus). OME a mai creat și un departament de investigare care analiza solicitările cu succes, astfel oferind o oportunitate finală pentru verificarea statutului acestora. Analiza cazurilor a demonstrat că „circa 70% din cazurile de investigare au fost pentru femei și majoritatea din cazuri au fost cu privire la femeile tinere.”¹⁴²
- **Sierra Leone:** Termenul pentru solicitarea unui ‘vot de transfer’ (care permite alegătorului să se înregistreze într-un loc, dar să voteze în alt loc) a fost extins până la nouă zile înainte de alegerile din 2002 pentru a acorda asistență celor care reveneau la casele lor după ce au fugit de violență.¹⁴³ Adicional, au fost create centre speciale de înregistrare pentru refugiații reîntorși, care urmau să prezinte documente pentru faptul că au revenit sub auspiciul ICNUR.¹⁴⁴

9.2. Intervențiile axate pe dimensiunea de gen pentru înregistrarea alegătorilor

Pe lângă asigurarea ca procesul de înregistrare să nu afecteze femeile în mod advers, OME au mai implementat strategii bine-direcționate pentru a facilita participarea femeilor, cum ar fi echipele de înregistrare formate doar pentru femei, înregistrarea mobilă, mobilizarea femeilor pentru participarea în instruirii specializate cu privire la înregistrare, din perspectiva dimensiunii de gen.

Echipe de înregistrare formate doar din femei

În țările în care norma culturală nu permite femeilor să relaționeze cu bărbați care nu fac parte din familie, înregistrarea femeilor trebuie să fie realizată de echipele de înregistrare formate doar din femei pentru a maximiza participarea acestora. În Sondajul OME, doar Afganistan și Mozambic au menționat despre faptul că au oferit ‘echipe de înregistrare formate doar din femei’, și doar Afganistan, Irak și Pakistan au oferit ‘aranjamente de cozi separate pentru bărbați și femei la stațiile de înregistrare’ sau ‘aranjamente separate pentru reducerea violenței și/sau facilitarea înregistrării și siguranței femeilor’.

Unele exemple de utilizare a echipelor de înregistrare formate doar din femei:

- **Afganistan:** Femeile sunt înregistrate de echipe formate doar din femei. Totuși, OME n-a reușit să creeze numărul intenționat de astfel de echipe din cauza numărului redus de femei cu știință de carte, drept rezultat al deceniilor anterioare când fetele nu erau trimise la școală.¹⁴⁵
- **Yemen:** Există un comitet operațional separat pentru a realiza și supraveghea participarea femeilor în alegeri. Fiecare centru de înregistrare dispune de o sală separată pentru înregistrarea femeilor și bărbaților. Femeile care doresc să se înregistreze vor fi însoțite de colaboratoare.¹⁴⁶

Și securitatea ar putea fi o preocupare pe parcursul înregistrării alegătorilor, astfel atenție merită și necesitatea de a asigura ofițeri de securitate – femei. În Sondajul OME, 11 din 35 de țări (31%) au menționat despre asigurarea procesului de înregistrare cu „observatori și ofițeri de securitate – femei”: Afganistan, Republica Africană Centrală, Costa Rica, Republica Democrată Congo, Irak, Kirgîzstan, Malawi, Palestina, Pakistan, Africa de Sud și Uganda.

© Gabrielle Bardall

Înregistrarea mobilă

O posibilitate pentru a evita problema vizând alegătorii, în special a femeilor care nu dispun de timp și au resurse insuficiente pentru a se deplasa spre locul înregistrării, ar fi ca OME să ducă procesul de înregistrare în rândul populației. Dacă este disponibilă înregistrarea mobilă, este vital ca alegătorilor să li se ofere informație cu privire la orarul și locația înregistrării în zona lor.

În Sondajul OME, 12 din 35 de țări (34%) au menționat că au oferit „secții de înregistrare mobilă în zonele rurale pentru a combate problema distanței”: Benin, Canada, Republica Democrată Congo, Georgia, Irak, Kazahstan, Mozambic, Namibia, Palestina, Africa de Sud, Tunisia și Uganda. Aceste secții sunt de obicei oferite în regiunile și circumscripțiile care sunt vaste și îndepărtate din punct de vedere geografic, în care cetățenii trebuie să se deplaseze la distanțe mari. Pe lângă cazurile date, în unele țări este disponibilă și înregistrarea prin poștă (Australia, Bosnia și Herțegovina, Canada, Germania, Irlanda, Regatul Unit) și înregistrarea prin Internet (Australia, Canada, Danemarca).¹⁴⁷

Este important de menționat că înregistrarea mobilă și enumerarea pot fi costisitoare, însă în multe cazuri ar putea fi unica modalitate pentru a ajunge până la alegătorii din zonele îndepărtate.

Oferirea informației cu privire la înregistrare pentru alegători

Alegătorii au nevoie de informație cu privire la modul de înregistrare, unde se realizează înregistrarea și când este deschis centrul de înregistrare. Femeile ar putea avea nevoie și de încurajare pentru a se înregistra, în special în cazurile în care normele culturale implică că domeniul alegerilor este unul masculin, când neștiința de carte este prezentă și când apatia politică este pe larg răspândită. În majoritatea țărilor cu rate înalte de neștiință de carte, femeile constituie cea mai mare proporție a alegătorilor analfabeți. În unele contexte, va fi necesar de asigurat și oferirea informației în limbile locale.¹⁵²

În Sondajul OME, 22 din 35 de țări (63%) au menționat despre „ridicarea nivelului de conștientizare în rândul ONG-urilor și organizațiilor naționale ale femeilor pentru a încuraja înregistrarea femeilor”: Afganistan, Belarus, Benin, Bosnia și Herțegovina, Republica Africană Centrală, Republica Democrată Congo, Etiopia, Irak, Kazahstan, Kirgizstan, Liban, Madagascar, Malawi, Mozambic, Namibia, Palestina, Pakistan, Republica Congo, Africa de Sud, Tanzania, Tunisia și Uganda.

Unele din activitățile de mobilizare includ:

- **Republica Democrată Congo:** Campanii de conștientizare au fost realizate în 2009 și 2010 pentru a spori numărul femeilor pe lista alegătorilor, inclusiv campanii de sensibilizare axate pe înregistrarea alegătorilor menite pentru femeile din provinciile îndepărtate.¹⁵³
- **Sudan:** PNUD a administrat peste 1.2 milioane dolari SUA de granturi mici pentru 41 OSC în 2009. Beneficiarii de granturi au fost instruiți în domeniul metodologiei educării alegătorilor pentru procesul de înregistrare, inclusiv mobilizarea femeilor.
- **Sudan de Sud:** UN Women în parteneriat cu Unitatea Gender a Echipei Electorale UNMIS a susținut instruirea instructorilor în toate cele 79 de țări ale Sudanului de Sud cu privire la procesul de înregistrare. Posterele „Trebuie să te înregistrezi” și ghidul de educație civică au fost distribuite pe larg.¹⁵⁴

Instruirea specializată în domeniul gender entru colaboratorii de înregistrare

Includerea procedurilor și regulilor sensibile la dimensiunea de gen ar putea să nu fie îndeajuns pentru a garanta înregistrarea sensibilă la dimensiunea de gen a alegătorilor. Chiar

---

O altă abordare pentru a aduce înregistrarea în rândul persoanelor ar fi ca OME să realizeze o enumerare parțială sau deplină. Enumerarea se efectuează pentru a pregăti o listă a alegătorilor pentru alegeri prin intermediul unui sondaj din casă-n casă.¹⁴⁸

- În **Bangladesh**, echipele de înregistrare au mers din casă-n casă cu o unitate mobilă pentru a face fotografii pentru card-urile de identitate și colecta informația necesară.¹⁴⁹
- În **Mauritius**, un sondaj din casă-n casă este realizat în fiecare an pentru a înregistra alegătorii. Sunt vizitate toate casele și toți membrii calificați din fiecare gospodărie sunt înregistrați, fără a ține cont de genul acestora.
- În **Nepal**, circa 28,000 de enumeratori au fost implicați în 2011 într-un program național de înregistrare a alegătorilor, bazându-se mai cu seamă pe profesorii din școlile comunitare. A fost fixată o țintă de 50% pentru implicarea femeilor ca enumeratori și educatori, precum și în alte funcții în OME.¹⁵⁰
- În **Pakistan**, OME a coordonat cu Autoritatea Națională de Înregistrare a Datelor (NADRA) pentru a încuraja femeile să dispună de Card-uri naționale de identitate computerizate, astfel încât să fie înregistrate ca alegători. Enumerarea din casă-n casă este realizată pentru cei care dețin astfel de card-uri computerizate să fie adăugați la listă. OSC sunt încurajate să motiveze femeile pentru a se înregistra întru primirea card-urilor computerizate.¹⁵¹
- **Timor-Leste:** În alegerile din 2001, au fost disponibile echipele mobile pentru înregistrarea alegătorilor, precum și cele necesare în ziua alegerilor. Echipele mobile acoperă spitalele, închisorile, cazarmile militare și alte locații îndepărtate.

Zimbabwe: Străduința pentru înregistrarea alegătorilor sensibilă la dimensiunea de gen

În iulie 2013, femeile din Zimbabwe din tot spectrul politic au organizat un marș pașnic și au prezentat o petiție solicitând un exercițiu de înregistrare a alegătorilor, sensibil la dimensiunea de gen.

Un sondaj realizat de câteva organizații ale femeilor a relevat că exercițiul existente de înregistrare a alegătorilor nu recunoaște necesitățile specifice ale femeilor, din cauza lipsei unei receptivități față de necesitățile lor în baza rolurilor lor drept mame și îngrijitoare. S-a observat că femeile în vârstă, cele cu dizabilități și femeile gravide nu beneficiau de atenție specială, deoarece unele centre de înregistrare nu erau accesibile și unii funcționari refuzau să facă față necesităților speciale ale acestor potențiali alegători.

Petiția a fost prezentată Oficiului Registratorului General, Comisiei Electorale din Zimbabwe, Ministerului Finanțelor și Comitetului Comun de Monitorizare și Implementare.¹⁵⁵

și atunci când sunt instruite echipele de înregistrare, unele acțiuni specifice nu pot fi prevăzute în fișele lor de post sau respectate în teritoriu întocmai. Considerațiunile din perspectiva egalității de gen ar putea fi uitate sau suprimate de alte necesități, atunci când echipele acționează în teritoriu.

Asigurarea respectării procedurilor date necesită ca acestea să fie incorporate în instrucțiuni, liste de verificare și descrieri de roluri utilizate zilnic de agenții de înregistrare. În **Afganistan**, responsabilitățile Ofițerului de producerea

a card-urilor specificau în mod clar precum că este îndatorirea ofițerului de a „asigura condiții private pentru fotografierea femeilor” și să le aducă aminte femeilor precum că acestea ar putea să aleagă identificarea prin amprente în locul fotografiei.¹⁵⁶ Instruirea pentru personalul de înregistrare a inclus activități care să asigure ca un soț să nu poată să se înregistreze în numele soției și ca o femeie să poată să aleagă identificarea prin amprente digitale în locul fotografiei.¹⁵⁷

© UN Photo/Bernadino Soares

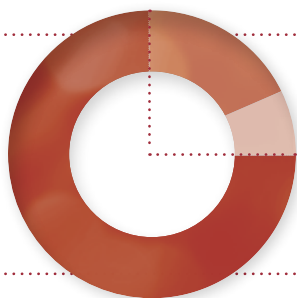
REZUMAT:

- Drept o precondiție pentru a vota, procesul de înregistrare necesită atenție specială din perspectiva egalității de gen.
- Metodele existente de înregistrare, inclusiv cerința de a dispune de documente de identitate în cazurile în care autoritățile naționale n-au emis astfel de documente femeilor, ar putea în mod neintenționat să afecteze participarea femeilor.
- O analiză din perspectiva de gen a procesului de înregistrare ar putea fi de ajutor pentru a identifica posibilele schimbări care ar putea fi realizate pentru a îmbunătăți rata de înregistrare a femeilor.
- OME ar putea lua în considerație diverse inițiative pentru a se axa în mod specific asupra femeilor, cum ar fi centrele de înregistrare sau cozi doar pentru femei, înregistrarea mobilă și oferirea de informații cu privire la recrutarea femeilor drept colaboratori de înregistrare și acordarea instruirii din perspectiva de gen.

*OME trebuie să asigure ca toate legile relevante
să fie implementate și ca acestea să nu
discrimineze direct și indirect femeile.*

.....”

10 Desemnarea și Înregistrarea Candidaților și Partidelor Politice

OME sunt responsabile pentru un șir vast de activități, inclusiv sarcinile cheie de a primi și valida desemnarea candidaților și partidelor politice, înregistrarea alegătorilor, desfășurarea sufragiului, numărarea și tabularea voturilor, precum și anunțarea rezultatelor.¹⁵⁸ OME pot să deburseze finanțe publice și să supravegheze cheltuielile pentru campanii, deși sarcinile date pot fi și responsabilitatea diferitor ministere de resort (cum ar fi cele de afaceri interne sau justiție), un registrator al partidelor politice sau un alt organ.¹⁵⁹ OME ar putea codifica procedurile solicitate pentru înregistrarea partidelor și candidaților și asigura ca toate legile relevante să fie implementate într-un mod imparțial.

¹ Procedurile de desemnare sunt cele care stabilesc eligibilitatea candidaților de a fi incluși într-un buletin de vot.¹⁶⁰ În majoritatea țărilor, mulți candidați se înregistrează primind avizarea din partea unui partid politic (sau datorită afilierii cu un partid sau grup politic), mai cu seamă în sistemul de reprezentare în bază de listă de partid, pe când alte sisteme permit și înregistrarea candidaților independenți. Legislația urmează să specifice termenul de timp pentru prelucrarea cererilor de înregistrare și să asigure ca toate partidele și candidații să fie supuși unui tratament egal.¹⁶¹ Calificările pentru a fi aprobat drept partid sau candidat de obicei includ: vârsta; naționalitatea; securitatea financiară; nivelul de suport din partea alegătorilor; lipsa de condamnări pentru infracțiuni electorale și penale.¹⁶² Desemnarea drept candidat deseori implică și achitarea unui depozit. OME ar putea să facă publicitate regulilor de desemnare drept candidați prin intermediul diverselor canale media pentru a asigura și accesul femeilor la informație, și pentru ca orele și locațiile pentru prezentarea desemnărilor să fie accesibile pentru toți cetățenii.

Deși calificările vor varia de la țară la țară, trebuie să se acorde atenție cuvenită faptului dacă regulile discriminează direct sau indirect femeile. De exemplu, dacă depozitul pentru a fi numit drept candidat este prea mare, candidații din sectoarele mai sărace ar putea fi descurajați sau împiedicați să se înregistreze. Deoarece femeile constituie majoritatea celor săraci în majoritatea țărilor, această cerință ar putea să dezavantajeze candidații-femei în mod indirect. Este necesar de analizat și alte legi care ar putea avea un impact asupra înregistrării candidaților și partidelor politice, în special legile care prevăd ca o anumită proporție de candidați desemnați să fie femei sau persoane din alte grupuri subreprezentate, sau legi care prevăd reducerea alocațiilor de finanțe publice pentru campanii dacă nu este întrunit un anumit procent de femei-candidați. Uneori, determinarea întrunirii tuturor cerințelor ar putea implica o instanță de judecată sau administrația electorală poate fi împuternicită să parvină cu hotărâri definitive.¹⁶³

10.1. Implementarea regulilor privind cotele de desemnarea a candidaților

Peste 80 de țări au prevăzut măsuri speciale temporare (MST) sub forma unor cote de gen, care-și propun drept scop să sporească numărul femeilor alese în organele decizionale, în special în parlamente.¹⁶⁴ Aceste legi urmează să fie implementate și puse în aplicare pe parcursul perioadei de înregistrare a partidelor. În multe țări, autoritatea pentru monitorizarea și supravegherea conformității cu cotele de gen ține de organul care este responsabil de desemnarea candidaților – deseori OME. Acestea ar putea deține autoritatea de a solicita partidelor politice să reorganizeze sau să prezinte din nou listele lor de candidați, astfel încât să se conformeze cotelor sau ar putea să penalizeze partidele politice care nu întrunesc cerințele de gen, inclusiv penalități financiare și descalificarea lor din competiție. Responsabilitățile OME de a supraveghea și pune în aplicare legislația cu privire la cote sunt enumerate în exemplele de mai jos.

În multe țări, partidele politice care nu se conformează legilor privind cotele sunt sancționate. Sancțiunile pentru penalizarea partidelor politice care nu întrunesc regulile stabilite ar putea include următoarele:

- Respingerea sau descalificarea listelor de candidați care nu întrunesc cotele pentru desemnarea candidaților (Ecuador, Paraguay, Argentina, Senegal)
- Sancțiuni legale (Rwanda, Kenya (parlamentele care nu întrunesc cotele fixate sunt considerate neconstituționale), Argentina, Nepal, Burundi, Tanzania, Belgia, Costa Rica și Senegal)
- Retrageri politice (în Belgia și Brazilia, funcțiile care nu sunt suplinite de femei sunt lăsate deschise)
- Penalități financiare pentru partidele care nu întrunesc cotele fixate pentru candidații – femei (Bolivia, Burkina Faso, Cape Verde, Columbia, Croația, Franța, Georgia, Irlanda, Kenya, Nigeria, Portugalia și Coreea)
- Cenzurarea sau sancționarea din partea mecanismelor de monitorizare guvernamentală (Comisia privind egalitatea sau oportunități egale sau organe de monitorizare)
- Partidele politice descalificate din competiție din cauza ne-conformării cu legea (Kirgizstan)

Exemple de legislații privind cotele pentru desemnarea candidaților, spre aplicare de OME

Armenia

- Nici-un gen nu poate depăși 80% în lista de fiecare cinci candidați pe lista de reprezentare proporțională (începând cu cel de-al doilea punct) (Articolul 108, aliniatul 2, Codul Electoral al Armeniei, 2011).
- Comisia Electorală Centrală va refuza să înregistreze lista electorală a unui partid politic, alianțe de partide politice, dacă lista electorală nu întrunește cerințele specificate în articolul 108(2), inclusiv cota pentru candidați (articolul 110, Codul Electoral al Armeniei, 2011).

Bosnia și Herțegovina

- Fiecare listă de candidați va include candidați femei și bărbați reprezentați în mod egal. Reprezentarea egală este întrunită când fiecare gen este reprezentat cu un minimum de 40% din numărul total de candidați de pe listă (articolul 4.19 [4]).
- Genul sub-reprezentat va fi distribuit pe lista de candidați în următorul mod. Cel puțin (1) un candidat din genul minoritar între primii doi (2) candidați, doi (2) candidați din genul minoritar între primii cinci (5) candidați, și trei (3) candidați din genul minoritar între primii opt (8) candidați, etc. (Articolul 4.19 [4]). Dacă lista nu se conformează, doar partea listei până la numărul care întrunește cerințele legii va fi acceptată de Comisia Electorală Centrală (Articolul 4.19 [8]).

Ecuador

- Conform Legii Electorale din 2009 și 2012, Articolul 99, în listele candidaților pentru alegeri prin intermediul sistemului de reprezentare proporțională, numele candidaților – bărbați și femei vor fi prezentate alternativ până la finele listei.
- Listele candidaților vor fi respinse de Comisia Electorală dacă acestea nu se conformează prevederilor privind paritatea de gen din Constituție și Legea Electorală (Legea Electorală 2009/2012, Articolul 105).

Guyana

- Pe fiecare listă de partid politic, o treime din candidați trebuie să fie femei (Legea privind reprezentarea populației, Secțiunea 11B).
- Dacă lista nu se conformează cotei, Comisia va notifica acest fapt și va permite partidului să rectifice lista. Lista poate fi aprobată doar când va fi percepută de Comisie ca una corectă (Legea privind reprezentarea populației, Secțiunile 14 & 17).

Kîrgîzstan

- Conform modificărilor din 2011, Legea Electorală specifică o cotă de 30% pentru fiecare sex pe listele electorale (Codul Electoral, Articolul 60 [3]).
- Listele care nu întrunesc cerințele cu privire la cote vor fi respinse de Comisia Electorală (Codul Electoral 2011, Articolul 61 [3]). Bărbații nu pot fi separați de femei decât prin trei poziții (Codul Electoral 2011, Articolul 60 [3]).

Mongolia

- În 2011, a fost introdusă o cotă pentru candidați în legislația electorală a Mongoliei, solicitând ca cel puțin 20% din candidații de pe listele prezentate de partidele politice pentru ambele tipuri de concursuri (majoritar și proporțional) să fie femei (Articolul 27.1, Alegerile pentru Parlament (Marele Hural Popular), 15 decembrie 2011).

- Comisia Electorală Generală sau comitetul de district vor respinge lista de candidați dacă aceasta nu întrunește prevederile din articolul 27, inclusiv cerința cu privire la cote.

Paraguay

- Partidele urmează să dispună de mecanisme interne în cadrul partidului pentru a asigura participarea a cel puțin 20% de femei pentru funcții alese (Codul Electoral, Articolul 32 [r] [1]). Femeile trebuie să fie plasate pe, cel puțin, fiecare al cincilea loc pe listele candidaților (Codul Electoral, Articolul 32 [r] [2]).
- Listele partidelor care nu întrunesc cotele nu vor fi aprobate de Comisia Electorală (Codul Electoral, Articolul 32 [r] [3]).

Sursa: IDEA, IPU și Universitatea din Stockholm, *Baza de date globală privind cotele pentru femei*, www.quotaproject.org

- OME ar mai putea să urmeze diverse modalități pentru a încuraja conformitatea cu prevederile privind cotele și să nu se bazeze doar pe mecanismele de punere în aplicare:
- În **Afganistan**, înainte de alegerile din 2014, OME a implementat câteva măsuri pentru a promova desemnarea candidaților-femei. Drept răspuns la rata redusă de înregistrare a femeilor, OME a încercat să abordeze barierele financiare cu care se confruntau candidații-femei. Deciziile au inclus rambursarea depozitelor achitate de femeile-candidați ale Consiliului și susținerea pentru publicarea posterelor (pentru candidații – femei și bărbați din provincii). Aceste măsuri au ajutat la sporirea numărului de femei-candidați și facilitarea întrunirii cotelor fixate.¹⁶⁵ Pe parcursul alegerilor pentru Consiliul Provincial din 2009 și alegerilor pentru camera inferioară din 2010, câteva provincii n-au avut suficienți candidați-femei pentru a suplini mandatele alocate. Cu trei-patru zile înainte de termenul limită pentru prezentarea candidaților desemnați, OME a realizat o serie de discuții cu femeile-consilieri și ONG-urile care activează pentru femei și a reușit să identifice femei-candidați adiționali înainte de termenul limită.
- În **Tunisia** în 2011, OME a depus eforturi pentru a conforma partidele care încălcau legislația existentă.¹⁶⁶

© UN Photo/Rick Bajornas

Aplicarea cotelor pentru desemnarea candidaților în America Latină

OME deține o funcție crucială pentru a aplica în mod imparțial legea electorală, însă uneori poate deține un rol quasi-legislativ pentru promulgarea reglementărilor și, în unele cazuri, un rol quasi-judiciar pentru pronunțarea hotărârilor privind plângerile electorale.¹⁶⁷ În special în America Latină dar și în alte țări există tribunale electorale, care sunt autorități superioare în materie electorală și, de obicei, niște organe specializate ale ramurii judiciare federale.¹⁶⁸ Tribunalul electoral deține responsabilitatea de a asigura ca toate legile și deciziile pronunțate de autoritățile electorale să se conformeze constituției și legilor care derivă din aceasta.¹⁶⁹

O tendință interesantă a apărut în America Latină când tribunalele electorale au început să interpreteze temeinic legislația vizând cotele electorale pentru a asigura conformitatea partidelor politice. Într-un studiu recent comparativ al deciziilor tribunalelor electorale,¹⁷⁰ președinții tribunalelor electorale din Argentina și Costa Rica au remarcat că prevalența legislației privind cotele în regiunea dată a dus la „reconceptualizarea rolului statului” întru asigurarea drepturilor fundamentale ale tuturor cetățenilor – bărbați și femei – de a participa în mod egal în sfera politică.¹⁷¹ Dășii argumentau precum că statul deține acum un rol mai activ întru eliminarea barierele în fața drepturilor politice ale femeilor, înțelegând că doar adoptarea cotelor electorale de gen reprezintă doar o „conformare parțială” cu CEDAW. În acest context, tribunalele electorale au devenit gardieni ai asigurării conformării cu legile privind cotele. Următoarele decizii ilustrează implementarea legilor privind cotele în America Latină:

- În **Argentina**, *Cámara Nacional Electoral* a constatat în decizia sa 1864/95 din 21 aprilie 1995, că, chiar și în cazurile în care majoritatea membrilor unui partid au votat împotriva implementării

cotei, acest vot nu poate justifica ne-conformarea partidului cu legislația privind cotele. OME a specificat că cotele trebuie să fie aplicate pozițiilor ‘reale’ – celor cu ‘câștig’ – de pe lista electorală a partidului, o hotărâre care a fost reiterată în deciziile ulterioare (1866-95, 2951-01, 3507-05).¹⁷²

- În **Costa Rica**, deși regula cu privire la cota de 40% a fost implementată în alegerile din 1998, autoritățile electorale n-au respins listele care n-au întrunit cerința de cotă. *Tribunal Supremo de Elecciones* a decis în 1999 că legea privind cotele trebuie să fie interpretată în următorul mod: listele trebuie să cuprindă un minimum de 40% de ambele sexe, iar femeile trebuie să dețină 40% din mandatele eligibile, interpretat conform numărului de mandate primit de partid în alegerile precedente.¹⁷³
- În **Mexic**, *Tribunal Electoral del Poder Judicial de la Federación* a votat să respingă listele de candidați din partea a cinci partide diferite și două coalitii care concureau pentru mandate în alegerile din 2012, dacă acestea nu-și corectau listele pentru a satisface cota de 40%. În 2011, înainte de decizia Tribunalului, femeile reprezentau 28% din candidați de pe lista electorală majoritară și 40,2% din candidații de pe lista reprezentării proporționale. Drept urmare a deciziei Tribunalului din 2012, aceste nivele au crescut până la 41,5% și respectiv 49,5%.¹⁷⁴
- În **Peru**, *Jurado Nacional de Elecciones* a decis (hotărârea 721-2010-JNE, din 26 iulie 2010) că procentul femeilor de pe lista electorală a unui partid poate fi rotunjit până la următorul număr întreg. De exemplu, dacă un partid prezintă o listă cu 29,6% de femei, se va rotunji până la 30%. Tribunalul a mai decis (670-2010-JNE, din 23 iulie 2010) că o listă de partid va fi declarată drept ne-validă, dacă anumiți candidați decid să-și retragă candidaturile după ce lista este aprobată.¹⁷⁵

10.2. Aplicarea regulilor de finanțare a campaniilor

În ultimii cinci ani, reforme în domeniul finanțelor politice au fost adoptate în 27 de țări, cu scopul explicit de a aborda inegalitatea de gen prin sistemul finanțelor publice.¹⁷⁶ Aceste reforme se axau mai cu seamă pe candidaturile femeilor din partea partidelor politice, pentru care finanțarea publică este utilizată fie ca o încurajare, fie ca o penalitate pentru conformare sau ne-conformare cu legile vizând cotele electorale; o parte din fonduri sunt fie alocate fie reduse în conformitate cu legea privind cotele. Finanțarea publică oferă partidelor stimulente financiare pentru a întruni cotele-țintă sau le penalizează dacă nu întrunesc proporția convenită a femeilor – candidați sau reprezentanți aleși.¹⁷⁷

În cazul în care OME dețin responsabilitatea de a supraveghea finanțarea campaniilor electorale, acestea vor fi responsabile și de implementarea acestor legi. În alegerile din **Albania** din 2013, fiecare listă de candidați trebuia să includă, cel puțin, un bărbat și o femeie în primele trei poziții și, în total, lista trebuie să cuprindă cel puțin 30% din fiecare gen. Pentru a se conforma cotelor, multe partide au inclus femei la sfârșitul listelor în poziții fără sorț de izbândă. Deoarece prevederea care nega înregistrarea în listele necorespunzătoare a fost abrogată în 2012, OME a emis amenzi pentru trei din cele mai vaste partide parlamentare pentru că nu s-au conformat cotei de gen în unele districte: Partidul Socialist a fost amendat în șase zone electorale, Mișcarea Socialistă pentru Integrare a fost amendată în patru zone electorale și Partidul Democrat a fost amendat în 4 zone, cu o amendă totală de 14.000.000 ALL. Aceste penalități sunt deduse din bugetul care va fi alocat partidelor politice.¹⁷⁸

În **Georgia**, conform legii privind partidele politice, partidele politice care dețin cel puțin 20% de candidați din ambele sexe pe listele lor electorale vor primi 10% adițională de finanțare publică. În alegerile din 2012, totuși, stimulentele financiare n-au atins impactul intenționat. Deși câteva partide s-au conformat legii și au primit finanțare adițională, cele două partide care au câștigat mandate în parlament nu s-au conformat legii date. CEC a propus amendamente la

legea care reglementează stimulentele financiare pentru partidele politice (Legea organică din Georgia cu privire la uniunile politice ale cetățenilor) din iulie 2013, pentru ca partidele să primească un supliment de 30% din partea bugetului de stat (de la 10%), dacă lista partidului include cel puțin 30% din fiecare gen (de la 20%) pentru fiecare grup de 10 candidați.¹⁷⁹

Exemple de legislație privind debursarea finanțelor publice și proporția femeilor-candidați

Albania

- Pentru fiecare zonă electorală, cel puțin 30% din lista cu nume multiple și/sau unul din primele trei nume din lista cu nume multiple trebuie să fie din fiecare gen (articolul 67, alineatul 6, Legea nr. 10 012, 2008 modificată prin legea nr. 74/2012).
- Ne-conformarea este pedepsită cu o amendă de 1 milion de ALL (7,120 EUR) în cazul alegerilor pentru Adunarea Generală și 50,000 ALL (346 EUR) pentru alegerile în organele guvernamentale locale pentru fiecare zonă electorală.

Burkina Faso

- Listele candidaților pot include cel puțin 30% din ambele sexe (Legea privind cotele, art. 3).
- Dacă un partid atinge sau depășește cota de 30%, acesta va primi finanțare adițională (Legea privind cotele, art. 5 & 6).
- Dacă un partid politic nu întrunește cotele stabilite, finanțarea publică pentru campania electorală pentru partidul dat se va reduce cu 50%. (Legea privind cotele, art. 5 & 6).

Irlanda

- Conform Legii Electorale din 1997, secțiunea 17, conform modificărilor din Legea Electorală (finanțarea

politică) din 2012, secțiunea 42, partidele politice, după implementarea legii privind alegerile naționale, vor pierde 50% din finanțarea de stat, cu excepția cazurilor când cel puțin 30% din candidații lor sunt femei și cel puțin 30% sunt bărbați. După o perioadă de șapte ani, partidele politice ar trebui să dețină o cotă de gen de 40% în listele lor de candidați pentru a primi finanțarea deplină de stat.

Panama

- Legea electorală 54 din 2012 prevede că 50% din finanțarea publică destinată partidelor politice trebuie să fie alocate pentru instruirea membrilor partidului și din acestea, 10% trebuie să fie utilizate în mod specific pentru instruirea femeilor.

Portugalia

- Listele candidaților pentru alegerile în parlamentul național, Parlamentul European și guvernele locale vor fi compuse astfel încât să promoveze o reprezentare minimă de 33% din fiecare sex (Decretul 72, 2006).
- Dacă o listă nu se conformează legii privind cotele, aceasta va fi făcută publică și vor fi impuse sancțiuni financiare în legătură cu nivelul de inegalitate pe liste (Decretul 72, Articolul 7).

Sursa: International IDEA, Baza de date vizând finanțele politice, <http://www.idea.int/political-finance> și IDEA, IPU și Universitatea Stockholm, *Baza de date globală privind cotele pentru femei*, www.quotaproject.org

© UN Photo/Tim McKulka

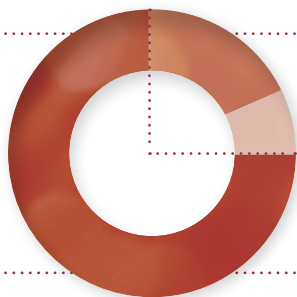
REZUMAT:

- Responsabilitățile OME includ primirea și validarea desemnării candidaților și partidelor politice, precum și a finanțării campaniilor electorale.
- Calificările pentru a fi aprobat ca candidat sau partid politic sunt prevăzute în legi și regulamente. Deși calificările variază de la țară la țară, trebuie să se acorde atenție faptului dacă acestea sunt discriminatorii direct sau indirect față de femei.
- Măsurile speciale temporare (MST) sub forma cotelor de gen sunt prevăzute în legislația a peste 80 de țări, fiind implementate de OME și alte organe. OME pot revizui reglementările date pentru a asigura ca partidele politice să se conformeze cotelor sau OME pot penaliza partidele politice care nu respectă cerințele de gen, inclusiv să impună penalități financiare și să descalifice partidele de la participare.
- În cazul în care OME dețin responsabilități pentru supravegherea finanțării campaniei electorale, acestea mai sunt responsabile de implementarea legilor în unele țări, care să ofere partidelor stimulente financiare pentru a atinge cota-țintă sau pentru a penaliza partidele care nu întrunesc proporția convenită privind femeile-candidați sau reprezentanții aleși.

*OME urmează să țină cont de provocările
specifice cu care se confruntă femeile în procesul
de votare și să întreprindă măsuri specifice
pentru a proteja femeile împotriva acestora.*

.....”

11 Procesul de Votare

În conformitate cu tratatele internaționale și angajamentele statelor, toți cetățenii dispun de dreptul de a vota și de a fi ales în alegeri periodice și autentice în care este garantat secretul scrutinului.¹⁸⁰ În calitate de organe care de obicei sunt responsabile de organizarea alegerilor și aranjamentelor de vot, OME își propun drept scop să desfășoare alegerile în corespunderea cu legea și angajamentele internaționale.

În ordinea dată de idei, OME urmează să țină cont de provocările specifice cu care s-ar putea confrunta femeile în acest proces de votare și să întreprindă măsuri specifice pentru a le proteja împotriva acestora. Există multe probleme potențiale care ar putea dezavantaja femeile în procesul de votare.

Femeile ar putea să fie descurajate de la exercitarea dreptului lor la vot din cauza normelor culturale, ar putea să fie încurajate să nu voteze conform preferințelor lor, dănselor ar putea să nu dispună de informația necesară și să nu aibă încredere în scrutin sau centrul de votare ar putea să fie inaccesibil.

Unele provocări ce pot împiedica participarea femeilor-alegători:

- Norme culturale părtinitoare care prevăd ca femeile să nu fie implicate în politică sau că politica este domeniul bărbaților
- Tradiții de votare în familie sau prin reprezentant care lipsesc femeia de o alegere liberă
- Norme culturale sau religioase care interzic femeilor să interacționeze cu bărbații care nu sunt rude, inclusiv personalul centrului de votare și alți alegători
- Probleme de a se deplasa la centrul de votare din cauza distanței, dificultății de a se deplasa, lipsa de timp pentru a pleca de acasă din cauza muncii și responsabilităților de îngrijire, care ar putea afecta și bărbații
- Preocupări cu privire la siguranța deplasării până la centrul de votare și securitatea în centrul de votare
- Dificultăți de a ajunge până la centrul de votare, atunci când alegătorii nu locuiesc la moment în raionul unde trebuie să-și exercite dreptul la vot. Alegătorii ar putea fi departe de 'raionul în care domiciliază' din cauza deplasărilor pentru studii sau pentru muncă sau din cauza faptului că sunt strămutați din cauza războiului sau unui dezastru natural, care ar putea afecta și bărbații.
- Nivelele de analfabetism care sunt încă disproportional de înalte în rândul femeilor, în special în rândul femeilor care au migrat spre o zonă cu o altă limbă și pentru care există șanse mai puține de a învăța noua limbă

Pentru a fi credibili, toți alegătorii înregistrați trebuie să dispună de oportunitatea de a-și exercita votul în secret, fără intimidare și ca votul lor să fie numărat în rezultatul electoral oficial. În majoritatea țărilor, scrutinul este organizat într-o singură zi, ceea ce implică organizarea unor aranjamente logistice vaste pe timp de pace. Majoritatea alegătorilor votează la secțiile de votare localizate în centrele de votare, care ar trebui să ofere alegătorilor spațiu pentru a vota în mod privat și secret.

O evaluare gender a proceselor de votare ar putea ține cont și de aceste probleme. Pentru a asigura alegeri incluzive, este important de analizat barierele și de a întreprinde pași pentru a le elimina, în special în domeniul asigurării ca femeile să poată vota în mod secret. Acțiuni sunt posibile și cu privire la logistica centrului de votare, precum și instruirea și conduita personalului electoral.

11.1. Asigurarea dreptului femeilor la vot secret

Angajamentele internaționale stipulează ca toți alegătorii să dispună de dreptul de a vota în mod secret. Dreptul de a vota în mod secret este prevăzut pentru toți cetățenii fără a ține cont de sex.¹⁸¹ În cazurile în care există o tradiție ca bărbații să voteze ‘din partea’ familiei, este necesar să existe o lege locală temeinică care să asigure ca OME să poată acționa pentru a proteja drepturile femeilor de a vota în mod secret. Ordinea dată de idei poate include măsuri bine-orientate pentru a proteja împotriva votării în familie și/sau altor încălcări a votării în mod secret și alegerii libere. Un cadru legislativ și regulator riguros, inclusiv penalități semnificative pentru cei

care încalcă legea, precum și dorința poliției și instanțelor de judecată să persecute aceste încălcări, facilitează eforturile OME și a altor organe de a implementa legea.

Directivele OME care prevăd dreptul tuturor femeilor de a vota în mod secret poate fi un prim pas important în promovarea liderismului OME în domeniul dat. Este important ca OME să-și respecte angajamentele publice cu acțiuni întreprinse în mod serios.

Votarea prin reprezentant

În unele țări sunt prevederi conform cărora femeile și bărbații care nu pot vota în ziua alegerilor să voteze mai înainte, iar alegătorii care nu sunt în țară să voteze peste hotare. În unele țări, acești alegători denumesc un alt alegător înregistrat să le fie reprezentant și să voteze în numele lor. Astfel de măsuri sunt întreprinse pentru a permite unui număr cât mai mare de persoane să voteze în alegeri și sunt cunoscute sub denumirea de ‘votare prin reprezentant’. votarea prin reprezentant este legală în multe țări și este percepută drept un instrument pentru a proteja în mod legitim dreptul la vot al alegătorilor cu mobilitate limitată.¹⁸²

Votarea în familie și/sau votarea forțată prin reprezentant

Un alt fenomen este cel de ‘votare în familie’ și/sau votarea forțată prin reprezentant, care deseori este confundată cu votarea legală prin reprezentant. În general, votarea în familie se referă la situația în care șefii de familie (deseori a familiei extinse și deseori șefi de familie – bărbați) influențează alți membri ai familiei cu privire la vot. Ordinea dată de idei se practică de obicei în jurisdicțiile care dispun de tradiția familiei extinse și/sau familiei obișnuite, care permit membrului de familie dominant să ia decizii importante sau să realizeze activități importante care afectează întreaga familie. votarea în familie poate fi o încălcare gravă, în special când este cu intenție rea, adică atunci când se realizează cu intenția de a influența sau înlătura libertatea de alegere a unui alegător.¹⁸³ În aceste cazuri, votarea în familie încalcă principiul central al votării în mod secret.

Votarea în familie, trib sau sat ar putea deriva și din situația în care liderii unui grup percep că amenințările sau beneficiile câștigului unui anumit candidat sunt de așa o natură încât dâșii instruiesc toată populația ‘lor’ să voteze pentru beneficiul grupului. Aceste beneficii ar putea fi mitele promise de un candidat sau s-ar putea referi la dorința de a avea un candidat care ‘să abordeze interesele’ grupului.

© UN Photo/Nayan Tara

O astfel de votare poate fi pusă în aplicare și prin forță sau intimidare, inclusiv amenințarea femeilor cu divorțul, dacă acestea nu respectă instrucțiunile de votare ale familiei, tribului sau clanului lor.¹⁸⁵ Deși acest fapt încalcă drepturile întregului sat sau trib de a-și forma propriile alegeri electorale, o astfel de situație are un impact disproporțional asupra femeilor, care deseori sunt excluse din deciziile luate la nivel de conducere.

O altă situație în care apare votarea în familie ține de culturile în care există credința precum că ar fi o rușine pentru un bărbat, dacă femeile din familia lui ar vota un candidat pe care dânsul nu l-a aprobat. În unele cazuri, femeile ar putea simți că au nevoie de permisiunea familiei pentru a se înregistra și pentru a vota, precum și acceptul cu privire la modul de votare. Uneori mai există și cazuri în care femeile sunt informate că dacă merg împotriva unor astfel de instrucțiuni, atunci ele comit un păcat și ar putea fi supuse pedepsei corporale, divorțului, exclusiunii sociale și chiar pierderii posibile a drepturilor de a fi părinte.¹⁸⁶

Atenuarea votării în familie

Atunci când votarea în familie este o normă culturală, OME ar putea necesita să analizeze faptul dacă personalul electoral recrutat de la nivelul local este sau nu sub presiunea culturală de a respecta votarea în familie sau să ia în considerare consecințele adverse pentru femei, dacă nu s-ar permite familiilor să le controleze votarea.¹⁸⁷ Mai jos sunt prezentate acțiuni care ar putea fi implementate în managementul zilei alegerilor. Aceste acțiuni abordează un șir de diverse probleme, unele din care ar putea fi mai aplicabile în anumite țări decât în altele, în dependență de contextul local.

- Înăsprirea codului electoral înainte de alegeri sau punerea în aplicare a unor instrucțiuni operaționale clar-definite pentru a proteja caracterul secret al votării, inclusiv prevederea unor măsuri specifice pentru funcționarea ordonată a secției de votare, acordarea de spațiu suficient și cabinelor de izolare în secțiile de votare, permițând doar unui singur alegător să între în cabina de izolare și emiterea doar a unui singur buletin de vot de fiecare dată.
- Prioritizarea instruirii lucrătorilor electorali privind conformarea cu prevederile ce țin de caracterul secret al votării.
- Realizarea acțiunilor de mobilizare a publicului pentru a educa alegătorii cu privire la dreptul lor la vot în mod

secret, în special în rândul populației vulnerabile, cum ar fi femeile și alegătorii analfabeți.

- Promovarea transparenței și încrederii prin asigurarea ca de îndată ce este exercitat dreptul la vot, OME va proteja intimitatea alegătorilor și alegerea lor nu va fi niciodată dezvăluită.

Comisia Electorală de Stat din Macedonia a elaborat o strategie și a întreprins măsuri pentru a atenua practica votării în familie. Drept parte a unui program menit să împiedice votarea în familie, Comisia Electorală de Stat a emis o directivă pentru toți colaboratorii cu privire la importanța votării în familie sau votării prin reprezentant.¹⁸⁸ Aceasta a mai publicat și o strategie de contracarare a votării în familie și votării prin reprezentant cu scopul de a asigura un cadru consistent pentru toate proiectele guvernamentale și cele ale donatorilor create pentru a aborda problema. Acest cadru recunoaște că problema dată trebuie să fie abordată prin activități continue pe tot parcursul ciclului electoral.¹⁸⁹

11.2 Considerațiunile egalității de gen cu aranjamentele de votare

Locațiile de votare

Sunt câțiva factori ce țin de locația procesului de votare care ar putea avea un impact asupra femeilor care doresc să voteze. Distanța pe care trebuie s-o parcurgă persoanele, disponibilitatea transportului public lângă centrul de votare și siguranța zonei locale sunt niște considerațiuni foarte importante. Există o probabilitate mai mare pentru ca femeile să voteze, dacă există vreun centru de votare lângă locurile pe care acestea le frecventează, cum ar fi piața, școlile sau clinicile. În zonele bazate pe trib sau clan sau atunci când există violență bazată pe motive etnice, religioase sau de gen, alegătorii ar putea să nu se simtă confortabil, dacă trebuie să meargă în zone controlate de alții.

Însăși clădirea care este utilizată drept secție de votare poate avea un impact. Trebuie să se ia în considerație dacă clădirea are scări sau nu, obstacole fizice pentru accesarea secției de votare sau preocupări de securitate, precum și tipul clădirii – o școală sau o clădire religioasă. Atunci când este aleasă locația centrului de votare, este important să se ia în considerație confortul celor care stau în rând și dacă sunt disponibile veceuri pentru femei. Secțiile de votare trebuie să fie îndeajuns de spațioase ca femeile – alegători să n-aibă parte de contact vizual cu bărbații în anumite țări, din

cauza condițiilor limitate din cadrul sau în jurul centrului de votare. Securitatea este o preocupare primară.

Acești factori pot fi încorporați în criteriile sau lista de verificare utilizată atunci când se selectează centrele de votare și atunci când se ia decizia cu privire la câte centre de votare sunt necesare. De exemplu, în Nepal, centrele de votare erau amplasate la primul etaj al clădirilor pentru a fi accesate mai ușor.¹⁹⁰ În Uzbekistan, în toate centrele de votare au fost oferite odăi pentru mame și copii, cât și posturi pentru prim ajutor.¹⁹¹ În Iordania, alegătorilor li s-a permis să utilizeze orice centru de votare din cadrul districtului lor. Această flexibilitate a fost utilă pentru femeile-alegători care se confruntau cu libertatea restricționată de deplasare.¹⁹² În Afganistan, din cauza contextului cultural, a fost constituite secții de votare separate asigurate cu funcționari – femei doar pentru alegători-femei.¹⁹³

Secții de votare mobile

În unele țări se utilizează unitățile mobile ale secțiilor de votare în zonele rurale și pentru a acorda asistență persoanelor care nu se pot deplasa departe din cauza dezabilității, bolii sau vârstei. Responsabilitățile casnice, precum îngrijirea de copii și cei vârstnici, împreună cu costurile prohibitive pentru transport din zonele îndepărtate de secțiile de votare, ar putea împiedica femeile să voteze.¹⁹⁴ Secțiile de votare mobile pot spori prezența la vot a femeilor, cât și a bărbaților, în zonele îndepărtate.

Prevederile referitoare la secțiile mobile de votare sunt de obicei incluse în legea sau regulamentul pentru ziua alegerilor, iar procedurile de implementare trebuie să fie articulate în mod clar. Va fi nevoie de echipament special și personal instruit, iar locația secțiilor mobile trebuie să fie făcută publică. Pe parcursul votării mobile trebuie să se asigure caracterul secret al votării și trebuie să fie întreprinși pași pentru a asigura ca alegătorii să nu voteze repetat într-un alt centru de votare. Dacă o stație mobilă de votare vizitează o familie extinsă, un sat sau un trib, colaboratorii electorali trebuie să asigure ca fiecare persoană să voteze de sine-stătător și nimeni să nu fie presat de familie cu privire la votul care-l exercită.

În Sondajul OME, șase din 35 de țări (17%) au menționat că dețin „centre mobile de votare în zonele rurale”: Canada, Kazahstan, Kirgizstan, Malawi, Namibia și Africa de Sud. Canada oferă opțiuni mobile sau flexibile de votare pentru alegătorii în condiții speciale.

Deși aceste opțiuni nu sunt axate în mod specific pe femei, oricum acestea sunt benefice pentru participarea mai vastă, în special a femeilor. În mod specific, OME din Canada oferă secții mobile de votare pentru toți alegătorii care au nevoie. Oricum, acestea nu sunt orientate în mod specific pentru femei. Femeile care domiciliază temporar în adăposturile femeilor se pot înregistra să voteze în baza unui buletin de vot special fără a dezvălui adresa adăpostului.¹⁹⁵

Ținând cont de costul votării mobile, în unele cazuri, OME urmează să țină cont de faptul dacă secțiile mobile de votare abordează provocările cu care se confruntă femeile în ceea ce privește accesul la secția de votare, în special în zonele rurale și cele îndepărtate. Ar putea fi nevoie de întreprins măsuri pentru a oferi alegătorilor intimitate pentru a lua decizia și pentru a vota în mod secret. Aceleași considerațiuni sunt aplicate și altor forme de votare la distanță – votare prin poștă sau Internet – care sunt utilizate în unele țări.

Regulamente pentru persoanele strămutate

Se estimează că trei pătrimi din persoanele strămutate în situații de conflict sunt femei. După un dezastru natural, cel puțin jumătate din persoanele strămutate sunt femei.¹⁹⁶ Astfel, problema refugiaților și persoanelor strămutate pe intern sunt de asemenea niște probleme importante din perspectiva de gen. ‘Principiile îndrumătoare privind strămutarea pe intern’ ale ONU includ dreptul celor strămutați pe intern de a vota și de a dispune de acces la măsurile necesare pentru exercitarea acestui drept. Prevederile pentru votarea prin corespondență sunt deseori centrale pentru asigurarea ca persoanele strămutate pe intern să poată vota, fie în zona în care dânsii domiciliază în mod normal fie în zona în care domiciliază la moment. Pentru unele populații vaste de refugiați, facilitarea acordării posibilității de a vota în afara țării poate fi un element cheie a unui proces de pacificare și o condiție pentru soluționare politică. Informație clară trebuie să fie oferită în limbile corespunzătoare. Securitatea centrului de votare și a locației sale în zonele de conflict sunt foarte importante pentru încurajarea persoanelor strămutate pe intern să voteze.

11.3. Măsurile axate pe gen pentru a facilita votarea femeilor

CEDAW încurajează utilizarea măsurilor speciale temporare până ce femeile vor avea parte de egalitate *de facto*. În unele țări, acest fapt ar însemna că acordarea centrelor și facilităților

Unele exemple de flexibilitate menite să asigure posibilitatea de a vota pentru persoanele strămutate:

- **Bosnia și Herțegovina:** Pentru a acorda asistență persoanelor strămutate pe intern în primele alegeri de după conflict, alegătorii puteau să voteze în orice secție de votare, iar registrul național final al alegătorilor a fost distribuit tuturor centrelor de votare.¹⁹⁷
- **Kosovo:** În primele alegeri post-conflict, persoanele strămutate pe intern puteau să voteze în municipalitatea în care domiciliau la moment sau municipalitatea unde au locuit inițial.¹⁹⁸
- **Sierra Leone:** O procedură specială a fost constituită pentru 'transferul votării', care a permis refugiaților și persoanelor strămutate pe intern să se înregistreze într-o locație și să voteze într-o altă locație, pentru a face față timpului necesar pentru a se deplasa de la taberele lor.¹⁹⁹

separate de votare este necesară pentru a asigura egalitatea deplină a accesului la vot secret pentru toți alegătorii. În astfel de cazuri, acordarea unor astfel de facilități separate n-ar fi discriminatorii, ci dimpotrivă ar încuraja sufragiu egal.

Centrele sau sălile doar pentru femei ar putea fi utile, în dependență de context. În unele țări în care votarea în familie sau prin reprezentant reprezintă o problemă, utilizarea sălilor de votare pentru femei ar putea să inhibe bărbații să voteze din numele femeilor. În culturile în care femeile nu interacționează cu bărbații care nu sunt rudele lor, oferirea de spații separate cu colaboratori-femei pentru toate componentele procesului de votare sporește accesul alegătorilor-femei. Atunci când femeile poartă voal și/sau mănuși și fețele lor sunt verificate și/sau amprente sunt luate drept parte din procesul de identificare în ziua alegerilor, prezența colaboratorilor-femei și acordarea unei săli doar pentru femei sporește accesibilitatea femeilor la vot.

Deciziile despre utilizarea centrelor sau sălilor de votare doar pentru femei trebuie să evalueze avantajele și dezavantajele

unei astfel de alegeri. Posibilele dezavantaje ar putea include: costul adițional și complicațiile implicate; dacă secțiile de votare segregate sunt efective; și dacă secțiile de votare doar pentru femei sunt supuse unor anumite tipuri de fraude și/sau violență. Unele sondaje au sugerat precum că acestea ar putea crea mai multă vulnerabilitate în rândul femeilor în unele țări. În unele contexte, este puțin probabil ca secțiile de votare doar pentru femei să se deschidă în ziua alegerilor, astfel privând de drepturi toate femeile înregistrate să voteze în aceste locații, prin urmare ar fi necesare măsuri robuste de protecție. Astfel de politici urmează să fie luate în considerație cu multă atenție pentru fiecare context înainte de a fi introduse. Dacă se ia decizia creării secțiilor de votare separate, această decizie urmează să fie luată la bun începutul etapei de planificare pentru a avea timp îndeajuns la dispoziție pentru a găsi locațiile potrivite, colaboratorii femei și bugetele aferente. Ar putea fi necesar de schimbat și legea pentru a permite locațiile separate de votare pentru femei și bărbați.

În Sondajul OME, cinci din 35 de țări (14%) au menționat că au oferit „echipe și secții de votare doar pentru femei”: Afganistan, Egipt, Liban, Mozambic și Pakistan.

© Gabrielle Bardall

Unele exemple de acordare a facilităților de votare doar pentru femei includ:

- **Bahrain:** Există un spațiu separat în fiecare centru de votare doar pentru femei.²⁰⁰
- **Chile:** Se utilizează spații separate de votare pentru bărbați și femei. În cele câteva centre mixte de votare, bărbații și femeile își introduc buletinele de vot în boxe separate.²⁰¹
- **Egipt:** Se utilizează centre separate de votare în unele zone. Cozi separate sunt utilizate în centrele mixte.²⁰²
- **Kuwait:** S-au segregat centrele de votare pentru bărbați și femei.²⁰³
- **Pakistan:** Se utilizează fie centre separate de votare sau săli separate de votare în centrele combinate de votare. Centrele de votare menite pentru femei sunt asigurate cu personal-femei. Se oferă și ofițeri de securitate-femei în secțiile de votare.²⁰⁴
- **Liban, Yemen și Iordania:** Se utilizează secții de votare separate.²⁰⁵
- **Papua New Guineea:** Se utilizează boxe separate pentru a asigura siguranța alegătorilor – femei în zonele Highland pe parcursul alegerilor din 2012, după pilotarea acestui exercițiu în alegeri parțiale.²⁰⁶
- **Uzbekistan:** Săli speciale pentru mame și copii și prim ajutor sunt oferite în toate secțiile de votare.

Cozi doar pentru femei

În unele locații, centrele de votare pot fi mixte, însă femeile și bărbații sunt rugați să aștepte în cozile separate pentru a vota. Obiectivul primar al cozilor separate este cel de a face față normelor culturale și celor de securitate și de a proteja femeile împotriva contactului cu bărbații, conform interzicerii prevăzute în standardele culturale sau religioase. Separarea dată poate acorda femeilor timp adițional pentru a se gândi la alegerea lor și pentru a vota fără presiune. Cozile separate pot fi prevăzute în mod legal în legea electorală, adoptată în mod sistematic de OME sau implementată într-un mod *ad-hoc* la discreția președintelui secției de votare.

În Sondajul OME, opt din 35 de țări (23%) au oferit „aranjamente pentru rânduri separate pentru bărbați și femei în centrele de votare”: Afganistan, Egipt, Irak, Kirgizstan, Liban, Malawi, Pakistan și Tunisia. O altă țară în care femeile stau separat în rând este Sierra Leone, unde în multe locații, bărbații și femeile au format cozi separate de votare în afara centrului de votare.²⁰⁷

Cozi prioritare

Deseori, alegătorii trebuie să stea la coadă până la primirea buletinului de vot și votare. Unor persoane le este destul de greu să stea în aceste cozi, de ex., femeile gravide, părinții cu copii mici, persoanele în etate și cele cu dezabilități.

Orice remediu ce reduce durata timpului pe care alegătorii îl petrec stând la coadă va facilita posibilitatea de a vota pentru toți. Totuși prioritizarea în rânduri a alegătorilor cu necesități speciale ar putea fi un determinant crucial pentru ca aceștia să poată vota. Instruirea și lista de verificare pentru personalul care monitorizează rândul trebuie să includă instrucțiuni cu privire la care persoane urmează să fie prioritizate și care este modalitatea de prioritizare. Unele exemple de prioritizare:

- **Nepal:** Femeile gravide și cele cu copii (printre alții) sunt prioritizate în rând.²⁰⁸
- **Camerun:** Femeile gravide dispun de tratament preferențial în rânduri.²⁰⁹
- **Uganda:** Mamele și persoanele în etate sunt prioritizate în centrele de votare.²¹⁰
- **Timor-Leste:** În unele centre de votare există un rând prioritar pentru mamele care alăptează și femeile cu copii.²¹¹
- **Tanzania:** Femeile gravide, mamele care alăptează, femeile cu dezabilități și femeile în etate dispun de dreptul preferențial și suport din partea administratorilor electorali.²¹²

Alegătorii analfabeți

În țările cu rate înalte de analfabetism, există o probabilitate mai mare pentru ca femeile să constituie majoritatea celor care nu pot citi. Toate inițiativele care promovează accesul electoral pentru cetățenii analfabeți vor avea un impact pozitiv asupra participării femeilor. Acestea pot include instrucțiuni oferite alegătorilor, materiale pentru educarea alegătorilor, serviciul de orientare în centrul de votare și utilizarea logo-urilor și/sau fotografiilor, cât și a numelor pe buletinele de vot. Planificarea serviciilor de orientare în secțiile de votare și instrucțiunilor de votare trebuie să țină cont de diversele nivele de știință de carte. Detaliile cu privire la forma, designul și conținutul buletinului de vot sunt deseori specificate în lege, inclusiv și modalitatea de a determina logo-ul care va fi utilizat pentru fiecare partid sau candidat, sau dacă se vor utiliza fotografii. În toate țările, însă în special în contextele cu nivel redus de știință de carte (care în primul rând afectează femeile), ar putea exista necesitatea unor prevederi clare cu privire la cazurile când alegătorul din greșală deteriorează buletinul de vot înainte de a-l introduce în boxa de vot și cere o înlocuire sau o ‘a doua șansă’.

Unele exemple de acțiuni întreprinse pentru a facilita votarea pentru cei care nu pot citi:

- **Republica Democrată Congo:** Pentru alegerile din 2006 în buletinele de vot s-au utilizat fotografii și simboluri. Din cauza unui număr mare de candidați în alegerile legislative, candidații au fost informați înainte de ziua alegerilor despre numărul lor și pagina din buletinul de vot unde va apărea

numele lor, astfel încât dâșii să-i poată sfătui pe suportorii lor. Din cauza nivelelor înalte de analfabetism, legea electorală a permis unele flexibilități în ceea ce privește marcarea pe buletinul de vot (inclusiv așa marcaje ca “x”, “+”, “✓”, etc.) atâta timp cât buletinul de vot demonstra o alegere clară și nu încălca caracterul secret al sufragiului sau nu invalida în orice alt mod buletinul de vot.

- **Sierra Leone:** Buletinele de vot conțineau logo-urile partidului politic pentru ca procesul să devină mai accesibil unui număr de circa 80% din alegătorii cu un nivel limitat de știință de carte.²¹³

Instruire și instrumente specializate pentru colaboratorii electorali

Ar putea fi nevoie de implementat reguli, proceduri și instruirii pentru toți colaboratorii, în special pentru cei temporari și pentru cei din secțiile de votare, care sunt în contact direct cu populația. Deși personalul centrelor de votare ar putea fi instruit din perspectiva dimensiunii de gen, dacă fișele lor de post sau listele de verificare pentru rolurile lor nu vor include acțiuni specifice, toate acestea ar putea fi uitate în multitudinea de activități din ziua alegerilor. Pentru a se asigura de respectarea procedurilor, acestea ar putea fi introduse în instrucțiuni, liste de verificare și descrieri de roluri. De exemplu, în Nepal, lista de verificare pentru monitorizarea centrului de votare pentru funcționarii electorali a inclus monitorizarea asistenței oferite femeilor gravide (printre altele).²¹⁴

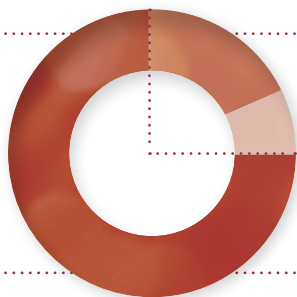
REZUMAT:

- Multe femei din întreaga lume încă se mai confruntă cu obstacole culturale și logistice în exercitarea dreptului la vot, în pofida deținerii dreptului dat.
- OME urmează să asigure, ori de câte ori este posibil, ca legile și regulamentele electorale, cât și propriile lor procese interne să nu priveze femeile de dreptul la vot și să nu dezavantajeze femeile.
- OME ar putea analiza posibilitatea implementării diferitor acțiuni pentru a combate orice practică sau obstacol care împiedică votarea, cum ar fi constituirea secțiilor de votare astfel încât să abiliteze toți cetățenii să voteze independent și în mod secret, asigurând ca centrele de votare să fie în locații care pot fi accesate de femei și creând, unde este necesar, centre de votare sau rânduri de așteptare doar pentru femei.

*Violența împotriva femeilor în alegeri este o
tendință aparent în creștere, care ar putea
necesita un răspuns coordonat din partea OME,
deseori în parteneriat cu alți actori, inclusiv
sectorul securității, partidele politice și OSC.*

”

12 Asigurarea Siguranței în Procesul Electoral

OME poate juca un rol în prevenirea și reducerea violenței politice împotriva femeilor în procesul electoral. Violența împotriva femeilor în alegeri (VIFA) poate fi definită drept orice act la întâmplare sau conspirativ pentru a descuraja, suprima sau împiedica femeile de la exercitarea drepturilor de alegători, candidați, susținători de partid, colaboratori electorali, observatori, jurnaliști sau funcționari publici.²¹⁵

Violența împotriva femeilor poate fi utilizată pentru a influența procesul sau rezultatele alegerilor, cum ar fi împiedicarea femeilor de a câștiga concursurile pentru un post politic sau descurajarea femeilor de a vota sau de a participa în ciclul electoral. Astfel de acte pot fi de ordin psihologic, fizic, sexual și/sau economic și pot include pierderea mijloacelor de trai, intimidare, atac fizic sau sexual, strămutare rezidențială și omucidere.²¹⁶ Actele de VIFA pot surveni în contextul familiei, comunității sau statului, în sfera publică sau privată și ar putea fi mai pronunțate în contexte de conflict sau criză. În toate contextele date, actele date devin acte de violență politică, atunci când au un impact negativ asupra participării politice a femeilor într-un proces electoral sau asupra accesului femeilor la justiția electorală.²¹⁷

12.1. Evaluarea și monitorizarea VIFA

Pentru a determina dacă și cum un OME poate atenua VIFA, ar putea fi necesar să se realizeze cartografierea sau evaluarea gender. Un OME ar putea realiza cartografierea sau evaluarea gender pentru a identifica domeniile sensibile și pentru a elabora mecanismele potrivite de atenuare și monitorizare. Considerațiunile VIFA ar putea fi integrate și în evaluările generale ale securității electorale, însă ar putea fi realizate și evaluări specifice VIFA. Organizațiile internaționale și cele

locale, precum și OSC pot fi implicate în evaluarea securității electorale și OME ar putea analiza posibilitatea utilizării unor astfel de evaluări în modul corespunzător.

O abordare inovativă pentru identificarea VIFA a fost întreprinsă de Comisia Electorală din India (CEI), care a realizat o cartografiere a vulnerabilității (CV) pentru a identifica persoanele și domeniile în situație de risc. S-a intenționat să se determine „susceptibilitatea oricărui alegător sau secții de alegători, care locuiesc sau nu în zona geografică identificabilă, de a fi influențat sau împiedicat să-și exercite dreptul la vot în mod liber și echitabil, prin intimidare sau utilizarea influenței inoportune sau forței de orice fel.” Cartografierea își propune drept scop să captureze și să analizeze modelele următoarelor seturi de date:

- Lista gospodăriilor/famiiliilor vulnerabile;
- Lista persoanelor care urmează să fie urmărite/împiedicate pentru a face față alegătorilor intimidanți/care influențează în mod injust;
- Rezumatul vulnerabilității;
- Lista persoanelor care cauzează vulnerabilitate.

- Identificarea vulnerabilității și acțiunile cu privire la aceasta;
- Raport cu privire la persoanele care cauzează vulnerabilitate.

După care, documentul sursă al sondajului este certificat de Ofițerul de Sector sau Magistratul de Sector și semnat de Ofițerul Electoral din District.²¹⁸ Prin identificarea celor vulnerabili, sondajul poate obține informații despre femeile în situație de risc în cadrul alegerilor și oferi OME informația necesară pentru a le proteja.

Pe lângă evaluarea inițială, OME ar putea iniția și monitorizarea și raportarea continuă privind VIFA prin intermediul reprezentării lor regionale. Birourile regionale și locale ale OME ar putea să fie încurajate să identifice și să raporteze tendințe VIFA și domeniile de survenire a acesteia, pentru a adopta măsurile corespunzătoare. În Afganistan Unitatea Gender a OME a organizat o discuție la masă rotundă, recomandând OME să creeze un mecanism pentru a colecta și cola detaliile privind amenințările față de candidații și alegătorii femei.²¹⁹

OME ar putea să stabilească parteneriate de colaborare cu organizațiile internaționale și cele neguvernamentale pentru a consolida evaluările riscului. De exemplu, International IDEA a colaborat cu câteva OME, inclusiv în Bosnia și Herțegovina, Nepal, Nigeria și Kenya, cu privire la Instrumentul de Management al Riscului Electoral. OME au adoptat acest instrument ca parte din strategiile lor pentru prevenirea violenței electorale. Instrumentul MRE își propune drept scop

să dezvolte capacitățile pentru a înțelege, analiza, preveni și atenua focarele de violență electorală, abilitând OME și alte organe să reacționeze conform necesităților.²²⁰ Astfel de instrumente asigură incluziunea perspectivei egalității de gen și luarea în considerație a diferitor tipuri de violență cu care s-ar putea confrunta femeile și bărbații pe parcursul alegerilor.

Parteneriatele ar putea include și conlucrarea cu misiunile de observatori electorali naționali și/sau internaționali pe termen lung pentru colectarea datelor cu privire la VIFA pentru a face față fenomenului dat. În ultimii ani, multe organizații au început să integreze din ce în ce mai mult perspectiva egalității de gen în observările lor prin dezagregarea datelor, sporirea utilizării observatorilor pe termen lung care colectează date privind mediul politic, utilizând consilieri gender dedicați ca parte din echipele lor de observatori și elaborând îndrumări specifice pentru monitorizarea participării politice a femeilor în alegeri. Prin coordonarea activă cu aceste grupuri și prin solicitarea comentariilor din partea observatorilor VIFA, OME ar putea să se bazeze pe resursele investite de acești cercetători pentru a-și îmbunătăți performanța pe parcursul ciclului electoral.

Există potențial pentru mai multă coordonare în acest domeniu, pentru a spori nivelul de utilizare și calitatea instrumentelor de monitorizare. Multe soluții bazate pe tehnologii sunt introduse în întreaga lume, cum ar fi HarassMap (Egipt) și WomenUnderSeige (Siria), care utilizează media publică și date din surse multiple pentru a înregistra incidentele de hărțuire sexuală și violență bazată

Mecanism de monitorizare în colaborare: sala privind situația femeilor

Sala privind situația femeilor este un proces de monitorizare care mobilizează femeile și tinerii să asigure procese electorale democratice și pașnice. Acesta este un instrument care-și propune drept scop să reducă violența în cadrul alegerilor prin implicarea tuturor actorilor electorali în promovarea păcii, intervenție, mediere, coordonare, analiză politică, observare și documentare. Liderii pașnici – femei din Liberia au introdus conceptul dat în 2011 pe parcursul alegerilor legislative și prezidențiale din Liberia. Această schemă a fost replicată în 2012 în alegerile senegaleze din Sierra Leone în pregătirile pentru alegerile prezidențiale, parlamentare și locale din noiembrie 2012, precum și în alegerile din Kenya în 2013. Subiectul acestui instrument „Pacea în mâinile noastre” încearcă să promoveze un proces colectiv de a ajunge la un consens în rândul actorilor politici și entităților de stat. Principalele strategii aplicate de către instrumentul dat țin de mobilizarea femeilor și tinerilor în asigurarea alegerilor prin dezvoltarea de capacități, instruirea tinerilor și observatorilor electorali, campanii media robuste, precum și activități de pledoarie și lobby.²²¹

---

pe gen. Tehnologiile informaționale și de comunicare (TIC) ar putea fi și ele vehicule ale VIFA.²²² Din aceste considerente, este important de a adopta soluții care ar putea să răspundă la amenințările și atacurile virtuale împotriva femeilor în politică (cum ar fi acțiunile de intimidare și calomniere prin media socială).

12.2. Măsurile de prevenire și atenuare din partea OME

VIFA produce impact asupra femeilor prin diverse modalități și răspunsul OME trebuie să fi ajustat în modul corespunzător. Ar putea fi necesar ca OME să identifice forme de violență și amenințări specifice de gen în toate domeniile de participare electorală și ar putea întreprinde pași pro-activi întru abordarea acestora. Aceste domenii includ înregistrarea alegătorilor, înregistrarea candidaților, perioada de campanie electorală și ziua alegerilor, precum și practicile din cadrul secțiilor de votare. Mai sunt incluse și acțiuni specifice întreprinse de OME pe parcursul perioadei post-electorale și este atestată conducerea explicită a OME în domeniul dat.²²³ Un studiu cu privire la violența împotriva femeilor din Asia de Sud a identificat diferite forme de violență și intimidare pe tot parcursul ciclului electoral, cum ar fi tacticile pentru discreditarea femeilor drept candidați, utilizarea limbajului derogator și a imaginilor împotriva candidaților-femei în alegerile locale pentru a le ridiculiza în rândul publicului general, erorile procedurale pe listele alegătorilor, hărțuirea în secțiile de votare și jefuirea boxelor de votare.²²⁴

Înregistrarea alegătorilor

De la bun începutul unui proces electoral, pe parcursul creării sau actualizării registrului alegătorilor, OME ar putea evalua riscurile VIFA, care ar putea împiedica femeile-alegători să se înregistreze. De exemplu, în unele contexte persoanele simt că procedura de înregistrare a alegătorilor este riscantă din cauza informației solicitate, unele țări permit înregistrarea ‘anonimă’ a alegătorilor (cunoscută și ca înregistrare ‘confidențială’ sau ‘tacită’). Aceasta este de cele mai dese ori utilizată pentru cazurile de violență domestică. Înregistrarea tacită se referă la „practica de plasare a unor persoane pe lista alegătorilor astfel încât numele lor și alte caracteristici (de ex., adresele) să nu apară în nici-o versiune publicată sau circulantă de listă a alegătorilor”²²⁵ (vezi secțiunea 9). OME ar mai putea depune eforturi pentru a

asigura ca centrele de înregistrare să fie sigure, astfel încât femeile să se simtă în siguranță pentru a merge să se înregistreze în locațiile care ar putea să se afle departe de locul unde locuiesc.

Înregistrarea candidaților

În aceeași ordine de idei pot fi evaluate și procedurile de desemnare și înregistrare a candidaților, pentru a constata orice amenințări potențiale de VIFA. În unele țări unde deținerea de către femei a posturilor publice încă nu este o ‘normă’, femeile – candidați ar putea să se confrunte cu riscuri potențiale din partea structurii interne a partidului sau din partea publicului din afară. Femeile ar putea să nu cunoască termenele limite pentru prezentarea candidaturii sau acești termeni ar putea fi prea scurți (femeile cu mai puține resurse financiare, mai puțină mobilitate și restricții de a se deplasa ar putea să se confrunte cu riscuri atunci când termenii pentru înregistrare sunt prea scurți). În mod similar, cerințele administrative pentru dosarul unui candidat și orele de primire/locația geografică a biroului de primire a dosarelor ar putea fi o sursă de conflict și preocupări de securitate pentru femeile care aspiră să dețină un post eligibil. De exemplu, o femeie candidat într-o societate conservativă ar putea să se confrunte cu intimidare din partea familiei sau comunității sale, atunci când trebuie să se conformeze cerințelor de a colecta rapid taxa semnificativă pentru candidatură sau dacă este necesar să se deplaseze la un oficiu îndepărtat al OME pentru a depune dosarul candidaturii sale (dacă femeile nu pot să se deplaseze de sine-stătător).²²⁶ OME ar putea ajuta să elimine barierele date.

OME ar putea oferi și stimulente partidelor care își asumă angajamentul să abiliteze femeile și să preia o poziție temeinică împotriva VIFA și să sancționeze pe cei care încalcă normele existente. De exemplu, în **Liberia**, Comisia Electorală Națională a colaborat cu partidele politice cu privire la un cod de conduită. Unul din obiective a fost cel de a evita „marginalizarea femeilor prin violență, intimidare și fraudă”. Partidele au convenit asupra „principiului ne-discriminării, ne-utilizării limbajului abuziv și ne-agitării în bază de sex și gen”.²²⁷

Perioada de campanie electorală

În unele țări se estimează că trei pătrimi din actele de VIFA sunt direcționate împotriva femeilor-candidați sau susținători ai partidelor politice pe parcursul campaniilor politice înainte de alegeri.²²⁸ Răspunsurile față de violența împotriva

femeilor active în politică ar putea include abordarea instanțelor de violență în cadrul structurii interne a partidelor politice. Pe lângă acțiunile date de reducere a violenței electorale, OME ar putea analiza diferite alte acțiuni orientate spre reducerea survenirii VIFA pe parcursul perioadei campaniei electorale. De exemplu, OME ar putea analiza posibilitatea introducerii politicii de toleranță zero față de agresorii VIFA, inclusiv întreprinderea unor acțiuni prompte și temeinice împotriva oricărui partid sau persoane care încearcă să împiedice în mod forțat o femeie de a contesta alegerile în baza sexului său. Acțiunile întreprinse ar putea include răspunsuri ferme față de incidentele de violență și crearea unor unități speciale în cadrul partidelor pentru a promova participarea femeilor și revizui cazurile de VIFA, precum și documentarea actelor de VIFA asociate partidelor.

Deseori, OME sunt cel mai bine plasate pentru a recunoaște încălcările și astfel ar putea referi cazurile date spre autoritățile de justiție și/sau să ofere dovezi în astfel de cazuri. În instanțele non-criminale, atunci când OME dețin capacitatea de a pune în aplicare legea, organele date ar putea impune sancțiuni directe. Acestea ar putea reflecta sancțiunile impuse în cazurile de ne-respectare a cotelor de gen, cum ar fi penalitățile financiare, cenzura și sancțiuni scrise/verbale,²²⁹ documentația incompletă de desemnare sau numărul incomplet de avizări sau semnături necesare pentru înregistrare.

OME ar mai putea introduce și implementa reguli de finanțare a campaniilor electorale, care să promoveze accesul egal la politică și depolitizarea aspectelor financiare în politică. Studiile cu privire la finanțele utilizate în campanii au relevat că „femeile se confruntă cu bariere psihologice mai mari decât bărbații cu privire la solicitarea banilor pentru utilizare personală”²³⁰ și de asemenea s-ar putea confrunta cu rezistență sau amenințări în familie în ceea ce privește colectarea fondurilor pentru campania lor politică. Toate acestea sunt exacerbate de termenii limită pentru colectarea resurselor financiare. Intimidări și divergențe ar putea apărea și în cadrul partidelor din cauza concurenței pentru finanțarea limitată. OME ar putea analiza posibilitatea de abordare a acestor probleme prin diverse mijloace, inclusiv recomandarea stabilirii unor taxe pentru desemnare la niște rate accesibile și/sau oferirea de stimulente cum ar fi anularea sau reducerea taxelor pentru femeile-candidați. OME ar putea să conlucreze și cu media pentru a promova transparența și sensibilitatea

la dimensiunea de gen în procesul electoral pe parcursul perioadei de până la alegeri, în special în ceea ce privește acoperirea femeilor-candidați.

Un șir de organizații internaționale conlucrează cu mass-media pentru a promova raportarea sensibilă la dimensiunea de gen. De exemplu, în Iordania în 2013 a fost realizat un atelier de către Institutul Jordan Media (JMI) în parteneriat cu UNESCO cu privire la raportarea sensibilă la dimensiunea de gen privind alegerile. International IDEA și UN Women au elaborat o publicație ‘Acoperirea alegerilor din perspectiva de gen: un manual de monitorizare a mediei’ în 2011, care identifică cum variabilele de monitorizare a dimensiunii de gen în acoperirea alegerilor în mass-media ar putea informa activitatea OME.²³¹ Rolul mass-mediei în prevenirea și raportarea VIFA ar putea fi integrat în alte instruiri electorale, cum ar fi programul de instruire BRIDGE pentru administratorii electorali.

OME ar putea coordona și cu organizațiile societății civile pentru a educa populația despre caracterul VIFA și modul de prevenire a VIFA, în special la nivel de comunitate. Aceste activități ar putea fi realizate drept parte din programele în derulare ale OME cu privire la educarea alegătorilor sau cele de ordin civic. Educația civică ar putea include sensibilizarea față de problema femeilor în politică sau ar putea fi direcționată în mod specific spre problema VIFA – de exemplu, prin utilizarea postereleor sau clipurilor radio care să explice că amenințările sau violența la domiciliu pentru a împiedica sau forța soția sau ficele lor să încalce drepturile lor politice.

Ziua alegerilor

În unele contexte, OME ar putea induce un impact pe termen lung asupra VIFA chiar în ziua alegerilor. Deciziile operaționale, inclusiv cele cu privire la locația, asigurarea cu cadre și organizarea secțiilor de votare pot avea impact asupra percepției riscurilor VIFA. Unele studii relevă că femeile-alegători sunt mai predispuse să fie victime ale intimidării în ziua alegerilor decât bărbații, iar violența împotriva femeilor-alegători survine mai des în zonele rurale.²³² Plasarea secțiilor de votare trebuie să fie îndeosebi de sensibilă în zonele date, evitând secțiile de votare care necesită deplasare extensivă prin zone periculoase sau prin locații care sunt sensibile din punct de vedere politic din cauza asociațiilor etnice sau religioase.

Instruirea și instrucțiunile oferite colaboratorilor electorali și forțelor de securitate pot proteja populațiile vulnerabile împotriva amenințărilor specifice sau să aprofundeze climatul de insecuritate și manipulări pentru alegători. Instruirea forțelor de securitate poate fi îndeosebi de importanță pentru a preveni și reduce violența care poate surveni la secțiile de votare în ziua alegerilor. Educarea colaboratorilor OME de la toate nivelele organizației pentru a înțelege formele și manifestările distincte ale VIFA ar putea fi necesară pentru a asigura ca incidentele să fie abordate de către colaboratorii de primă linie. Este necesar de acordat atenție pentru ca înșeși lucrătorii electorali să nu comită VIFA în mod direct sau să tolereze prin neglijență VIFA.

OME ar putea să încurajeze femeile să acționeze ca agenți ai partidelor politice în cadrul secțiilor de votare, în special în secțiile menite doar pentru femei. Ar putea fi încurajată și societatea civilă prin intermediul grupurilor de monitorizare pentru a include problemele de gen drept parte din observările lor și/sau să ofere acreditare organizațiilor dedicate în mod specific monitorizării gender în ziua alegerilor pentru a asigura ca femeile să participe ca observatori.

Exemple de implicare a OME în atenuarea conflictelor în Zambia:

Comisia Electorală din Zambia (CEZ) este abilitată să constituie Comitete de Management a Conflictului abilitate să abordeze plângerile și problemele electorale. Comitetul Național de Management a Conflictului (CNMC) este compus din reprezentanți din 24 de organizații statale și ne-statale, inclusiv poliția, agenția anti-drog și comisia anti-corupție, cât și partidele politice și organizațiile societății civile. Conducerea Comitetului dat este desemnată de CEZ. CNMC și Comitetele raionale de management a conflictelor ar putea surveni drept forumuri pentru audierea plângerilor din partea femeilor – candidați și alegători. Comitetele date dețin autoritatea de a impune penalități, dacă au for comise încălcări.²³³

Perioada post-electorală

Pe lângă preocupările de mai sus, care se iscă înainte și în timpul alegerilor, OME ar mai putea să dețină și un rol în ceea ce privește prevenirea și reducerea VIFA în perioada post-electorală. OME și alte organe ar putea să investigheze și să urmărească în justiție abuzatorii din actele de VIFA, în deplină măsură posibilă conform mandatelor lor. OME ar putea să monitorizeze cazurile de violență, să colecteze dovezile și documenteze situația. Ca și în alte domenii ce țin de disputele electorale, deși litigiile formale sunt gestionate de sistemul instanțelor de judecată, OME ar putea să fie o autoritate semnificativă întru gestionarea conflictelor și abordarea justiției electorale. OME ar putea utiliza și perioada post-electorală pentru a revizui performanța în domeniul dat și pentru a planifica perfecționările pe viitor.

Conducerea OME

Și în final, OME pot prelua conducerea în privința problemelor ce țin de participarea femeilor prin asigurarea integrării dimensiunii de gen în asigurarea internă cu cadre și prin susținerea politicilor privind violența, intimidarea sau hărțuirea, în cazul în care astfel de politici există. Dacă acestea nu există, OME ar putea adopta coduri de conduită care să identifice problemele specifice ce țin de hărțuirea și violența împotriva femeilor angajate de OME.

În Bolivia, Legea împotriva hărțurii și violenței politice bazate pe gen (Legea Nr. 243 din 2012) prevede mecanisme pentru prevenirea, tratarea și pedepsirea actelor individuale sau colective de hărțuire și/sau violență politică împotriva femeilor pentru a garanta femeilor exercitarea deplină a drepturilor lor politice (articolul 2). Aceasta definește ‘hărțuirea politică’ și ‘violența politică’; protejează toate femeile-candidați desemnate sau alese în exercitarea funcției lor publice-politice (articolul 5); și solicită autorităților și/sau funcționarilor publici ai organului electoral care cunosc despre actele de hărțuire și violență politică să prezinte toată informația Procurorului Public (articolul 26).

Pe lângă regulamentele interne temeinice și progresive și codurile de conduită, Consilierii Gender și/sau Unitățile Gender din cadrul OME ar putea parveni cu contribuții importante la activitățile de educare, prevenire și răspuns. În aceeași ordine de idei, OME poate asigura instruire adecvată pentru colaboratorii temporari ai secțiilor de votare, care deseori dețin cea mai potrivită poziție pentru a preveni

amenințările cu violența sau intimidarea împotriva alegătorilor. Diverse alte intervenții pentru reducerea cazurilor de VIFA sunt dincolo de domeniul de acoperire a acestui Ghid. Deoarece partidele politice sunt cei mai frecvenți făptași ai violenței împotriva femeilor în alegeri, acestea dețin un rol cheie în reducerea și prevenirea tipului dat de violență.²³⁴

12.3. Coordonarea sectorului securității

OME sunt actori importanți de susținere a elaborării răspunsurilor de securitate în cazul VIFA, deținând responsabilitatea de a coordona forțele responsabile de securitate pentru a asigura desfășurarea în siguranță a alegerilor pentru toți actorii electorali.²³⁵ Acești actori includ funcționarii electorali, candidații și alegătorii. OME ar putea consilia și realiza evaluări a riscurilor sensibile la dimensiunea de gen, precum și ajuta la planificarea zilei alegerilor, inclusiv planificarea scenariilor când poliția trebuie să intervină în situațiile sensibile. De exemplu, în

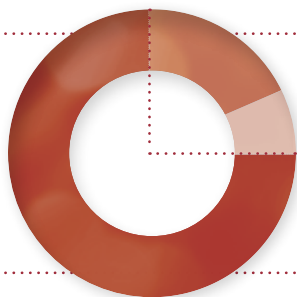
Afganistan, OME a identificat necesitatea perchizițiilor de corp la secțiile de votare, iar planificarea securității sensibile din perspectiva dimensiunii de gen a devenit o problemă critică. Neajunsul funcționarilor electorali – femei pentru realizarea acestor perchiziții asupra femeilor-alegători a fost soluționat prin susținerea acordată de PNUD și coordonarea între OME, guvernatorii provinciali și Ministerul de Interne, care a recrutat și dislocat peste 11,000 de agenți-femei pentru a realiza perchizițiile corporale pentru femei în ziua alegerilor din 2010.²³⁶ În **Kirgizstan** în 2010, PNUD a conlucrat cu Comisia Electorală Centrală pentru a crea un spațiu de dialog și parteneriat între societatea civilă, organele de drept și comisia electorală, care să contribuie la prevenirea violenței electorale.²³⁷ În **Nigeria** în 2010, PNUD a facilitat instruirea și sensibilizarea forțelor naționale de securitate prin axarea pe dimensiunea de gen și problemele de protecție electorală și violența bazată pe gen pe parcursul votării.²³⁸

© Gabrielle Bardall

REZUMAT:

- VIFA afectează femeile prin diverse modalități și OME ar trebui să conștientizeze amenințările specifice de gen în toate domeniile vizând participarea electorală, inclusiv în domeniile de înregistrare a alegătorilor, înregistrării candidaților, campaniile candidaților și alegătorii în ziua alegerilor.
- Violența împotriva femeilor în ziua alegerilor este o tendință în creștere, care necesită un răspuns bine organizat din partea OME, deseori în parteneriat cu alți actori, inclusiv sectorul securității, partidele politice și OSC.
- Unele practici bune vizând monitorizarea și analiza incidenței violenței împotriva femeilor sunt evidente, inclusiv prin intermediul inițiativelor bazate pe societatea civilă.
- OME ar putea acționa să reducă VIFA înseși în ziua alegerilor. Deciziile operaționale, inclusiv cele cu privire la localizarea, asigurarea cu cadre și organizarea secțiilor de votare, cu toate acestea au un impact asupra percepției riscurilor VIFA. Femeile-alegători sunt mai predispuse să fie victime ale violenței în ziua alegerilor decât bărbații și violența împotriva femeilor survine mai frecvent în zonele rurale.

13 Conlucrarea cu Actorii Electorali

OME trebuie să asigure ca toți actorii nu doar să respecte regulile electorale, dar și ca să existe un mediu care să faciliteze schimbul de păreri politice și să servească drept o platformă de politici. O bună practică în facilitarea mediului dat ține de conlucrarea cu o varietate de parteneri și actori, inclusiv partidele politice, mass-media și organizațiile societății civile.

O bună parte din materialele electorale pe care le văd alegătorii vin din partea mass-mediei și din partea partidelor politice și candidaților înscriși în cursa electorală. Mediul dat este deseori dominat de bărbați, cu mult mai mulți bărbați decât femei în rândul candidaților, liderilor de partid, jurnaliștilor și prezentatorilor de știri. Acoperirea alegerilor ar putea să facă ca acest proces să arate ca o activitate exclusiv bărbătească. Deși OME dețin nivele diverse de control în reglementarea mass-mediei și campaniilor desfășurate de candidați, acestea ar putea să-și utilizeze influența lor de instituții respectate și independente din punct de vedere politic pentru a promova echilibrul de gen în domeniul dat. În unele cazuri, OME dețin rolul de reglementare a mass-mediei pe parcursul alegerilor sau poate fi constituit un reglementator separat al mass-mediei.

Utilizând exemple a ceea ce s-a realizat deja și rezultatele sondajului OME, următoarea secțiune relevă parteneriatele care au fost constituite de OME cu partidele politice, mass-media și organizațiile societății civile.

13.1. Conlucrarea cu partidele politice

OME dispun de un șir de canale pentru influențarea conduitei partidelor politice în acest domeniu, care nu compromit independența sau neutralitatea politică a OME. Atunci când OME dețin rolul de înregistrare a partidelor politice sau candidaților, sau rolul de supraveghere a finanțării publice acordate acestora, organele date stabilesc

relații de comunicare cu secretariatele partidelor, care pot fi utilizate pentru a încuraja comportamentul bun. Elaborarea unui cod de conduită pentru partidele politice a fost utilizată în unele cazuri pentru a asigura sensibilitatea de gen în campanie electorală:

- În **Nepal**, codul de conduită al partidului politic include o clauză precum că campaniile electorale nu trebuie să promoveze ura bazată pe gen (printre alți factori personali). Clauza dată este importantă deoarece calomnia deseori a fost o parte componentă a campaniilor electorale, în special împotriva candidaților-femei.²³⁹
- În **Liberia**, Comisia Electorală Națională a conlucrat cu partidele politice cu privire la un cod de conduită. Unul din obiective a fost cel de a evita „marginalizarea femeilor prin violență, intimidare și fraudă”. Partidele au convenit asupra „principiului ne-discriminării, ne-utilizării limbajului abuziv, ne-agitării în bază de sex și gen”.²⁴⁰

OME ar mai putea constitui un cadru pentru înregistrarea partidelor politice și stabili condițiile pe care partidele trebuie să le respecte pentru a se înregistra și rămâne înregistrați. Dacă lucrurile stau anume așa, OME ar putea analiza posibilitatea implementării cerinței ca partidele să se abțină de la discursuri de ură sau denigrarea femeilor în campaniile lor. Partidele care nu întrunesc acest standard ar putea fi supuse sancțiunilor, cum ar fi radierea

înregistrării sau alte penalități, dacă OME supraveghează procesul de înregistrare.

OME ar mai putea fi responsabil de implementarea sancțiunilor împotriva partidelor politice, dacă acestea nu se conformează legii; un exemplu ar fi aplicarea sancțiunilor față de partidele politice pentru ne-întrunirea criteriilor de înregistrare pentru candidați, cum ar fi reducerea finanțării publice (vezi secțiunea 10). Deși multe din sancțiunile date derivă din cadrul legal, în multe țări sarcina de monitorizare, documentare și urmărire în justiție a încălcărilor legii tine de OME. Prin urmare, OME trebuie să promoveze conformitatea cu legile prin asigurarea ca partidele politice să fie informate în mod adecvat despre obligațiile lor în domeniul dat.

Unele OME dețin obligația de a oferi informație partidelor politice și candidaților drept parte din mandatele lor. Forma dată de suport poate juca un rol vital în încurajarea femeilor-candidați de a participa și de a le oferi informația necesară. De exemplu:

- În **Afganistan**, OME organizează o ședință lunară cu privire la dimensiunea de gen și alegerile, la care participă actori guvernamentali și ne-guvernamentali. Aceasta s-a dovedit a fi un forum eficient pentru schimbul de informații și coordonarea eforturilor în rândul diversilor actori, inclusiv a femeilor-candidați, funcționarilor electorali și observatorilor.²⁴¹
- În **Republica Democrată Congo**, OME a implementat o unitate de coordonare și un cadru de dialog pentru femeile – politicieni și candidați. Prin intermediul schimbului regulat de informații și partajare de preocupări între candidați, OME a încercat să promoveze nivele de înțelegere a procedurilor electorale. OME mai oferă și oportunități de instruire pentru femeile-candidați prin intermediul unității sale gender.²⁴²

OME ar putea conlucra cu partidele politice și privind problemele ce nu țin de campania electorală. OME ar putea consulta partidele politice la realizarea auditului gender și analizelor post-electorale. În multe cazuri, partidele ar putea aduce dovezi adiționale în aceste discuții și ar putea acorda asistență în identificarea soluțiilor în cazurile în care participarea femeilor este minimizată sau amenințată. OME ar putea de asemenea să reamintească partidelor

despre importanța reprezentării femeilor în structurile de partid și nu doar drept candidați pentru alegeri.

OME joacă un rol vital în promovarea abilitării femeilor prin practicile interne de asigurare cu personal și prin intermediul acțiunilor întreprinse pentru a asigura accesul femeilor la procesul electoral, precum și drept avocați pentru egalitatea de gen în domeniile mai vaste de participare politică și dezbateri publice. Aceste domenii includ promovarea dialogului național, informarea femeilor-candidați despre informația cheie privind procesul electoral și oferirea de informații mai vaste partidelor politice despre inegalitățile de gen.

În țările în care participarea politică a femeilor este limitată, OME și partenerii lor pot juca un rol important în plasarea subiectului dat pe agenda dezbaterilor naționale. Abordarea dată se realizează fie prin inițiative directe sau prin întrunirea partidelor politice cu alte grupuri, inclusiv departamente guvernamentale, parlament și grupuri civice de pledoarie. Forma dată de liderism este mai cu seamă semnificativă pe timp de reformă legislativă. De exemplu:

- În **Albania**, PNUD și UN Women au oferit suport pentru a implica partidele în discuții despre modificarea legii, în special, introducerea cotei de 30% pentru femei.²⁴³ În 2013, CEC și partenerii s-au implicat într-o serie de discuții cu actorii electorali pentru a îmbunătăți mecanismele pentru conformarea cu reprezentarea gender în organele alese. Examinând tendința partidelor politice de a evita legea privind cotele, CEC a identificat vulnerabilitățile în sistemul curent pentru a le aborda în agenda reformei electorale pe viitor.²⁴⁴
- În **Cambodgia** în 2011, PNUD a facilitat șapte dialoguri de nivel înalt între partidele politice, Comisia Națională Electorală și Ministerul de Interne. Aceste dialoguri au parvenit cu un impact notabil asupra îmbunătățirii reformei electorale în Cambodgia, care au inclus reforme întru beneficiul participării femeilor, cum ar fi modificarea legii electorale pentru a extinde perioada de înregistrare a alegătorilor de la 30 până la 45 de zile înainte de alegerile în consiliile comunelor din 2012 și extinderea valabilității card-urilor de identitate expirate până la finele lunii decembrie 2013.²⁴⁵

Exemple de conlucrare cu media pentru a promova participarea femeilor și oferi conținut sensibil la dimensiunea de gen:

- În **Armenia**, în 2009, instruirii de sensibilizare din perspectiva gender au fost oferite jurnaliștilor pentru a le consolida capacitatea de a prezenta mai bine problemele ce țin de dimensiunea de gen și de a combate stereotipurile gender în mass-media. Într-o activitate complementară, PNUD a susținut publicarea manualului ‘Gender și Jurnalism’ pentru studenții și lectorii din universități.
- În **Bosnia și Herțegovina**, Președintele CEC a stabilit legături cu posturile de emisie despre dezbaterile electorale dominate de bărbați și i-a încurajat să includă femeile în dezbaterile candidaților la televiziune.²⁴⁶
- **Nepal**: Codul de conduită al mass-mediei interzice reportajele care potențial ar putea cauza “efecte adverse asupra principiilor egalității de gen și incluziunii sociale”, inclusiv reportajele care utilizează limbaj discriminatoriu și mesaje care provoacă violență.²⁴⁷ De asemenea se mai face apel față de mass-media pentru ca aceasta să se implice activ în încurajarea femeilor (și altor grupuri marginalizate) să participe în alegeri.²⁴⁸
- **Papua New Guineea**: UN Women a organizat o instruire BRIDGE cu privire la dimensiunea de gen și alegerile pentru mass-media înainte de alegerile generale din 2012.
- **Yemen**: Proiectul Comun CE-PNUD de Asistență Electorală, conlucrând cu organizațiile societății civile, au realizat un program de instruire privind reportajele sensibile la dimensiunea de gen pentru 16 jurnaliști. Instruirea a cuprins legislația relevantă, stereotipizarea femeilor în media și importanța participării politice a femeilor.²⁴⁹
- În **Angola, Botswana, Mauritius, Malawi, Mozambic, Namibia și Africa de Sud**, au fost organizate instruirii și ateliere naționale cu privire la ‘Gender, Alegeri și Media’ pentru practicienii mass-media, fiind organizate de un ONG regional, Gender Links.

13.2. Conlucrarea cu media

Organizațiile media și jurnaliștii joacă un rol important pe parcursul perioadei electorale prin acordarea informației alegătorilor și conturarea opiniei publice. Asigurarea ca media să dispună de informație deplină și corectă cu privire la procesul electoral este esențială pentru a asigura ca alegătorii să dețină informația necesară pentru a participa și pentru a nu fi confuzi sau privați de dreptul la vot din cauza informației incorecte. În timp ce OME trebuie să-și asigure menținerea neutralității politice, un set bun de informație pentru media despre importanța încurajării femeilor de a vota generează mult mai multă acoperire utilă.

OME pot utiliza o varietate de canale de comunicare pentru ca organizațiile media să conștientizeze problemele gender în alegeri și să încurajeze mass-media să adere la proiectul de încurajare a femeilor să participe. În particular, media ar putea beneficia de instruire în domeniul conștientizării dimensiunii de gen. Obiectivele unor astfel de instruirii includ promovarea nivelului de conștientizare a dimensiunii de gen și abilitățile mass-mediei în domeniul dat, ajutând mass-media să înțeleagă cum egalitatea de gen este o parte integră a cetățeniei, democrației și libertății exprimării, identificând problemele cheie de gen în alegeri și acordând asistență mass-mediei de a exprima acoperirea alegerilor prin dimensiunile de gen.²⁵⁰ Mai mult ca atât, siguranța jurnaliștilor care abordează subiectul alegerilor este de asemenea importantă pentru a asigura ca jurnaliștii – femei și bărbați, și cei din cadrul țării și cei din afară, să poată să activeze în siguranță și fără hărțuire pe parcursul alegerilor, în corespundere cu ‘Planul ONU de acțiuni privind siguranța jurnaliștilor și problemele de impunitate’.²⁵¹

© UN Photo/Fardin Waezi

13.3. Conlucrarea cu OSC

Este destul de răspândit în majoritatea țărilor ca diverse organizații ale societății civile să se implice în subiecte ce țin de alegeri. Multe OSC promovează participarea femeilor și pot fi aliați și parteneri cheie pentru un OME care tinde să atingă o participare egală a femeilor în procesul electoral.

Mobilizare

Multe OSC se implică în eforturi de educare și informare a alegătorilor. Deși subiectul dat este discutat pe larg în

secțiunea 14, OSC oferă oportunitatea de a realiza campanii informaționale care pot fi mai bine orientate, decât cele care sunt implementate de OME. OSC ar putea fi un mijloc excelent pentru partajarea materialelor civice și celor de educare a alegătorilor, datorită mobilizării lor, în special în comunitățile îndepărtate. De exemplu, o OSC care se axează doar pe femeile din grupurile minoritare poate mai ușor să ajungă până la femeile date cu mesajele de informare a alegătorilor decât OME. OSC ar putea complementa eforturile OME de a livra sesiuni directe sau în persoană, care reprezintă o metodă efektivă pentru majoritatea celor care studiază. În timp ce un OME nu poate oferi sesiuni educaționale directe pentru întregul electorat, sesiunile axate pe populații specifice ar putea fi foarte efective atunci când sunt oferite în parteneriat cu OSC, în special în domeniile în care nivelul de înregistrare a alegătorilor și prezența la vot sunt reduse în rândul femeilor-alegători.

Acordarea expertizei în domeniul gender

OSC care se specializează în egalitatea de gen ar putea veni cu această expertiză pentru procesul electoral, oferind consiliere, asistență și acces la rețelele pe care nu le acoperă OME. Un OME care se implică într-un exercițiu de audit gender și revizuire post-electorală ar putea s-o face într-un mod benefic împreună cu partenerii societății civile. OSC oferă perspective privind aranjamentele electorale, pe care un OME fiind pe deplin consumat de acestea, ar putea să nu le vadă, și ar putea să valorifice experiențele femeilor din diverse contexte și cu diverse nivele de implicare politică.

OSC ar putea aborda și unele elemente politice ale participării femeilor în alegeri, care ar fi mai nepotrivite spre abordare de către un OME, cum ar fi modul de afectare a femeilor de politicile de partid și cum funcționează recrutarea candidaților pentru femei. OSC ar putea fi implicate și în observarea la nivel național a procesului electoral sau în programele de monitorizare a violenței, constatările cărora ar putea oferi recomandări utile pentru OME. De exemplu, în Africa de Sud, Comisia Electorală colaborează și stabilește parteneriate cu grupurile și organizațiile societății civile ale femeilor, cum ar fi mediatorul gender Genderlinks. Acesta colectează date cu privire la listele candidaților, analizează acoperirea media a femeilor și manifestelor de partid,

organizează ateliere pentru femeile candidați sau cele care doresc să devină candidați, și oferă comentarii publice sau critică, atunci când femeile sunt dezavantajate. Într-un alt exemplu, în Burundi în 2010, câteva ONG-uri au colaborat într-un program cu privire la monitorizarea violenței electorale, *Amatora Mu Mahoro*. Datele proiectului dezagregate în funcție de sex cu privire la violența electorală au oferit o primă imagine privind formele de violență electorală cele mai deseori confruntate de femeile din Burundi.²⁵²

Și în cele din urmă, OSC ar putea oferi informație și comentarii valoroase OME privind egalitatea de gen în corelare cu planificarea, logistica și operațiunile în alegeri. OME ar putea invita OSC să ofere comentarii privind etapele cheie a unui proces electoral, cum ar fi înregistrarea alegătorilor și

aranjamentele din ziua alegerilor sau design-ul materialelor de mobilizare a alegătorilor. De exemplu, în Tunisia, drept o modalitate de coordonare cu organizațiile femeilor, Consiliul Electoral (ISIE) cu suportul PNUD au convenit asupra unei ședințe cu organizațiile societății civile în iulie 2011, drept o modalitate de a revizui conținutul materialelor de educare a alegătorilor, elaborate de societatea civilă, pentru a constitui o platformă comună pentru educația civică. 21 de asociații și 3 rețele au fost reprezentate în ședința dată și discuțiile s-au axat pe transmiterea mesajului privind egalitatea, dreptul la vot și caracterul secret al votului. Participanții au recunoscut rolul critic jucat de sectorul ne-guvernamental în complementarea programelor de educare civică și a alegătorilor realizate de ISIE.¹³⁴

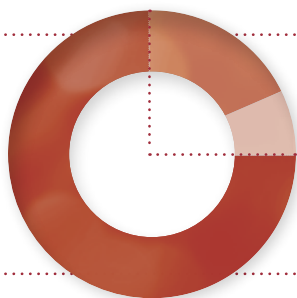
© Julie Ballington

REZUMAT:

- OME trebuie să asigure că actorii sunt cointeresați să respecte regulile electorale, precum și existența un mediu care să faciliteze schimbul de viziuni politice. O practică bună în facilitarea unui astfel de mediu ar fi conlucrarea cu diverși parteneri și actori, inclusiv partidele politice, mass-media și organizațiile societății civile.
- OME ar mai putea depune eforturi pentru a întruni diverși actori cointeresați prin organizarea unor sesiuni informative comune cu partidele politice, OSC și departamentele guvernamentale relevante.
- OME ar putea sensibiliza organizațiile mass-media pentru a spori nivelul de conștientizare privind problemele de gen în alegeri.
- Conlucrarea cu societatea civilă a ajutat și la mobilizarea și implicarea rețelelor mai vaste ale femeilor, precum și la aducerea expertizei de gen în vizorul colaboratorilor OME.

Ar putea fi necesare mesaje specifice pentru a încuraja femeile să participe – în calitate de candidați și alegători – și clarifica faptul că dânsese pot alege cum să voteze de sine-stătător.

.....”

14 Mobilizarea Alegătorilor

Pe lângă organizarea aranjamentelor logistice ale alegerilor, OME deseori mai dețin și sarcina de a explica procesul electoral electoratului dintr-o perspectivă imparțială. Rolul lor nu este cel de a explica sau apăra politicile, declarațiile sau platformele diferitor partide politice și candidați independenți, ci mai degrabă cel de a educa populația cu privire la modul de înregistrare, votare corectă, precum și de ce este important de participat în acest proces democratic.

Acest proces educativ, cunoscut drept mobilizare a alegătorilor, poate fi divizat în două categorii de bază:¹³⁵

- **Educarea alegătorilor** de obicei abordează motivarea și pregătirea alegătorilor de a participa pe deplin în alegeri. Aceasta include mobilizarea informării alegătorilor, oferind informație de bază ce abilitează cetățenii calificați să voteze, inclusiv data, ora și locul votării, tipul alegerilor, documentele de identitate necesare pentru a constata eligibilitatea persoanei, cerințele de înregistrare și modul de votare.
- **Educarea civică** se referă la concepte mai vaste care susțin o societate democratică, cum ar fi rolurile și responsabilitățile respective ale cetățenilor, guvernului, interesele politice și speciale, mass-media, sectorul afacerilor și cel non-profit, cât și importanța alegerilor periodice și competitive. În mod ideal, aceasta se oferă în mod continuu și pe termen lung.

În timp ce programele de mobilizare a alegătorilor sunt, în general, oferite tuturor alegătorilor potențiali, în multe țări, din ce în ce mai mult sunt elaborate și realizate programe axate pe anumite grupuri, cum ar fi femeile, tinerii și populația indigenă.

Planificarea și elaborarea activităților de mobilizare se realizează în perioada pre-electorală sau, în unele cazuri,

în perioada dintre alegeri, în special dacă trebuie să fie actualizate registrele alegătorilor. Informarea cu privire la modul de participare în astfel de procese, precum înregistrarea pentru a vota sau schimbarea înregistrării alegătorului, trebuie să fie concentrată în săptămânile dinaintea evenimentului. Pe de altă parte, educarea menită să ofere informații mai vaste de educație civică trebuie să fie oferită pe parcursul unei perioade mai lungi de timp, de obicei între alegeri.

Această secțiune relevă bunele practici în rândul OME care realizează programe de mobilizare pentru promovarea participării femeilor. Activitatea dată ar putea începe cu o strategie sau politică generală de comunicare, care să identifice mesajele cheie ce trebui să fie retransmise în mod consistent și să se axeze pe intervențiile relevante pentru grupuri specifice, cum ar fi femeile, tinerii și bărbații.

14.1. Strategia și politica de mobilizare

Obiectivele organizaționale sau planul strategic al OME ar putea stipula obiectivele mai vaste ale programului organizației de mobilizare a alegătorilor. Obiectivele de planificare mai detaliate ar putea fi stipulate într-o politică de comunicare sau mobilizare. Atunci când sunt planificate multiple campanii informaționale sau educaționale – de exemplu, cu privire la modul de înregistrare, sau cel de votare, sau

încurajarea unor anumite sectoare să participe, cum ar fi femeile și tinerii – o practică bună ar fi cea de a crea o strategie generală de comunicare pentru a asigura complementaritatea diferitor campanii.

Parteneriate cu actorii cointeresați

Organizațiile societății civile, partidele politice și mass-media sunt predispușe să joace un rol în realizarea tuturor tipurilor de acțiuni vizând mobilizarea alegătorilor. Multe din aceste grupe dispun de acces bun la femeile și comunitățile din țară. OME pot conlucra cu aceste organizații

pentru a asigura transmiterea mesajelor corecte. Un plan general de mobilizare a alegătorilor este o bună practică de conlucrare cu OSC pentru a realiza programul în cauză, deoarece el servește drept plan master și instrument de cartografiere a tuturor activităților, conținutului acestora, acoperirii lor geografice și modul lor de corelare.

OSC ar putea utiliza materialele create de OME sau să creeze ele înseși materiale educaționale, în strânsă coordonare cu OME. În unele cazuri, atunci când grupurile societății civile se specializează în educarea fundamentală,

Exemple de planuri și politici care includ mobilizarea alegătorilor axată pe femei:

- **Malawi:** Planificarea pe termen lung pentru alegerile din 2009 includ un program de educare civică și educare a alegătorilor între alegeri pentru a asigura ca alegătorii să fie bine-informați și motivați să participe în alegeri. Scopul a fost cel de a edifica o cultură de susținere a principiilor și practicilor de alegeri democratice. Două din obiectivele stabilite au identificat femeile și tinerii drept ținte specifice.²⁵⁵
- **Nepal:** Politica de educare a alegătorilor a specificat în 2007 și 2013 precum că “planificarea educației alegătorilor trebuie să se axeze pe grupurile marginalizate” și a inclus un șir de prevederi pentru egalitatea de gen și incluziunea socială, cum ar fi elaborarea și transmiterea unor mesaje individualizate conform tipului de audiență în programul de educare a alegătorilor și recrutarea diferitor colaboratori pentru a consolida receptivitatea socială și din perspectiva de gen a programului.²⁵⁶ OME a acordat importanță specifică activităților de educare a alegătorilor axate pe participarea și informarea femeilor. Drept urmare a acestor eforturi, participarea femeilor în calitate de alegători în alegerile din 2013 a fost mai vastă.
- **Pakistan:** Planul de Acțiuni cu privire la educație a inclus realizarea unei cercetări a situației inițiale pentru a “determina ratele de participare” inclusiv a femeilor pentru a descoperi “factorii ce influențează participarea și cunoștințele despre procesul electoral”. Rezultatele vor fi utilizate pentru crearea strategiei de educare a alegătorilor.²⁵⁷
- **Africa de Sud:** Politica privind educarea civică și educarea alegătorilor de până la alegerile din 2009 a utilizat o abordare bine-orientată pentru a asigura mobilizarea grupurilor care deseori sunt trecute cu vederea în programele educaționale generale. Femeile au făcut și ele parte din grupurile țintă.²⁵⁸
- **Tunisia:** OME s-a axat pe integrarea dimensiunii de gen în procesele sale de mobilizare externă care s-au axat pe implicarea civică mai vastă în alegeri cu o perspectivă distinctă a egalității de gen. Scopul primar a fost cel de a spori accesul la informații din partea OSC cu privire la procedurile decise de ISIE, armonizând conținutul instrumentelor de ridicare a nivelului de conștientizare și asigurând conformitatea acestora cu procedurile descrise de ISIE și, într-un final, sporind nivelul de conștientizare ale OSC despre rolul lor de informare a alegătorilor.²⁵⁹
- **Timor-Leste:** OME a organizat și realizat campanii comprehensive și extensive de educare a alegătorilor, educare civică și de mobilizare, axându-se pe participarea, informarea și educarea femeilor.²⁶⁰

OME ar putea să conlucreze pentru a elabora sau adopta materialele elaborate de OSC. Verificarea corectitudinii materialelor create de alte organizații și partajarea graficelor și descrierilor cheie ar putea ajuta la asigurarea ca alegătorii să dispună de informație consistentă și corectă.

În Sondajul OME, 27 din 35 (77%) de respondenți au menționat că au oferit „campanii de conștientizare împreună cu organizațiile societății civile”: Afganistan, Armenia, Belarus, Benin, Bosnia și Herțegovina, Canada, Republica Africană Centrală, Costa Rica, Republica Democrată Congo, Egipt, Etiopia, Ghana, Irak, Kazahstan, Liban, Madagascar, Malawi, Maldive, Moldova, Mozambic, Namibia, Palestina, Pakistan, Republica Congo, Africa de Sud, Tanzania și Uganda.

14.2. Transmiterea mesajelor

O campanie efectivă de mobilizare a alegătorilor deține un mesaj foarte clar transmis în mod consistent prin diverse modalități. Pe parcursul perioadei electorale, mesajele de informare a alegătorilor trebuie să explice modalitatea de votare și să încurajeze alegătorii să se prezinte la vot și să voteze. În perioada între alegeri, mesajele de mobilizare se pot axa pe mesajele mai vaste despre democrație și importanța de a participa drept alegători sau candidați, precum și de a promova participarea politică a femeilor.

Atunci când sunt elaborate materialele de mobilizare a alegătorilor, trebuie să se acorde atenție evitării mesajelor subconștiente. De exemplu, un poster care afișează doar alegători bărbați ar putea transmite mesajul că doar bărbații pot vota. Materialele de mobilizare ar trebui să afișeze femei de toate vârstele participând în fiecare sarcină și în fiecare rol – cum ar fi colaboratorii de înregistrare și cei electorali, drept observatori și forțe de securitate, drept persoane care se înregistrează și alegători. Dacă sunt prost gândite, imaginile care-și propun drept scop să demonstreze asigurarea securității lângă secțiile de votare ar putea descuraja alegătorii care se tem de violență, în locul transmiterii unui mesaj de securitate. Sloganele care sunt prea complexe și utilizează limbaj sofisticat ar putea să înstrăineze alegătorii care vor avea sentimentul că procesul

este prea complicat; astfel de mesaje nu vor încuraja participarea vastă. Educarea alegătorilor în societăți multilingviste și multi-culturale ar trebui să reflecte diversitățile naționale și să nu descurajeze participarea unui grup specific. Pentru a evita transmiterea mesajelor neintenționate, limbajul și imaginile utilizate în mobilizarea alegătorilor sunt deseori testate prin sesiuni pilot și sunt revizuite înainte de a fi lansate pe plan național.

În ceea ce privește egalitatea de gen, sunt două mesaje foarte importante care urmează să fie comunicate: în primul rând, că femeile dețin dreptul de a vota și de a fi candidați în alegeri, iar participarea lor deseori trebuie să fie încurajată; și în al doilea rând, votarea poartă un caracter secret – nimeni altcineva nu trebuie să cunoască cum a votat o persoană.

Dreptul femeilor de a participa

Încurajarea participării femeilor și tuturor cetățenilor este un mesaj important în toate contextele. În multe democrații deja create, ratele de participare în alegeri sunt în declin și multe OME realizează programe de conștientizare în rândul alegătorilor pentru a încuraja participarea. În democrațiile mai noi, anumite grupuri ar avea nevoie să li se reamintească precum că pot lua parte și trebuie să fie încurajați să voteze. În toate contextele, mesajele campaniei pot fi elaborate pentru a aborda femeile în mod specific. Unele exemple de inițiative OME și OSC:

- **Benin:** OME a utilizat mesaje însuflețitoare menite să stimuleze participarea femeilor, inclusiv: “Femeile în Parlament! Femeile în Consiliile Comunale! Ridicați-vă, femeilor din Benin, a venit timpul vostru! Poporul are nevoie de voi!”
- **Burundi:** Campania ‘Votați și fiți alese’ a instruit circa 260 de femei pentru a activa la nivel de țară și educa alte femei despre înregistrare și votare, precum și de a susține femeile candidați să-și dezvolte campaniile lor.²⁶¹
- **Liban:** Campania media națională ‘Utilizați-vă vocea’ menită să promoveze participarea femeilor în procesul electoral. Campania demonstrează cinci femei proeminente din Liban, care apăreau la televiziune, radio, transport

public și publicitatea stradală. Campania a fost organizată de Institutul Democrat Național și Asociația Libaneză pentru Alegeri Democratice.²⁶²

- **Insulele Marshall:** O organizație locală a societății civile, Femeile Unite Împreună de pe Insulele Marshall, a realizat un proiect de educare a alegătorilor cu un accent specific pe abilitarea politică a femeilor. Atelierele au abordat conceptul democrației și guvernului reprezentativ, cât și detaliile înregistrării și caracterul secret al votului.²⁶³

Mesajele axate pe alegătorii-femei s-au dovedit a fi efective în multe contexte. În Indonezia, mesajele au fost utilizate pentru a informa peste 2 milioane de femei – noi alegători despre drepturile și responsabilitățile lor în 2009 și în 2011, peste 50% din bugetul pentru educare civică

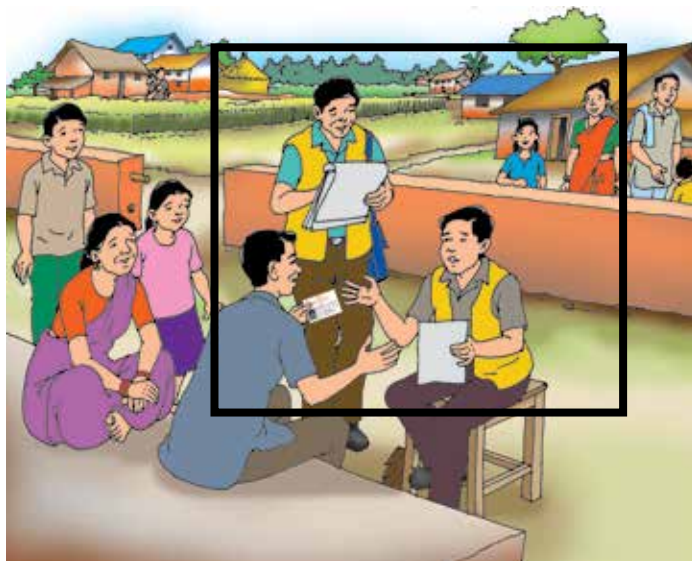
a fost alocat mesajelor axate pe femei în baza succesului înregistrat anterior. În 2009 în Irak, mesajele au ajutat la sporirea prezenței femeilor la vot până la 45% în alegerile pentru consiliul provincial.

Înfățișarea femeilor în roluri active

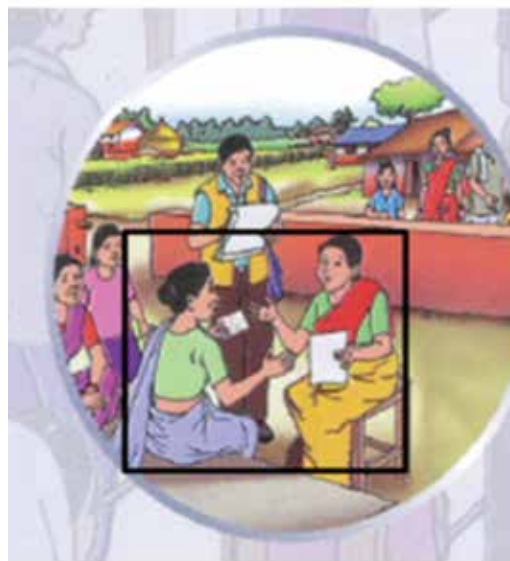
În mesajele și imaginile de mobilizare, este important ca femeile să fie înfățișate în roluri active drept alegători, candidați și personal electoral. Detaliile subtile pot fi foarte importante; de exemplu, înfățișarea femeilor stând doar după bărbați ar putea oferi impresia că acestea doar urmează bărbații și nu sunt active și nu votează de sine-stătător. Unele exemple de mobilizare a alegătorilor, care afișează femeile într-un rol activ și pozitiv:

- **Kenya:** Posterele de informare a alegătorilor înfățișează un alegător-femeie și o femeie care activează în centrul

Materiale informaționale ce ilustrează procesul de înregistrare a alegătorilor în Nepal.

Imaginea originală care arată bărbați într-un rol activ și femei într-un rol pasiv

Cu asistență din partea PNUD și IFES, imaginea a fost revizuită, (a) arată femeile într-un rol activ și (b) prezintă o echipă echilibrată de gen a recenzori (un bărbat și o femeie), ca pe liniile directe ECN.

Imagini de curtoazie ale Comisiei Electorale din Nepal

de votare. Unele postere includ în rândul cu alegători o femeie cu copil și femei cu diferite forme de îmbrăcăminte locală, inclusiv o femeie cu voal.²⁶⁴

- **Nepal:** Cu asistență din partea PNUD și IFES, materialele de mobilizare a alegătorilor produse de OME înfățișează femeile în rol activ în procesul de înregistrare. IFES și PNUD au oferit suport OME pentru a asigura ca noile materiale de mobilizare să fie sensibile din perspectiva de gen.
- **Timor-Leste:** În ultimele patru alegeri între 2009 și 2012, au fost produse materiale și activități de încurajare a femeilor să participe în alegeri. STAE și UNEST au mai produs o campanie care relevă femeile ca modele de rol.²⁶⁵

Unele exemple de mobilizarea a alegătorilor menite să încurajeze schimbările culturale și să combată votarea în familie:

- **Albania:** Mesajele precum că femeile dețin drept de a vota pentru un candidat la libera lor alegere au fost transmise prin reclame TV amuzante, elaborate de CEC și Platforma Națională pentru Femei.²⁶⁶ CEC a întreprins câteva măsuri pentru a împiedica votarea în familie. Există necesitatea continuă, în special în zonele rurale, pentru a spori conștientizarea despre drepturile femeilor, egalitatea de gen și drepturile politice ale femeilor. Campaniile de educare civică și a alegătorilor sunt implementate de CEC în media (TV și ziare), fiind menite pentru a mobiliza alegătorii-femei.²⁶⁷
- **Moldova:** CEC și-a propus drept scop să motiveze femeile să participe ca alegători și candidați în alegerile locale din 2011, accentuând că în trecut femeile n-aveau dreptul să voteze sau să fie alese, prin urmare valoarea drepturilor politice ale femeilor din Moldova nu trebuie să fie subestimate. A fost produs un anunț al serviciului public care reamintește celor care ascultă despre procesul de schimbare culturală în alte țări:

Caracterul secret al votării

- În special în cazurile în care există votarea în familie (vezi secțiunea 11), este important atât să se transmită mesaje specifice pentru femei și bărbați despre dreptul femeilor de a alege de sine-stătător atunci când votează, cât și se pune accentul pe dreptul de a vota în mod secret.
- În Sondajul OME, 28 din 35 de respondenți (80%) au menționat că au oferit „educație cu privire la caracterul secret al votării și combaterea votării în familie”: Afganistan, Armenia, Belarus, Benin, Bosnia și Herțegovina, Canada, Republica Africa Centrală, Congo, Republica Democrată Congo, Egipt, Etiopia, Irak, Kazahstan, Kîrgîzstan, Liban, Lesotho, Madagascar, Malawi, Maldive, Moldova, Mozambic, Namibia, Palestina, Pakistan, Africa de Sud, Tanzania, Uganda și Uzbekistan.

„Știți că Noua Zeelandă a fost prima țară din lume care a oferit femeilor dreptul la vot în 1893?” și „Știți că prima femeie a fost aleasă ca primar în 1887 în SUA?”

- **Fosta Republică Iugoslavă Republica Macedonia:** A confruntat votarea în familie cu programele educaționale “Un alegător – un vot” și “Am dreptul să votez” înainte de alegerile parlamentare. Aceste proiecte, implementate de PNUD, și-au propus drept scop să plaseze problema votării în familie pe agenda politică și să sporească nivelul de conștientizare al alegătorilor asupra problemei date.²⁶⁸
- **Africa de Sud:** Black Sash a organizat ateliere doar pentru femei, care au inclus discuții despre “tehnicile de intimidare utilizate de bărbați pentru a influența femeile pe parcursul votării” pentru a ajuta femeile să evite astfel de intimidări.²⁶⁹
- **Vanuatu:** Multe femei care au participat la ateliere au menționat că dânsese “nu și-au dat seama că pot vota independent de îndrumările soților și șefilor lor, sau că votul lor era secret.”²⁷⁰ Educarea alegătorilor a fost dezvoltată în modul corespunzător.

Și normele culturale ar putea servi drept sursă a diferitor mituri utilizate să descurajeze femeile de la votare. Atunci când OME află despre o astfel de practică, este important de contracarat miturile cu informație corectă și de încurajat participarea. Un exemplu pozitiv este relevat de cazul Ghanei, unde mesajele de informare a alegătorilor au risipit mitul popular despre procesul de votare. Mulți credeau că abilitatea de a citi și scrie este o precondiție pentru a se înregistra la vot. Pentru a risipi mitul dat, o campanie de informare a alegătorilor a clarificat în mod explicit că echipa de înregistrare va completa formularul de înregistrare pentru alegătorii analfabeți conform răspunsurilor primite la întrebări.²⁶⁶

14.3. Audiențele țintă

Mobilizarea alegătorilor se poate axa pe întreaga populație sau poate fi ajustată pentru anumite grupuri. Atunci când programul de mobilizare este menit pentru populația generală, este important ca considerațiunile egalității de gen să fie integrate în mesajele răspândite. În Sondajul OME, doar jumătate din respondenți au menționat că au „integrat dimensiunea de gen în informarea alegătorilor”: Afganistan, Armenia, Bosnia și Herțegovina, Canada, Republica Democrată Congo, Ghana, Irak, Kazahstan, Lesotho, Madagascar, Malawi, Mozambic, Namibia, Palestina, Pakistan, Africa de Sud și Tanzania.

Atunci când acțiunile de mobilizare a alegătorilor sunt axate pe femei, ținta ar putea fi toate femeile cu vârsta de vot sau un subset al femeilor definit după locație, vârstă sau alte circumstanțe, cum ar fi femeile din zonele rurale sau femeile tinere. Atunci când sunt abordate anumite subiecte – de exemplu, că femeile nu trebuie să voteze sau că votarea în familie este acceptabilă – atunci mesajele trebuie să se axeze pe bărbați, cât și pe femei. Mobilizarea alegătorilor poate fi utilizată și pentru educarea noilor alegători și ‘viitorilor’ alegători prin axarea pe instituțiile educaționale. Forma dată de mobilizare ar putea să educe alegătorii ce votează pentru prima dată cu privire la drepturile și responsabilitățile alegătorilor, să explice procesul sau să acorde asistență în procesul de înregistrare pentru prima dată. Acțiunile de mobilizare axate pe tineri încearcă să sensibilizeze copiii și adolescenții cu privire la bazele participării democratice pentru a promova participarea lor activă pe viitor drept alegători.

Femeile drept audiență țintă

Atunci când scopul este cel de a încuraja femeile să participe într-un număr mai mare, acțiunile de mobilizare a alegătorilor tind să se axeze în mod specific pe femei și utilizează mesaje menite pentru femei. În Sondajul OME, 19 din 35 de respondenți (54%) au menționat faptul că au oferit „educație alegătorilor axată pe femei”: Armenia, Benin, Bosnia și Herțegovina, Republica Africa Centrală, Republica Democrată Congo, Egipt, Ghana, Irak, Liban, Lesotho, Madagascar, Malawi, Moldova, Mozambic, Palestina, Pakistan, Africa de Sud, Tanzania și Uganda. În Papua Noua Guineea, înainte de alegerile din 2012 au fost organizate discuții separate în grup cu alegătorii – femei și bărbați.²⁷¹

Partenerii internaționali și OSC au mai oferit activități de mobilizare axate pe femei:

- **Tanzania:** O componentă a programului PNUD de educare a alegătorilor a fost cel de a încuraja femeile să se înregistreze, utilizând publicitatea la radio, în ziare și prin prospecte.²⁷² Broșura ‘Femeile și Alegerile 2010’ a încurajat femeile să participe drept candidați și alegători. Broșura le reamintea femeilor că este dreptul lor de a alege candidatul pe care doresc să-l voteze. Broșura mai conținea detalii privind femeile gravide, mamele care alăptează, femeile cu dezabilități și femeile în etate, care au dreptul la preferință și suport din partea administratorilor electorali în ziua alegerilor. Mesaje de încurajare a femeilor să voteze au fost difuzate la TV, radio, în ziare și pe postere.²⁷³
- **Sudan:** Pentru a asigura participarea activă a femeilor în alegerile din 2010, au fost elaborate și realizate programe de conștientizare publică axate pe femei drept alegători și candidați. Rețelele OSC au stabilit parteneriate cu UN Women pentru a instrui liderii de comunitate – femei să transmită mesaje specifice din perspectiva de gen. O campanie media specifică femeilor a fost constituită prin intermediul Ministerului Comunicațiilor. În parteneriat cu UN-Women, Proiectul Electoral al PNUD a susținut campaniile media de educare civică axate pe alegătorii de viitor și încurajarea candidaturilor femeilor.

În anumite contexte pot fi eficiente lecțiile sau sesiunile doar pentru femei. Astfel de sesiuni încearcă să ofere ‘spațiu sigur’ pentru ca femeile să-și exprime îngrijorările și întrebările specifice fără careva presiuni care pot fi asociate cu grupurile de co-educare. Utilizarea facilitatorilor-femei în

Educația civică în școli

În Sondajul OME, 22 din 35 de respondenți (63%) au menționat că au oferit “educație civică în școli”: Afganistan, Armenia, Belarus, Bosnia și Herțegovina, Canada, Republica Africa Centrală, Costa Rica, Republica Democrată Congo, Etiopia, Georgia, Ghana, Kazahstan, Kirgîzstan, Malawi, Maldive, Moldova, Mozambic, Namibia, Palestina, România, Africa de Sud și Uganda.

Exemple specifice:

- **Bosnia și Herțegovina:** Înainte de alegerile generale din 2010, Comisia a introdus pentru prima dată educația civică în școli (peste 40 de școli au fost vizitate drept parte a unui program de conștientizare despre importanța de a vota). Proiectul a fost realizat în cooperare cu Asociația ONG a Funcționarilor Electorali din BșiH.²⁷⁵
- **Costa Rica:** Instruirea este oferită în școli, colegii și universități. Educația civică se axează nu doar pe exercițiul votării, dar și pe valorile democratice, cetățenie și participare activă.
- **Georgia:** Scopul unui proiect de educație civică a fost de a “spori conștientizarea studenților despre alegeri, drepturile și responsabilitățile lor civice, cât și susținerea studenților în realizarea alegerilor auto-guvernamentale în școli”.²⁷⁶
- **Etiopia și Africa de Sud:** Educația civică a fost incorporată în programul școlii naționale.
- **Timor-Leste:** Pe parcursul alegerilor naționale din 2012, OME (susținute de UNEST, PNUD și UNICEF) au elaborat campanii naționale axate pe tineri și alegătorii care votează pentru prima dată.²⁷⁷

astfel de sesiuni ar putea contribui la abilitarea mediilor de studiere. În țările în care încălcările votării din perspectiva de gen sunt o problemă specifică, cum ar fi nivelele înalte de votare în familie sau violență axată pe femei în alegeri, ar putea fi necesare sesiuni de instruire segregate. De exemplu, acolo unde sunt înregistrate cazuri de votare în familie, realizarea unor discuții și informări doar pentru femei vorbindu-le despre dreptul femeilor de a vota de sine-stătător ar putea fi mai efective. Sesiunile de mobilizare a alegătorilor axate pe grupurile existente de femei, cum ar fi organizațiile, asociațiile și cluburile voluntarilor sunt o modalitate bună de a cuprinde multe femei, care n-ar participa în sesiuni de instruire separate.

Axarea pe studenți

În multe țări, axarea pe studenți se realizează prin programul școlar pentru oferirea de educație civică și pentru alegători. În majoritatea țărilor, alegătorii mai tineri sunt deseori înregistrați în număr mai mic decât cei mai în vârstă, și probabilitatea de prezență la vot a acestora este mai mică. Realizarea mobilizării în școli este o modalitate de încurajare a implicării civice de la vârstă tânără.

Axare pe bărbați despre participarea femeilor

În țările în care există bariere culturale sau sociale față de participarea femeilor, ar putea fi necesar ca acțiunile de mobilizare să se axeze pe bărbați și liderii de comunități – bărbați. În țările în care votarea în familie este o problemă, bărbații ar putea avea nevoie de activități de conștientizare cu privire la drepturile femeilor de a lua decizii politice independente și de a vota de sine-stătător. În Sondajul OME, 13 din 35 de respondenți (37%) au menționat despre acordarea „educarea alegătorilor axată pe bărbați” sensibile la dimensiunea de gen: Afganistan, Armenia, Benin, Republica Democrată Congo, Egipt, Etiopia, Madagascar, Mozambic, Palestina, Pakistan, Africa de Sud, Tanzania și Uganda.

Adițional, ar putea fi efectivă și conlucrarea cu instructorii și punctele focale – bărbați pentru transmiterea acestor mesaje. Unele exemple de activități de mobilizare axate pe bărbați:

- **Afganistan:** Informația cu privire la procedurile și mesajele de înregistrare și votare sensibile din punct de vedere cultural, precum că femeile trebuie să participe și să voteze, a fost oferită de OSC în rândul vârstnicilor și liderilor de triburi. Au fost răspândite și mesaje în cadrul ședințelor doar pentru bărbați, cu solicitarea ca bărbații să ducă informația dată acasă și s-o ofere femeilor din

gospodăriile lor.²⁷⁸ Aceste mesaje au inclus așa slogane ca „Fraților: femeile care votează au aceeași valori ca și voi pentru viitorul Afganistanului” și „Femeile sunt cetățeni ai acestei țări, dânsese au dreptul de a alege și de a fi alese.”²⁷⁹

- **Malawi:** Comisia a organizat ședințe regulate cu autoritățile tradiționale pentru a le vorbi despre educarea civică și cea a alegătorilor cu scopul de a încuraja femeile să voteze.²⁸⁰
- **Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei:** Comisia Electorală a organizat un șir de seminare cu liderii de comunități – bărbați privind problema ce ține de votarea în familie înainte de alegeri.²⁸¹
- **Yemen:** Ministerul Educației și Îndrumării a creat un ghid ‘pentru a promova drepturile politice ale femeilor’ pentru a fi utilizate de predicatorii-bărbați.²⁸²

14.4. Metodele de realizare

Metodele de realizare sunt importante din punct de vedere al eficacității mobilizării audienței ținte, facilității cu care audiența poate înțelege mesajul și măsura în care metoda dată de realizare este luată în serios. Atât știința de carte este o considerațiune importantă, cât și accesul la media. Femeile rămân a fi afectate în mod disproporțional de analfabetism în toate părțile lumii și în unele regiuni, fetele se confruntă cu dificultăți considerabile pentru a dobândi abilitățile de bază de citire și scriere.²⁸³ Utilizarea unui șir vast de diverse metode de realizare pentru același mesaj va induce un impact mai mare decât doar utilizarea unei singure metode de realizare. Metodele de realizare mai diferă enorm și după costurile, materialele și personalul implicat. Toate aceste elemente trebuie să fie echilibrate la crearea unui plan coerent de mobilizare.

Sesiuni directe

Sesiunile față-n față sau în persoană reprezintă o metodă efectivă pentru majoritatea studenților. Deși OME nu poate oferi sesiuni educaționale directe pentru întregul electorat, sesiunile orientate pe grupuri specifice de populație ar putea fi foarte efective. În multe țări, OSC ar putea complementa eforturile OME, în special în domeniile în care nivelul de înregistrare drept alegător și prezența la vot sunt reduse în rândul femeilor. Astfel de sesiuni sunt mai ales utile pentru grupurile cu nivel redus de știință de carte sau pentru grupurile care în mod tradițional sunt marginalizate în procesele electorale. În majoritatea regiunilor din lume, femeile reprezintă majoritatea populației date.

Mesaje radio și alte mesaje audio

Radioul rămâne a fi unul din cele mai accesibile formate media în întreaga lume și astfel este o sursă cheie de informație publică, în special pentru cei care sunt analfabeți. Pe lângă oferirea de informații, radioul mai poate genera informație prin intermediul dezbaterilor și programelor de apel în studioul radioului, atunci când ascultătorii vin cu

Unele exemple de diseminare a mesajelor utilizând radioul:

- **Iordania:** PNUD a susținut crearea stației radio locale în Zarqa pentru a fi utilizată de tineri, persoane cu dezabilități și femei întru abordarea preocupărilor despre problemele locale importante pentru dânsii.
- **Nepal:** Pe parcursul alegerilor naționale din 2013, au fost utilizate diferite canale media, cum ar fi spot-uri TV și radio, publicitate în ziare, postere și broșuri pentru a transmite mesaje sensibile la dimensiunea de gen în rândul alegătorilor; au fost incluse și mesaje prin intermediul telefonului mobil, cât și media socială, cum ar fi Facebook și Twitter.²⁸⁴
- **Sierra Leone:** Inițiativa de Guvern Deschis a oferit o platformă pentru a pune în discuție problemele femeilor și pentru a organiza programe radio, cât și ședințe la primărie pentru a încuraja participarea femeilor și pentru a discuta unele subiecte tematice din perspectiva specifică a dimensiunii de gen.²⁸⁵ De asemenea, BBC, difuzorul local și organizațiile societății civile au creat și au difuzat activități de educare a alegătorilor axate pe femei și tineri.²⁸⁶
- **Tanzania:** Asociația Femeile în Media din Tanzania și UN Women au instruit 125 difuzori radio din sate și au oferit 1,500 radiouri în bază de baterii solare pentru grupurile constituite de ascultători. Instruirea a permis grupurilor locale să-și înregistreze și să difuzeze propriile lor programe cu privire la alegeri privind astfel de subiecte ca ‘Femeile și participarea lor în alegeri ca alegători’, ‘Calitățile pentru un lider bun’, ‘De ce să alegem candidații – femei’, ‘Cum să împiedicăm mituirea alegătorilor în alegeri’, ‘De ce trebuie să votăm.’²⁸⁷

propriile lor întrebări. Unul din beneficiile radioului ține de faptul că acesta poate fi creat în diferite limbi cu un cost relativ redus. Clip-urile audio pot fi ușor diseminate prin intermediul unui site web, fără costuri adiționale, de îndată ce materialul este produs.

În Sondajul OME, 22 din 35 de respondenți (63%) au menționat despre faptul că au oferit „campanii radio și media speciale pentru a mobiliza femeile în zonele rurale”: Afganistan, Armenia, Benin, Bosnia și Herțegovina, Congo, Costa Rica, Republica Democrată Congo, Egipt, Ghana, Irak, Kazahstan, Kirgizstan, Liban, Madagascar, Malawi, Mozambic, Namibia, Palestina, Pakistan, Africa de Sud, Tanzania și Uganda.

Simularea alegerilor sau repetarea zilei alegerilor

Mulți alegători, inclusiv cei care votează pentru prima dată, ar putea să fie nesiguri cu privire la modalitatea de marcare a buletinului de vot și ce ar trebui să facă în centrul de votare. În țările în care tradiția a limitat participarea femeilor sau cele în care votul în familie este răspândit, femeile ar putea să fie nesigure cum să voteze în alegeri. În aceste circumstanțe, simularea unor alegeri ar putea servi drept un instrument pentru educarea femeilor despre pașii procesului de votare. De exemplu, în Mali, un program TV menit să educe tinerii cu privire la procesul electoral a demonstrat un model de buletin de vot cu imaginile candidaților și logo-urile partidelor, astfel încât alegătorii să fie familiarizați cu buletinul de vot înainte de a merge la centrul de votare.²⁸⁸ În Africa de Sud, OSC au utilizat exercițiul de repetare a alegerilor în atelierele lor de instruire a femeilor pentru a risipi frica privind procesul de votare.²⁸⁹

Cântece, teatru și video-uri

În culturile cu tradiții orale, cântecele și teatrul sunt o metodă comună pentru transmiterea unor mesaje importante, inclusiv și mesajele prin intermediul telenovelelor, care de asemenea au același impact. Cântecele și clipurile video sunt o modalitate importantă pentru a mobiliza tinerii prin intermediul noilor tehnologii. Unele exemple de utilizare a cântecelor și teatrului:

- **Liban:** Drept parte a actualizării anuale a registrului alegătorilor din 2013 și 2014, PNUD și Ministerul de Interne au produs un scurt clip video încurajând alegătorii să-și verifice datele în registrul alegătorilor și să corecteze greșelile, dacă acestea există. Video-ul a utilizat umor și a expus eroi familiari pentru a releva tipurile de greșeli, care ar putea împiedica persoanele să voteze. Timp de o lună, clipul a fost difuzat la TV, radio și în cinematografe.²⁹⁰ (Vezi link-ul deplin <https://www.youtube.com/watch?v=aXOsfK2ovuk>)
- **Nepal:** Pe parcursul alegerilor naționale din 2013, OME a organizat și a contractat 272 de spectacole stradale tematice axate pe participarea femeilor, care au fost oferite în întreaga țară.²⁹¹
- **Africa de Sud:** “A fost creat un film despre femeile în zonele rurale și problemele cu care se confruntă acestea și cum poate fi organizată educarea alegătorilor în aceste zone.” Filmul a fost diseminat pe larg, fiind difuzat pe unitățile video mobile în zonele care nu dispun de acces la TV.²⁹²
- **Tunisia:** PNUD a sponsorizat scrierea și înregistrarea unui cântec, *Enti Essout* (Națiune, tu ești vocea), în care fiecare cântăreț și-a descris experiența socială din trecut și cea prezentă, precum și visurile pentru o Tunisie mai bună. Cântecele a devenit foarte popular la radio, cât și online pe YouTube.²⁹³

Centrele de resurse

Centrele de informare și resurse pentru alegători, care oferă informație și un local pentru instruire, pot fi importante pentru a face educația alegătorilor vizibilă și ușor accesibilă. Centrele de resurse pot fi deschise pentru întreaga populație locală sau întreaga populație generală, dar să se axeze pe grupuri specifice, cum ar fi femeile. În unele cazuri, cum ar fi Timor Leste, aceste centre s-ar putea axa pe utilizatorii bine-educați cu privire la agenda legislativă, dar de cele mai deseori, acestea oferă acces la informație pentru populația locală cu acces limitat la educație civică.

Unele țări în care au fost create centrele de resurse:

- **Republica Democrată Congo:** IFES a susținut șase centre de resurse democratice în întreaga țară pentru o perioadă de 10 ani. Acestea deserveau 2,000 de utilizatori pe lună, oferind o varietate de literatură și acces la Internet, organizând și activități educaționale continue. Au fost elaborate activități și materiale educaționale în limbile și dialectele locale, fiind menite să fie utilizate de populația analfabetă. Centrele au servit drept bază

regională pentru educația continuă fundamentală în zonele îndepărtate.

- **Georgia:** Au fost create 16 centre regionale de resurse, pentru a susține implicarea publicului în procesul electoral, pentru a spori nivelul de educare al alegătorilor și pentru a îmbunătăți legăturile între administrația electorală și actorii din regiuni. Cetățenii pot utiliza facilitățile pentru instruire, relaționare, discuții și alte inițiative relevante. Ținta primară sunt femeile și generația tânără a minorităților naționale care domiciliază în țară. Un șir de centre sunt create în anumite zone geografice cu un număr mare de minorități etnice.²⁹⁴
- **Nepal:** PNUD a acordat asistență OME pentru crearea Centrului de Educare și Informare Electorală (CEIE) în cadrul încăperilor sale, precum și a unui Centru Media. Centrele au susținut educarea alegătorilor, mobilizarea publicului, implicarea mediei și accesul publicului la informație cu privire la sistemele și procesele electorale.²⁹⁵

Tehnologiile Informaționale și de Comunicare

Mai există și multe alte exemple de abordare creativă față de educarea civică, inclusiv utilizarea Internetului și TIC. În unele contexte ar putea fi efectivă cointeresarea alegătorilor în anumite site-uri populare de medie socială. Atunci

când există infrastructura necesară și accesul la Internet, acesta devine un instrument puternic pentru a ajunge la audiențe mai vaste. În Georgia, CEC a încurajat contactul direct cu alegătorii prin intermediul rețelelor sociale, forumurilor bazate pe web și a unui concurs de fotografii. În martie 2011, CEC a lansat concursul de fotografii “Select” pentru a implica tinerii alegători în activitățile de administrare a alegerilor. Concursul a fost gestionat prin intermediul rețelei sociale Facebook pe parcursul unei luni. Drept rezultat al concursului dat, CEC a anunțat doi câștigători și a organizat o expoziție a celor mai bune 50 de fotografii, selectate pe parcursul concursului în cadrul oficiului său. În Irak în 2013, media socială a fost utilizată pe larg de către OME, inclusiv prin introducerea unui banner în versiunea locală a Yahoo! Cu mesaje electorale care se axau pe participarea femeilor.

Informația de site-ul web al OME este importantă și poate include materiale scrise, imagini și audio pentru a fi descărcate. OME ar putea să aleagă să comunice prin intermediul mediei sociale, cum ar fi Facebook și Twitter. Cu toate acestea, este necesar ca astfel de canale noi să fie complementate de canale care deja au fost testate în timp, cum ar fi radioul, pe care femeile deja știu cum să le utilizeze.

REZUMAT:

- Deoarece procesul electoral poate fi complex și prea legalist, mobilizarea și educarea alegătorilor este absolut esențială pentru a asigura ca toți cetățenii să înțeleagă cum pot participa și de ce.
- Ar putea fi necesare mesaje specifice pentru a încuraja femeile să participe – drept candidați și alegători – și pentru a clarifica că dânsese pot alege de sine-stătător pentru cine vor vota.
- Aceste mesaje pot fi axate pe femei în mod specific, dar ar putea fi orientate și spre tineri și populația masculină.
- Transmiterea acestor mesaje poate implica câteva metode, de la TV general, ziare și radio, până la grupuri focus doar pentru femei și simularea alegerilor.

© UN Photo/Logan Abassi

CONCLUZII

Organele de management electoral sunt actorii centrali pentru promovarea participării electorale și politice a femeilor. OME incluzive sunt acele organe care asigură ca propriile lor sisteme și procese interne să nu discrimineze femeile și, dacă este necesar, să instituie măsuri axate pe dimensiunea de gen pentru a redresa orice caz de discriminare din trecut. Adițional, OME incluzive activează în promovarea participării femeilor în procesul electoral prin analiza impactului gender al proceselor electorale de bază, cum ar fi înregistrarea alegătorilor, votarea și mobilizarea alegătorilor.

OME din întreaga lume se confruntă cu provocări comune. Menținerea independenței în circumstanțe politice este o provocare de termen lung, pe când recent OME au început să se confrunte cu provocări mai sensibile la dimensiunea de gen, cum ar fi disponibilitatea și distribuția datelor dezagregate după gen. În unele țări, siguranța și securitatea femeilor de asemenea reprezintă niște preocupări pentru OME. Provocările ar putea fi și de ordin cultural, necesitând abordări pentru a facilita schimbarea socială și transformări de atitudine. Managementul electoral incluziv necesită ca OME să revizuiască în mod critic structurile lor curente și să abordeze integrarea dimensiunii de gen în diverse domenii. Auditul și cartografierea gender sunt instrumente care ajută la identificarea domeniilor ce necesită a fi îmbunătățite. Instruirea este elementul cheie în instruirea tuturor colaboratorilor OME privind problemele ce țin de dimensiunea de gen și în asigurarea ca instruirile pentru dezvoltarea capacităților profesionale să fie disponibile pentru colaboratorii-femei întru susținerea dezvoltării și promovării acestora în cadrul organizației.

În pofida provocărilor continue, organele de management electoral din întreaga lume promovează abilitarea femeilor în administrarea electorală și participarea politică. Deseori OME se află printre primii care aderă la schimbări progresive și mereu dețin un rol vital în susținerea egalității de gen în accesul și participarea politică. Inovațiile și succesele OME oferă o posibilitate pentru a constitui canale mai temeinice de oportunități pentru femeile - alegători, candidați și administratori electorali în toată lumea.

Anexa A: Lista Organelor de Management Electoral care au participat în Sondajul OME

Afganistan	Comisia Electorală Independentă din Afganistan
Armenia	Comisia Electorală Centrală a Republicii Armenia
Belarus	Comisia Centrală a Republicii Belarus pentru Alegeri și Referendumuri Naționale
Benin*	Comisia Electorală Națională Independentă
Bosnia și Herțegovina	Comisia Electorală Centrală a BșiH
Canada	Alegeri Canada
Republica Africa Centrală*	PNUD-RAC
Costa Rica	Tribunalul Suprem Electoral
Republica Democrată Congo*	PNUD-RDC
Egipt	Comisia Electorală Supremă
Etiopia*	PNUD-Etiopia
Georgia	Comisia Electorală Centrală din Georgia
Ghana*	Comisia Electorală din Ghana
Irak	Comisia Electorală Supremă Independentă
Kazahstan	Comisia Electorală Centrală a Republicii Kazahstan
Kîrgîzstan	Comisia Centrală pentru Alegeri și Referendumuri (CEC)
Liban	Ministerul de Interne și Municipalități
Lesotho	Comisia Electorală Independentă din Lesotho
Madagascar	Comisia Electorală Națională Independentă
Malawi	Comisia Electorală din Malawi
Maldiva	Comisia Electorală a Republicii Maldiva
Mauritius	Comisia Electorală de Supraveghere
Moldova	Comisia Electorală Centrală a Moldovei
Mozambic	Secretariado Técnico de Administração Eleitoral (STAE)
Namibia	Comisia Electorală a Namibiei
Palestina	Comisia Electorală Centrală
Pakistan*	Comisia Electorală din Pakistan
Republica Congo	Direcția Generală de Afaceri Electorale
România	Autoritatea Electorală Permanentă a României
Africa de Sud	Comisia Electorală din Africa de Sud
Tanzania	Comisia Electorală Națională din Tanzania
Tunisia	Instance Supérieure Indépendante pour les Elections (ISIE)
Uganda	Comisia Electorală din Uganda
Ucraina	Comisia Electorală Centrală din Ucraina
Uzbekistan	Comisia Electorală Centrală (CEC) din Republica Uzbekistan

Notă: Sondajul a fost completat în 2011-2012

* Sondajul OME a fost completat de Oficiul de Țară PNUD în numele OME.

Anexa B: Modelul formei pentru colectarea datelor cu privire la prezența la vot a alegătorilor în Nepal

Forma numărul 45, Comisia Electorală din Nepal. Colaboratorii de la secția de votare sunt rugați să taie fiecare cifră atunci când procesează un alegător de sexul relevant.

Form Number 45

Under Section 82 Election Commission of Nepal • District Election Office
District, Constituent No • Male/ Female Voter turnout Form

Bărbați										Femei									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110
111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120
121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130
131	132	133	134	135	136	137	138	139	140	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140
141	142	143	144	145	146	147	148	149	150	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150
151	152	153	154	155	156	157	158	159	160	151	152	153	154	155	156	157	158	159	160
161	162	163	164	165	166	167	168	169	170	161	162	163	164	165	166	167	168	169	170
171	172	173	174	175	176	177	178	179	180	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180
181	182	183	184	185	186	187	188	189	190	181	182	183	184	185	186	187	188	189	190
191	192	193	194	195	196	197	198	199	200	191	192	193	194	195	196	197	198	199	200
201	202	203	204	205	206	207	208	209	210	201	202	203	204	205	206	207	208	209	210
211	212	213	214	215	216	217	218	219	220	211	212	213	214	215	216	217	218	219	220
221	222	223	224	225	226	227	228	229	230	221	222	223	224	225	226	227	228	229	230
231	232	233	234	235	236	237	238	239	240	231	232	233	234	235	236	237	238	239	240
241	242	243	244	245	246	247	248	249	250	241	242	243	244	245	246	247	248	249	250
251	252	253	254	255	256	257	258	259	260	251	252	253	254	255	256	257	258	259	260
261	262	263	264	265	266	267	268	269	270	261	262	263	264	265	266	267	268	269	270
271	272	273	274	275	276	277	278	279	280	271	272	273	274	275	276	277	278	279	280
281	282	283	284	285	286	287	288	289	290	281	282	283	284	285	286	287	288	289	290
291	292	293	294	295	296	297	298	299	300	291	292	293	294	295	296	297	298	299	300
301	302	303	304	305	306	307	308	309	310	301	302	303	304	305	306	307	308	309	310
311	312	313	314	315	316	317	318	319	320	311	312	313	314	315	316	317	318	319	320
321	322	323	324	325	326	327	328	329	330	321	322	323	324	325	326	327	328	329	330
331	332	333	334	335	336	337	338	339	340	331	332	333	334	335	336	337	338	339	340
341	342	343	344	345	346	347	348	349	350	341	342	343	344	345	346	347	348	349	350
351	352	353	354	355	356	357	358	359	360	351	352	353	354	355	356	357	358	359	360
361	362	363	364	365	366	367	368	369	370	361	362	363	364	365	366	367	368	369	370
371	372	373	374	375	376	377	378	379	380	371	372	373	374	375	376	377	378	379	380
381	382	383	384	385	386	387	388	389	390	381	382	383	384	385	386	387	388	389	390
391	392	393	394	395	396	397	398	399	400	391	392	393	394	395	396	397	398	399	400
401	402	403	404	405	406	407	408	409	410	401	402	403	404	405	406	407	408	409	410
411	412	413	414	415	416	417	418	419	420	411	412	413	414	415	416	417	418	419	420
421	422	423	424	425	426	427	428	429	430	421	422	423	424	425	426	427	428	429	430
431	432	433	434	435	436	437	438	439	440	431	432	433	434	435	436	437	438	439	440
441	442	443	444	445	446	447	448	449	450	441	442	443	444	445	446	447	448	449	450
451	452	453	454	455	456	457	458	459	460	451	452	453	454	455	456	457	458	459	460
461	462	463	464	465	466	467	468	469	470	461	462	463	464	465	466	467	468	469	470
471	472	473	474	475	476	477	478	479	480	471	472	473	474	475	476	477	478	479	480
481	482	483	484	485	486	487	488	489	490	481	482	483	484	485	486	487	488	489	490
491	492	493	494	495	496	497	498	499	500	491	492	493	494	495	496	497	498	499	500

Name of the Staff/ Volunteer for preparing the Male/Female Voter Turnout list
Signature:
Position:
Date:

Verifying Polling Officer's Name:
Signature:
Date:

Annex C: Cadrul de Cartografiere Electorală din Perspectiva de Gen

Cartografierea electorală din perspectiva de gen: Un cadru pentru a revizui situația cu privire la egalitatea de gen în procesele și instituțiile electorale

Empowered lives.
Resilient nations.

1. Introducere

Alegerile reprezintă o oportunitate pentru a fortifica participarea politică a femeilor și pentru a progresa spre atingerea țintelor egalității de gen stabilite în rezoluțiile internaționale. Exercițiul de cartografiere electorală din perspectiva de gen s-a dovedit a fi util pentru identificarea lacunelor și oportunităților pentru a promova participarea femeilor în alegeri – în calitate de alegători, candidați și personal de management electoral. Astfel de exerciții pot examina situația curentă pentru femei în calitate de alegători și candidați, precum și în cadrul partidelor politice, ceea ce reprezintă un pas timpuriu important. Totuși, pentru a fi un exercițiu comprehensiv, acesta poate fi însoțit de o examinare a situației cu privire la egalitatea de gen în cadrul organului care administrează alegerile, organul de management electoral (OME) sau organul echivalent (ministerele). Analizând componența, structurile și practicile de activitate ale unui OME, e posibil de identificat domeniile pentru o reformă potențială, care ar facilita în continuare participarea electorală a femeilor.

Acest proiect de Cadru de cartografiere electorală din perspectiva de gen a fost elaborat drept urmare a următoarelor exerciții similare din Nepal, Moldova, Libia și Liban, precum și bazându-se pe lecțiile însușite din numeroasele oficii de țară, prezentate în publicația PNUD ‘Promovarea egalității de gen în asistența electorală: lecții însușite într-o perspectivă comparativă’. Acest cadru își propune drept scop să acorde asistență tuturor actorilor relevanți în identificarea lacunelor și oportunităților pentru a continua participarea electorală și politică a femeilor, încercând să abordeze atât mediul intern și extern al OME, cât și mediul electoral mai vast. Determinarea exactă a metodei celei mai potrivite va depinde de structurile specifice și cadrele legale existente, conform cărora sunt administrate alegerile. Este important de reținut că evaluarea din perspectiva gender este un proces de colectare a dovezilor; acesta își propune să identifice domeniile pentru activitatea pe viitor și opțiunile pentru programare, dar nu prescrie nicio soluție.

2. Cadrul de cartografiere electorală din perspectiva de gen

Cadrul CEG își propune drept scop să ofere celor care realizează cartografierea o metodologie pentru facilitarea revizuirii. Această revizuire începe cu o inventariere a practicilor curente și o discuție despre îmbunătățirile posibile. Structurând exercițiul de cartografiere, acest cadru servește drept un prim pas util spre identificarea potențialelor reforme pentru egalitatea de gen, fie în cadrul legal, în OME sau în alte instituții.

O cartografiere comprehensivă va implica câteva etape distincte, în dependență de necesitățile la fața locului și domeniul de acoperire al revizuirii. Trebuie să se acorde atenție cum se va realiza CEG în termeni practici. O CEG standard va implica o revizuire din oficiu a legislației și rapoartelor relevante,

o analiză în interiorul țării sau o misiune implicând interviuri cu actorii cheie, o informare la nivel de țară și elaborarea unui raport. Pentru realizarea revizuirii, de obicei se creează o echipă.

2.1. Pașii și domeniul de cuprindere a CEG

Sunt câțiva pași implicați într-o cartografiere electorală din perspectiva de gen. Nu e necesar să fie implementate toate etapele, astfel trebuie să se analizeze care etape vor fi cele mai potrivite în fiecare context național.

PASUL 1: Identificarea grupului de referință	<p>Acest grup este responsabil de supravegherea revizuirii. Ei stabilesc cadrul care trebuie urmat și vor verifica corectitudinea și caracterul oportun al colectării de date și procesului de interviuare. Dâșii trebuie să convină asupra unui proiect final înainte de prezentarea acestuia către UNW/PNUD (și/sau OME dacă revizuirea este realizată de OME sau în colaborare cu acesta). Grupul de referință ar putea cuprinde cel puțin doi membri, de obicei incluzând și colaboratori/consulanți ONU, și ar mai putea include câte un actor cheie din partea OME și/sau a societății civile.</p> <p>Membrii echipei trebuie să înțeleagă bine conceptele egalității de gen și integrării dimensiunii de gen, cât și procesele electorale și politice.</p>
PASUL 2: Desemnarea echipei de cartografiere	<p>Această echipă este responsabilă de realizarea muncii detaliate de revizuire, inclusiv colectarea de date și procesul de interviuare. Dâșii vor mai fi responsabili de elaborarea raportului pentru a fi analizat și primi comentarii din partea grupului de referință. Echipa trebuie să cuprindă de la doi la cinci membri, de obicei inclusiv colaboratorii/consulanții ONU și participanți potențiali din partea OME și/sau societății civile.</p> <p>Membrii echipei trebuie să înțeleagă bine conceptele egalității de gen și integrării dimensiunii de gen, cât și procesele electorale și cele politice, pentru a putea acoperi toate domeniile cadrului. Un membru al echipei trebuie să fie desemnat pentru elaborarea raportului sau coordonarea elaborării raportului de către alți membri ai echipei.</p>
PASUL 3: Setarea cadrului	<p>La această etapă, grupul de referință și echipa de cartografiere trebuie să stabilească parametrii CEG pentru a satisface condițiile și circumscripțiile locale. Vor fi duse discuții pentru a determina care domenii trebuie să fie abordate. Pe parcursul acestei etape mai este util de a se consulta în linii mari pentru a constata viziunile cu privire la cadrul propus din afară grupului de referință și echipei de cartografiere, inclusiv opiniile membrilor și colaboratorilor OME, ONG-urilor, partenerilor internaționali, partidelor politice și ale altor organe naționale ce țin de egalitatea de gen.</p>
PASUL 4: Colectarea datelor în țară	<p>În dependență de circumstanțele locale, informația poate fi colectată prin intermediul sondajului, interviurilor directe și seminarelor de discuții mai vaste.</p> <p>În acest instrumentar sunt prevăzute întrebări pentru a direcționa discuțiile cu un șir de actori cointeresați, pentru a colecta cât de multă posibilă informație. Discuțiile ar trebui să inducă o viziune partajată a priorităților și recomandărilor pentru acțiuni întru abordarea acestor priorități. Eficacitatea evaluării urmează să fie apreciată în baza rezultatelor care vor reieși întru promovarea participării femeilor și acțiunilor întreprinse pentru a asigura ca OME să devină mai sensibil din punct de vedere al dimensiunii de gen.</p>
PASUL 5: Analiză, raport și recomandări	<p>Pe parcursul acestei etape cheie, echipa de cartografiere va trage concluziile din informația colectată și va prezenta o analiză narativă și recomandări pentru activitatea pe viitor. Echipa va elabora raportul cu constatările evaluării și ar putea, desigur, să discute recomandările preliminare cu OME, echipa de țară ONU și alți actori naționali.</p>
PASUL 6: Avizarea constatărilor și planul de acțiuni	<p>Raportul de evaluare final urmează să fie avizat de echipă, OME și alți parteneri implicați, precum și de cei care vor implementa recomandările. Ar putea fi necesar ca Echipa de Țară să transpună recomandările CEG în activitățile unui program oficial și să elaboreze un plan de acțiuni și un orar de implementare a acestuia.</p> <p>Cel puțin, un exercițiu de cartografiere va oferi actorilor electorali o oportunitate de a reflecta asupra importanței participării politice a femeilor. Inventarierea este doar un prim pas, după care actorii pot elabora și implementa o foaie de parcurs pentru reformă, cu obiective concrete, acțiuni și termeni limită ajustați la contextul național. În mod ideal, toate acesta vor fi expuse într-un plan oficial de acțiuni, care să fie implementat de actorii relevanți, în special de OME.</p>

2.2. Participanții și actorii cheie

Echipa CEG ar putea implica diverși actori în ședințele și interviurile preconizate, inclusiv:

- Practicieni ai managementului electoral (inclusiv ministere, membri ai comisiei, colaboratori electorali)
- Membrii parlamentului
- Membrii partidelor politice și candidații pentru alegeri
- Organizațiile societății civile și activiștii gender
- Mediul academic care monitorizează participarea electorală a femeilor
- Cercetători ai opiniei cu privire la alegeri (de. ex., Gallup)
- Jurnaliștii media și alți comentatori cu privire la alegeri, inclusiv media socială
- Reprezentanți ai organizațiilor internaționale și regionale

¹ O discuție mai reflectivă ar putea fi facilitată prin implicarea diverselor grupuri de participanți. Diversitatea acestor grupuri ar putea să consolideze caracterul legitim al procesului de evaluare și să asigure luarea în considerație a pluralității de viziuni. Totuși, abordarea dată ar trebui să fie echilibrată cu necesitatea respectării confidențialității și impactul vechimii în muncă în unele birocratii: de exemplu colaboratorii juniori ar putea să nu se simtă confortabil să participe într-un grup cu managementul de vârf.

Alți actori, cum ar fi partidele politice, experții gender, reprezentanții societății civile și mașinăria națională a femeilor, reprezentanții organizațiilor internaționale ale donatorilor și media locală de asemenea pot fi invitați să participe. Acești actori tind să aducă cu sine la masa discuțiilor perspectiva din afară.

2.3. Sursele datelor

Deși un exercițiu de cartografiere se poate ghida de întrebările prezentate în secțiunea de mai jos, totuși sunt necesare dovezi care să fie coroborate cu sursele independente de date, în special cu privire la aranjamentele legale ce țin de alegeri, participarea politică a femeilor până la moment și situația generală a femeilor în țară. Documentele și sursele de date care pot fi utilizate pentru a compila informația dată includ:

- Statutul cu privire la ratificarea tratatelor privind drepturile omului (CEDAW, PCDCP)
- Cel mai recent raport al țării către Comitetul CEDAW și Observațiile Concludente ale Comitetului
- Constituția
- Legile electorale și regulamentele asociate
- Constituțiile și declarațiile partidelor politice
- Lista bărbaților și femeilor în funcții de conducere în partidele politice majore
- Politicile sau programele guvernului și partidelor în opoziție cu privire la egalitatea de gen
- Legile cu privire la egalitatea de gen, aprobate de parlament
- Statisticile naționale cu privire la statutul femeilor, inclusiv nivelul de studii și cel de știință de carte în rândul femeilor; participarea în forța de muncă; deținerea de bunuri în proprietate; rata natalității; rata mortalității materne; etc.

- Proporția femeilor drept executivi, deputați în parlament și aleși locali (la moment și în trecutul recent)
- Proporția femeilor-candidați în ultimele alegeri, după partid (inclusiv candidați independenți)
- Numărul de bărbați și femei înregistrați și cei care au votat la ultimele alegeri
- Lista bărbaților și femeilor care activează în organul de management electoral (în Consiliul sau Comisia OME, în funcții de management superior, în secretariat și drept personal temporar)
- Politicile corporative ale OME, inclusiv planul strategic, politicile de recrutare și promovare, politicile de instruire și dezvoltare profesională, politicile anti-discriminare, politicile de comunicare, prevederi privind concediu de maternitate/paternitate
- Rapoartele observatorilor naționali și internaționali ai alegerilor
- Studiile sau rapoartele cu privire la participarea politică a femeilor în țară

3. Întrebările CEG

Cadrul CEG identifică în mod specific domeniile pentru discuții și evaluare în rândul actorilor și factorilor de decizie în procesul electoral. Metoda implică acordarea de răspunsuri la întrebări despre cadrul de politici și activitatea structurilor vizate de management electoral. Aceste întrebări sunt grupate în șase subiecte:

1. **Cadrul legal și cel de politici pentru participarea politică a femeilor**
2. **Statutul participării politice a femeilor**
3. **Participarea femeilor în campaniile electorale și partidele politice**
4. **Femeile ca alegători – pregătirea înregistrării și aranjamentele de votare**
5. **Organele de management electoral sensibile la dimensiunea de gen**
6. **Coordonarea asistenței electorale**

Cadrul este menit să servească drept punct de start; etapele timpurii ale procesului de cartografiere trebuie să fie devotate individualizării cadrului în conformitate cu circumstanțele locale pentru a asigura cele mai utile rezultate. Nu toate întrebările sunt relevante sau potrivite în toate țările sau toate sistemele de management electoral.

1. **Cadru legal și cel de politici pentru participarea politică a femeilor**

Domeniu de investigare: Convențiile și instrumentele internaționale au oferit un cadru normativ pentru a promova schimbări în legile electorale și alte legi pentru a asigura prezența sporită a femeilor în procesul decizional, în corespundere cu țintele internaționale. Convenția asupra Eliminării Tuturor Formelor de Discriminare față de Femei (CEDAW), Declarația de la Beijing și Platforma pentru Acțiuni, și Rezoluțiile Consiliului de Securitate al ONU 1325 și 2122, printre altele, au survenit drept piloni cheie în acest cadru normativ, încurajând reformele legale pentru promovarea accesului femeilor în organele decizionale politice, inclusiv fixarea țintelor pentru reprezentarea numerică. Adoptarea legislației sau legilor de paritate, care să introducă reforme precum sunt cotele electorale, au fost efective în ceea ce privește sporirea balanței de gen în instituțiile cu reprezentanți aleși.

- 1.1 Care sunt principalele tratate ONU privind drepturile omului la care a aderat țara? CEDAW? PIDCP?
- 1.2 Este oare țara parte la tratate și convenții regionale care să referă la egalitatea de gen? Dacă da, atunci la care?
- 1.3 Garantează oare constituția drepturi egale pentru bărbați și femei? Dacă da, ce prevederi specifice garantează egalitatea acestora? Când au fost consfințite aceste prelegeri în constituție?
- 1.4 (Dacă este relevant) Au fost oare organizare discuții/consultații publice în procesul de elaborare a constituției? Cum au reușit femeile să ofere contribuții în negocierile date?
- 1.5 Sunt oare careva legi care să se refere direct la alegeri și reglementarea partidelor politice și să includă referințe privind femeile și egalitatea de gen? Oferiți denumirea și data legii, precum și prevederile cheie.
- 1.6 Prin ce fel de sistem electoral este ales legislativul țării și/sau șeful statutului? Care sunt implicațiile sistemului asupra ratelor femeilor în alegeri?
- 1.7 Sunt oare careva măsuri speciale temporare pentru a asigura participarea și reprezentarea femeilor, de ex., mandate rezervate, cote legislative pentru candidați, cote voluntare pentru candidați și stimulente pentru partidele politice pentru plasarea femeilor în poziții eligibile?

2. Situația privind participarea politică a femeilor

Domeniu de investigare: Participarea politică a femeilor este facilitată de un șir de factori, inclusiv voința politică, schimbările culturale și de conduită, educarea fetelor și femeilor, suportul liderilor-bărbați care promovează egalitatea de gen și al rețelelor femeilor – fie din societatea civilă, mediul academic, media sau sectorul privat. Cu toate acestea, obstacolele sunt numeroase și universale, manifestându-se în norme și atitudini culturale discriminatorii, cadru legal și de politici discriminatoriu, angajament insuficient din partea liderilor politici față de egalitatea de gen și lipsa de înțelegere a beneficiilor ce reies din egalitatea de gen. Înțelegerea contextului cultural care ține de participarea politică curentă a femeilor într-o țară este utilă pentru identificarea recomandărilor corespunzătoare pentru a îmbunătăți nivelul de implicare.

- 2.1 Vă rugăm să oferiți date dezagregate în funcție de sex pentru parlamentele și guvernele curente și cele precedente.
- 2.2 Vă rugăm să oferiți date cu privire la numărul de femei înregistrate să voteze și prezența la vot pe parcursul ultimilor alegeri.
- 2.3 Cât de conductiv este mediul general pentru implicarea politică a femeilor? Sunt oare careva impedimente sociale, economice, culturale, religioase sau de altă natură pentru participarea femeilor?
- 2.4 Este statutul femeilor același în întreaga țară sau sunt tendințe diferite ce țin de locația sau statutul etnic al femeilor?
- 2.5 Promovează oare societatea civilă, mediul academic și media implicarea femeilor în procesul electoral? Cât de eficienți au fost?

- 2.6 Cât de active sunt femeile-deputați în parlament? Oferă ele oare prioritate activității vizând egalitatea de gen? Cum stabilesc ele legăturile cu societatea civilă?

3. Participarea femeilor în campaniile electorale și partidele politice

Domeniu de investigare: Este necesară o înțelegere profundă a factorilor care favorizează și împiedică alegerea femeilor în diverse posturi alese. Este necesar să se înțeleagă care au fost factorii de influență în alegerile precedente, în mediul campaniei electorale și factorii specifici ce țin de partidele politice și modul de organizare a acestora. Această secțiune ar trebui să abordeze realizările și provocările față de participarea femeilor drept candidați (în special, sistemul electoral, măsuri speciale temporare/cote, instruire, suport financiar, accesul media, etc.).

Întrebări pentru: femei-deputați în parlament, femei-candidați, membri ai partidelor politice, OSE; experți

Mediul electoral

- 3.1 Care este sistemul electoral care se utilizează și cum afectează acesta ratele femeilor în alegeri? Există oare careva cote de gen? A fost realizat vre-un sondaj cu privire la 'electibilitatea' candidaților-femei versus bărbați? Ar însemna oare mai multe femei-candidați mai multe femei care potențial vor fi alese?
- 3.2 Colectează oare OME statistici dezagregate în funcție de sex cu privire la înregistrarea candidaților? Dacă da, sunt oare aceste date colectate în momentul desemnării candidaților și cum sunt actualizate aceste date? Unde și cum publică OME datele dezagregate în funcție de sex pe care le deține?
- 3.3 Dacă nu, care sunt obstacolele majore pentru colectarea acestor statistici? Sunt careva bariere legale pentru colectarea și/sau raportarea acestor date? Este oare analizată posibilitatea colectării acestor date pe viitor?
- 3.4 Care sunt factorii cheie care determină 'electibilitatea'? Este oare sexul o constrângere cheie? Sunt alți factori mai influenți, cum ar fi suportul partidelor politice, clanurilor sau finanțarea politică?
- 3.5 Cât de influenți sunt banii în politică? Sunt oare careva reglementări care fac ca alocarea de finanțe publice să depindă de respectarea de către partidele politice a cerințelor privind egalitatea de gen (de ex., promovarea participării femeilor în procesul decizional)?
- 3.6 Reglementează oare OME aspectele de finanțare a campaniilor publice, de ex., interdicții și limite de cheltuieli pentru partidele politice și/sau candidați; interzicerea contribuțiilor din partea unor surse specifice, cum ar fi donatorii străini, pentru partidele politice și/sau candidați; limitarea duratei perioadei de campanie electorală; sau solicitarea ca toate donațiile financiare pentru partidele politice și candidați să fie dezvăluite în mod public? Dacă da, este oare informația dată disponibilă în mod public și dezagregată conform sexului candidatului?
- 3.7 Cât de prevalente sunt practicile de 'cumpărare a voturilor' sau 'votare în familie'?
- 3.8 Sunt oare careva coduri de conduită privind campania electorală? Cum abordează aceste coduri problemele vizând egalitatea de gen?

- 3.9** Există oare oportunități pentru ca OME să realizeze sau să participe în revizuire post-electorală? Au fost oare învățate lecții cu privire la participarea femeilor în alegeri drept alegători și candidați?

Partidele politice

- 3.10** Există oare statistici cu privire la componența generală din perspectiva de gen a partidelor politice? Conducerea, calitatea de membru, etc. Dispun partidele politice de o aripă sau grup al femeilor?
- 3.11** Cât de incluzive sunt partidele politice în reprezentarea viziunilor, intereselor și necesităților femeilor, prin regulamentele interne, politicile interne sau retorica conducerii?
- 3.12** Încurajează oare partidele politice participarea și reprezentarea femeilor, de ex., prin mobilizarea specifică a alegătorilor și candidaților – femei sau prin întreprinderea unor măsuri pentru ca femeile să fie alese în diferite funcții? Cum sunt reprezentate femeile în conducerea partidului politic?
- 3.13** Sunt și alte măsuri speciale temporare, în afara cotelor, discutate sau implementate de partidele politice?
- 3.14** Cum sunt selectați candidații de către partidele politice? Sunt oare competiții electorale primare? Câte femei participă în astfel de competiții primare și câte din ele reușesc? Pot oare partidele să adopte măsuri pe parcursul selectării candidaților pentru a spori numărul femeilor?
- 3.15** Dispun oare partidele politice de platforme cu privire la egalitatea de gen? Dacă da, care sunt acestea? E posibil oare ca acestea să fie perfecționate?
- 3.16** Dispun oare partidele politice de vorbitori – bărbați și femei în interviuri și întruniri?

Monitorizarea participării femeilor drept candidați

- 3.17** Câte grupuri de monitorizare din societatea civilă sau observatori naționali monitorizează alegerile? Au acordat aceste grupuri atenție specifică preocupărilor ce țin de egalitatea de gen?
- 3.18** Există oare monitorizare a campaniilor electorale din perspectiva egalității de gen? În special, există oare vreo analiză a ratelor de acoperire în media a candidaților – femei și bărbați? Care este distribuția după gen a reporterilor și prezentatorilor de știri?
- 3.19** Există oare legi sau regulamente cu privire la discursul de ură în bază de gen? Cum sunt implementate aceste și de către cine?

Reducerea violenței împotriva femeilor în alegeri

- 3.20** Au avut oare candidații-femei parte de intimidare sau interferență în eforturile lor de campanie electorală în trecut și au raportat oare ele aceste cazuri? Sunt oare aceste probleme diferite de cele cu care se confruntă bărbații? Către cine sunt de cele mai deseori raportate aceste incidente?
- 3.21** Au avut oare alegătorii-femei parte de intimidare sau interferență în exercitarea dreptului la vot și au raportat oare ele aceste cazuri? Către cine sunt de cele mai deseori raportate aceste incidente?

- 3.22** Colectează oare OME sau altă instituție de stat informații cu privire la violența ce ține de alegeri? Este oare informația dată dezagregată în funcție de sex pentru a constata impactul diferențial asupra femeilor-candidați sau femeilor-alegători?
- 3.23** Există oare politici, programe sau inițiative pentru a reduce incidentele de violență împotriva femeilor în alegeri, în calitatea lor de alegători și candidați? Dacă da, cum funcționează acestea în practică? Au fost oare ele evaluate din perspectiva eficienței lor?
- 3.24** Cine sunt considerați a fi parteneri cheie în prevenirea violenței împotriva femeilor în alegeri? Cum sunt dezvoltate și menținute aceste parteneriate?

4. Femeile în calitate de alegători: înregistrarea, pregătirea votării și aranjamentele electorale

Domeniul de investigare: Femeile trebuie să dețină posibilitatea și să fie abilitate să-și exercite drepturile lor civice, în special dreptul lor de a vota în alegeri. Un OME sensibil la dimensiunea de gen ar trebui să asigure ca preocupările și experiențele femeilor și bărbaților să fie luate în considerație în elaborarea și pregătirea înregistrării tuturor alegătorilor și aranjamentelor de votare. Se poate de axat pe următoarele trei domenii de activitate: asigurarea ca toate femeile eligibile să fie înregistrate pentru a vota; asigurarea ca toate femeile eligibile să poată să voteze de sine-stătător (în mod secret); asigurarea ca toate femeile să fie informate despre votare prin mobilizare și educare. Pot fi implicați și alți actori.

Întrebări pentru: OME sau alte organe însărcinate cu administrarea alegerilor, ministere, OSC implicate în educarea alegătorilor

Înregistrarea alegătorilor

- 4.1** Colectează oare OME date dezagregate în funcție de sex cu privire la înregistrarea alegătorilor? Dacă da, când sunt colectate aceste date și cum sunt ele actualizate? Unde sau cum publică OME datele dezagregate în funcție de sex pe care le deține?
- 4.2** Dacă nu, care sunt obstacolele majore pentru colectarea acestor statistici? Există oare bariere legale pentru colectarea și/sau raportarea acestor date?
- 4.3** Există oare deficiențe sau obstacole în procesul de înregistrare a alegătorilor care să fie în dezavantajul femeilor? Dacă da, cum a încercat OME să le depășească?
- 4.4** Există probleme ce țin de necesitatea fotografiilor, documentației, etc. în cazul cărora ar fi mai dificil pentru femei ca să se conformeze?
- 4.5** Prezintă oare orele și locațiile pentru înregistrare probleme pentru anumite grupuri de bărbați și femei? Există oare necesitatea de a oferi locații separate pentru înregistrarea femeilor sau intrări separate pentru femei în locațiile de înregistrare comună? S-a încercat să se realizeze în practică aceste posibilități și cum au fost ele primite de femei și de bărbați?
- 4.6** Dacă registrul alegătorilor utilizează sau se bazează pe alte surse de date, cum ar fi registrul populației sau registrul civic, sau registrul proprietăților, dețin oare aceste registre reprezentare deplină a femeilor din populație? Dacă sunt deficiențe în celelalte registre, este oare OME abilitat să întreprindă pași pentru a asigura înregistrarea deplină a femeilor în registrul alegătorilor?

- 4.7 Dacă există obișnuința ca femeile să-și schimbe numele după căsătorie, cum asigură femeile actualizarea înregistrării electorale și potrivirea acestora cu alte identificări pe care le dețin? Se realizează acest fapt în mod automat de către organele de stat?
- 4.8 Există oare tradiții culturale care tind să inhibe înregistrarea sau participarea femeilor? Întreprind oare autoritățile careva măsuri pentru depășirea acestora?
- 4.9 Produce oare OME materiale de instruire pentru cei implicați în înregistrarea alegătorilor? Include oare materialul dat informații cu privire la modul de asigurare a unui proces incluziv de înregistrare pentru bărbați și femei?
- 4.10 Produce oare OME materiale de informare publică cu privire la înregistrarea alegătorilor? Include oare materialul dat mesaje cheie cu privire la drepturile femeilor și bărbaților de a se înregistra și de a vota?

Aranjamentele electorale

- 4.11 Colectează și raportează oare OME date dezagregate în funcție de sex cu privire la prezența la vot? Dacă da, când sunt colectate aceste date? Unde publică OME datele dezagregate în funcție de sex pe care le colectează?
- 4.12 Dacă nu, se analizează oare posibilitatea colectării acestor date pentru alegerile pe viitor? Există oare bariere logistice sau legale pentru colectarea și/sau raportarea sexului alegătorilor la un nivel agregat?
- 4.13 Ce acțiuni au fost întreprinse de OME pentru a oferi un mediu de facilitare pentru alegătorii-femei?
- 4.14 Au existat instanțe de 'votare în familie'? Au existat instanțe de votare prin reprezentant? Ce acțiuni au fost întreprinse de OME?
- 4.15 Includ oare instrucțiunile OME pentru colaboratorii electorali informații cu privire la accesul egal la votare pentru femei și bărbați și cu privire la asigurarea tuturor alegătorilor cu oportunitatea de a vota prin propriile lor buletine de vot?
- 4.16 **Există oare necesitatea de a oferi locații separate de votare pentru femei sau de intrări separate pentru femei într-o locație de votare în comun? S-a încercat să se realizeze în practică aceste posibilități și cum au fost ele primite de femei și de bărbați?**
- 4.17 Li se cere oare alegătorilor să producă documente de identificare sau alte documente pentru a vota? Are cerința dată un impact egal asupra bărbaților și femeilor?
- 4.18 Care sunt zilele și orele de votare? Oare orele stabilite oferă oportunități suficiente de a vota pentru bărbați și femei?
- 4.19 Sunt oare secțiile de votare cunoscute de alegători și sunt oare alegătorii notificați despre acestea din timp?
- 4.20 Există oare metode alternative de votare pentru cei care nu pot merge la o secție de votare? Sunt oare aceste metode accesibile în mod egal pentru bărbați și femei și asigură oare ele ca toți alegătorii să nu fie intimidați în exercitarea dreptului la vot?

4.21 Dacă poliția sau alte organe de drept sunt prezenți la secțiile de votare, care este distribuția pe gen a colaboratorilor acestor instituții care activează în secțiile de votare?

Promovarea participării femeilor în mobilizarea alegătorilor

4.22 Cum sunt acoperite problemele egalității de gen și participării politice a femeilor în informația și activitatea de educare a OME?

4.23 Sunt oare alte organe sau grupuri care se ocupă de informare și educare în materie electorală? Cum integrează ei egalitatea de gen?

4.24 Urmărește oare OME impactul acestei informări și educări prin sondaje sau alte metode de evaluare? Dacă da, sunt oare rezultatele unei astfel de cercetări dezagregate după gen?

4.25 Au constatat oare inițiativele de mobilizare a alegătorilor nivele diferite de conștientizare și înțelegere electorală în rândul bărbaților și femeilor?

4.26 A elaborat oare OME strategii care tind să asigure ca femeile să dispună de un nivel egal de cunoștințe electorale ca și bărbații? De exemplu, au fost oare elaborate inițiative sau materiale, campanii educaționale și de informare specifice pentru femei? Dacă da, cât de eficiente au fost acestea?

4.27 Dacă în țară există practica votării în familie, cum a fost abordată problema dată în activitățile de informare și educare? Dispune oare OME de mesaje împotriva votării în familie care să se axeze atât pe bărbați, cât și pe femei?

4.28 Există oare o reprezentare egală a bărbaților și femeilor în roluri pasive și active în materialele produse de OME sau de alți actori? În special, în cazul materialelor care demonstrează procesul de votare, sunt oare femeile reprezentate în mod egal drept colaboratori electorali, alegători, observatori și personal de securitate?

4.29 Ce metode sunt utilizate pentru activitățile de informare și educare? Include oare planul campaniei sau inițiative strategii pentru a se axa pe femei prin utilizarea unor canale specifice sau unor perioade și locații specifice?

4.30 Există oare necesitatea de a oferi activități directe de informare și educare pentru femei în grupuri formate doar din femei? Dacă se realizează astfel de activități, cum au funcționat acestea?

5. Organe de management electoral sensibile la dimensiunea de gen

Domeniul de investigare: În calitate de organe responsabile de desfășurarea alegerilor, OME (și echivalentele acestora) dețin rolul cheie pentru a promova participarea politică a femeilor. Un prim pas este cel de ordona pe intern OME și de a asigura ca femeile să poată să contribuie - la toate nivelele - la deciziile prin care sunt organizate și gestionate alegerile. Un OME sensibil la dimensiunea de gen trebuie să încerce să reducă orice lacună în participarea femeilor și să depună eforturi spre realizarea obiectivului egalității de gen drept o parte integră a strategiei, politicilor și operațiunilor, asigurând și ca mediul de muncă să promoveze echilibrul între viața personală și cea profesională pentru toți colaboratorii.

Întrebări pentru: OME sau alte organe responsabile de administrarea alegerilor

Structura și asigurarea cu cadre a managementului electoral

- 5.1 Cum sunt gestionate alegerile? Există oare un organ centralizat de coordonare sau sunt oare alegerile gestionate de organe separate? Care este structura acestor organe și cum sunt acestea constituite sau create?
- 5.2 Este oare personalul acestui organ sau acestor organe recrutat sau desemnat? Sunt oare ei angajați permanenți, detașați din partea altor organe de servicii publice sau sunt angajați temporar pentru perioada electorală?
- 5.3 Care au fost tendințele istorice pentru ca femeile să fie membri ai OME (drept colaboratori, conducere de vârf a Consiliului, Comisiei sau Comitetului, sau în calitate de funcționari individuali)?
- 5.4 Au fost stabilite ținte sau cote pentru includerea femeilor în structura de cadre la diverse nivele (de ex., femeile în funcții de management, femei drept funcționari ce prezidează, funcționari electorali)?
- 5.5 Dacă personalul OME este acoperit de regulile mai vaste pentru sectorul public privind recrutarea/desemnarea, promovarea, etc., includ oare aceste reguli prevederi cu privire la egalitatea de gen și oportunități egale?
- 5.6 Oferă oare OME informație cu privire la rapoartele anuale și alte rapoarte care includ genul și nivelul colaboratorilor și alte date corporative dezagregate în funcție de sex?

Organe de management electoral subnaționale

- 5.7 Sunt oare create organe subnaționale pentru a desfășura alegeri regionale sau locale (sau pentru a realiza înregistrarea alegătorilor)? Cum sunt constituite și asigurate cu cadre aceste organe?
- 5.8 Care este componența de gen a acestor organe subnaționale în ceea ce privește membrii și funcțiile de conducere? Dacă OME național nu dispune de informația dată, a încercat oare OME s-o colecteze?

Comitetele de înregistrare și/sau a secțiilor de votare

- 5.9 Creează oare OME comitete de înregistrare sau a secțiilor de votare, sau alte structuri similare pentru desfășurarea alegerilor? Cum sunt desemnate aceste comitete?
- 5.10 Care este componența de gen a acestor comitete în ceea ce privește membri și funcțiile de conducere? Dacă OME național nu deține informația dată, a încercat oare OME s-o colecteze?
- 5.11 Dacă OME desemnează colaboratori pe termeni scurt în toată țara pe parcursul perioadei electorale (inclusiv în secțiile de înregistrare și cele de votare), cum sunt recrutați acești colaboratori? Care este profilul de gen al acestor colaboratori pe termen scurt?

Politicile și infrastructura de gen

- 5.12 Deține oare OME un plan strategic și dacă deține, include acesta obiective cu privire la egalitatea de gen?
- 5.13 Deține oare OME o politică de gen sau un plan de acțiuni gender?

5.14 A fost constituit vre-un mecanism pentru a implementa o strategie de integrare a dimensiunii de gen, cum ar fi punctele focale gender sau un comitet intern privind egalitatea de gen?

Acces la instruire și oportunități de dezvoltare

5.15 Deține OME o politică cu privire la accesul personalului la instruire și dezvoltare? Cum sunt luate deciziile cu privire la participarea în instruirii și alte evenimente similare?

5.16 Oferă oare OME instruire privind egalitatea de gen sau include oare egalitatea de gen în programe mai vaste de instruire? A trimis oare OME membri sau colaboratori la astfel de instruirii oferite de parteneri internaționali? Sunt oare oferite oportunități pentru a consolida dezvoltarea profesională a femeilor, în special cu privire la liderism?

5.17 Oferă oare OME instruire specializată pentru punctele focale gender sau colaboratorii implicați în elaborarea și implementarea politicilor de gen și strategiilor de integrare a dimensiunii de gen?

5.18 Dacă OME deține un grup de instructori regulați sau un grup de facilitatori acreditați BRIDGE, care este distribuția după gen a acestui grup? Este oare monitorizată componența de gen a echipelor de instruire?

5.19 Cât de des colaboratorii OME s-au deplasat peste hotare pentru observarea alegerilor, la conferințe, seminare sau alte evenimente similare în ultimii doi ani? Care a fost procentul femeilor-participanți și bărbaților-participanți la aceste evenimente? Corelează cifra dată cu componența generală de gen a OME și personalului său sau cu componența de gen a OME și nivelele de management a colaboratorilor?

5.20 La câte ateliere de instruire organizate de organizații internaționale (PNUD, IFES, etc.) a participat OME în ultimii doi ani? Care a fost procentul participanților femei și bărbați din partea OME în astfel de evenimente? Corelează cifra dată cu componența generală de gen a OME și personalului său componența de gen a OME și nivelele de management a colaboratorilor?

5.21 Există careva factori care ar putea să inhibe participarea deplină a femeilor în instruire și dezvoltare, fie ele organizate de OME sau de parteneri (de ex., instruirii internaționale în limbi care sunt mai rar vorbite de femei; instruirii la ore și în locații care prezintă dificultăți pentru femei)?

Facilitarea echilibrului între viața personală și cea profesională

5.22 Este oare oficiul OME situat într-un loc sigur pentru a fi accesat de femei și bărbați în orice moment când este necesar?

5.23 Deține oare oficiul OME facilități egale pentru femei și bărbați în ceea ce privește veceurile, odăile de odihnă, și dacă e necesar, săli de rugăciune?

5.24 Există oare facilități speciale pentru femeile care alăptează? Sunt disponibile facilități pentru îngrijirea copiilor în incinta oficiului sau există oare subvenții pentru colaboratorii OME pentru a acoperi costurile vizând îngrijirea copiilor?

5.25 Oferă oare OME personalului său concedii de maternitate/paternitate sau concedii pentru facilitarea responsabilităților de îngrijire? Este oare OME acoperit de politicile existente în acest domeniu drept parte din sectorul public?

5.26 Cum este gestionat impactul perioadei electorale – ore lungi de muncă, munca în zilele de odihnă, multe deplasări – asupra personalului și responsabilitățile lor personale (de ex., are personalul dreptul la timp liber sau compensație financiară)? Este oare impactul diferit pentru bărbați și femei?

6. Coordonarea asistenței electorale

Cooperarea între entitățile ONU și alți prestatori de asistență electorală creează oportunități pentru inovație și utilizare mai efectivă a resurselor. Planificarea colectivă oferă prestatorilor de asistență internațională șansa de a integra egalitatea de gen în mod mai eficient în cadrul tuturor programelor. Politicile organizațiilor bilaterale și celor de donatori pot fi extrem de influente în ceea ce privește determinarea de a aborda integrarea dimensiunii de gen în asistența electorală. Acestea pot demonstra angajament, stabili standarde și instrumente pentru rezultate gender îmbunătățite și consolida mecanismele de responsabilizare, care creează mai multe investiții în integrarea dimensiunii de gen și, într-un final, duc la sporirea participării femeilor.

- 6.1** Ce entități au oferit asistență electorală pe parcursul alegerilor precedente? Ce volum din asistența dată a inclus inițiative bine-orientate pentru a îmbunătăți participarea politică a femeilor? Ce donatori au oferit suport?
- 6.2** A existat oare asistență internațională care să se axeze pe femei drept candidați și/sau în cadrul partidelor politice (de ex., suport pentru măsuri speciale, instruire, suport pentru OSC, facilitarea accesului mediei)? A avut oare asistența dată vreun impact asupra activității OME?
- 6.3** A primit oare OME suport din partea donatorilor internaționali înainte de ultimele alegeri? Care au fost principalele tipuri de intervenții? Cum a fost primit suportul?
- 6.4** A inclus oare suportul asistență și consiliere privind integrarea dimensiunii de gen? Dacă da, explicați tipurile de intervenții și audiența țintă (alegători, candidați, personal electoral) și impactul acestora. Dacă nu, de ce?
- 6.5** Câți consilieri și consultanți internaționali au fost implicați în asistența electorală în țară (dacă asistența a fost pe termen lung, utilizați cifrele pentru ultimul ciclu electoral)? Care este divizarea după gen în ceea ce privește numărul, nivelul și rolurile acestora?
- 6.6** Dacă s-a oferit asistență internațională, evaluarea asistenței date a inclus vreo apreciere a impactului său din perspectiva de gen?
- 6.7** Ce lecții cheie au fost însușite în acordarea asistenței electorale axate pe dimensiunea de gen? Cine sunt facilitatorii primari ai participării femeilor drept alegători și candidați, conform dovezilor din ultimele eforturi? Cum ar fi putut abordată programarea într-un mod diferit? Care sunt recomandările pentru viitor?
- 6.8** Ce tip de suport pentru integrarea dimensiunii de gen ar fi mai util pe viitor (cum ar fi acordarea expertizei gender, instruirea BRIDGE, partajarea de experiențe cu alte OME, etc.)?
- 6.9** Ce recomandări există pentru susținerea mai bună a femeilor, astfel încât acestea să se bucure de succes în ciclul electoral (prin suport direct pentru femei, suport pentru activitățile OME sau efort de integrare a dimensiunii de gen, etc.)?

Note finale

- 1 Proiectul ACE, *Abordarea Ciclului Electoral*, <http://aceproject.org/ace-en/focus/focus-on-effective-electoral-assistance/the-electoral-cycle-approach>.
- 2 Proiectul ACE, *Asistența Electorală*, <http://aceproject.org/electoral-advice/electoral-assistance>.
- 3 PNUD, 2007. *Ghidul PNUD de Implementare a Asistenței Electorale*, New York, p.1.
- 4 ONU/DPA, 2012. *Directiva de Politici, Principii și Tipuri de Asistență Electorală*, p. 5.
- 5 ONU/DPA, 2014: *Suportul ONU pentru designul sau reforma organelor de management electoral*, p 3
- 6 <http://unstats.un.org/unsd/genderstatmanual/Glossary.ashx>
- 7 ONU, 1997, *Raportul Consiliului Economic și Social pentru 1997*, New York.
- 8 Adaptat de la ONU, 1997. *Raportul Consiliului Economic și Social pentru 1997*.
- 9 <http://unstats.un.org/unsd/genderstatmanual/Glossary.ashx>
- 10 Idem.
- 11 Comitetul ONU privind eliminarea discriminării față de femei (CEDAW), 2004, *Recomandarea Generală CEDAW Nr. 25*.
- 12 ONU/DPA, 2013. *Directiva de Politici. Promovarea participării electorale și politice a femeilor prin Asistența Electorală ONU*, p. 3.
- 13 Idem.
- 14 CEDAW, 18 decembrie 1979. *Rezoluția Adunării Generale ONU 180 (XXXIV 1979)*.
- 15 Idem.
- 16 Vezi și DPKO/DFS/DPA *Îndrumări pentru consolidarea rolului femeilor în procesele electorale post-conflict* (2007), care relevă în mod specific necesitatea de a integra egalitatea de gen în asistența electorală în context post-conflict.
- 17 Adaptat de IPU, 2011. *Parlamente sensibile la dimensiunea de gen: o revizuire globală a bunelor practici*, Geneva, p. 6.
- 18 PNUD, 2007. *Integrarea dimensiunii de gen în practică: instrumentar* (ediția 3), Biroul Regional pentru Europa & CSI, Bratislava, p. 17.
- 19 PNUD, 2014. *Lecții însușite cu privire la integrarea dimensiunii de gen în asistența electorală*, BPPS, New York; PNUD și Comisia Electorală Nepal, 2010, *Raport privind cartografierea din perspectiva de gen în domeniul alegerilor*, Kathmandu. http://www.undp.org/content/dam/nepal/docs/reports/UNDP_NP_Gender%20Mapping%20in%20the%20Field%20of%20Elections.pdf
- 20 Comisia Electorală Independentă din Afganistan, 2010, *Obținerea notei? Lecții însușite cu privire la participarea femeilor în Alegerile Parlamentare Afgane din 2010*, Unitatea Gender din Comisia Electorală Independentă din Afganistan, http://www.iec.org.af/pdf/gender/ll_gender_workshop.pdf.
- 21 UN-Women Pakistan, 2013, *Raportul anual al Proiectului de susținere a ciclului electoral*.
- 22 PNUD Tanzania, 2010. *PNUD Tanzania istorii de succes: suport electoral*, <http://www.tz.undp.org/content/dam/tanzania/UNDP%20Tanzania%20Success%20Stories%20-%20Election%20Support%202010.pdf>.
- 23 Bosnia și Herțegovina Comisia Electorală Centrală, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în organele de management electoral*.
- 24 Alegeri Canada, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 25 Comisia Electorală din Africa de Sud, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în organele de management electoral*.
- 26 Acest tabel prezintă doar unele idei și exemple a elementelor care pot fi incluse într-un plan de acțiuni și nu este menit să servească drept plan final sau prescriptiv. Orice Plan de Acțiuni trebuie să fie elaborat de actorii naționali și trebuie să fie relevant pentru contextul național.
- 27 Comisia Electorală Independentă din Afganistan, 2010 http://www.iec.org.af/pdf/gender/ll_gender_workshop.pdf
- 28 Parlamentul Australian, Comisia permanentă comună cu privire la aspectele electorale, 2011. *Raportul alegerilor federale din 2010 cu privire la desfășurarea alegerilor și alte aspecte corelate*, http://www.aph.gov.au/Parliamentary_Business/Committees/House_of_Representatives_Committees?url=em/elect10/report/index.htm
- 29 Comisia Electorală Independentă din Afganistan, *Plan Strategic 2006-2009*, <http://aceproject.org/ero-en/regions/asia/AF/afghanistan-iec-strategic-plan-2006>.
- 30 Idem.
- 31 TSE Costa Rica, *Politica instituțională pentru egalitate și echitate de gen*, <http://www.tse.go.cr/pdf/normativa/igualdadyequidaddegenero.pdf>
- 32 Comisia Electorală din Pakistan, *Planul strategic pentru 2010-2014*, <http://www.ecp.gov.pk/sp/downloads/ECP%205-Year%20Strategic%20Plan,%20Full%20Version,%20English,%20May%202010.pdf>.
- 33 Comisia Electorală Națională din Sierra Leone, 2001, *Plan Strategic 2001-2005*, <http://aceproject.org/ero-en/topics/electoral-management/strategic-nec.pdf>.
- 34 Comisia Electorală din Africa de Sud, <http://www.elections.org.za/content/>
- 35 Comisia Electorală Independentă din Afganistan, răspuns oferit în cadrul *Sondajului PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 36 Informație oferită de Organizația Statelor Americane în baza rapoartelor vizând observarea alegerilor.
- 37 Comisia Electorală Independentă din Afganistan, 2010. http://www.iec.org.af/pdf/gender/ll_gender_workshop.pdf.

- 38 TSE Costa Rica, 2008. *Política institucional para la igualdad y equidad de género*, aprobada por la Comisión de Género del TSE, en Sesión Extraordinaria n.º 10-2008, Art. n.º 2, de 25 de agosto de 2008. Aprobada por el TSE en Sesión Ordinaria N° 92-2008, Art. n.º 4, celebrada el 16 de Octubre de 2008. <http://www.tse.go.cr/pdf/elector/octubre2011.pdf>
- 39 Comisia Electorală Independentă a Republicii Democratice Congo, răspuns oferit în cadrul *Sondajului PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 40 PNUD Ghana, răspuns oferit în cadrul *Sondajului PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 41 http://www.tse.hn/web/dir_participacion/index.html
- 42 PNUD și Comisia Electorală din Nepal, 2010.
- 43 Informație oferită de OAS. Vezi și <http://tsje.gov.py/unidad-de-igualdad-de-genero.html>
- 44 Oficiul de Țară PNUD Yemen, răspuns oferit în cadrul *Sondajului PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 45 PNUD, 2014.
- 46 International IDEA, 2006, *Designul managementului electoral – Manualul International IDEA*, International IDEA, Stockholm, p. 85.
- 47 Este în special cazul Modelului De OME Independent. Într-un Model Governamental OME, funcțiile de administrare electorală și de politici pot fi realizate de funcționarii publici. Vezi International IDEA, 2006. http://www.idea.int/publications/emd/upload/EMD_chapter4.pdf
- 48 CNE din Mozambic, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în organele de management electoral*.
- 49 PNUD, 2014.
- 50 Comisia Electorală Națională din Tanzania, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în organele de management electoral*.
- 51 OSCE/ODIHR, 2009, *Alegerile parlamentare în Republica Albania 28 iunie 2009*, OSCE ODIHR Raportul final al misiunii observării alegerilor; OSCE ODIHR, Varșovia, <http://www.osce.org/odihr/elections/albania/38598>; OSCE/ODIHR, 2013. Albania, Alegeri Parlamentare: Raport Final, OSCE ODIHR, Varșovia, <http://www.osce.org/odihr/elections/106963>
- 52 Articolul 12, Legea Organului Electoral Plurinațional din 16 iunie 2010.
- 53 Articolul 2.14 (1) și Articolul 2.2. (4) din Legea Electorală a BșiH (schimbări și amendamente din 2013)
- 54 Comisia Electorală Independentă din Irak, Legea nr. 11, 2007.
- 55 CEC din Kirgizstan, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 56 Chinaud, J. 2007, *Audit din perspectiva de gen a alegerilor prezidențiale din Timor Leste în 2007*, UNMIT, http://www.etan.org/etanpdf/2007/UNMIT_EAS%20Gender%20Audit%20Pres%20Elections%20Apr07.pdf.
- 57 Republica Federală Etiopia, 2007, *Legea electorală din Etiopia, Proclamația Nr 532/2007*, Partea II, Capitol 1, art. 6, <http://www.electionethiopia.org/en/images/stories/directives/Proclamation/532.pdf>.
- 58 CEC Moldova, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 59 CEI din Benin, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 60 PNUD, 2014.
- 61 Comisia Electorală Malawi, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în organele de management electoral*.
- 62 Oficiul de Țară PNUD din Ghana, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în organele de management electoral*.
- 63 Comisia Electorală Națională din Sierra Leone, <http://www.nec-sierraleone.org/>
- 64 IDEA, 2006. p. 120.
- 65 O revizuire comprehensivă a tipurilor de asigurare cu cadre a secretariatului este dincolo de domeniul de acoperire a acestui ghid. O revizuire comprehensivă este disponibilă în International IDEA, 2006. http://www.idea.int/publications/emd/upload/EMD_chapter4.pdf
- 66 Proiectul ACE, www.aceproject.org
- 67 Bosnia și Herțegovina, CEC, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 68 Comisia Independentă privind Alegerile și Hotarele, Kenya site web, <http://www.iebc.or.ke/>.
- 69 Direcția Generală Afaceri Electorale, Republica Congo, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 70 Republic Maldive, CEC, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 71 Autoritatea Electorală Permanentă România, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 72 Comisia Electorală, Africa de Sud, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 73 Comisia Electorală Națională, Tanzania, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*
- 74 Comisia Electorală, Uganda, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 75 Comisia Electorală Independentă, Afganistan, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 76 Comisia Electorală din Pakistan, site web, <http://www.ecp.gov.pk/>.

- 77 SADC-ESN Rețeaua de Suport Electoral, 2002, *Lista de verificare gender pentru alegeri libere și echitabile în Africa de Sud*, Institutul Electoral al Africii de Sud Africa, Auckland Park, <http://www.un.org/womenwatch/osagi/feature/postconflict/sadc-genderchklist.pdf>
- 78 Oficiul de Țară PNUD Etiopia, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen și abilitarea femeilor în procesele electorale în Oficiile de Țară PNUD*.
- 79 Comisia Electorală Centrală Kazahstan, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen și abilitarea femeilor în procesele electorale în Oficiile de Țară PNUD*.
- 80 Comisia Electorală Centrală Moldova, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 81 Comisia Electorală din Uganda, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 82 Articolul 2.2 (4) al Legii Electorale BșiH (schimbări și amendamente din 2013). Comisia Electorală Centrală, Bosnia și Herțegovina, răspuns oferit în cadrul *Sondajului PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 83 Proiectul ACE, 2011, *Practicile asociate cu combaterea violenței politice împotriva femeilor*, <http://aceproject.org/electoral-advice/archive/questions/replies/310338957>
- 84 Oficiul de Țară PNUD, Etiopia, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen și abilitarea femeilor în procesele electorale în Oficiile de Țară PNUD*.
- 85 PNUD - UN Women, 2014. *Cartografierea și Evaluarea Comună a Participării Femeilor în Alegeri în Liban: Constatări Preliminare și Recomandări*.
- 86 Comisia Electorală Republica Maldive, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 87 PNUD și Comisia Electorală din Nepal, 2010.
- 88 Amber R. Maltbie, 2010, "Când voalul și votul se întrunesc: consolidarea drepturilor femeilor musulmane prin reforma electorală," *Revizuirea legii McGeorge* 41.4. Vezi Legea Autorității Electorale Naționale din Palestina, Art. 73.
- 89 Comisia Electorală din Pakistan, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 90 PNUD Tanzania, 2010.
- 91 Chinaud, J. 2007, *Audit din perspectiva de gen a alegerilor prezidențiale din Timor Leste din 2007*, UNMIT, http://www.etan.org/etanpdf/2007/UNMIT_EAS%20Gender%20Audit%20Pres%20Elections%20Apr07.pdf
- 92 Comisia Electorală Independentă, Afganistan, 2010. http://www.iec.org.af/pdf/gender/ll_gender_workshop.pdf.
- 93 Alegeri Canada, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în organele de management electoral*.
- 94 TSE Costa Rica, 2008. *Política institucional para la igualdad y equidad de género*, aprobada por la Comisión de Género del TSE, en Sesión Extraordinaria n.º 10-2008, Art. n.º 2, de 25 de agosto de 2008. Aprobada por el TSE en Sesión Ordinaria N.º 92-2008, Art. n.º 4, celebrada el 16 de Octubre de 2008. <http://www.tse.go.cr/pdf/elector/octubre2011.pdf>
- 95 CEC Georgia, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 96 Autoritatea Electorală, România, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 97 IFES, 2011, *Femeile contează*. http://www.ifes.org/~media/Files/Publications/Brochure/2011/IFES_Women_Count_brochure.pdf
- 98 Comisia Electorală Independentă, Afganistan, 2010. http://www.iec.org.af/pdf/gender/ll_gender_workshop.pdf.
- 99 Comisia Serviciului Public, Canada, *Cadrul de politici de numire în funcție*, <http://www.psc-cfp.gc.ca/plcy-pltq/frame-cadre/policy-politique/index-eng.htm>, și <http://www.psc-cfp.gc.ca/plcy-pltq/frame-cadre/policy-politique/naos-zns-eng.htm>; Consiliul Trezoreriei al Secretariatului din Canada, *Politica echității ocupaționale*, <http://www.tbs-sct.gc.ca/pol/doc-eng.aspx?section=text&id=12543>; *Politica de prevenire și soluționare a hărțuirii la locul de muncă*, <http://www.tbs-sct.gc.ca/pol/doc-eng.aspx?id=12414>. Comisia Canadiană a Drepturilor Omului, *locuri de muncă incluzive*, <http://www.chrc-ccdp.ca>;
- 100 Comisia Electorală Independentă, Afganistan, 2010. http://www.iec.org.af/pdf/gender/ll_gender_workshop.pdf
- 101 Idem.
- 102 Informație oferită de OAS. Pentru mai multe detalii, vezi Maria del Carmen Alanis Figueroa, "Votar y Juzgar con Perspectiva de Género" ("A vota și a judeca dintr-o perspectivă de gen"). <http://www.juridicas.unam.mx/publica/librev/rev/qdiuris/cont/14/cnt/cnt2.pdf>
- 103 CEC din Ucraina, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 104 OME Afganistan, 2003, *Manualul de Instruire privind înregistrarea alegătorilor*. <http://aceproject.org/ero-en/regions/asia/AF/Afghanistan%20-%20Voter%20Registration%20Trainers%20Manual.pdf>.
- 105 Oficiul de Țară PNUD, Ghana, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 106 PNUD, 2014.
- 107 Oficiul de Țară PNUD, Liberia răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen și abilitarea femeilor în procesele electorale în Oficiile de Țară PNUD*.
- 108 Comisia Electorală Independentă, Afganistan, Unitatea Gender, 2010.
- 109 Consiliul de Securitate ONU, 2010, S/2010/498, *Raportul Secretarului General: femei, pace și securitate*, http://www.peacewomen.org/assets/file/SecurityCouncilMonitor/Reports/Thematic/wps_oct2010.pdf
- 110 Răspunsuri oferite în cadrul Sondajului PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME.

- 111 Idem.
- 112 Comisia Electorală, Africa de Sud, 2009, *Raport cu privire la alegerile naționale și provinciale*.
- 113 UN Women, Oficiul de Țară Pakistan, 2013, *Raport anual al Proiectului de suport al ciclului electoral*.
- 114 Legea nr. 35/2008, Alegeri în Camera Deputaților și Senat, Legea Nr. 67/2004 Alegerea autorităților administrației publice locale, Legea Nr. 215/2001 Administrația Publică Locală și Legea Nr. 393/2004 Statutul aleșilor locali (Art. 22).
- 115 Comisia Electorală, Uganda, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 116 CEC, Moldova, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 117 CEC, Georgia, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 118 Oficiul de Țară PNUD Etiopia, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen și abilitarea femeilor în procesele electorale în Oficiile de Țară PNUD*.
- 119 Echipa de Certificare ONU, 2007.
- 120 ONU/DPA, 2014. Directiva de Politici. *Suport ONU pentru elaborarea reformei OME*.
- 121 ONU/DPA, 2013. Directiva de Politici *Promovarea participării politice și electorale a femeilor prin Asistența ONU*.
- 122 IDEA, 2006. *Designul managementului electoral*, p. 43-44.
- 123 ONU, 2005, *Femei și alegeri: ghid pentru promovarea participării femeilor în alegeri*, <http://www.un.org/womenwatch/osagi/wps/publication/WomenAndElections.pdf>
- 124 ONU, 2005.
- 125 Înregistrarea *ad hoc* și verificarea listelor alegătorilor fac parte din perioada electorală și sunt realizate cu câteva zile înainte de imprimarea buletinelor de vot și desemnarea alegătorilor la secțiile de votare.
- 126 Interviu UN Women cu ECN, Secretariatul Comun Legal, Kathmandu, aprilie 2013.
- 127 UN Women, 2012. *Raport anual 2011-2012*. <http://www.unwomen.org/~media/Headquarters/Attachments/Sections/Library/Publications/2012/UN-Women-AR-2012%20pdf.pdf>
- 128 Centrul Carter, 2003, *Observarea alegerilor din 2002 din Sierra Leone*, Atlanta, <http://www.cartercenter.org/documents/1349.pdf>.
- 129 PNUD, 2010. *Timor Leste: relevarea votului rural*, <http://www.undp.org/content/undp/en/home/ourwork/womenempowerment/successstories/bringing-out-rural-woman-vote-timor-leste/>
- 130 Comisia Electorală Independentă din Irak, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 131 Noua Zeelandă, Comisia Electorală, *Lista nepublicată*, <http://www.elections.org.nz/voters/get-ready-enrol-and-vote/unpublished-roll>
- 132 Comisia Electorală, Noua Zeelandă, *Lista nepublicată*.
- 133 Bosnia și Herțegovina, CEC, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 134 OME, Canada site-ul web, <http://www.elections.ca/home.aspx>.
- 135 Oficiul de Țară PNUD, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 136 ONU, 2005.
- 137 Proiectul ACE. *Identificarea alegătorilor care poartă voal*. Răspunsuri consolidate. 9 noiembrie, 2007. <http://aceproject.org/electoral-advice/archive/questions/replies/419301685>
- 138 Raport de la PNUD - Bangladesh, 2011.
- 139 Site-ul web al Centrului de monitorizare a strămutării pe plan intern, www.internal-displacement.org
- 140 Organizația Internațională pentru Migrație, Proiectul Alegeri Participative (PAP), 2003, *Studii de caz privind participarea în alegeri a migranților forțați în situații de conflict* <http://geneseo.edu/~iompress/PEP%20Case%20Studies%202003.pdf>.
- 141 PNUD, 2014. Studiul de caz Burundi.
- 142 Organizația Internațională pentru Migrație, Proiectul Alegeri Participative (PAP), 2003, *Studii de caz privind participarea în alegeri a migranților forțați în situații de conflict*, <http://geneseo.edu/~iompress/PEP%20Case%20Studies%202003.pdf>.
- 143 Centrul Carter, 2003, *Observarea alegerilor din 2002 în Sierra Leone*, Atlanta, <http://www.cartercenter.org/documents/1349.pdf>.
- 144 Centrul Carter, 2003.
- 145 ONU, 2005.
- 146 Oficiul de Țară, PNUD Yemen, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen și abilitarea femeilor în procesele electorale în Oficiile de Țară PNUD*.
- 147 Colectarea informației în Procesul Electoral, un proiect comun al Institutului pentru Democrație și Asistență Electorală, PNUD și Fundația Internațională pentru Sistemele Electorale.
- 148 <http://canadaonline.about.com/cs/elections/g/enumeration.htm>
- 149 Comisia Electorală Bangladesh, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 150 PNUD, 2014. Studiu de Caz Nepal.
- 151 Comisia Electorală, Pakistan, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 152 Rețeaua de Suport Electoral SADC-ESN, 2002, *Lista de verificare pentru alegeri libere și oneste în Africa de Sud*, Institutul Electoral din Africa de Sud, Johannesburg, <http://www.un.org/womenwatch/osagi/feature/postconflict/sadc-genderchkst.pdf>.
- 153 Centrul Carter, 2011. *Alegeri Prezidențiale și Legislative în Republica Democrată Congo*, Atlanta.

- 154 Raportul Oficiului de Țară UN Women, 2012.
- 155 “Înregistrarea alegătorilor sensibilă la dimensiunea de gen,” *Zimbabwe*. 10 iulie, 2013. <http://www.thezimbabwean.co/life/66745/gender-sensitive-voter-registration.html>
- 156 OME, Afganistan, 2005, *Manual pentru înregistrarea Wolesi Jirga și alegerile în consiliul provincial*.
- 157 OME, Afganistan, 2003, *Instructori pentru înregistrarea alegătorilor*. Procesul și instruirea, <http://aceproject.org/ero-en/regions/asia/AF/Afghanistan%20-%20Voter%20Registration%20Trainers%20Manual.pdf>.
- 158 IDEA, 2006. P. 63.
- 159 IDEA, 2006. P. 66.
- 160 Michael Maley, 2000. “Procedurile de desemnare” în Richard Rose (ed.), *Enciclopedia Internațională a Alegerilor*, p. 173.
- 161 Proiectul ACE, *Administrarea Electorală*, <http://aceproject.org/main/english/em/eme04a.htm>
- 162 Idem.
- 163 Maley, 2000.
- 164 www.quotaproject.org
- 165 Corespondența cu Salina Joshi, Consilier Gender al Proiectului PNUD privind alegerile, august 2014.
- 166 PNUD, 2014.
- 167 GNDEM, http://www.gndem.org/resources_search/results/taxonomy%3A52. Vezi și OAS, “Sistematizarea deciziei tribunalelor în materie electorală: incluziunea politică a femeilor: cotele de gen și paritatea” care conține informație cu privire la hotărârile judecătorești privind implementarea cotelor de gen în Argentina, Costa Rica, Ecuador, Mexic și Peru.
- 168 Tribunalul Electoral al ramurii judiciare federale, Mexic, <http://www.trife.gob.mx/en/contenido/about-us>
- 169 Idem.
- 170 Santiago Hernán Corcuera și Luis Antonio Sobrado, 2012, “Cuvânt înainte” în *Analiza sentimentelor judecătorești privind incluziunea electorală a femeilor: cote și paritatea*, Organizația Statelor Americane.
- 171 Idem.
- 172 OAS, 2012. *Analiza sentimentelor judecătorești privind incluziunea electorală a femeilor: cote și paritatea*, Organizația Statelor Americane, p. 33.
- 173 M. Jager Contreras, 2008, “Costa Rica: bunele practici pentru promovarea participării femeilor în politică: dincolo de cote,” în B. Llanos și K. Sample (eds.), *De la cuvinte la acțiuni: bunele practici pentru participarea femeilor în partidele politice din America Latină*, Stockholm: International IDEA.
- 174 UN Women, PNUD, International IDEA, 2013, *Participarea politică a femeilor în Mexic. O recunoaștere de 60 de ani a dreptului femeilor la vot*, p. 16.
- 175 OAS, 2012. *Analiza sentimentelor judecătorești privind incluziunea electorală a femeilor: cote și paritatea*, Organizația Statelor Americane, p. 37.
- 176 Julie Ballington și Muriel Kahane, 2014. “Femeile în politică: finanțare pentru egalitatea de gen” de International IDEA, *Finanțarea partidelor politice și campaniilor electorale*.
- 177 Ballington și Kahane, 2014.
- 178 Pe lângă penalitățile financiare, mai este un mecanism ce permite sancțiuni complementare în Art. 175, alin. 2 din lege; CEC poate înlocui candidații atunci când un gen este mai puțin reprezentat în anumite zone în care nu s-a întrunit cota de gen. Corespondența email cu Lefterije Luzi, Președintele CEC, Albania, 2014; și Organizație pentru Securitate și Cooperare în Europa, 2013. *Raportul internațional al observării alegerilor: Albania*. Citat în Ballington și Kahane, 2014.
- 179 Corespondența email cu Zurab Kharatishvili, Președintele CEC, Georgia, iulie 2013, citat în Ballington și Kahane, 2014.
- 180 ONU, *Pactul Internațional privind drepturile civile și politice*, G.A. res. 2200A (XXI), 21 U.N. GAOR Supp. (No. 16) at 52, U.N. Doc. A/6316 (1966), 999 U.N.T.S. 171, intrat în vigoare la 23 martie 1976, articolul 25.
- 181 Rețeaua de Suport Electoral SADC-ESN, 2002.
- 182 Antonio Spinelli, Replicile consolidate ACE. www.aceproject.org
- 183 Idem.
- 184 iKNOW Politics, 2009. *Răspuns consolidat pentru prevenirea votării în familie*, <http://iknowpolitics.org/en/knowledge-library/expert-responses/consolidated-response-prevention-family-voting>
- 185 Gabrielle Bardall. 2011, *Ruperea șablonului: Înțelegerea genului și violenței în alegeri* IFES, Washington, D.C.
- 186 Bardall, 2011.
- 187 iKNOW Politics, 2009.
- 188 Macedonia, Comisia Electorală de Stat, 2010, *Strategia împotriva votării în familie și prin reprezentat a Comisiei Electorale de Stat*.
- 189 Idem.
- 190 PNUD și Comisia Electorală din Nepal, 2010.
- 191 CEC Uzbekistan, răspuns oferit în *Sondajul PNUD cu privire la integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 192 iKNOW Politics, 2009.
- 193 Corespondența cu Salina Joshi, Consilier Gender, Proiectul Electoral PNUD, August 2014.
- 194 Julie Ballington, 1998, *Participarea femeilor în primele alegeri democratice din Africa de Sud: lecții însușite din trecut și recomandări pentru viitor*, Institutul Electoral al Africii de Sud (EISA).
- 195 OME Canada, 2012, <http://www.elections.ca/home.aspx>.
- 196 Centrul de Monitorizare a Strămutării pe Intern, www.internal-displacement.org.
- 197 Organizația Internațională pentru Migrațiune, Proiectul de Alegeri Participative (PAP), 2003, *Studii de caz cu privire la participarea în alegeri a migrantilor forțați în situații de conflict*, <http://geneseo.edu/~iompress/PEP%20Case%20Studies%202003.pdf>.

- 198 Idem.
- 199 Centrul Carter, 2003.
- 200 Amber R. Maltbie, 2010.
- 201 Paul H. Lewis, 2004. "Lacuna de gen în Chile," *Revista studiilor din America Latină*, Vol. 36.
- 202 Proiectul ACE 2007, *Identificarea alegătorilor care poartă voal, un răspuns consolidat*, <http://aceproject.org/electoral-advice/archive/questions/replies/419301685>.
- 203 Amber R. Maltbie, 2010.
- 204 Proiectul ACE 2007, *Identificarea alegătorilor care poartă voal, răspuns consolidat*.
- 205 iKNOW Politics, 2009.
- 206 Papua New Guinea, CEC, răspuns oferit în *Sondajul PNUD privind integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 207 Centrul Carter, 2003.
- 208 PNUD, Proiectul de Suport Electoral (PSE) și Comisia Electorală din Nepal, 2010.
- 209 Proiectul ACE, 2011, *Practici asociate cu combaterea violenței politice împotriva femeilor*, <http://aceproject.org/electoral-advice/archive/questions/replies/310338957>.
- 210 CEC Uganda, răspuns oferit în *Sondajul PNUD privind integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 211 Chinaud, J. 2007, *Un audit din perspectiva de gen a Alegerilor Prezidențiale din Timor Leste în 2007*, UNMIT, http://www.etan.org/etanpdf/2007/UNMIT_EAS%20Gender%20Audit%20Pres%20Elections%20Apr07.pdf.
- 212 PNUD Tanzania, 2010.
- 213 Centrul Carter, 2003.
- 214 PNUD; Proiect de Suport Electoral (PSE) și Comisia Electorală din Nepal, 2012.
- 215 Gabrielle Bardall, 2011. *Rupere șablonului: Înțelegerea genului și violenței electorale*. IFES, Washington D.C.
- 216 Idem.
- 217 PNUD și UN Women, în curs de apariție, *Violența împotriva femeilor în alegeri: un cadru pentru analiză și prevenire*.
- 218 Comisia Electorală din India, Nr. 464/*Instrucțiuni/ EPS/ 2011*, http://eci.nic.in/eci_main/CurrentElections/ECI_Instructions/ins05032011A.pdf
- 219 Comisia Electorală Independentă Afganistan, 2010. http://www.iec.org.af/pdf/gender/ll_gender_workshop.pdf
- 220 Leena Rikkila Tamang, *Alegerile în Nepal rămân a fi vulnerabile față de violență*, International IDEA. <http://www.idea.int/elections/elections-in-nepal-remain-vulnerable-to-violence.cfm>
- 221 ONU Kenya, Buletin de știri. 2013. *Sala privind situația femeilor: un tip unic de mecanism de răspuns în alegeri*, http://www.unicnairobi.org/newsletter/UNNewsletter_March2013.pdf; PNUD și UN Women, urmează să apară.
- 222 Gabrielle Bardall, 2013. 'Violența electorală specifică dimensiunii de gen: rolul TIC'. *Stabilitate: Revista Internațională de Securitate și Dezvoltare* 2(3):60, DOI: <http://dx.doi.org/10.5334/sta.cs>
- 223 PNUD și UN Women, în curs de apariție.
- 224 UN Women și Centrul pentru Cercetări Sociale, 2014. *Violența împotriva Femeilor în Politică: un studiu realizat în India, Nepal și Pakistan*, <http://www.unwomen-southasia.org/assets/VAWIP-Report.pdf>
- 225 Proiectul ACE. "Înregistrarea anonimă", <http://aceproject.org/ace-en/topics/vr/vra/vra14>
- 226 PNUD și UN Women, în curs de apariție.
- 227 DPKO/DFS-DPA, 2007, *Îndrumări Comune privind consolidarea rolului femeilor în procesele electorale post-conflict*.
- 228 Bardall, Gabrielle. *Ruperea șablonului: Înțelegerea genului și violenței electorale*. IFES 2011.
- 229 PNUD și UN Women, în curs de apariție, *Violența împotriva femeilor în alegeri: un cadru pentru analiză și prevenire*.
- 230 Carroll, 1994, citat în Julie Ballington, 2003. 'Egalitatea de gen în finanțarea partidelor politice', în Reginald Austin și Maja Tjernström (eds.), *Finanțarea partidelor politice și campaniile electorale*. Stockholm: International IDEA.
- 231 International IDEA și UN Women, 2011. *Acoperirea alegerilor din perspectiva de gen. Un manual de monitorizare*. http://www.idea.int/publications/election_coverage_gender_perspective/
- 232 Bardall, 2011.
- 233 Zezi și http://www.elections.org.zm/conflict_management.php
- 234 Bardall, 2012.
- 235 PNUD și UN Women, în curs de apariție, *Violența împotriva femeilor în alegeri: un cadru pentru analiză și prevenire*.
- 236 Comisia Electorală Independentă din Afganistan, 2010.
- 237 Comisia Electorală Centrală din Kirgizstan, răspuns oferit în cadrul *Sondajului PNUD privind integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 238 Raport din partea Oficiului de Țară PNUD.
- 239 PNUD Proiectul de Suport Electoral (PSE) și Comisia Electorală din Nepal, 2010.
- 240 DPKO/DFS-DPA, 2007, *Îndrumări Comune cu privire la consolidarea rolului femeilor în procesele electorale post-conflict*.
- 241 Comisia Electorală Independentă din Afganistan, Unitatea Gender, 2010.
- 242 Comisia Electorală Independentă din Republica Democrată Congo, răspuns oferit în *Sondajul PNUD privind integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 243 PNUD Albania, răspuns oferit în *Sondajul PNUD privind integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 244 Corespondența prin email cu Lefterije Luzi, Președintele CEC, Albania, 2014.
- 245 Informație primită de la PNUD Cambodgia, 2011.
- 246 Bosnia și Herțegovina CEC, răspuns oferit în *Sondajul PNUD privind integrarea dimensiunii de gen în OME*.

- 247 PNUD și Comisia Electorală din Nepal, 2012.
- 248 Idem.
- 249 PNUD, Oficiul de Țară Yemen, răspuns oferit în *Sondajul PNUD privind integrarea dimensiunii de gen și abilitarea femeilor în procesele electorale în Oficiile de Țară PNUD*.
- 250 GenderLinks, Raport de instruire a mass-mediei cu privire la dimensiunea de gen și alegerile din Africa de Sud, rezumat de Eldis, 2005. <http://www.eldis.org/assets/Docs/22746.html>
- 251 <http://www.unesco.org>
- 252 Gabrielle Bardall. *Consilier pentru violența electorală, IFES-Burundi / Amatora Mu Mahoro*. www.burundi.usahidi.org
- 253 PNUD, 2014. Studiu de caz Tunisia.
- 254 Adaptat de la ACE, *Educația civică și Educația alegătorilor*, <http://aceproject.org/ace-en/topics/ve/vea>
- 255 Comisia Electorală din Malawi, <http://www.mec.org.mw/>
- 256 PNUD și Comisia Electorală din Nepal, 2010.
- 257 Comisia Electorală din Pakistan, <http://www.ecp.gov.pk/>
- 258 Comisia Electorală din Africa de Sud, 2009. *Report privind alegerile naționale și cele provinciale 2009*. <http://www.elections.org.za/content/Dynamic.aspx?id=1344&name=Elections&LeftMenuId=100&BreadCrumbId=220>
- 259 PNUD, 2014.
- 260 Echipa de Suport Electoral al ONU în Timor-Leste (UNEST), 2012.
- 261 PNUD, 2014. Studiul de caz Burundi.
- 262 iKNOW Politics, 2008, *Răspuns consolidat asupra conlucrării cu femeile candidați și femeile alegători pe parcursul alegerilor*, <http://iknowpolitics.org/en/knowledge-library/expert-responses/consolidated-response-working-women-candidates-and-women-voters>.
- 263 PIFS, 2007. *Raportul Forumului Insulelor Pacifice ale echipe de observatori în alegeri în Republica Insulelor Marshall pentru alegerile parlamentare*, noiembrie 2007, Secretariatul Forumului Insulelor Pacifice.
- 264 Site-ul web al OME din Kenya, <http://www.iebc.or.ke/>.
- 265 Echipa de Suport Electoral ONU în Timor-Leste (UNEST), 2012.
- 266 Informație oferită de Comisia Electorală Centrală din Albania, <http://www.cec.org.al/>
- 267 Lefterije Luzi, Președintele Comisiei Electorale Centrale, Albania, 2014.
- 268 Comisia Electorală de Stat din Macedonia, 2010. *Strategia împotriva votării în familie și prin reprezentant*.
- 269 iKNOW Politics, 2009.
- 270 Rețeaua studiilor de dezvoltare, 2002, *Femeile, Genul și Dezvoltarea în Pacific: genul, societatea civilă și participarea politică*, https://crawford.anu.edu.au/rmap/devnet/devnet/gen/gen_civil.pdf
- 271 Comisia Electorală Ghana, 1995. *Știri cu privire la înregistrarea alegătorilor*.
- 272 Commonwealth și PIFS, 2007. *Raportul Commonwealth - Insulele Pacifice, Forumul Echipelor de evaluare a alegerilor pentru alegerile naționale din Papua New Guinee*, iunie – august 2007.
- 273 PNUD Tanzania, 2010.
- 274 PNUD Tanzania, 2010.
- 275 Bosnia și Herțegovina, CEC, răspuns oferit în *Sondajul PNUD privind integrarea dimensiunii de gen în OME*.
- 276 Informație oferită de CEC Georgia.
- 277 Echipa de Suport Electoral a Națiunilor Unite, UNEST 2012.
- 278 Sanjay Gathia și Somsri Hananuntasak, 2006, *Afganistan intră într-o nouă eră de democrație*, Rețeaua Asiatică pentru Alegeri Libere. https://openlibrary.org/works/OL15974194W/Afghanistan_ushering_in_a_new_era_of_democracy
- 279 Comisia Electorală Independentă din Afganistan, Unitatea Gender, 2010.
- 280 Comisia Electorală din Malawi, <http://www.mec.org.mw/>
- 281 Comisia Electorală de Stat din Macedonia, 2010.
- 282 Informație oferit de Oficiul PNUD Yemen.
- 283 iKNOW Politics, 2010, *Răspuns consolidat privind impactul analfabetismului asupra participării politice a femeilor tinere*, <http://iknowpolitics.org/en/knowledge-library/expert-responses/consolidated-response-impact-illiteracy-young-womens-political>
- 284 PNUD, Raportul Proiectului de Suport Electoral, 2013.
- 285 Informație oferită de PNUD Sierra Leone, 2009.
- 286 iKNOW Politics, 2010.
- 287 PNUD Tanzania, 2010
- 288 iKNOW Politics, 2010.
- 289 iKNOW Politics, 2009.
- 290 *Alegerile în Liban 2013- un singur detaliu vă poate împiedica să votați*, <https://www.youtube.com/watch?v=aXOsfK2ovuk>
- 291 PNUD; Raportul Proiectului de Suport Electoral, 2013.
- 292 iKNOW Politics, 2009.
- 293 PNUD, 2014. Studiul de Caz Tunisia.
- 294 Informație oferită de CEC Georgia.
- 295 PNUD, Raportul Proiectului de Suport Electoral, 2013.

Referințe

- Proiectul ACE, 2011. *Practici asociate cu combaterea violenței împotriva femeilor*, <http://aceproject.org/electoral-advice/archive/questions/replies/310338957>
- Proiectul ACE. “Înregistrarea anonimă”, <http://aceproject.org/ace-en/topics/vr/vra/vra14>
- Proiectul ACE, *Educația civică și educarea alegătorilor*, <http://aceproject.org/ace-en/topics/ve/vea>
- Proiectul ACE, *Administrarea electorală*, <http://aceproject.org/main/english/em/eme04a.htm>
- Proiectul ACE, *Asistența electorală*, <http://aceproject.org/electoral-advice/electoral-assistance>
- Proiectul ACE. *Identificarea alegătorilor care poartă voal*. Răspunsuri consolidate. 9 noiembrie 2007. <http://aceproject.org/electoral-advice/archive/questions/replies/419301685>
- Proiectul ACE, *Abordarea ciclului electoral*, <http://aceproject.org/ace-en/focus/focus-on-effective-electoral-assistance/the-electoral-cycle-approach>.
- OME Afganistan, 2003. *Manualul instructorilor privind înregistrarea alegătorilor. Secțiunea de instruire și procese*, <http://aceproject.org/ero-en/regions/asia/AF/Afghanistan%20-%20Voter%20Registration%20Trainers%20Manual.pdf>
- Parlamentul Australian, JSCEM, 2011. *Alegerile Federale din 2010 – Raport privind desfășurarea alegerilor și subiecte aferente*, http://www.aph.gov.au/Parliamentary_Business/Committees/House_of_Representatives_Committees?url=em/elect10/report/index.htm
- Ballington, Julie și Muriel Kahane, 2014. “Femeile în politică: finanțarea pentru egalitatea de gen” în International IDEA, *Finanțarea partidelor politice și campaniilor electorale*.
- Ballington, Julie, 2003. ‘Egalitatea de gen în finanțarea partidelor politice’, în Reginald Austin și Maja Tjernström (eds.), *Finanțarea partidelor politice și campaniile electorale*. Stockholm: International IDEA. http://www.idea.int/publications/election_coverage_gender_perspective/
- Ballington, Julie, 1998. *Participarea femeilor în primele alegeri democratice din Africa de Sud: lecții din trecut și recomandări pentru viitor*, Institutul Electoral al Africii de Sud (EISA).
- Bardall, Gabrielle. 2011. *Ruperea șablonului: Înțelegerea genului și violenței în alegeri* IFES, Washington, D.C.
- Comisia Canadiană privind Drepturile Omului, *Locuri de muncă incluzive*, <http://www.chrc-ccdp.ca>
- Centrul Carter, 2011. *Alegerile prezidențiale și legislative în Republica Democrată Congo*, Atlanta. <http://www.cartercenter.org/news/pr/drc-022312.html>
- Centrul Carter, 2003. *Observarea alegerilor din 2002 în Sierra Leone*, Atlanta, <http://www.cartercenter.org/documents/1349.pdf>
- CEDAW, 18 decembrie 1979. *Rezoluția Adunării Generale ONU 180 (XXXIV 1979)*.
- Chinaud, J. 2007. *Un audit din perspectiva de gen a alegerilor prezidențiale din Timor Leste în 2007*, UNMIT, http://www.etan.org/etanpdf/2007/UNMIT_EAS%20Gender%20Audit%20Pres%20Elections%20Apr07.pdf.
- Commonwealth și PIFS, 2007. *Raportul Commonwealth - Insulele Pacifice, Forumul Echipelor de evaluare a alegerilor în alegerile naționale din Papua New Guinea*, iunie – august 2007.
- Rețeaua studiilor de dezvoltare, 2002. *Femeile, dimensiunea de gen și dezvoltarea în Pacific: genul, societatea civilă și participarea politică*, https://crawford.anu.edu.au/rmap/devnet/devnet/gen/gen_civil.pdf
- Comisia Electorală din Pakistan, *Planul strategic pentru cinci ani, 2010-2014*, <http://www.ecp.gov.pk/sp/downloads/ECP%205-Year%20Strategic%20Plan,%20Full%20Version,%20English,%20May%202010.pdf>
- Comisia Electorală din Africa de Sud, 2009. *Raport cu privire la alegerile naționale și provinciale 2009*, <http://www.elections.org.za/content/Dynamic.aspx?id=1344&name=Elections&LeftMenuId=100&Breadcrumb=220>
- Comisia Electorală din India, *Nr. 464/Instrucțiuni/ EPS/ 2011*, http://eci.nic.in/eci_main/CurrentElections/ECI_Instructions/ins05032011A.pdf
- Tribunalul Electoral al Ramurii Judiciare Federale, Mexic, <http://www.trife.gob.mx/en/contenido/about-us>
- Republica Federală a Etiopiei, 2007. *Legea electorală a Etiopiei, Proclamația Nr 532/2007*, Partea II, Capitolul 1, articolul 6, <http://www.electionethiopia.org/en/images/stories/directives/Proclamation/532.pdf>
- Gathia, Sanjay și Somsri Hananuntasuk, 2006. *Afganistan intrând într-o nouă eră de democrație*, Rețeaua asiatică pentru alegeri libere. https://openlibrary.org/works/OL15974194W/Afghanistan_ushering_in_a_new_era_of_democracy
- GenderLinks, Raportul cu privire la instruirea media și alegeri din perspectiva de gen în Africa de Sud, rezumat de Eldis, 2005. <http://www.eldis.org/assets/Docs/22746.html>
- “Înregistrarea alegătorilor sensibilă la dimensiunea de gen” *The Zimbabwean*. 10 iulie 2013. <http://www.thezimbabwean.co/life/66745/gender-sensitive-voter-registration.html>

- Hernán Corcuera, Santiago și Luis Antonio Sobrado, 2012. "Cuvânt înainte" în *Analiza sentințelor instanțelor de judecată cu privire la incluziunea electorală a femeilor: cote și paritate*, Organizația Statelor Americane.
- iKNOW Politics, 2010, *Răspuns consolidat privind impactul analfabetismului asupra participării politice a tinerilor femei*, <http://iknowpolitics.org/en/knowledge-library/expert-responses/consolidated-response-impact-illiteracy-young-womens-political>
- iKNOW Politics, 2009. *Răspuns consolidat privind prevenirea votării în familie*, <http://iknowpolitics.org/en/knowledge-library/expert-responses/consolidated-response-prevention-family-voting>
- iKNOW Politics, 2008. *Răspuns consolidat privind conlucrarea cu candidații femei și alegătorii femei pe parcursul alegerilor*, <http://iknowpolitics.org/en/knowledge-library/expert-responses/consolidated-response-working-women-candidates-and-women-voters>
- Comisia Electorală Independentă din Afganistan, 2010. *Obținerea unei note? Lecții însușite privind participarea femeilor în alegerile parlamentare din 2010*, Unitatea de Gen din Comisia Electorală Independentă, Afganistan, http://www.iec.org.af/pdf/gender/ll_gender_workshop.pdf
- Comisia Electorală Independentă din Afganistan, *Plan Strategic 2006-2009*, <http://aceproject.org/ero-en/regions/asia/AF/afghanistan-iec-strategic-plan-2006>
- International IDEA, 2006. *Designul managementului electoral – Manualul International IDEA*, International IDEA, Stockholm, p. 85.
- International IDEA, *Baza de date privind finanțele politice*, <http://www.idea.int/political-finance>
- International IDEA și UN Women, 2011. *Acoperirea electorală din perspectiva de gen. Un manual de monitorizare media*, http://www.idea.int/publications/election_coverage_gender_perspective/
- International IDEA, IPU și Universitatea Stockholm, *Baza de date globală privind cotele pentru femei*, <http://www.quotaproject.org/>
- Organizația Internațională pentru Migrație, Proiectul de Alegeri Participative (PEP), 2003. *Studii de caz privind participarea în alegeri a migrantilor forțați din cauza conflictelor*, <http://geneseo.edu/~iompress/PEP%20Case%20Studies%202003.pdf>
- Uniunea Inter-Parlamentară, 2011. *Parlamente sensibile la dimensiunea de gen: o revizuire globală a bunelor practici*, Geneva, p. 6.
- Jager Contreras, M., 2008. "Costa Rica: bunele practici pentru promovarea participării femeilor în politică: dincolo de cote", în B. Llanos și K. Sample (eds.), *De la cuvinte la acțiuni: cele mai bune practici pentru participarea femeilor în partidele politice din America Latină*, Stockholm: International IDEA.
- Lewis, Paul H, 2004. "Lacuna de gen în Chile," *Revista studiilor din America Latină*, Vol. 36.
- Comisia Electorală de Stat din Macedonia, 2010. *Strategia Comisiei Electorale de Stat împotriva votării în familie și votării prin reprezentant*.
- Maley, Michael, 2000. "Procedurile de desemnare," în Richard Rose (ed.), *Enciclopedia Internațională a Alegerilor*, p. 173.
- Maltbie, Amber R., 2010. "Când voalul se ciocnește de vot: consolidarea drepturilor femeilor musulmane prin reforma electorală," *Revizuire Legii McGeorge* 41.4. Vezi și Legea Autorității Electorale Naționale a Palestinei, articolul 73.
- Comisia Electorală Națională din Sierra Leone, 2001, *Plan Strategic 2001-2005*, <http://aceproject.org/ero-en/topics/electoral-management/strategic-nec.pdf>
- Comisia Electorală din Noua Zeelandă, *Lista nepublicată*, <http://www.elections.org.nz/voters/get-ready-enrol-and-vote/unpublished-roll>
- OAS, 2012. *Analiza sentințelor instanțelor de judecată privind incluziunea electorală a femeilor: cote și paritate*, Organizația Statelor Americane, p. 33.
- OSCE/ODIHR, 2009. *Alegerile Parlamentare din Republica Albania din 28 iunie 2009*, OSCE ODIHR *Raportul Final al Misiunii de observare a alegerilor*, OSCE ODIHR, Varșovia, <http://www.osce.org/odihr/elections/albania/38598>
- Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa, 2013. *Raportul observării internaționale a alegerilor: Albania*. Citat în Ballington și Kahane, 2014.
- Secretariatul Forumului Insulelor Pacifice (PIFS), 2007. *Raportul echipei de observatori a alegerilor din partea Forumului Insulelor Pacifice în alegerile parlamentare din Insulele Republicii Marshall*, noiembrie 2007, Secretariatul Forumului Insulelor Pacifice.
- Comisia Serviciului Public din Canada, Cadrul de politici privind desemnarea în funcție, <http://www.psc-cfp.gc.ca/plcy-pltq/frame-cadre/policy-politique/index-eng.htm>
- Comisia Serviciului Public din Canada, Politica privind prevenirea și soluționarea cazurilor de hărțuire la locul de muncă, <http://www.tbs-sct.gc.ca/pol/doc-eng.aspx?id=12414>

- Rețeaua de Suport Electoral SADC-ESN, 2002. *Lista de verificare din perspectiva de gen pentru alegeri libere și imparțiale în Africa de Sud*, Institutul Electoral al Africii de Sud, Johannesburg, <http://www.un.org/womenwatch/osagi/feature/postconflict/sadc-genderchklist.pdf>
- Consiliul Trezoreriei al Secretariatului din Canada, *Politica echității în ocupare*, <http://www.tbs-sct.gc.ca/pol/doc-eng.aspx?section=text&id=12543>
- TSE Costa Rica, 2008. *Politica instituțională para la igualdad y equidad de género*, aprobada por la Comisión de Género del TSE, en Sesión Extraordinaria n.º 10-2008, Art. n.º 2, de 25 de agosto de 2008. <http://www.tse.go.cr/pdf/elector/octubre2011.pdf>
- TSE Costa Rica, *Politica instituțională pentru egalitatea și echitatea de gen*, <http://www.tse.go.cr/pdf/normativa/igualdadyequidaddegenero.pdf>
- PNUD, 2014. *Lecții însușite privind integrarea dimensiunii de gen în asistența electorală*, BPPS, New York.
- PNUD, *Raportul Proiectului de Suport Electoral*, 2013.
- PNUD, 2010. *Timor Leste: mobilizarea votului rural*, <http://www.undp.org/content/undp/en/home/ourwork/womenempowerment/successstories/bringing-out-rural-woman-vote-timor-leste/>
- PNUD, 2007. *Ghidul PNUD de Implementare a Asistenței Electorale*, New York, p. 1.
- PNUD, 2007. *Integrarea dimensiunii de gen în practică: instrumentar* (ediția 3), Biroul Regional pentru Europa & CSI, Bratislava, p. 17.
- PNUD și Comisia Electorală din Nepal, 2010. *Raportul privind cartografierea de gen în domeniul alegerilor*, Kathmandu, http://www.undp.org/content/dam/nepal/docs/reports/UNDP_NP_Gender%20Mapping%20in%20the%20Field%20of%20Elections.pdf
- PNUD Tanzania, 2010. *PNUD Tanzania istorii de succes: suport electoral*, <http://www.tz.undp.org/content/dam/tanzania/UNDP%20Tanzania%20Success%20Stories%20-%20Election%20Support%202010.pdf>
- UN-Women Pakistan, 2013, *Raportul anual al Proiectului de suport a ciclului electoral*.
- PNUD și UN-Women, 2014. *Cartografierea și evaluarea comună a participării femeilor în alegeri în Liban: constatări preliminare și recomandări*. Beirut.
- Echipa ONU de Suport Electoral în Timor-Leste (UNEST), 2012
- ONU, 2005. *Femeile și Alegerile: ghid pentru promovarea participării femeilor în alegeri*, <http://www.un.org/womenwatch/osagi/wps/publication/WomenAndElections.pdf>
- ONU, 1997, *Raportul Consiliului Economic și Social pentru 1997*, New York.
- Comitetul Națiunilor Unite pentru Eliminarea Discriminării împotriva Femeilor (CEDAW), 2004. *Recomandarea Generală CEDAW Nr. 25*.
- ONU/DPA, 2012. *Directiva de Politici, Principiile și tipurile asistenței electorale*, p. 5.
- ONU/DPA, 2014. *Directiva de Politici, Suportul ONU pentru design-ul reformei organelor de management electoral*, p. 3.
- ONU/DPA, 2013. *Directiva de Politici, Promovarea participării electorale și politice a femeilor prin Asistența Electorală ONU*, p. 3.
- ONU, DPKO/DFS-DPA, 2007. *Îndrumări Comune privind consolidarea rolului femeilor în procesele electorale post-conflict*. New York.
- ONU Kenya, Buletin de știri. 2013. *Sala privind situația femeilor: un mecanism unic de răspuns în alegeri*, http://www.unicnairobi.org/newsletter/UNNewsletter_March2013.pdf
- Consiliul Securității ONU, 2010, S/2010/498. *Raportul Secretarului General: femeile și pace și securitate*, http://www.peacewomen.org/assets/file/SecurityCouncilMonitor/Reports/Thematic/wps_oct2010.pdf
- UN-Women, 2012. *Raport anual 2011-2012*. <http://www.unwomen.org/~media/Headquarters/Attachments/Sections/Library/Publications/2012/UN-Women-AR-2012%20pdf.pdf>
- UN-Women și Centrul pentru Cercetări Sociale, 2014. *Violența împotriva femeilor în politică: un studiu realizat în India, Nepal și Pakistan*, <http://www.unwomensouthasia.org/assets/VAWIP-Report.pdf>
- UN-Women Oficiul de Țară din Pakistan, 2013. *Raportul anual al Proiectului de suport al ciclului electoral*.
- UN-Women, PNUD, International IDEA, 2013, *Participarea politică a femeilor în Mexic. O recunoaștere de 60 de ani a dreptului femeilor de a vota*, p. 16.
- ONU. *Pactul Internațional privind drepturile civile și politice*, G.A. res. 2200A (XXI), 21 U.N. GAOR Supp. (No. 16) at 52, U.N. Doc. A/6316 (1966), 999 U.N.T.S. 171, intrat în vigoare la 23 martie, 1976 Articolul 25.